

LJUDOŽDERI

TOMISLAV ZAJEC

SADRŽAJ

„Tko si ti?“	3
KAJA: „Zašto me ne pustiš da se ne sjećam.“	7
IVAN: „Dečko još diše.“	42
HANA: „Zapravo, sasvim sam sretna.“	50
VIKTOR: „Ništa neću zaboraviti.“	66
BENJAMIN: „Veux-tu que je t'encule?“	70
DINKO: „Oprostite, zatvoreni smo.“	106
MARKO: „Umotajte mi srce.“	110
SOFIJA: „Molim te, otvori vrata.“	122
NIKO: „Oprostite.“	140
KREŠO: „A zašto joj ne pokažemo more?“	143
TONKA: „Čitavo je vrijeme slušam kako pjeva.“	160
JERKO: „Hoćeš kupit' gitaru?“	182
„Daj mi ruku.“	188
O autoru	191
Impresum	192

„TKO SI TI?“

Otvorila je vrata i snažna svjetlost istog ju je trenutka natjerala da zastane kao ispred nevidljivog zida pred kojim se odjednom našla i dlanom prekrije oči.

Kad je ponovno progledala, shvatila je da se nalazi na krovu. Nemarno poravnatoj betonskoj ploči obrubljenoj napuklim limom i katranom, s nekoliko prilično niskih, čudnih izraslina koje su vjerojatno bile dimnjaci, nije bila sigurna. I satelitskom antenom. Jedinom svjetlećom plohom iz čudne budućnosti kojoj uskoro neće pripadati i gotovo se mogla nasmijati načinu na koji razmišlja, malim patetičnim crticama koje su je zbunjivale, jer svo je vrijeme mislila kako će ipak biti dostojnija ove stvari, kako će ju pretvoriti u jedan neobičan, ali pažljivo koreografiran ritual na čijem će kraju ostati samo njezino tijelo, kao dokaz za kojim je tragala, njezino konačno odredište. (I tu je već promašila, bila je toga i više nego svjesna i to na samom početku; previše je naglo otvorila ta glupa, metalna vrata.)

A sad, kad se napokon nalazila tako blizu, jedino što je zapravo osjećala bilo je čuđenje što je ovdje, a sve je ipak drugačije nego što je očekivala. Ona je na krovu. Ona u kojoj se nekoliko mjeseci kuhalo veliko, veličanstveno ništa, ovo poslijepodne na samom kraju svibnja, još uvijek svježije rane na njezinim dlanovima i krvava koljena, prije samo sat ili dva kao djevojčica koja se otela strogom autoritetu svoje učiteljice, tridesetogodišnja majmunica uzverana na drvo pokraj zamalo napuštene ceste dok su joj se oštre grane urezivale u kožu i njezin mali, mekani ulov u torbici, blago koje je ipak odlučila sačuvati samo za ovaj trenutak, jer sve bi drugo na kraju bilo pogrešno. Možda je pred ovim izazovom njezino tijelo napokon shvati ozbiljno, prestane je ismijavati i natrag joj pod kožu vrati malenu lopticu koju joj je tako grubo oduzelo, a da ne mora plakati, jer to više stvarno nije mogla, nije željela moliti vlastitu utrobu za ono što joj je tako sigurno pripadalo u nekom drugom vremenu, jednom, dok je bila sretna.

Otvorila je vrata velike terase i odjednom se našla u slici. Prepoznala je oblake, a onda i djecu koja su trčala oko njezinih nogu, jer slika je bila nevjerojatno stvarna (možda je to neki novi stil, gradska naiva? Nije znala...) i dječja lica odgovarala su zdravom krajoliku u daljini, svim onim mjestima s kojih je nekad bježala potpuno nesvjesna da će se sve vratiti odjednom i naglo, ne ostavljajući joj ni malo prostora za uzmak. Između nje i vrata više nije bilo prostora. Na suncu tog kasnog proljeća njezini su se ranjeni dlanovi sušili nevjerojatno brzo i gotovo je mogla vidjeti kako ljepljiva slina isparava, odmah iznad njezine glave formirajući

oblak, sve dok ga nije razbio prvi jači nalet vjetra. Zatvorila je oči i još nekoliko trenutaka jednostavno upijala sunce, gotovo onako kako su to činile domaćice iz šezdesetih godina, čvrsto držeći velike folije u rukama, da bi sve išlo brže.

I onda se konačno odvojila od metalnih vrata na koja je bila naslonjena, vlažna i isprana boja ostala je iza nje, nepravilne i nimalo lijepe rane od hrđe, jedan korak, a zatim još jedan, njezina je odluka bila toliko čvrsta da joj se jednostavno nije žurilo. Slika u kojoj se našla, a zatim i iskočila iz njezinog okvira, nastavila je pulsirati negdje iza njezinih leđa, nestašna djeca glasno su disala ravno u vlažnu kožu njezina vrata.

A daleko ispod nje, sve se događalo kao i svakog drugog dana. Medicinska sestra koju je zamalo srušila trčeći hodnikom do sad je vjerojatno pokupila pribor koji joj se rasuo po hodniku i ono što joj je izgledalo posebno čudno; nije se mogla sjetiti zvuka. Vidjela je kako lijekovi u metalnim dozama padaju po plastificiranom podu, ali (je li to uopće moguće) nije bilo baš nikakvog zvuka. Analgetici, antipiretici, anksiolitici, antireumatici posvuda na kariranim, plavo-zelenim uzorcima, no tišina se nastavljala vući iza nje još iz sobe iz koje je istrčala, nakon što se napokon rastala od nepokretne žene pokraj koje je do tad sjedila. Ruke prepune uboda ispružene na plahti poput izraslina. Dvije igle u lijevoj podlaktici koja je izgledala toliko prozirno kao da već godinama nije živa. Mlade medicinske sestre, tek izašle iz škole, nastavile su pušiti u sobici pokraj vešeraja, ona je napravila jedan korak, neka djevojčica svoju je baku odgurala u vrt i ostavila je ispod rascvale lipe gdje je i sama znala sjediti, a sad: tek je napravila još jedan, nepokretni starac u sobi pokraj njezine bake obavio je nuždu u plastificiranu plahu, napravila je još jedan, s druge strane ceste tramvaj je upravo dolazio na svoju stanicu, zvukovi kočnja omotali su kotače poput pamuka i to je bilo za još jedan, u kuhinji ispod razine zemlje dvije su kuharice spremale lešo oslića s krumpirima i blitvom jer je bio petak poslijepodne, a ona je napravila još jedan korak.

Sasvim bijeli, okrugli oblak zaklonio je sunce, zidovi od cigle u trenutku su postali tamniji, na mjestu gdje se vrt spajao s vanjskom cestom, duboko ispod njezinih nogu, nalazila se ta zamišljena crta. Onda se sunce podjednako naglo vratilo i sve je bilo isto.

Zatim ga je ugledala. Sjedio je na samom rubu terase, s njezine desne strane, nogu prebačenih preko ruba i vrhovima svojih tenisica gađao automobile koji su prolazili ulicom ispod njih, pokretne mete, kutije za šibice. Nije bila sasvim sigurna je li ostao zarobljen nakon što je slika u kojoj se i sama nalazila nestala s krova skupljajući svu preostalu djecu natrag u raskošan drveni okvir, jer u prvi joj se trenutak učinilo da dječak ima tek desetak godina, a kad ga je pogledala pažljivije shvatila je da sigurno ima dvostruko više. Nešto ju je

prevarilo, potpuno navelo na pogrešan trag, ali nije sa sigurnošću znala što. Možda kapuljača koju je odjednom spustio na uska ramena. Ili mala, okrugla lizalica koju je sakrio u dubinu dlana.

Napravila je još jedan korak i sad su bili potpuno poravnani, ona s rukama i dalje pritisnutim na lice i taj dječak na samom rubu zgrade i pogledom potpuno koncentriranim na prolaznike, kao da ga je zatekla kod kuće usred nekog napetog filma, a konačan je rasplet nevjerojatno blizu.

I dok je pokušavala shvatiti što je u ljudima koji su prolazili ulicom ispod njih najviše privlačilo njegovu pozornost, shvatila je da je lizalica u njegovom dlanu zapravo stakalce kojim je hvatao sunčeve zrake i odbijao ih od očiju prolaznika, koji su iznenadnu jaku svjetlost bezuspješno pokušavali otjerati rukama, kao dosadne insekte. I ono što je bilo čudno, nitko ni u jednom trenutku nije pogledao gore, prema njima, odmaknutim od svijeta u skrovištu u kojem su se istovremeno i potpuno slučajno našli.

Negdje dolje na ulici, jedan je mladić izašao iz tramvaja, i da je mogla zaviriti u vrećicu koju je nosio u ruci, unutra bi vidjela svježije opranu bijelu kutu. Gotovo istovremeno, neki je dečko s gitarom u žutoj futrolu na leđima istrčao iz zgrade i zaputio se prema ulici. Samo trenutak nakon što je prešao zebru i izgubio se u prolazu između zgrada s druge strane, crni je ford projurio ulicom i zaustavio se na velikom parkiralištu s istočne strane zgrade od crvene cigle. Refleksija sunčeve svjetlosti zaustavila se na vjetrobranu, a zatim je to podjednako naglo prošlo.

A ona je podigla pogled prema oblacima koji su projurili promašivši rub krova, a zatim ponovno pogledala mladića koji se nakon nekoliko neodlučnih trenutaka umorio od igre čija su pravila bila poznata samo njemu, spustio ogledalo pokraj svoje desne noge i na betonu prekrivenom katranom odjednom se pojavilo okruglo jezerce. U njemu se ogledalo sunce sve dok ga nije zaklonio još jedan oblak, a taj ju je klinac napokon pogledao. Nije pročistila grlo, iako je osjećala da bi možda trebala. Vratiti slinu, uzeti zraka. Nešto. Bilo što. Umjesto toga čula je samu sebe kako sasvim tiho govori „Tko si ti?“, vidjela vlastite ruke kako ga iz potpuno neobjašnjivog razloga pokušavaju dotaknuti, a zatim se u posljednji trenutak ipak neodlučno povlače, ostaju u zraku, negdje na pola puta. A dječak je svojim tankim prstima u zraku odjednom napravio sasvim lagani pokret, neku neobičnu figuru čije značenje nije mogla razumjeti. Ali samo to bilo je dovoljno da jezero na betonu ponovno postane ogledalo, a zatim lizalica za kojom je posegnuo i spremio je u džep od košulje, da bi je odjednom pogledao i potpuno neočekivano sasvim joj se lagano osmjehnuo. Osmjehnuo se i prošaptao:

„Skoči.“

KAJA: „ZAŠTO ME NE PUSTIŠ DA SE NE SJEĆAM.“

Jednom me pitao kako izgleda kad čovjek izgubi svijest. Kako to izgleda meni. Ne sjećam se više što sam mu odgovorio. Možda da je vrlo slično napuštanju sobe u kojoj si proveo gotovo čitav život. Odjednom prođeš kroz vrata i, čudeći se samome sebi, bez odgađanja ih zatvoriš za sobom. Kao kad se spremaš na put i sve one stvari koje si planirao ponijeti odjednom ti izgledaju kao nepotreban teret pa ih ostavljaš pažljivo spremljene jer će možda poslužiti nekom drugom. Ili, na kraju, kao da se nalaziš u samom središtu trgovačkog centra, onako kako smo mi to znali, velikom pulsirajućem srcu unutar tisuću različitih bar-kodova i to je vjerojatno ono što sam mu mogao reći; kad bolje razmislim, uroniti u ništa izgleda baš tako. Zidovi koji se uzdižu u beskonačnost, velike lampe bacaju snažno industrijsko svjetlo na precizno pogođen raspored stvari, u katalogu neće biti ni jedne nepotrebne sjene. A ljudi koji prolaze pokraj izloženog namještaja zapravo su duhovi koji obitavaju u mojoj sobi, posvuda u ovom stanu, i kad na kraju svakoga dana tata i ja napokon umuknemo, počinju nas posjećivati željni društva, i bez neke zle namjere podsjećati na ono što je bilo, vrijeme koje je prošlo, uspomene koje smo izgubili.

Sve je to zapravo potpuno slično stanju u kojem se nalazim ako slučajno ne popijem tabletu, ili ona iz nekog razloga kojeg još uvijek nisam uspio otkriti odjednom odluči prestati djelovati. I dok u tom trenutku izgleda kao da moje tijelo puca po nekim nevidljivim linijama kojima je stvarno nespretno slijepljeno, nešto unutar mene odvodi me tamo gdje mi ni jedan trenutak iz prošlosti više ne može učiniti ništa. Evo, možda baš iz tog razloga te večeri nisam želio razgovarati o tome, jednostavno se nisam želio prisjetiti. Možda baš zbog toga.

„Znaš čega sam se sjetio?“ kaže Blaško gledajući kroz prozor na gotovo sablasno praznu Ilicu, kojom je još prije desetak minuta (ili možda više) prošao posljednji večernji tramvaj, a sad se dugo ne događa ništa. Baš sve je potpuno obrnuto od mojih očekivanja; ako bi se kojim slučajem odjednom i potpuno bez ikakve najave atomska bomba srušila na Zagreb, mogao bih se okladiti da bi samo ovaj stan ostao očuvan. Onda bismo obojica dugo zurili kroz prozor na kratere koje su na vrućem pločniku ostavili valovi kipućeg vodika i rupe bi sezale do duboko ispod zemlje, otkrivajući cijevi od instalacija uredno polegnute ispod površine kojom svakoga dana prolazimo. Možda se u jednom trenutku tek blago zaljuljao luster, velika bijela kugla od papira, ali to ionako nitko nije primijetio. Nekoliko trenutaka

sve je mirno, a zatim mukli zvuk automobila. A onda Blaško nastavlja priču koju smo zajedno toliko puta proživjeli da gotovo mogu pogoditi slijed njegovih rečenica, mogu mu iz usta oteti krhotine prije nego što se materijaliziraju između nas dvojice u sobi koja je još samo večeras moja. A možda baš zbog toga on govori o jednom od bezbrojnih poslijepodneva koje smo proveli u nekom od velikih robnih centara u predgrađu, krađući kolica od starih, kratkovidnih gospođa u trenutku kad su birale prašak, a onda i praveći se da nam je namješteni dnevni boravak na rasprodaji zapravo novi dom, naša potpuno jednodimenzionalna stvarnost.

Nekoliko omota knjiga koje u svojoj unutrašnjosti imaju stiropor umjesto stranica i kuhinja s električnim elementima koji nisu uključeni u struju, ili dvostrukom sudoperu bez ijedne mrlje na emajlu koji ni u jednom trenutku nije doista bio priključen na vodu. Svijet koji smo svakog tjedna tako lagano iznova ni iz čega stvarali, kao dvojica neobičnih reklamnih agenata koji na sebe navlače nevidljive košulje iz praznih ormara i novim servisom tanjura postavljaju stol u blagovaonici koja se zove Maja, a na dnu svakoga tanjura naljepnica je s cijenom. Unutra ćemo uliti juhu. Nož, vilica i žlica slijepljeni su ljepljivom trakom. Pribor ćemo koristiti baš tako. Istovremeno mjereći vrijeme do dolaska osiguranja i ovo će možda biti novi rekord koji ćemo postaviti bez ikakvog napora, sasvim lagano.

„Sjećaš se?“ osmijehne se Blaško istovremeno mi dobacujući vestu koju sam pokazao prstom. Nakon što je pažljivo složim, ona dolazi na vrh kutije sa zimskim stvarima. Zelenim flomasterom na jednu od stranica napisao sam: zimske stvari. A onda napokon moram klimnuti glavom, iako nisam siguran kamo sve ovo zapravo vodi.

„Sjećam se.“

Na samom kraju ljeta ti veliki dućani rade stvarno dugo. A kasnije, usred noći, na parkiralištu do autoputa okupljaju se klinci i pod slabom rasvjetom ispred bankomata motaju travu i sjede na pločniku dok im crvena svjetla velikih slova postavljena iznad njih obasjavaju lica. I tek trenutak prije prvih kupaca, sasvim polagano odlaze kući. To je Blaškov mali monolog: možda ga je baš za ovu priliku dugo učio napamet i sad ga izgovara onako kako su ga naučili producenti kviza čiji je pilot upravo završio na otpadu promašenih televizijskih projekata; odjednom bih volio da ode. Ali umjesto da išta kažem, promatram ga u odrazu prozorskog stakla dok mi žute svjetiljke javne rasvjete zamagljuju pogled, njegovu malu, tamnu figuru koja se razilazi na svojim krajevima kao da zapravo nije stvaran i tamnu kosu koja s mjesta na kojem stojim izgleda kao čudna, vunena kapa. A onda se iznenada okreće prema meni i pita me je li to sve. Soba u kojoj više neću provesti ni jednu noć puna je

kutija u koje smo do prije nekoliko trenutaka pakirali ono što je preostalo.

„Hvala ti na pomoći“, kažem jer mislim da bih trebao, bez obzira što je sam insistirao na tome da me dođe spakirati, a on samo slegne ramenima. A onda, kao da je odjednom došao do zaključka koji mu se nikako nije svidio, Blaško tiho kaže kako još uvijek ne može vjerovati da se selim i ja odjednom shvaćam da smo napokon sasvim blizu pravom razlogu njegova dolaska. Ali večeras više nećemo razgovarati o tome, meni zvoni mobitel, vrijeme je da krenem. U dnevnom boravku, dva zida dalje prema jugu, tata počinje vježbati Schillera i odjednom preko zidova, instalacija, tapeta, namještaja Maximilian von Moor počinje očajavati za sinom kojeg je izgubio, dok njegova sestra za stolom u blagovaonici sređuje račune svoje privatne klinike za kućne ljubimce. Izgleda da je datum tatine premijere puno bliže nego što sam to pretpostavljao, očeve riječi muklo dopiru do nas i u jedanaest navečer izgledaju potpuno nestvarno.

Blaško me pogleda otpuhujući dim, nesvjesno rukom tražeći mjesto na kojem može otresti pepeo. I napokon ga nalazi. Mali keramički tanjur s loše naslikanim Rimom, moj najbolji prijatelj pronalazi put kroz labirint kutija i napokon mu prilazi. A zatim me pogleda i jedan trenutak imam osjećaj da mi nešto želi reći, nešto zaista važno, jer na njegovom licu mogu pročitati da o nečemu intenzivno razmišlja, a onda mi napokon kaže: „Za tebe se možda sve ovo svodi na nekoliko dana prošlog ljeta, ali za mene čitavo ovo sranje traje više od deset godina.“

Ne odgovaram ništa prateći njegovu tamnu sjenu koja me promatra toliko intenzivno da jednostavno moram spustiti glavu, a Blaško napokon ugasi svoj Marlboro u samom središtu tisućljetnog Rima i sasvim mi tiho kaže, gotovo šapne: „Volio bih se napokon probuditi.“

Čitav sam dan proveo pakirajući. Iz jedne od velikih kartonskih kutija izvadio sam jednostruku posteljinu shvativši da mi kod Ane neće trebati i odjednom sam imao više mjesta. Liniju sam spremio u originalnu kutiju koju sam pronašao na tavanu, a onda je red došao i na kompjutor. Sve svoje CD-ove oblijepio sam širokom, smeđom trakom shvativši da to vjerojatno i nije najbolja ideja. Tvrdog ljepljivog sigurno će ostati na plastičnim omotima i ja ću ga mjesecima skidati krpicama natopljenim alkoholom. Ana je napokon izabrala prostor. Nazvala me i rekla baš to. Trebao bih otići do te umjetničke galerije i pogledati mjesto na kojem će biti izloženi radovi moje mame. Još jedna Anina ideja. Znam da te smeđe mrlje više nikad neće nestati s mojih omota. Ana me pitala još nešto, zaboravio sam što. Ono što sam

htio: napokon nešto osjetiti, bilo što, uopće nije važno, a zatim taj trenutak pohraniti negdje među svoje stvari kao neoborivu činjenicu. Hlače sam isprva mislio nositi na drvenim vješalicama, a zatim sam se predomislio, složio ih na široke kvadrate i jednostavno ugurao u jednu od kutija. Teta mi je oprala preostali bijeli veš, i dok je tata spavao prije večernje probe u kazalištu, pažljivo ispeglala sve moje majice, iako sam joj rekao da to stvarno nije potrebno. Ona je odgovorila da joj uopće ne smeta i u prolazu me poljubila u obraz. Jedan od njezinih stalnih pacijenata, mali maltezer Pipo, dobio je zapetljaj crijeva i uginuo na putu do Veterinarskog fakulteta, a prevlačenje vrućeg željeza preko pamuka djeluje stvarno umirujuće. Skinuo sam postere i umjesto njih su na zidovima ostali prašnjavi okviri, kao podsjetnik na ono što se tu nalazilo prije, kao dobra prilika za pogađanje. Blaško je došao oko devet navečer i pomogao mi kutije prenijeti do auta. Zatim smo još jedno vrijeme proveli u mojoj sobi, sve dok se tata nije vratio s probe i pitao hoću li sa sobom ponijeti i jedno od majčinih platna, on je siguran da bih trebao, ali odluku prepušta meni. Svi moji duhovi odlučili su uskočiti u posljednji vagon vlaka i provozati se sa mnom do novog odredišta. Ana me nazvala po treći put tog dana i rekla da je stigla kući, da me čeka. Blaškovo lice poprimilo je nevjerojatno bolan izraz, dječak je pojeo previše čokolade i sad će ga do kraja života boljeti želudac, mama bi mi znala ispričati tu priču, pa kad bi bol napokon stala, pitao sam se postojim li još uvijek, ili me zapravo više nema. Tata je i dalje stajao na ulazu u moju sobu promatrajući me u iščekivanju, kao da je moj odgovor nešto što će mu bez ikakvog odgađanja odjednom potpuno promijeniti život. Nekoliko trenutaka pokušavao sam se sjetiti kako je to izgledalo kad smo se uselili u ovaj stan, on i mama i Marko i ja. A sve što sam uspio dozvati bilo je neko potpuno neodređeno sjećanje, blagi, prozirni osjećaj koji je sezao negdje daleko izvan ovog stana i možda uopće nije bio točan. Možda nije ni bio moj. Ležao sam u njezinom krilu, grčio se na njezinim koljenima, borio se za život dok mi je bijela pjena poput delikatne paučine satima izlazila na usta. Znam da sam se prevario već u samom početku, sve je vjerojatno trajalo puno kraće, ali ne iz moje perspektive.

A onda je tata ponovio pitanje i ja sam mu rekao da neću.

Ono što je ostalo nakon što sam otišao. Soba s kosturom namještaja i zavjese čvrsto navučene na prozore, kao da se sramim svog odlaska jer moj bijeg odjednom čak i potpuno nevinom promatraču izgleda čudno, previše očito. Možda bih ovo mogao promatrati kao nekakav pokus marginalnog, poludjelog znanstvenika o čijem rezultatu zapravo ne ovisi ništa. S noćnog ormarića pokupio sam nekoliko fotografija i nakon toga više nije ostalo ništa.

Najnoviju sam stavio sasvim na vrh i sad mi se polegnuta na veste i još jedne traperice koje sam skoro zaboravio, iz okvira osmjehivala Ana, snimljena ovog proljeća, u parku pokraj njezinog stana. Negdje ispod, Marko i ja kao totalni klinici na zimovanju u Gorskom kotaru i on me gađa grudom, dok ja zabrinuto tražim majčin pogled. Marko se smije, moj deset godina stariji brat, a mama ne gleda ni njega ni mene, već s obje ruke čvrsto pridržava dugački šal oko vrata kao da se bezuspješno pokušava izboriti s iznenadnim naletom vjetra. U nekom drugom trenutku njezine su oči potpuno prozirne i tanki prsti sad taj isti šal stežu toliko jako da joj napokon popuštaju sve žile na vratu, ali ne mogu čuti oštri zvuk pucanja, kao kad u šumi krcne grana, i onda se potpuno bešumno prevale na netaknut snijeg. Izašao sam iz sobe i za sobom sasvim tiho zatvorio vrata. Vani, na ulici, noćni je tramvaj prošao rasklimanom prugom, a odmah nakon njega još jedan. Odavno je prošla ponoć, mala lampa u sobi moga oca bila je ugašena, u stanu je bio potpuni mrak pa ni u hodniku nisam upalio svjetlo.

Nakon što smo se na kraju prošlog ljeta vratili s mora, Blaško je ispunio svoju prijavnicu, prošao nekoliko krugova psihološkog testiranja i na samom početku jeseni kao jedan od kandidata ušao u Big Brother kuću. Iako mi se u ono vrijeme čitava epizoda činila poput dobro režiranog filma, do sad su ostali samo potpuno nepouzdana detalji. Blaškova izjava za medije prije ulaska, konfete umjesto vatrometa, nekoliko pljuskova za vrijeme prvog javljanja uživo u program, njegovi prijatelji koji su ga podržali iz studija, a koje ja nikad prije nisam vidio, beskrajni članci u novinama, ankete među slučajnim prolaznicima i prvi fan klubovi, Blaškovo lice na televizijskom ekranu, oči sasvim lagano izvan fokusa kamere i gotovo uvijek savršena frizura, gel ili pjena, interne prognoze i tisuću komentara na internetskim forumima, natjecanje u izradama fan-stranica, nepregledni blogovi i život koji se odjednom premješta na ekrane kompjutera, live streaming, danonoćno dostupan telefonski broj s kojega se čuje sve što se događa unutar plavo obojanih zidova s velikim logom emisije.

Nakon što je izašao, kao pretposljednji stanar nepostojećeg kućanstva, Blaško je nastupio u desetak emisija, bio počasni gost nekoliko velikih partija po gradu, dao intervju za sve važnije tjedne i dnevne novine, izbacio singl koji je prošao odlično, a zatim još jedan koji se uopće nije prodavao, dogovorio snimanje albuma, a onda samo mjesec dana nakon toga shvatio da od svega neće biti ništa, dobio ulogu voditelja u jednom kvizu za mlade, ali nakon prikazanog pilota čitav je projekt stavljen na čekanje, dobio svoju DJ radijsku emisiju koja je

naglo ugašena poslije samo mjesec dana emitiranja zbog slabog odaziva sponzora, a onda je, samo pet mjeseci kasnije, gotovo preko noći sve stalo, producenški tim Big Brothera započeo je s audicijama za drugu sezonu, novi klinci počeli su ispunjavati nove prijave sanjajući o velikim karijerama i tu je za Blaška bio kraj. Ostali su izresci iz novina, više stotina neprodanih kopija drugog singla *Potpuno gol*, besmisleni postovi na internetu potpuno iščašeni iz vremena, kao raspadnute olupine brodova sakrivene duboko ispod mora, i nekoliko nerealiziranih planova o uspješnoj karijeri, nečemu, bilo čemu. Veliki poster koji je Blaškova mama dala uokviriti nakon što je uspio preživjeti svoje prve nominacije i nekoliko najupornijih obožavateljica kojima se sviđala njegova nevjerojatna urednost, kao i čudna činjenica da za vrijeme prijenosa uživo ni jednom nije opsovao. Sva svoja lica uokvirena tankim plavim okvirima Blaško je odnio u podrum i umotao u ispuhani madrac za plažu. To ga je sjetilo na more, na posljednje ljeto koje smo proveli zajedno, prije nego što je s jedanaest neznanaca prošao kroz buku transparenta i leđa prislonio uz teška, tek zatvorena vrata. Na topli zrak, pijesak i potpuno usporene valove u porama tamnog kamenja uz obalu.

A ja sam se odlučio za nešto sasvim drugačije. Nakon što smo se na kraju prošlog ljeta vratili s mora, ja sam krenuo na prva predavanja na novinarstvo i samo nekoliko dana kasnije u jednoj skućenoj galeriji na Gornjem gradu, na izložbi nekog suvremenog majstora kojemu nisam zapamtio ime, upoznao Anu.

Kad otvorim oči, ljepljivo jutro još je uvijek iznad mene, zavučeno u savršeno čiste kutove Anine spavaće sobe. Sve kutije ostale su na lijevoj strani hodnika, stvari koje sam godinama skupljao sad su promijenile mjesto i kao da ih je ta iznenadna promjena iz nekog razloga nevjerojatno razdražila; moje košulje, mali sprudovi naplavina bijelih algi, leže nemarno odbačene posvuda po stolicama ili rukohvatima velike fotelje, po podu. Ana sjedi ispred ogledala (koje do sad uopće nisam opazio, pa se na trenutak pitam vidim li ga zaista po prvi put ili je ovo još jedna stvar koju sam prespavao) i kad primijeti da sam budan, njezin mi se odraz u ogledalu lagano osmijehne. Možda mi želi reći; znam o čemu razmišljaš, ali to stvarno nije važno. A možda mi želi reći i ovo; ne brini, čitav sam ormarić s ogledalom kupila jučer u nekoj stvarno zgodnoj antikvarnici, znaš kakva sam, dopremila sam ga odmah istog dana, nisam željela da više ni jedan trenutak provede pod mutnim svjetlom, sa stolicama umotanim u paučinu, među ostalom nezgrapnom starudijom.

Ali umjesto toga, Ana ustaje i rukama prelazi preko lica, uvlači ih u kosu, i kaže nešto poput ovoga: Danas je jedan od onih dana kad mi se čini da imam više od tisuću godina. Ovim sam

stanom bešumno hodala poput glupog, usamljenog duha još dok je tebi učitelj u prvom razredu vadio rasklimani mliječni zub. I skoro da te mogu vidjeti, tvrdoglavo si odbijao zaplakati. Samo si zurio u njegovo lice, mislio da ga tako možeš pobijediti i vjerojatno si imao pravo. Uštipnuo si se za potkoljenicu kako ni jedan zvuk ne bi izašao iz tebe.

Nisam siguran kad sam joj opisao ovaj događaj, ali čak ga ni ja ne mogu prizvati u sjećanje s toliko neobičnih detalja, pa ponovno pomislim koliko je zapravo Ana pametnija od mene. A onda je odjednom potpuno prekasno da ponovno sklopim oči, čudno bubnjanje u glavi brani mi da se pomaknem, pokušavam se sjetiti koliko je prošlo od zadnjeg napadaja i tko je tada bio uz mene, a zatim napokon kažem: „Nisi.“

„Što nisam?“

Njezine oči sasvim mirno poživaju na mom licu. Dok me tako promatra, s četkom zastalom između kože na tjemenu i vrhova kose, imam osjećaj da već danima (možda od trenutka kad smo se upoznali?) bezuspješno pokušava u meni pronaći samo jednu crtu, možda tek nagovještaj onoga što ju je toliko oduševilo kod moje majke. I odjednom pomišljam kako je moguće da je to zapravo jedini konkretni, u svakom slučaju dovoljno stvarni razlog zbog kojeg sam zapravo ovdje. Na testiranju. Čudnom pokusu. Pa ponovno stavljam ruke na sljepoočnice i kažem: „Nisi glupi usamljeni duh.“

„Ne vjerujem ti.“

Mislim da se trebala osmjehnuti, ali ona, ponovno bez osmjeha na licu, istu stvar ponovi još jednom.

A onda nakon kratke pauze, i dalje okrenuta leđima, Ana kaže: „Htjela bih da vodimo ljubav.“ Lice uokvireno starim, drvenim stjenkama ogledala. Radoznalost je potpuno nestala iz njezinih očiju i izvanredni studijski rad povjesničarke umjetnosti odjednom je završen. Pitam se još samo koliko ovo zapravo može trajati. Naš zajednički bijeg. Samo onoliko koliko se oboje možemo ne sjećati. Ana sasvim polagano prilazi krevetu, pa i da želim otići ne bih imao kamo, i odjednom, potpuno protiv moje volje, mi smo na prvom zajedničkom ručku u Okrugljaku prošle jeseni, bilo joj je potpuno neobično da tamo nikad nisam bio, a onda je veljača i oboje smo usred najveće povorke koja pod maskama prolazi Samoborom. Ana je Gertrude Stein, a ja gusar sa sabljom kojoj su korice pukle čim sam prvi put u njih pokušao zadjenuti svoju sablju i ona mi govori da gusarske sablje ionako nemaju korice a meni nije jasno odakle bi to netko tko se zove Gertrude Stein zapravo trebao znati, ali kako nemam

pojma tko je uopće to, ne kažem ništa, i na kraju, ponovno smo u ovoj sobi, nakon što prvi put spavamo zajedno i Ana svaki put iznova govori iste rečenice, kao da danima neprekidno gledam DVD istog filma, ali sam previše nekoncentriran da odjednom zapamtim sve detalje, pa ga puštam iznova i iznova i iznova.

Ponovno zatvaram oči pokušavajući smiriti glavobolju, nisam zaboravio popiti lijekove tako da ovo zapravo nije moguće, jednostavno sam iscrpljen selidbom i čudnim rečenicama koje je Ana vjerojatno ponovno posudila iz kataloga jednog od suvremenih umjetnika za koji je sama napisala predgovor.

Težina na krevetu odjednom se promijenila i ona je samo trenutak iznad mene, tek toliko da osjetim njezinu kosu na svojim obrazima i dah koji joj miriše na pepermint dok me pita što devetnaestogodišnjak zapravo radi s deset godina starijom ženom. A onda, ne pričekavši moj odgovor, kao da ga zapravo ni ne želi čuti jer ju je odjednom strah da bih joj mogao i odgovoriti, Ana podjednako naglo ustaje i izlazi na balkon, odakle me samo trenutak kasnije pozove. Iznenadno veselje u njezinom glasu ostavlja dojam naglo promijenjenog programa.

„Kaja, vidi, mislim da ti ovo nikad nisam pokazala“, ponovi ništa manjim intenzitetom dok napokon ustajem, oprezno joj prilazim skidajući majicu i svojim joj rukama lagano dotičem bokove. Ana se sasvim lagano naslanja na moj trbuh i svojim prstom razreže neobičnu večernju sparinu sasvim blizu mojih očiju, usput tjerajući mušice, a onda šapne uzbuđeno ispuštajući previše zraka iz pluća, pa odjednom imam osjećaj da bi se mogla ugušiti: „Ako staneš na prste, s ovog se mjesta sasvim dobro mogu vidjeti tornjevi Katedrale.“

Nakon što se otuširam, Ana je već otišla. Sa svih prozora odjednom su nestale zavjese i stan izgleda potpuno drugačije, dvostruko veće i hladno, i jedan trenutak ostajem potpuno ukočen kao da sam prvi put u ovom nepoznatom stanu pa moram dobro razmisliti ukoliko želim pogoditi prava vrata. Gornje plohe kutija s mojim stvarima preko noći su postale dobrodošlo stanište sasvim tankom, jedva primjetnom tragu prašine. Na širokom kuhinjskom stolu Ana mi je pažljivo ostavila tri tablete na plavom tanjuriću za kavu (Phemiton, Maysolin, Tegretol) i čašu punu vode. Dvije kocke leda do sad su se pretvorile u potpuno plosnate splavi na kojima bi nekakvi kukci, male bube sigurno mogle preživjeti havariju prekooceanskog broda i dok pijem tablete, pažljivo i sustavno, jednu za drugom onim redom kako mi ih je ostavila, ostatke leda odlučno drobim kutnjacima.

Zatim u neredu svih mojih stvari pokušavam pronaći nešto što bih mogao obući. Traperice. Majicu s okruglim izrezom bez rukava. Kariranu košulju. A onda Ana javlja da je katalog upravo došao iz tiskare, naslovnica u četiri boje, masni papir na kojem će reprodukcije najbolje doći do izražaja, predgovor na hrvatskom i engleskom, a ona je napisala oba. Kad se navečer vratim kući, sva će moja odjeća biti uredno složena na nekoliko polica u ormarima, sve košulje na vješalicama, sortirane po debljini, od tankih s kratkim rukavima do onih predviđenih za zimu. Anin telefon odjednom ponovno zazvoni i ovoga puta mu ne prilazim. Umjesto toga, promatram kako se na balkonu sa zelenih rešetki gotovo neprimjetno počinje ljuštiti boja. Avion prolazi daleko na horizontu i bijeli, tanki trag koji ostavlja za sobom besprijekorno čisto staklo prelama na pola. Nepoznati muški glas govori automatskoj sekretarici da je jedna od slika iz najvažnijeg ciklusa moje majke nakon više od mjesec dana natezanja s vlasnikom ipak dostupna za izložbu. Ana je sve moje male fotografije izvadila iz okvira i stavila u nove, tamnožute, identične onima u kojima se nalaze njezine fotografije, pa više nisam siguran koje su uspomene moje, a koje njezine.

Vraćam se na sliku. Dva splavara. Ne sjećam se mame iz tog vremena, Marko i ja viđali smo ju jako malo, redala je jednu izložbu za drugom, u njezinom ateljeu nastajala su platna tolikom brzinom, kao da je kasno navečer jednostavno materijalizirala ljude koje bi zamislila u glavi i onda ih u preostalom dijelu noći na praznom platnu jednostavno raspoređivala u kompoziciju. I baš zato ne mogu odmah povjerovati svom osjećaju da sam baš ta dva mračna čovjeka, gotovo sjene, ugledao u trenutku kad su nastali.

A onda prestajem razmišljati, odjeću uzimam iz jedne od kutija u hodniku i vraćam se u kupaonicu, gdje jedan trenutak nepomično promatram tek donekle poznatu osobu koja mi sasvim mirno uzvraća pogled, nakon što napokon izroni iz kondenzirane pare nastale tuširanjem. Potpuno plav, mršav dečko kojeg se nejasno sjećam s kućnih video vrpce koje smo uvijek svi zajedno gledali za Božić. Nisam siguran čija je to zapravo bila ideja i kako se pretvorila u obiteljsku tradiciju. „Evo to su moji dečki“, rekla bi mama i sjela još nešto bliže platnu, gotovo ga dotakla nosom promatrajući kako u nekom potpuno drugom godišnjem dobu moj brat i ja trčimo po rivi u jednom od onih mjesta gdje smo provodili ljetne mjesece. „Kaja, pazi kud ideš! Nemoj pasti. Ajde, obriši prstiće od sladoleda i malo se odmori. Marko, budi dobar i daj mu ruku.“

Lice mi na trenutak kao otkinuto ostaje visjeti u oblaku poluprozirne pare i samo mi vrhovi svijetle kose izlaze iz tog neobičnog okvira, a zatim, sasvim polagano, zaostala kapljica vode prsima mi se spušta sve do pupka i odlazi tamo gdje je više ne mogu vidjeti. Rukama

prolazim kroz kosu podižući ju još više s čela i dvije okrugle i nevelike grude na rukama pomiču mi se gotovo do ramena, a onda posežem za majicom, dječak u ogledalu odjednom je nestao i to sam ponovno ja, ali ovoga puta samom sebi nekako drugačiji, nepoznatiji, čudniji, pa gotovo posramljeno skrećem pogled i ne gledam više.

Prvo što vidim kad ponovno otvorim oči. Nepregledni oblaci prašine i sunce. Cesta koju nikad neće prekriti užareni trag asfalta i kojom se zapravo ne može stići nikamo. Jednostavno tako, bez kraja. Gume na kotačima prekrivene skorenim slojem blata i polja previše ravna, rascjepkana, previše blijeda da bi ikada mogla biti od neke koristi. U daljini: stari akvadukti, dugačke kamene zmijske koje su godine jakih vjetrova napokon iščašile, nagnule u jednu stranu i oduzele im ikakvu vrijednost. Osim one koju imaju činjenicom da su jednostavno stari. Ako pogledam prema nebu, zaboljet će me glava, čudna bol koja kreće iz želuca sve dok se ne učahuri negdje ispod čela i natjera me da na kraju izgubim svijest. A kad ustreba, ruke se lagano mogu pretvoriti u dalekozor. Sve što je potrebno jest prste oblikovati u dva valjka i prisloniti ih na lice. I cesta će odjednom, kroz izmaglicu sunčanog poslijepodneva, sama progovoriti, prošaptati da zapravo nema kraja. Njezini rubovi od kamenja slučajno zastalog uz krajeve pretvorit će se u usta koja me lagano mogu progutati, progutati u jednom kratkom trenu, samo ako im se, neoprezan, previše približim.

A jedne vlažne večeri prije nešto više od mjesec dana, Blaško i ja smo u McDonald'su, i nakon što nekoliko trenutaka sjedimo u tišini, osluškujući zvukove oko nas (jedna mlada majka pokušava nagovoriti svog sina da dovrši salatu koju je započeo, dva klinca lijevo od našeg stola prepričavaju događanja sa zadnjeg sata i to je bila matematika, starija žena iza Blaška mrmlja neku melodiju koja može biti slična onome što izlazi iz zvučnika, a možda uopće nije), a on odjednom kaže: „Sjetiš se ponekad prošlog ljeta?“

Izdržavam njegov pogled i polagano odmahnem glavom, a izraz na njegovom licu ostane potpuno nepromijenjen, isti. Kao da mi uopće ne vjeruje ili me nije čuo ili razumio ili svejedno. I tek me to natjera da ipak progovorim, pa kažem: „Zašto me ne pustiš da se ne sjećam?“; jesam li stvarno ovo upravo izgovorio, mislim da sam baš to rekao, sasvim tiho, kao da se predajem u trenutku kad to više uopće nije važno, slušajući ga kako mi odmah sasvim mirno odgovara kako nikad u životu nisam rekao baš ništa besmislenije. Osvojio sam prvu nagradu. Jedna od žena za pultom ima dlakave podlaktice. Tip koji izlazi ostavio je

pladanj na stolu a to se ne smije. A što ako se samo nasmijem. Pred blagajnama su četiri reda i onaj krajnje desni definitivno je najduži, a ja odjednom počinjem pričati, kao da me moj nevidljivi vlasnik iznenada izvukao iz kutije, stavio na stol i naredio mi da plešem, ja bez prestanka govorim o kockama. Ma znaš, te crvene, betonske kocke na tvojoj terasi, jednostavno me s tvog prozora svaki put kad ih vidim podsjećaju na igračke koje je neki strpljivi dječak danima slagao i sjećam se da sam ih jedno poslijepodne, ne pitaj me gdje si ti bio za to vrijeme, pokušao prebrojiti.

Tri djevojke ulaze u restoran, šum proljetnog pljuskaja odjednom postaje intenzivniji, a zatim ga ponovno prekrije neka neutralna glazba koja dopire iz zvučnika. A Blašku su producenti kviza za mlade čiju će pilot emisiju snimiti sutra rekli da mora paziti što jede. Stvari ne treba uzimati toliko tragično, sasvim je jasno da je vlastitu investiciju potrebno osigurati, dok za velikim staklenim stolom čita pitanja ili postavlja duhovite zadatke rasploženim srednjoškolcima, on mora izgledati najbolje što može. I zbog toga nema nikakvog zla u kontroliranom uzimanju steroida. Ili informativnom razgovoru s nutricionistom. Hamburger ima 253 kalorija i 7,7 grama masti. Velika porcija krumpirića 446 kalorija. 22,3 grama masti. Cola 172 kalorije. Blaško sunčane naočale gura jače na nos i govori kako je tom simpatičnom čovjeku objasnio da stvari uvijek mogu biti puno gore: mogao se, recimo, roditi u Kini, gdje svaka četiristota osoba pije vlastitu pišalinu.

Rekao sam mu: „Kineza ima milijardu dvjesto šezdeset i pet milijuna pa ti izračunaj koliko je to ljudi, stari moj.“

Počinjem se smijati, ali sve zvuči previše čudno, gotovo kao da smo se upravo upoznali pa moramo pristojno reagirati na sve međusobno izgovorene šale iako ih zapravo ne razumijemo, vani je kiša još pojačala, alarm na mobitelu podsjeća me da je vrijeme za tablete i Blaško me bez riječi promatra dok ih jednu za drugom pijem s vodom koju sam donio u ruksaku, a onda me odjednom pita koliko je zapravo ozbiljno to s Anom. Volio bih da napokon dođem do rečenice koja će nešto značiti, biti od neke jebene važnosti, učiniti me barem na jedan trenutak potpuno uvjerljivim.

Umjesto toga kažem da me Ana potpuno razumije. Da potpuno podržava moje studiranje i tjera me na gotovo svako predavanje. Da imam neki čudan, neodrediv osjećaj kako me zapravo poznavala puno prije nego što sam je prvi put ugledao. Jer mi se osmjehnula kao da smo stari prijatelji koji se jednostavno nisu vidjeli nekoliko godina, ali sad je tome kraj. (Ana uvijek ima drvenu daščicu u blizini, Ana mi kaže: Odmori se, spavaj, ne otvaraj oči. Ana mi kaže: Ništa nije vrijedno uzrujavanja.) Blaško me promatra kao da sam sve do sad rekao na

jeziku koji mu je toliko nepoznat da se jednostavno ne može načuditi načinu na koji mi se usne pomiču dok ga izgovaram. A onda me pita što sve to zapravo znači. Baš to. Samo to.

„Što sve to zapravo znači?“

Istog trenutka neka crvenokosa djevojčica oprezno prilazi našem stolu, kao da nije do kraja sigurna što bi zapravo htjela, ali sad više ne može odustati, jer ju naprijed nemilosrdno gura neka sila kojoj se ne može oduprijeti i uz tihu ispriku pred Blaška stavlja salvetu s McDonald'ovim logom, zamoli ga za autogram. Blaško skida naočale po prvi put od kad smo ušli i jedan je trenutak promatra kao da ne razumije što bi ona uopće htjela, a crvenokosa djevojčica kaže: „Od početka sam navijala za tebe“, i sad su Blaškovi prsti napokon iznad papira, on se sasvim polagano osmjehne, kaže: „Hvala ti“, a onda se ponovno okrene prema meni s toliko iskrenim izrazom isprike na licu da moram pružiti ruku i uhvatiti ga za njegovu koja još uvijek drži tanki flomaster, a on me pogleda sasvim ozbiljno, lagano izvuče ruku iz moje i tiho kaže mahnuvši prema vratima: „Gle, ušao je klaun.“

Klinka s neobično debelim pletenicama i ja gotovo se istog trenutka okrenemo prema ulaznim vratima. Potpuno mokr McDonald'ov klaun stoji na ulazu dok se niz crvenu periku na pločice ispod njega cijedi prohladna kiša, a kad shvati da ga netremice promatramo, nevjerovatno umorno podigne ruku u bijeloj rukavici i odmahne nam mokrim letcima, ostavljajući vlažne tragove na zidu i otiske na podu koji nakon samo nekoliko trenutaka utonu u tanke fuge i tako izgube svoj prvotni oblik.

Prošlog ljeta, vozimo se u rasklimanom autu s otvorenim krovom i crveno-bijelom ceradom dok nam vjetar snažno udara u oči, tjerajući nas da ga se pokušamo riješiti kao dosadnih, sitnih kukaca, koji se ne obaziru na upozorenje i uvlače se u kosu. Uglavnom ne govorimo ništa, promatrajući kako se pred nama izmjenjuju perspektive, kako se rano jutro s ostrim, mramornim mirisom mora pretvara u lijeno poslijepodne ispod jedne od smokava, s knjigom na koljenima i crnim sunčanim naočalama nabijenim na oči.

On misli da trebam više čitati i ja čitam. Prvo Hemingway potpuno oštećenih korica kojem je uz to netko otkinuo i sredinu (a morao sam te uvjeriti da to stvarno, najstvarnije nisam bio ja) pa *Korekcije*, i ne razumijem tu knjigu iako se silno trudim, dvoje staraca na krstarenju kao onaj neobičan, zbunjeni par postarijih Austrijanaca kojem smo pokušali objasniti gdje se u samu zoru može kupiti dobra riba, jer su već nekoliko puta potpuno promašili.

Onda smo ispred jednog od kafića na rivi, čitamo novine i dok ja gledam djevojke koje prolaze i pokušavam se sjetiti koju sam vidio dan ranije, on me informira o stanju u prometu, broju gostiju na našoj obali koji raste ili pada, novim lokacijama na kojima su izbili požari, a svakog ih je jutro sve više, čitava obala odjednom gori.

Nešto kasnije, istog dana ili onog prije, podne je i mi smo odlučili sendviče pojesti na jednoj od terasa stare tvrđave, odakle u samo za nas pripremljenom hladu između dvije agave promatramo zaljev, kamenu utvrdnu starog kazališta za koje smo saznali da je nekad davno bilo skladište oružja s prolazom za brodove. Negdje ispod nas, jedrilice polagano ulaze u luku i po nekom se nepisanom pravilu redaju jedna pokraj druge, međusobno ispreplevši konope do točke nemogućnosti naknadnog raspetljavanja i uskoro se rivom počinje širiti topli miris smokovače, prezrelih rajčica i češnjaka.

Prošlog ljeta slušamo samo Norah Jones na mom malom CD playeru koji sam ponio sa sobom, samo nju iz nekog razloga koji mi više ne pada na pamet, i to isključivo posljednji album. Blaško govori da ga podsjeća na nešto čega se tog trenutka ne može sjetiti. Ja se odlučujem za pjesmu o vrtuljku i pokušavam se sjetiti koliko ju puta vraćam na sam početak, prateći samo zarazni ritam okretanja kotača s potpuno praznim kabinama koje su iz nekog razloga ipak osvijetljene. Nije kasno navečer i pijani ležimo na plaži jednog od hotela zapadno od grada. U svakom slučaju, Blaško će odabrati jednu pjesmu baš s tog albuma, odlučiti da će je otpjevati u svaku pojedinu kameru nakon što se za dva mjeseca napokon nađe u Big Brother kući, objaviti je kao singl nakon što sve jednom bude gotovo. Kroz smijeh mu govorim da je glupan. Neka. On će to ipak učiniti, otići će među kamere potpuno mirno i bez uzbuđenja, pa što bi drugo uopće mogao raditi, ionako nije upao na psihologiju, ni na germanistiku, ni na etnologiju, a možda i bolje, jer kad razmisli, zapravo mu se uopće ne studira, i to je to. Desetak minuta na televiziji svakome može promijeniti život, samo treba biti spreman na sve one dobre stvari koje se mogu dogoditi. A on je spreman.

Vrijeme se potpuno promijenilo i jednog poslijepodneva jednostavno su nestale one strašne sparine, pobjegle iz grada pred prvim ozbiljnijim nagovještajem kiše. Baš onog dana kad smo sjedili na skliskom kamenu jedne od ulica u unutrašnjosti grada i uporno ispijali caipirinhe, kao da se radi o obaranju svjetskog rekorda, ulasku u nedostižnu Guinnessovu knjigu.

Čemu sve to uzbuđenje, ionako nikad ne bi uspjeli sakupiti dovoljno love za prijavu, dolazak komisije, njihovu nepodijeljenu koncentraciju kojom prate našu malu avanturu s cachacom, smeđim šećerom i ugrubo narezanim limetama.

Prošlog ljeta, ne želimo otkrivati neke nove plaže od onih koje smo obišli odmah u prvih nekoliko dana, dugo se čudimo kako svako novo prijevodno iznova pruža sve tamnije sjene na ulice dok ležimo na mekom šljunku koji su za vrijeme bure izbacili valovi, puštamo da nas more udara po nogama i kao dosadno, neumorno dijete željno igre lukavo nam se penje sve do trbuha.

Navečer, ja želim na dum-dum tekilu i Blaško me fotografira dok konobar čašom udara u stari izgrebeni šljem koji mi je navukao na glavu, pa na rivi ugledamo neke ljude iz Zagreba i smijemo se bježeći im u posljednji trenutak, a onda ih ostatak večeri pratimo, vučemo se njihovim tragom kao dva psa lutalice i tako potpuno iscrpljeni dočekamo jutro.

Vikend nakon Velike Gospe Blaško je skočio sa stijene tražeći idealni val i prilično ogrebao prsa, nekoliko dana kasnije ja sam petu zarezao na odbačeno zeleno staklo razbijene pivske boce, negdje na jednoj od plaža, pa obojica u apoteci kupujemo dva paketa zavoja i flastere otporne na vodu.

Iduću večer odlučujemo jesti prstace u restoranu na samom ulazu u grad i usput se družimo s dvije Njemice koje se odmaraju u Hrvatskoj, a zapravo su predstavnice njemačke gimnastičke momčadi pa ne bi smjele jesti ništa osim banana i proteinskih pripravaka, jer su pred njima naporne kvalifikacije za olimpijadu u Grčkoj. Mislim da lažu. Mislim da su previsoke. Sasvim mali pas utrčava u restoran i drhteći se skriva ispod našeg stola dok ga dva konobara pokušavaju uhvatiti i onaj spretniji napokon uspijeva, palcem i kažiprstom drži ga za šiju. Njemice govore da smo mu možda trebali pomoći, Blaško klima glavom kao da su odjednom rekle nešto nevjerovatno pametno. A onda svi četvero hježimo iz restorana ostavivši račun na stolu i još dugo slušamo nedefiniranu buku koja nas sustiže, ispreplićući se s makijom uz mračnu cestu.

Prošlog ljeta, na samom kraju kolovoza, još jednom ponovno ista melodija. Visoko u zrak, pa ponovno do same zemlje, okreće se taj veliki, prazni kotač na putu za nigdje. Reci kakav je osjećaj s velike visine gledati dolje. Osjećaš li se usamljeno?

Napokon, u hotelskoj sobi, Blaško odmotava zavoje i pažljivo promatrajući ogrebotine na prsima u velikom ogledalu u kupaonici, kaže da stvar zapravo ne izgleda toliko strašno kako je mislio da će biti. A onda dugo slušamo mukla zvona katedrale i kroz prozor promatramo kako se brod, koji će i nas nekoliko dana kasnije odvesti odavde, sasvim bešumno približava luci, bez sirene koja bi proslavila njegov dolazak i svojim reskim zvukom najavila jutro. I baš smo tog jutra Blaško i ja prvi put spavali zajedno.

Debela žena ponovno čašu prinese usnama našminkanim intenzivnom ružičastom bojom, pa otpije još jedan gutljaj bijelog vina, otpuhne dim cigarete i kaže mi, čitavo vrijeme ne ispuštajući moju ruku: „Dušo, tvoja je majka bila neprikosnoveni, briljantni genij.“

Kako nisam siguran što bih joj zapravo trebao odgovoriti, nastavljam zuriti u nju dok se osmjehuje i iz ove neposredne blizine mogu osjetiti kako se oko nje širi intenzivan topli miris vanilije, pa to odjednom postaje stvar na koju se odlučujem koncentrirati. Na miris vanilije, njezine nokte u mom palcu i udaljeni, mukli zvuk usisavača kojem još uvijek nisam otkrio izvor.

Debela se zove Alica. Ova galerija je njezina. Ana misli da je iz nekog razloga savršena za retrospektivnu izložbu moje majke. Ima potrebnu zračnost. (Još jedna riječ koju zapravo ne poznajem.) Sve bi slike trebale biti dopremljene sutra. Osim onih koje su u privatnim kolekcijama. Te će stići naknadno. Najkasnije za četiri dana. Katalog je u tiskari. Sponzori domjenka uredno poredani na koricama. Ova je retrospektiva predodređena za uspjeh. To su činjenice.

Nakon nekoliko trenutaka potpune tišine Ana me napokon nervozno uhvati za ruku, kao umno zaostalog dječaka kojem je upravo poklonjena nevjerojatna igračka čija veličina pred njegovim očima ostaje potpuno skrivena, pa ne skidajući pogled s debele, tek za nijansu previše razdragano kaže: „Kaja, ... kako ti se čini?“

Kako mi se čini. Da je ovo onaj Blaškov reality program i da smo nas troje posljednji preživjeli, pitam se tko bi se kladio na nas. Kako bi stajale stvari s postocima i tko bi imao najviše šanse za pobjedu. Okrećem se na drugu stranu, a Ana i Alica istog trena pogledaju iza mojih leđa, kao da sam tamo držao tajanstvenog šaptača koji je iznenada umro i ostavio me bez riječi na otečenom jeziku. Negdje u daljini, gotovo pokraj izloga, nekoliko je slika položeno uza zid, ali okrenute su naopako tako da ne mogu prepoznati radi li se o majčinima, ili ipak ne.

„Nešto zuji.“ Nakon beskrajnog i gustog iščekivanja, mislim da je to sve što sam rekao.
„Nešto zuji.“

Debela me nastavlja fiksirati s ponešto drugačijim izrazom lica, i iako su se u međuvremenu njezine podbuhle, ružičaste usne prestale osmjehivati i dalje mi je dovoljno blizu da bez puno naprezanja mogu namirisati cigarete, vino i vaniliju. Oštri vrhovi njezinih noktiju

odjednom nestaju iz mog palca i to je konačni završetak ovog veličanstvenog povlačenja. A zatim, kao da se odjednom probudila iz sna koji je bio sladak, ali previše kratak da bi je zadovoljio, Alicina nepodijeljena pažnja odjednom je na Ani koju odvlači u jedan od kutova galerije, objašnjavajući zbog čega je upravo zid nasuprot velikom uličnom izlogu po njezinom mišljenju najbolji za posljednji, Bolnički ciklus radova moje majke. Ono što govore do mene dolazi u nekoj čudnoj odgodi, a one riječi koje uspijem razumjeti zapravo me podsjetite na neke stvari o kojima već stvarno dugo nisam razmišljao, na prozore iza kojih je bila majčina soba, šljunka kod prilaza ulaznim vratima bolnice, kiše koja je padala do pola sata prije pogreba.

Odmičem se nekoliko koraka i jedan trenutak promatram Anu kako s velikom pažnjom naizmjence promatra zid pa Alicu, a zatim se okrećem u potpuno suprotnom smjeru, prema izlogu. Dvije se mlade djevojke naviruju kroz savršeno čisto staklo i kad onoj desnoj uzvratim pogled, ona mi se iz nekog razloga nasmiješi. U istom trenu otvaraju se pomoćna vrata i konstantni zvuk usisavača dobiva na dodatnoj snazi. Mladić mojih godina sad je s nama, kao neočekivani dobitak za sve uporne gledatelje, obrat možda nepotreban za priču, ali dobrodošao za tablice o gledanosti i debela mu gotovo istog trenutka uputi pogled pun tamne iritacije.

Pažnja mi je ponovno na izlogu, ali one dvije djevojke više nisu tamo gdje sam ih ostavio. Na malom televizoru u kutu ton je isključen i upravo traje emisija po željama i netko je naručio Blaškov singl, njegovih jedanaest sustanara pjevaju prateće vokale, pitam se kad sam posljednji put ovo vidio, spot je snimljen samo pet dana nakon finala. Tip s usisavačem oprezno zaobilazi Anu i debelu koje su sad kod zida s moje desne strane, a zatim se ipak zaustavlja samo zbog toga da me pita hoću li ja dijeliti kataloge. I nakon što desnom nogom stane na prekidač odjednom smo u vakuumu sazidanom od potpune tišine, sve dok konačno Ana ne progovori, kaže da će *Purpurna Bogorodica* biti sama na tom zidu jer je tako već prošli put odlučila, a trenutak nakon toga tišina naglo uzmakne jer tip ponovno započinje s usisavanjem i u pokretima Aninih ruku dok ih podiže prema bijeloj plohi, isprekidanoj tek jedva primjetnim čavlicima, ponovno mogu raspoznati mir, samokontrolu, olakšanje.

Ležim na krevetu u zamračenoj sobi i čitam knjigu koju sam uzeo s jedne od Aninih polica i iako mi radnja nije sasvim jasna i nekoliko se puta potpuno izgubim, jedna rečenica, „Kakva je to vrsta hotela, da nema drugih gostiju“, čitavo vrijeme stoji na samoj površini, kao da sam ju sam pozvao iz prostora za koje nisam ni pretpostavljao da postoje. Trenutak nakon

toga lutam nepreglednim hodnicima i ni u jednoj od soba u koje se odlučim zaviriti nema nikoga, a zatim sklapam oči jer iznenadna bol iza tanke kože na mom čelu odjednom izgleda puno stvarnije od tog klinca sa zamućenim pogledom, pa nekoliko trenutaka moram duboko disati, naizmjenice stežući i opuštajući šake, kako bih od sebe nekako odbio ovaj napadaj.

Negdje dolje, na ulici, djeca nastavljaju udarati loptu u nepregledna metalna vrata podzemnih garaža i to je zvuk kojeg se ne mogu sjetiti iz mog djetinjstva u Ilici. Samo škripa tramvaja i ježikac elektriciteta, za vrijeme dugih kiša. Da otvorim oči, zglobovi na mojim rukama koji u pravilnom ritmu mijenjaju boju poput semafora, od crvene do žute, postali bi moja jedina stvarnost. Lagano oznojeno čelo, tek nekoliko slijepljenih pramenova. Ovako, sve što mi ostaje. Pitanje. Kakva je to vrsta hotela? Ili vrata. Veliki broj identičnih vrata iza kojih bi trebalo zaviriti i pronaći raspoređene krevete, stolice izvrnute na ravnoj površini stola, navučene zavjese i paučinu po kutovima.

A zatim sve staje. Ana izlazi iz kupaonice i jedan me trenutak upitno promatra, a zatim uzima knjigu s mojih prsa, oprezno, da me slučajno ne bi dotakla svojim prstima, ali kad ju zaustavim, knjigu spušta gdje je bila i lagano me poljubi u čelo.

„Znaš što mi je palo na pamet?“, kaže odjednom, zapravo čak i previše očito pokušava odglumiti ovu situaciju, tako da sve iz nekog razloga izgleda spontano kao da se zaista toga upravo i dosjetila. Nakon osam mjeseci koliko smo zajedno, Ani je odjednom i sasvim primjetno popustila koncentracija i to je ono što me posebno počinje zanimati na njoj, kao da je odjednom upoznajem sasvim ispočetka, a sve do sad bilo je pogrešno. Međutim, ne želim pokvariti ovu igru, pa se sasvim lagano osmjehnem dok ona nastavlja: „Alica mi je rekla da si stvarno jako zgodan.“

Nakon što odgledamo sve bijele zidove, vizualiziramo čitavu izložbu i odgonetnemo perspektivu, debela se pomalo nespretno ispričava i odlazi na zahod. Iza nje ostaje snažan slatkasti miris, kao da je čitavo prijedopodne proveda sjedeći na čajniku. Tip s usisavačem jednim snažnim trzajem utikač vadi iz utičnice i pogleda me samo na trenutak, s primjetnom dosadom na licu. Sunce se sve jače probija kroz nevjerojatno čist ulični izlog i sad mi dopire do koljena. Ana ispred najvećeg zida pažljivo promatra *Purpurnu Bogorodicu*, zamišljajući kako će izgledati kad se za nekoliko sati nađe leđima naslonjena na bijelu žbuku, a ja, ako ne budem zaista jako pažljiv, ja bih se uskoro mogao utopiti u svjetlosti.

„Podsjećaš je na nekog glumca. Gledala je francusku seriju, mislim da mi je tako rekla, životne situacije iz odvjetničke kancelarije ili policijske stanice, ali zapravo se nije mogla do

kraja sjetiti.“

Ana legne sasvim blizu mene i govori kako je razmišljala, ovo stvarno ne smijem shvatiti kao napad, ali nju iskreno zanimaju moje ambicije u životu, ono što bi me jednom moglo zadovoljiti, što bi uz njezinu malu, diskretnu pomoć sasvim sigurno mogao postati, samo ako se malo potrudim, dam nešto od sebe, pokažem da sam živ. Njezin je pogled čitavo vrijeme na meni, na knjizi koja mi se s prsa spušta sve niže do bokova, pa je hvatam za obraze i njezina je glava sad na ravnoj površini naslovnice, u zarobljeništvu između kože mog dlana i trbuha.

„Zato si sa mnom?“ pitam je, „Zbog toga što sam zgodan?“

Osjećam kako se negdje ispod mene odjednom ukočila kao da nije sasvim sigurna koja su pravila ove igre i bi li se možda trebala osloboditi, ali ja kao prvu dodatnu uputu tek neznatno pojačam pritisak dlana na njezino lice i ona je ponovno nepomična.

„Nisam sigurna zašto ovo radiš“, kaže muklo i na prstima mogu osjetiti njezin vlažan dah.
„Kaja, ovo nema nikakve veze s tobom.“

„Što to?“

„Dobro znaš o čemu govorim.“

„Ne. Ne znam.“

„Tvoja mama ... oduvijek sam cijnila rad tvoje mame.“

Još jednom, potpuno iznenada i kao da se odjednom otela svakoj kontroli, lopta udari u metalna vrata. Sasvim jasno vidim Anu i sebe prošle jeseni i mi sad šećemo Maksimirom dok nam se otpalo lišće uvlači između koraka, prvi se put držimo za ruke kao da je to nešto što nitko prije nas nije činio, nešto toliko neobično da jednostavno mora biti loše. Zabranjeno. Ne znam.

I to je slika koju pokušavam zadržati dok slušam kako govori da je još kao klinka, sasvim mala curica, bila na jednoj od prvih izložbi moje mame, koja se tek kasnije pokazala kao prekretnička, onoj u Džamiji. Prelazak prema nečemu što je od njezinih suvremenika do tad bilo potpuno netaknuto. Most moderniteta. Slike na gazama velikih formata omotavale su okrugle zidove zgrade pokušavajući ih izliječiti, boja je na mjestima izbijala kao krv iz dubokih rana. Pa njezin seminar još prije deset godina, na prvoj godini fakulteta, o uporabi

boje u potpuno kontroverznom, sakralnom ciklusu moje majke. Dok još nije imala pojma tko sam ja. Dok još nije znala da postojim. Dok je sve bilo potpuno drugačije i dok je njezin dečko bio od nje stariji pune četiri godine, imao dugu kosu, bio apsolutno na kroatistici, obožavao domaću književnost i prvi, prije svih drugih, otkrio Jergovića. Dok je moja mama bila samo hrabra umjetnica, a ne pokojna luđakinja sa zgodnim, mladim sinom kojeg bi svakako trebalo pojebati.

Nisam siguran jesam li to zapravo i izgovorio, ali kako se Ana ne pomakne, vjerojatno nisam. Umjesto toga, jagodicom malog prsta prolazim ispod njezinog desnog oka ispipavajući njegovu neobičnu suhoću, a idućeg trenutka knjiga sklizne do mog boka i Ana uhvati tek toliko slobodnog prostora između mog dlana i trbuha da se napokon uspije osloboditi mog zagrljaja i ustati. I sad stoji iznad mene, naočigled sretna što više nismo priljubljeni i potpuno nesigurna što bi trebala učiniti. I u tom trenutku učini mi se nevjerojatno lijepom, ljepšom nego što je bila ikad prije, kad se doista trudila, kad joj je to bilo toliko važno. A ona samo tiho promrmlja: „Jebi se“, pa izađe iz sobe, za sobom bešumno zatvarajući vrata. Ispod nas, na ulici, još jedan mukli metalni udarac. I onda je gotovo.

Bilo je vruće lipanjsko poslijepodne kad sam zadnji put vidio mamu. Stajao sam ispred prozora i nestrpljivo gledao kako trojica radnika ispred mog ulaza otkopavaju vodovodnu cijev koja je noć prije probila užareni beton i svom snagom udarila po vremenom nagriženoj fasadi. Marko je došao po mene i do psihijatarske bolnice vozili smo se gotovo u potpunoj tišini. Na radiju nagradna igra, nekoliko je dobitnika, a dijele se karte za najnovije ljetne hitove u Multiplexu. Zurio sam u njegov vjenčani prsten još uvijek zbunjen činjenicom da se nedavno oženio, a zatim u neku staricu koja je na semaforu razgovarala sa svojom pudlicom, smještenom na suvozačkom mjestu.

Ono čega se sjećam od tog posljednjeg posjeta bolnici. Marko je dolazio iz noćnog dežurstva i na nogama iz nekog razloga još uvijek imao bolničke klompe. Kad sam u dvorištu gdje smo parkirali podigao pogled za pticom koja je glasno proletjela nedaleko od mene, prozori na svim sobama bili su širom otvoreni. Prošli smo pokraj radionice za pacijente i za razliku od nekoliko prijašnjih posjeta, ni jedna od maminih novih slika nije visjela na zidu. U hodniku, jedna se starija medicinska sestra blago osmjehnula mom bratu i meni. Mislim da se zvala Martina. (Odjednom, u glavi mi je bio dokumentarni film koji sam nedavno vidio na televiziji. O depresivnim psima s opsesivno-kompulzivnim poremećajem koje su liječili Prozacom za pse. Lijekom koji se zove Clomicalm. I kojeg je u obliku kapi potrebno uzimati dva puta

dnevno, a ako pas pruža otpor, pipetu mu na silu treba ugurati u gubicu. Injicirati. Mislim da je to bila prava riječ.) Marko me pitao jesam li dobro i ja sam mu rekao da jesam.

Mama je nepomično ležala na krevetu pokraj još dvije žene i, iako su sa svake strane izvirivali kožni remeni i kopče, nije bila vezana. U petnaest minuta koje smo proveli u sobi ni jedna od tri žene na metalnim krevetima nije rekla ni riječi. Na maminom noćnom ormariću nalazio se buket ruža, koji je dan prije u plastičnoj vazi s nevješto nacrtanim ljubičastim zumbulima ostavio tata. Nervozno skicirano cvijeće, posljednji veliki projekt moje majke. Neprikosnovenog, briljantnog genija. Nekoliko sjajnih packi bez ikakvog stvarnog oblika i tri zelena listića. Mamin pogled čitavo je vrijeme bio čvrsto usmjeren u strop, kao da će iz četvrtaste, oble plafonijere pune krepanih mušica u posljednji trenutak doći nekakav, možda jedva primjetan znak konačnog spasenja. Ruke sasvim mirno položene uz ispijeno tijelo, s nepravilnim purpurnim tragovima na koži, ali ne od boje. Od nekoliko desetaka boca infuzije, nakon što je počela odbijati hranu. Snažno odmahivati glavom, lijevo-desno. Sestra Martina strpljivo mi je šapnula da je to sasvim normalno. Danas, ovo mi se čini kao tek nespretni izbor riječi, ništa više. Sve je to normalno. (Pseća gubica u strahu od pipete.)

A sad, moje posljednje sjećanje, prije nego što smo napokon ušli u bolnicu. Tip mojih godina sjedi na niskom zidiću i odmahuje glavom. Ili, mali kolibrić koji se ispred Mercatonea zalijeće u raznobojnu dršku na metalnim kolicima, uporno misleći da je to neki tvrdoglavi cvijet. Pomilovao sam je po ravnoj, tankoj kosi i na kraju poljubio u čelo. I dok sam plakao, nekoliko trenutaka kasnije, rukama grčevito tražeći oslonac na jednom od skliskih, plastificiranih zidova u hodniku, moj me stariji brat uzeo u zagrljaj i njegovi široki dlanovi na mojim leđima odjednom me podižu sa šljunka na nekoj udaljenoj divljoj plaži, mom bratu ponovno je trinaest godina, ja sam tek navršio četvrtu. A zatim mi je, kako i dolikuje revnom mladom stažistu, sasvim tiho u desno uho šapnuo maminu konačnu dijagnozu.

Kad sam odlučio preseliti Ani, pronašao sam tu vazu s posljednjim, samoniklim zumbulima u jednom od svojih ormara, pažljivo umotan u bijeli papir i oblijepljenu smeđim bolničkim flasterima, onako kako sam je dobio od medicinske sestre samo nekoliko sati nakon što je mama umrla. Ostavio sam je tamo, s još nekim vestama, možda parom starih traperica, i rekao da ću se vratiti. U toj sobi, moj će tata od sad svakodnevno recitirati Schillera, Molièrea, Becketta, svejedno. Rekao sam da moje stvari nisu odjednom stale u kombi koji je odnekud posudio Marko. Rekao sam da ću se sigurno vratiti, po ono što je ostalo.

Tata je, bez nekog razumnog objašnjenja, svoj rođendan odlučio proslaviti na Ponikvama i dok sjedimo na kariranom stolnjaku, kao u posljednjoj epizodi neke dugovječne serije (nakon što smo napokon dogurali do sretnog kraja i razriješili sve nedoumice), tata otvara poklone i ukrasne papire razbacuje posvuda oko sebe, a teta je svakih nekoliko trenutaka na nogama i bez riječi izgužvane papire gura u plavu vreću za smeće, usput pažljivo milujući tek operiranu pudlicu koju nije mogla preko vikenda ostaviti u svojoj klinici. Na proljetnoj livadi potpuno smo sami. Sunce se probija kroz grane hrastova koji nas okružuju i u jednom trenutku ovo se subotnje poslijepodne nemilosrdno zatvara oko nas, a već idućeg, kad se sjene pomaknu i otvore, sve izgleda kao da se drveće otklonilo na drugu stranu, pod snažnim motorima naše male svemirske letjelice. I ovaj karirani stolnjak koji smo dobro uhvatili za njegove krajeve, spreman je vratiti nas kući.

Međutim, mi ipak ostajemo čvrsto nasađeni na travu i dok Marko priča kako ga ovo podsjeća na vrijeme kad smo bili mali, a zatim i na film u kojem glavna junakinja i njezina retardirana prijateljica nakon teškog frustrirajućeg dana odu na piknik pa sjednu na mravinjak, tata nastavlja otvarati poklone i nakon što iz zlatnog papira izvadi rokovnik, lagano mi odmahne, a Anu koja je sjela odmah uz njega poljubi u čelo. Promatram brata dok se glasno smije, prije nekoliko dana nasmijao se na gotovo isti način kad sam ga slučajno zatekao samog kod kuće, nad laptopom za kojeg ni nisam znao da ga ima i pitao ga što radi. Rekao je da sprema jedan od ispita na postdiplomskom, bijela žica iz kompjutera je vodila do telefonske utičnice, lijeno se vukla po parketima.

Markova žena Tonka potpuno je blijeda i dok joj teta govori da je s obzirom na situaciju možda trebala ostati kod kuće, novi je poklon u tatinom rukama i ovoga puta to su sabrane Shakespeareove tragedije. Tata se smije i sad je već prilično pijan, govori da trudnoća nije nikakva situacija, nego veliko veselje, i rukama pretvorenim u pištolje ispaljuje nekoliko ubojitih hitaca u Markova prsa, Tonka mu uzvraća osmijeh, ali onog trenutka kad on odmakne pogled, njezino lice ponovno je prevučeno slojem guste, nepropusne plastike.

Neki tip i djevojka vjerojatno privučeni smijehom silaze s glavne ceste i zagledaju se prema nama, ona nosi pletenu košaru, vrlo sličnu našoj, dečko ispod pazuha ima u valjak zamotanu deku a u ruci žuti frizbi i to onaj s rupom u sredini. Knjiga sa sjajnom kičastom naslovnicom sad je u Aninom krilu, teta joj govori da je umjesto toga tati zamalo iz klinike donijela par napuštenih, pohotnih skočimiševa pred parenjem i Ani je to nevjerojatno smiješno, kremasti kolač drži sasvim blizu usta dok se smije, a ja promatram kako joj čokolada polagano klizi

niz prste i zaustavlja se tek u središtu njezina dlana. Marko podiže čašu i izgovara riječi zdravice koju tata istim riječima, ali drugačijim, dramatičnim tonom velikog glumca ponavlja odmah iza njega, dok ga teta odmahujući glavom udara po natkoljenici. Međutim, Marko ga ili ne čuje ili ne razumije pa svejedno nastavlja dalje, i nekoliko trenutaka nakon što završi, svi napokon podižemo čaše i nazdravljamo.

Mladi par odjednom je nestao s prilazne ceste i mi smo ponovno potpuno sami, Ana tati objašnjava kako je sve spremno za izložbu, a zatim ga pita bili htio nešto odrecitirati na otvorenju. Marko misli da je to odlična ideja i ne skida pogled s mene dok u svoju čašu ulijevam još mineralne vode, a ja ne mogu vjerovati da mi Ana o svemu tome nije rekla ni jednu jedinu riječ. Sunce se ponovno pomaknulo, toliko naglo da gotovo mogu vidjeti kako se sjene rastežu po našim licima. Operirana pudlica sad je pod punom svjetlosti i odjednom vrlo oprezno počinje lizati guste šavove na trbuhu.

„A kako si ti?“ odjednom me pita teta, kao da sam tek sad došao i smjestio se na travu među njih.

Trenutačna tišina na livadi odjednom me uhvati potpuno nespremno, kao da sam pred svima drsko ukrao nešto što nikako nisam smio. Tata s odjednom potpuno oštrim pogledom i bez osmjeha na licu. Tonka s dlanovima čvrsto pritisnutim na trbuh. Marko i njegov poklon za tatu, koji mu se kružeći među nama iznenada vratio, pa ga promatra kao nije siguran što zapravo drži u rukama. Tatina sestra s desnom rukom uvučenom duboko u krzno ranjene pudlice. Mali trag od čokolade sasvim u lijevom kutu Aninih usana. I na kraju ja, koji umjesto odgovora počinjem pričati vic, nepotrebno glasno pitam znaju li što epileptičari jedu za ručak.

Jedan trenutak vlada potpuna tišina i svi zure u mene, a kad napokon kažem: „Jezik“, moj tata dramatično razbija tišinu i počinje se toliko glasno smijati, da bi se ako odmah ne prestane, čisto lagano mogao ugušiti i jednostavno klonuti na karirani stolnjak. Marko me netremice promatra sa svoje točke ovoga kruga, Ana izbjegavajući moj pogled kažiprstom istjeruje dosadnu čokoladu i sad je napokon sve u redu. S moje desne strane, teta me, kao neposlušnog gubavca koji je nepažnjom stražara pobjegao iz dobro skrivene i još bolje čuvane kolonije, sažalno potapša po koljenu i kaže: „Dušo, to baš nije smiješno“.

A onda se, s druge strane našeg priručnog i s velikom pažnjom improviziranog dnevnog boravka na livadi iznad grada odjednom javlja Tonka i potpuno ozbiljnog, zaleđenog izraza lica gledajući me ravno u oči kaže: „Meni baš je.“

Nakon nekog vremena naučio sam je dočekivati kao svog najboljeg prijatelja. Nekoga tko me ni nakon tisuću godina provedenih čvrsto u mom zagrljaju nikako ne može razočarati, čak ako se ponekad i povuče ili to samo poželi. Sasvim iznenada i bez najave snažna se bol isprva javi negdje duboko u želucu i tamo se strpljivo ućahuri na minutu ili dvije, da bi napokon eksplodirala u moje ruke. Da bi se svom silinom zabila u moje noge i pretvorila ih u dva krhka, neupotrebljiva stupa od kože s rijetkim plavim dlačicama, do pucanja ispunjena slatkim želatinom. Naglo se uspela uz kralješnicu, raširila čitavom površinom vrata, počela nestrpljivo pulsirati u žilama, potpuno me zarobila, snažno izbila na usta iz mojih pluća i na kraju napokon pronašla svoj privremeni dom, pripremila si mjesto u mekom, šupljikavom prostoru iza mojih očiju.

Zamišljam dugu, gipku, ljeskavu zmiju kako prolazi kroz ulice iz kojih istiskuje krv i usput se pokušava sjetiti je li ovdje već bila, jer sve odjednom izgleda tako uzbudljivo i novo. Zatim zamišljam ruke koje se zatvaraju oko moje glave dok mi se kosa mokra od znoja potpuno slijepila uz lice, pa mi istovremeno pritišću čelo, a glas koji im možda pripada, ili možda ne, govori da trebam izdržati još samo malo. Zašto bih mu povjerovao?

Visoko na ljuljački zaboravio sam koliko mi je godina, ali uživam u vjetru koji je dok putujem gore-dolje, čitavo vrijeme istog intenziteta, i ni u jednom trenutku ne bude slabiji ili jači. Daleko, ispod mojih nogu spava neznanač kojeg ni u jednom trenutku ne uspijem prepoznati, ali to i nije važno. U ustima mi se nešto odlomilo i sad u malim komadićima klizi niz grlo. Noćni čuvar s kukuljicom preko glave dočekuje me kad se napokon spustim, u ruci mu je fenjer i on je odjednom moj daleki, izgubljeni brat koji čvrsto drži drvenu sjedalicu od ljuljačke i s nevjerojatnom ju lakoćom razlomi na dva pravilna komada, kao kruh. A onda sam u Blaškovom naručju i on mi govori da prestanem brinuti sad kad je on tu i nisam siguran kad se to dogodilo jer se ne mogu sjetiti ni jednog napadaja kojeg sam imao kad smo negdje bili zajedno. Nekome su odjednom smiješne moje šale, ali više nisam siguran kome. Blaško se pretvara u moju prvu djevojku, s početka srednje škole i ona mi pokazuje svoju farmu zečeva i za nas štapićem na čistom pijesku nacrtava gotovo pravilan krug i pita me: „Koliki dio kruga ti predstavljam?“ Komadići drveta skliskim jednjakom polaganom putuju iz mog želuca i odjednom postaju daščica obložena pamukom, ugurana između mojih čvrsto stisnutih čeljusti.

Sad imam četiri godine i ponovno sam u majčinom zagrljaju i ona govori da će uskoro sve biti gotovo. Kao i uvijek, sve će biti gotovo. Još samo malo. I dok mi šapuće sasvim blizu uha,

usne su joj vlažne od mog znoja, a njezin glas potpuno miran. Ali kad joj već idućeg trenutka napokon uhvatim pogled, u njezinim očima vidim samo zapaljeni pustinjski vjetar. Vidim daleke užarene spilje, krvožedne vukove i vulkane.

A kad se probudim, jutro je sasvim blizu i na drugoj strani kreveta uskoro će zazvoniti sat. Ana spava pokraj mene s popratnom knjižicom iz CD-a sa snimkom Händelovog *Mesije* u rukama, otvorenoj na stranici s engleskim tekstom. U sobi su navučene zavjese i još je uvijek polumrak. Na stol su odložene skripte za kolokvije koji bi mi napokon trebali postati važni. (Loše iskopirani papiri dolaze ovim redom: *Politička sociologija*, *Filozofska antropologija i etika*, *Uvod u novinarstvo*.) Nekoliko trenutaka osluškujem Anino disanje i po izostanku njegove dubine siguran sam da je budna, a zatim se okrećem na drugu stranu i ponovno sklapam oči.

Ujutro, stan je prazan, a sve stvari pažljivo su odložene na svoje mjesto, kao da se u onih dvadesetak minuta prije mog konačnog buđenja odigrala nevjerojatno brza i godinama uvježbavana evakuacija, a sve što je ostalo sitne su uspomene, stvari potpuno nevažne za golo preživljavanje. Nekoliko fotografija. Nakit na noćnom ormariću, zlatni križ. Knjižica iz *Mesije* uredno je spremljena u plastični omot i odložena negdje na policu. Dok se tuširam nekoliko puta zazvoni telefon, ali ne čujem ni jednu poruku zabilježenu na automatskoj sekretarici. U kuhinji. Phemiton, Maysolin, Tegretol. Ili Phemiton, Tegretol, Maysolin. Ili Maysolin, Phemiton, Tegretol. Sve ovisi o tome koja mi se tableta prije nađe pri ruci.

A za to vrijeme Blaško zvoni na vrata stana u Ilici, nakon nekoliko trenutaka otvara mu moja teta i dok ruke bijele od brašna briše u pregaču, pomalo ga zbunjeno pušta unutra. Blaško se osmjehuje i pita treba li izuti cipele. Zatim kaže da se dogodila velika glupost, u mojoj sobi ostala mu je knjiga koju mi je davno posudio i nakon što sam mu rekao da je slobodno uzme s jedne od sad već gotovo praznih polica, on me odlučio poslušati. I sad je tu. Pa još jednom pita treba li se izuti.

Ponovno u kupaonici, još uvijek samo omotan ručnikom i potpuno mokrih leđa, pažljivo promatram svoje lice, rijetke svijetle dlačice na bradi i oko usana, vrlo slične onima koje mi okružuju bradavice i pupak, tek na dodir neznatno oštrije. Prljavi veš podižem s poda i bacam u pletenu košaru, češalj provlačim kroz kosu i podižem je s lica. Perem zube.

A za to vrijeme, Blaško se nalazi u polumraku onoga što je do prije nekoliko dana bila moja soba dok do njega dopiru zvukovi iz kuhinje. Udaljena glazba s radija, uskoro će vijesti i reklame su napokon stale, otvaranje i zatvaranje pećnice, koraci koji se gube i ponovno izranjaju na površinu, kao zaboravljena djeca, neprestano prevaljujući isti krug po školskom dvorištu. Otisci iznesenih stvari na mojim zidovima još su potpuno vidljivi, zgusnuti miris i prašina. Tragovi bosih nogu ostali su utisnuti u tepihu, na izlizanim parketima pokraj kreveta. Sat na pećnici počeo je otkucavati svojih četrdeset minuta na srednjoj jačini, teta je pojačala radio i otvorila prozor, Blaško naglo podigne glavu s davno utisnutih stopa koje je pokušao pratiti i susretne svoj pogled u ostakljenom krilu velikog ormara.

Napokon izlazim iz kupaonice i iza sebe gasim svjetlo. Na stolu u blagovaonici odloženo je desetak kataloga, jedna od majčinih slika nalazi se na naslovnici, ali ne sjećam se više kako se zove. Kao što ne mogu biti potpuno siguran da su katalogi stajali na stolu kad sam prije nekoliko minuta odlazio prema kuhinji pa se s odjednom nagomilanom neugodom okrenem očekujući da će netko dobro skriven iskočiti iza zavjese i svom snagom navaliti na mene.

A za to vrijeme Blaško nepomično sjedi na krevetu i osluškuje prigušene zvukove prometa koji dopiru s Ilice. Nekoliko automobila kao srce odavno istrošenog stroja umotanog u vatu. Prolazak tramvaja zatrese prozorska stakla. Zaboravljena knjiga na jednoj od komoda odvoji se od tanke stijenke iverice i klizne na prašinu, žuta lampa javne rasvjete lagano se zanjše potaknuta iznenadnim naletom vjetra. Blaško ruke stavlja na oči i kažiprstima pritišće jabučice. Koraci u kuhinji potpuno su stali i teta sad sjedi za širokim drvenim stolom i počinje čistiti mahune za sutrašnji ručak, Blaško naglo ustaje, odjednom probuđen i spreman, a zatim uzima stolicu i svom ju snagom baca u ogledalo pričvršćeno za ormar i ono odmah popuca i počne padati po parketima, nestajati u tepihu. I jedina stvar koja mu se učinila neobičnom, ali tog će se sjetiti tek kasnije te večeri, kao na nekoj pokvarenoj videosnimci, zvuk čitave stvari kasnio je nekoliko sekundi (kao da baš ništa ne može napraviti pošteno i do kraja), zvuk je jebeno kasnio, a Blaško nikako nije mogao pogoditi zašto.

Nakon što ga nazovem na kućni broj, njegova mama mi govori da ne zna gdje je, rekao da je će izaći, ali ne dugo, a zatim me nakon kratkog oklijevanja pita znam li što je to Oxandrin, jer ona nikako nije htjela kopati, slučajno je pronašla nekoliko praznih ampula, tri inzulinske igle u Blaškovoju sobi, jednostavno nije znala, a ja ovaj razgovor u svojoj glavi odjednom miješam s onim u kojem mi je Ana rekla kako su stvari u galeriji dovedene do kraja i da mogu doći i u miru razgledati izložbu, ako to želim.

A za to vrijeme, Blaško u polumračnom predvorju stana sasvim polagano oblači tenisice, ritual koji izgleda ne može razumjeti baš nitko drugi, a moja teta bez riječi stoji iznad njega s neočišćenom mahunom u ruci i razmišlja bi li trebala nešto reći ili pitati ili možda ipak pozvati policiju. A Blaško je sad potpuno koncentriran na lijevu tenisicu, spušten u neobičan polučučanj, posvuda u mojoj sobi svjetleće krhotine kao novogodišnje konfete. I kad se napokon uspravi i po posljednji put ljubazno pozdravi moju tetu, ona će u džepu njegove košulje samo na trenutak opaziti okruglo stakalce, a on će zatim nestati u stubišnom hodniku, silazeći sasvim polagano, neće upaliti svjetlo.

Sat vremena kasnije stojim ispred velikog izloga i kroz staklo, koje se s vanjske strane ipak ne čini toliko besprijeckorno čistim, promatram kako Ana s punom koncentracijom popravlja *Purpurnu Bogorodicu*, kao da bi joj ova mogla prigovoriti ako na otvorenju bude grubo prisiljena sa sasvim male kosine promatrati okupljene uzvanike. Dok pažljivo usmjerava okvir, Anine ruke (nasuprot onim naslikanima) izgledaju potpuno delikatno i u jednom trenutku učini mi se da su im se prsti dotaknuli, isprepleli u potpunom razumijevanju. A kad privučena zvukom s ulice Ana skrene pogled s ravne, ljubičaste haljine koja se utapa u prštećem moru podjednake nijanse, ispred izloga ugledat će tek nekoliko usputnih prolaznika i jednog plavog dječaka koji će joj, držeći čvrsto za ruku svoju mamu, radoznalo i s puno nevinog dječjeg povjerenja uzvratiti pogled.

I već kad pomislim odustati, Blaškova je ruka odjednom ispred mene. Samo nemoj zastati, mislim da mi to govori, ali ne mogu ga čuti potpuno jasno. Još samo nekoliko stepenica, pa tupo bubnjanje u glavi, glupu bol koju još uvijek ne mogu do kraja predvidjeti svom preostalom snagom guram u duboki mrak, odakle se i pojavila. Ništa mi neće pokvariti ovu večer. Njegovu malu ruku uzimam u svoju i siguran sam da ne možemo imati više od osam godina dok stojimo jedan pokraj drugoga na krovu i promatramo kako se iza staklenih kvadrata pod našim nogama, jedno za drugim polagano pale svjetla. Tamni beton ispod nas gust je i ljepljiv kao da je netko razbio staklenku punu meda i rukama je razmazao po površini, trudeći se da ta njegova igra ostane potpuno neprimijećena i dok s naporom podižemo noge, jedan drugoga branimo od samoga ruba i s ove je visine potpuno nemoguće pogoditi koliko je sati, koje je doba godine i kako se zove grad u kojem se nalazimo. Na visini, toliko odvojeni od svijeta kojem još uvijek ne pripadamo, odjednom obojica shvaćamo da sve ostalo postaje potpuno nevažno i to je možda prva stvar koju smo zajedno naučili.

Tvrde četvrtaste torbe ostavili smo pokraj velikih metalnih vrata. Pokraj njih platnene

vrećice s rezervnim tenisicama za tjelesni. Blaško odjednom i bez ikakve najave ispušta moju ruku i jedan trenutak potreban mi je kako bih uspio povratiti ravnotežu i zadržati se na nogama, a zatim promatram zgradu u koju je naciljao svojim prstima govoreći toliko tiho da ga jedva uspijem čuti i iznenadna truba automobila ispod nas glasnija je od njegovog pitanja: „Kaja, koja je ono zgrada?“

I kao da se baš ništa nije promijenilo od vremena u kojem su naše neuredno i na brzinu odložene školske stvari bile jedini ukras ove ravne betonske ploče za koju smo bili uvjereni da pripada samo nama, da jedini u ovome gradu uopće znamo kako postoji, negdje iza ponoći nalazim ga naslonjenog na betonski zid i nekoliko sekundi nesigurno stojim naslonjen na metalna vrata, gotovo poražen činjenicom da smo odrasli u samo jednom trenutku i da smo baš taj trenutak odlučili provesti spavajući. Polagano mu prilazim i bez riječi sjedam pokraj njega kao da sam potpuno glupo ostao zarobljen u nekom prošlom vremenu i sad se kao klinac nalazim pokraj projekcije svog prijatelja, onako kako će on izgledati dalekih deset godina u budućnosti. Pogleda uprtog u zgradu ispred sebe, u beskonačne prozore iza kojih se odvijaju životi koji s njegovim nemaju baš nikakve veze. S gotovo praznom bocom pokraj lijeve noge i paketićem cigareta iz koje izvlači jednu, a zatim i dalje me ne gledajući, paketić nagne prema meni i tog je trenutka moja iluzija razbijena.

Odmahnem glavom iz nekog je razloga pokušavajući prizvati natrag, pa protiv svoje volje odrastao, podignem ruku i dječaku koji nikad nije sa sigurnošću mogao prepoznati udaljenu zgradu na zapadu horizonta pokušam nešto reći, ali on me odjednom prekida. Stavlja mi ruku preko usta i dalje me ne gledajući. Jednostavno me ušutka.

Znaš što je neobično, to mi kaže. Znaš što je neobično? Čitavo vrijeme dok je ovo trajalo, mislim, sve ovo oko mene, znao sam da ništa od toga nije stvarno. Jednostavno sam zastao, zaledio se i čekao. Pokušao se prisjetiti kako je to izgledalo. Razmišljao o stvarima koje su se dogodile. Nadao se da ti je stalo.

Blaško podiže bocu, a zatim kad shvati da je prazna, nekoliko kapljica koje su preostale iscijedi na betonsku kocku i bocu odgurne do samoga ruba. Staklo proizvede mutan, škripavi zvuk. Ispružim nogu i zeleni valjak sad je zarobljen između betonskog zidica i potplata moje cipele. A onda kažem Blašku da sam čuo kako me je danas poslijepodne pokušao pronaći, ali je zalutao na pogrešnu adresu, malo se družio s mojom tetom. Dok ovako sjedimo jedan pokraj drugoga, koljena nam se dodiruju i cigareta u njegovoj ruci još uvijek je neupaljena, a kad već pomislim da je vjetar progutao gotovo sve moje samoglasnike, Blaško se lagano osmjehne i prvi me put pogleda, kao da se konačno uvjerio da sam to pokraj njega zaista ja.

„Učinilo mi se da sam nešto zaboravio. Kod tebe“, kaže.

Nekoliko trenutaka nastavljamo sjediti u tišini, a zatim se obojica nasmijemo u istom trenutku i ponovno smo dječaci koji nakon četvrtog sata, možda prirode i društva, a možda i ne, zajedno oslušuju tihe otkucaje grada, potpuno nesvjesni da će za manje od dvadeset i četiri sata jedan od njih dvojice biti mrtav, a sve ovo – odjednom potpuno nevažno. Pa čak i ono što sam rekao nakon što je vozilo policije projurilo ulicom (tek je tupi zvuk sirene uzgonom istisnut do nas, previsoko smo za plavo trepćuće svjetlo): „Ako još uvijek razmišljaš o tome, ono je definitivno Inina zgrada.“

Dugačka kralješnica hodnika odjednom zasvijetli kroz visoki, uspavani pravokutnik s naše lijeve strane, kao da je hitnom intervencijom okupljeni liječnički konziliji odjednom zapovjedio posljednji rendgen. Žedan sam i volio bih nešto popiti, uzdužno svjetlo ugasilo se puno prije nego što sam to očekivao, Blaško lijevom rukom obriše lice i ponovno se nasmije.

„Oduvijek sam to znao, blesane.“

Naslanjam glavu na betonski zidić iza sebe, tamo gdje smo sušili njegove knjige i bilježnice nakon što mu se jednog poslijepodneva tetrapak hladnog mlijeka slučajno otvorio u torbi, a sve rečenice pažljivo ispisane kemijskom olovkom izašle iz svojih linija, kao da ih je netko odjednom pustio na toliko dugo očekivanu slobodu. A Blaško se odjednom podiže i bez riječi okreće prema meni, zatim me poljubi toliko lagano da se na trenutak moram pitati događa li se to zaista ili me samo pokušava podsjetiti na nešto što je bilo jednom prije, a onda, nakon što ne odmaknem glavu, njegove su usne snažnije na mojima, dodirujući mi kožu gotovo u bijesu, otimajući mi sav preostali zrak. I to je trenutak u kojem ga napokon odgurnem od sebe, dok osjećam kako on još nekoliko trenutaka nastavlja pružati tvrdoglavi otpor i dalje s dlanovima čvrsto pritisnutim na moj trbuh. Dvojica osmogodišnjaka sad stoje na samome rubu dok ih lagano pokreće vjetar nakon što su jedan drugome obećali da će jednom sasvim sigurno otići do one zgrade u daljini i uvjeriti se što se zapravo nalazi iza njezine staklene konstrukcije.

A onda Blaško odmahne glavom kao da sam ga konačno potpuno razočarao i naglo se okrene od mene, tijelom spašavajući tanki trag plamena upaljača koji zabljesne kroz mrak u njegovim mirnim rukama. I ono što nakon svega preostaje, nastavljamo u tišini sjediti jedan pokraj drugoga, slušajući mukle zvukove rijetkog prometa, koraka koji to možda i nisu, vjetra u platanama. Napokon sam dovoljno hrabar da bih ga mogao pogledati. Dok ispuhuje dim cigarete, pod mutnim noćnim svjetlom lice mu svjetluca od vlage, a prsti kojima

povremeno briše obraze na njegovoj koži ostavljaju mokre tragove. Dva dječaka s pogledom prema uzbuđenjima koja su se tako izazovno izdignula pred njima, u svojoj istini možda nevelika, ali opet dovoljno nedokučiva da bi bila uzbudljiva. I kad se prvi put s Blaškom nađem na ovom mjestu visoko iznad grada, čitavu večer ne prestajem drhtati od slatkog uzbuđenja.

A sad, toliko godina kasnije, jednostavno ću ga ostaviti na ovoj betonskoj ploči kao što se ostavljaju igračke kad ih se preraste i nakon što zatvorim teška metalna vrata više nikada neću ni na trenutak zastati, okrenuti se i pogledati iza sebe.

Dočekat ću goste, redom, onako kako budu dolazili. Pristojno se pozdraviti sa svima, pružiti ruku ljudima kojih se možda i ne mogu odmah sjetiti, staviti ih u određeno mjesto života moje obitelji i baš svakom ljubazno zahvaliti na čestitkama, reći da se i meni čini kako ni najranije slike nisu izgubile na aktualnosti, složiti se da reprodukcije u katalogu zaista mogu prevariti kad su dimenzije posljednjih radova u pitanju. Velika platna, početak proljeća ili nešto kasnije, kako je sve to zapravo izgledalo. Zatvorena u svom ateljeu, ponekad iza zaključanih vrata, velikim je kistovima, kakve sam prije vidio samo kod ličilaca, grubim potezima otežalim od mnogo boje zadržane na zglobu, uglavnom slikala fluorescentne vijadukte. Nekoliko puta zatekao sam se ispred tih vrata u bivšem Konzumovom dućanu na Jarunu koji je preuredila u atelije i svaki put iz duboke ostakljene unutrašnjosti osluškivao glasnu muziku ispunjenu violinama. U posljednjih nekoliko mjeseci baš mi nikad nije otvorila vrata.

Onda ću se ispričati na trenutku nepažnje, pa razgovijetno i bez zamuckivanja ili dodatnog razmišljanja odgovoriti na u međuvremenu postavljena pitanja. Sve je baš onako kako smo i očekivali, brat je u sretnom braku s arhitekticom, pred tatom je nova premijera, Schiller ako se ne varam i više uopće ne pije (možda to ipak nisam trebao spominjati), teta je ta koja drži sve konce u svojim rukama, moja nova terapija pogođena je najbolje do sad, a napadaji su postali toliko rijetki da se ponekad moram prisjetiti jesam li uopće bio bolestan. Već će ovo izmamiti blagi osmijeh.

A zatim, još dvije-tri obvezne šale na račun epilepsije, kako je samo hrabar, hrabar, hrabar. Zna li možda što epileptičari jedu za ručak? Anu ću upoznati s onima koji je još ne poznaju i njezina će ruka čitavo vrijeme stajati čvrsto na mojoj podlaktici, dok ću govoriti da sve čestitke zapravo trebaju biti upućene upravo njoj. Ana će se ispričati, lagano osmjehnuti,

pružiti ruku, dodati još jedan katalog, pokazati na sliku koja se već nalazi u svim udžbenicima iz povijesti umjetnosti, na stranici sto sedamdeset i osmoj. Desetak minuta prije službenog otvaranja u obraz ću poljubiti Tonku i pitati je osjeća li se dobro jer će, bez obzira na rumenilo, njezina koža biti potpuno beskrvna i hladna. Provest ću Marka kroz sve prostorije i pažljivo ga slušati dok mi bude govorio kako mu se čini da nedostaju neki radovi za koje je bio uvjeren da će biti ovdje, a zatim i dok me u šali bude udario laktom u rebra i rekao da Ana ipak zna najbolje. Nasmijat ću se i reći da ima potpuno pravo, a zatim pozdraviti tetu, koja će, kao jednog od svojih četveronožnih pacijenata, za sobom vući mog oca preplavljenog čudnim, izbezumljujućim strahom. On će u rukama preslagivati nekoliko Matoševih pjesama na potpuno izgužvanim papirima i priznati da ovakvu tremu nije imao od prošlog stoljeća, još od kad se prijavljivao na prijemni za Akademiju. Sućutno ću ga potapšati po ramenima, sve će biti u redu, ti ćeš biti briljantan kao i obično, stojeći mu iza leđa, kao visoki batler s dugim rukama, popraviti njegovu kravatu u ogledalu preko puta stola sa zakuskom i malo vodke iz neotvorene boce Absoluta ugurati u njegovu posrebreanu pljosku.

Nekoliko trenutaka kasnije gužva će već biti zamjetna, staricu koja se vjerojatno slučajno našla ovdje pristojno ću upozoriti da pušenje nije dozvoljeno i da će stol s kanapeima biti dostupan tek nakon službenog otvaranja izložbe, a zatim s osmjehom pristati na još nekoliko čisto protokolarnih obveza. Debela vlasnica galerije pozvat će me na fotografiranje s preostalom obitelji velike umjetnice i nakon što joj se poslušno osmjehnem, odjednom ću shvatiti da je večeras iz nekog razloga potpuno bez šminke, kao da je u svom malom priručnom zahodu s grubim, uštirkanim ručnikom u histeriji pred otvaranje pokušala sa sebe izguliti apsolutno svu kožu. (Nakon što me poljubi u obraz prilazeći mi bliže no što bi to zapravo bilo potrebno i milujući me po svijetlim dlačicama na zapešću, ostatak ću večeri mirisati na vaniliju.) S ocem i Markom pozirat ću za nekoliko dnevnih novina i jedan tjednik, svaki put ispred drugog platna, svaki put na drugome mjestu, svaki put s istim podnaslovom, svaki put uz Anino nijemo odobravanje iz pozadine.

I to će biti trenutak u kojem ću ga ugledati. Malog petogodišnjeg dječaka koji potpuno gol stoji ispred neizmjerne širine izloga i s neskrivenom me znatiželjom promatra kako prolazim između snažnih boja koje se cijede sa zidova, kao sjena koja se otkinula s nečijih cipela pa se tvrdoglavo nastavlja probijati kroz gužvu na putu do samo njoj poznatog cilja. A kad nam se pogledi sretnu, taj će mi dječak sasvim lagano namignuti, otvoreno se šaleći sa mnom, izazivajući me svojim barokno zdepastim prstićima i idućeg ga trenutka više neće biti. Iako sam grčevito nastojao da mi u nepažnji ne promakne ni jedan jedini trenutak. Iako sam

siguran da nisam sklopio oči.

Ana se na kraju odlučila za ariju soprana iz trećeg dijela *Mesije* i mekan se zvuk čitavu večer iznova i iznova okreće po prostoriji, odbija od majčinih platna velikih dimenzija, zaustavlja tik do visokih čaša na stolu za zakusku i tamo uporno nastavlja proizvoditi sasvim tihi, praskavi zvuk. Kao da su dvije djevojke izašle iz stilizirane kuće na jednoj od slika u kojoj su zatočene provele čitavu vječnost, i sad, potpuno nevidljive za sve oko sebe, međusobno nazdravljaju iznenadnoj slobodi.

Do ovog trenutka galerija je potpuno ispunjena i dok stojim negdje u pozadini, napola slušam Anu kako govori o nevjerojatnom instinktu umjetnice koja za života nikad nije popuštala pred pritiscima vremena, već je hrabro osluškivala isključivo svoj izrazito ženstven, unutarnji glas i tako gradila originalan i jasno prepoznatljiv umjetnički izričaj. Negdje iza mojih leđa, one iste raspuštenice koje je moja mama naslikala davnog rujna 1986. godine, barem ako je vjerovati njezinom rukopisu u desnom donjem kutu, odjednom su glasno zahihotale.

A kad pogledam iza sebe, susretnem se tek s bijelim zidom i nezainteresiranim pogledom tipa koji je prije nekoliko dana usisivačem pažljivo obišao svaki centimetar dobro ulaštenih parketa. Nakon što opazi da ga promatram, na trenutak lagano podigne čašu, a zatim se okrene djevojci koja stoji pokraj njega i nešto joj tiho šapne, pa mi se i ona osmijehne. Čitavo to vrijeme, negdje daleko ispred nas, Ana nastavlja nizati svoje rečenice, od kojih ja uspijevam čuti tek nepovezane krhotine, kao da odjednom stoji ispred velikog, zapjenjenog mora i pokušava se nadvikivati s valovima. Ali sve je to samo u mojoj glavi. Blijede djevojke ponovno su nepomične iza svog prozora u maloj kući na samoj obali, a more je savršeno mirno i iza udaljenih, tamnozelenih mrlja uskoro će svanuti.

Bio sam potpuno siguran da će odabrati pravi trenutak. Sparina unutar galerije zgusnula je žamor i pretvorila ga u gumenu loptu koju sam satima mogao šutirati po zidovima, samo da sam poželio. A on je potpuno iznenada ponovno ispred mene, plavi dječak koji me netremice promatrao kroz savršenu plohu izloga svojim mi prstima sasvim blago dotakne dlan i bez dodatnih objašnjenja zatraži da ga slijedim. U nedoumici sam samo jedan trenutak. A zatim se, odjednom i naglo, praćen pažljivim pogledom debele vlasnice, odljepljujem od zida i moja sjena odjednom je uz mene, osjećam kako me hvata za crnu košulju, ulazi duboko u prsa pa izlazi iz usta poput daha u hladno, zimsko jutro. Počinjem se probijati prema izlazu i siguran

sam da snažno odgurujem ljude ispred sebe, prepoznajem to po njihovom zbunjenom pogledu; još samo prije sat vremena zajedno smo listali kataloge i retrospekcije uspoređivali s originalima, a sad ih udaram u leđa, borim se laktovima, gazim im po cipelama, nikad ne mislim stati, nekoga sam rukom udario po vratu i više ne znam je li to tatin najbolji prijatelj ili Markov kolega iz bolnice, nastavljam se provlačiti kroz prostorije, svojim dugim prstima razmičući mamine rane radove, njezine prve gvaševe na kartonu, pasteles na minijaturnim sivim podlogama, akvarele.

Zatim sam kod stola s aperitivima, na trenutak uhvatim tetin pogled koji me procjenjuje kao autom pogaženog psića i Ana je pokraj nje, ali upravo odgovara na pitanja novinarkе s Radio Sljemena ili neke druge novinarkе s nekog drugog radija, a ja nakon nekoliko neodlučnih trenutaka ipak sa stola uzimam bocu Absoluta i ono što sam prije nekog vremena istočio u tatinu pljosku jedino je što nedostaje, a zatim promatram kako gole, dječakove noge odjednom počinju tonuti sve dublje u sjajno drvo parketa pa napokon otkopčavam nekoliko gumba na košulji da do kraja ne ostanem bez zraka, sve tužne, izgubljene djevojke s majčinih slika pozivam sa sobom i zatvaram se u malu priručnu kuhinju, čiji zidovi neodoljivo mirišu na tanke štapiće vanilije, na čijem podu leži mokr ručnik umrljan bojom.

„Dobro... što je s tobom?“

Kad idući put otvorim oči Anino lice bit će iznad mene. Ručnik u njezinim rukama ne pripada meni, ali to joj ne stignem reći, jer ona želi da istog trenutka postanem svjestan čitave situacije koja me okružuje. Plastična vrećica koju sam kao mali iz čiste znatiželje stavio na glavu i gledao kako mi vršak nosa dodiruje zamagljenu stjenku; ona želi da se osjećam baš tako. Govori mi da sam jako zabrinuo tatu i Marka i većinu prisutnih, apsolutno svi su shvatili da nešto nije u redu i bilo bi stvarno potpuno sebično da se ovo na kraju pretvori u glupi slučaj, zasjeni sve ono dobro što se dogodilo, nađe svoj put do nekih od jebelih novina.

Trideset sekundi tišine. Nakon što ju samo nastavim promatrati, baš toliko je potrebno da Ana progovori ponovno, kaže mi kako dobro znam da zbog svog zdravstvenog stanja ne bih smio piti. Ne sjećam se da sam je do sad ikad čuo psovati, i u ovom trenutku, iz nekog glupog, perverznog razloga volim ju više nego ikad prije, ali joj to ne želim reći. Kao što joj ne želim reći da nisam popio ni jedan jedini gutljaj, da sam čitavu bezbojnu tekućinu prolio u umivaonik i nakon toga jednostavno vodu ostavio teći. Ovog trenutka slavina je zatvorena, ali ne mogu se sjetiti je li za to na kraju zaslužna Ana ili ipak ja.

„Što je s tobom?“

Ako sam sve ovo do sad samo sanjao, čitava je stvar zapravo tek započela. Onda shvatim da ipak nije. U prošloj krhotini, Ana je u ruci imala prljavi ručnik u kojem je debela ostavila svoju kožu, a on se sad nalazi uredno odložen na umivaoniku.

„Zašto mi ti ne kažeš?“

„Ne razumijem.“, kaže Ana.

A ja računam još samo na jednu stvar. Možda baš ovog trenutka hektolitri i hektolitri nekog oceana kroz parkete provale u ovu prostoriju, a ja uspijem spasiti svoju djevojku iz zapjenjenog mora i napokon stvari za nas postanu onakve kakve su čitavo vrijeme i trebale biti. Umjesto toga, ja ću napokon otvoriti usta, boreći se za zrak.

„Magistrirala si na mojoj mami, pa možeš sad i na meni.“

I potpuno sam siguran da je tu kraj. Ana bez riječi ustaje i izlazi. Iza čvrsto zatvorenih vrata žamor ljudi i prigušene glazbe postaje sve jači i jedan trenutak imam osjećaj da će svojom snagom jednostavno razvaliti sve cigle. A kad se to ni nakon nekoliko minuta ipak ne dogodi, ostajem mirno sjediti i na jednom od vanilijom premazanih zidova prostorije, ispod nekoliko okvira koji mi ne znače baš ništa, pronalazim još jedno platno koje oprezno stavljam u krilo, kao da bi neki nagliji pokret mogao promijeniti pažljivo stvaranu kompoziciju, natjerati ju da spusti Sunce, da sve odjednom ostane u potpunom mraku. S malog platna, možda najmanjeg od svih što ih je uopće koristila, pažljivo me promatra goli, plavi dječak i samo pozadina, pomaknuta, iščašena, na neki čudan način uzrujana, odjednom mi govori da je to rad moje mame. Ispod dječakovih bosih nogu, zastalih trenutak prije no što će napraviti preostalih nekoliko koraka prema onome što ga očekuje s druge strane, zelenom bojom stoji zapisano Kaja/91.

I taj plavi, goli dječak odjednom me pogleda potpuno samilosno, a onda vrati svoj plahi, nesigurni pogled na neku točku visoko iznad moje glave kao da će ovoga trena potrčati nekome u zagrljaj i toj osobi, koja čitavo vrijeme stoji iza mojih leđa, jednostavno i potpuno jasno dječak kaže: Volim te.

A mama se nasmije i kaže mi: „Ostani još malo... daj, Kaja, još samo malo.“

Na toplom, grickavom pijesku uz samo more, smještenom u nekom drugom vremenu, vidim Marka kako stoji do gležnjeva u vodi i gleda negdje u daljinu, a vjetar koji se povremeno

pojavi na vrhovima borova baš mu ni u jednom trenutku ne pomakne kosu. Mama sjedi ispred mene, u pletenoj stolici, s rukama potpuno zelenim od boje, i želi da ostanem potpuno miran, pa ja učinim kako mi je rekla. Osjećam da mi noge tonu u crvenkasti pijesak u koji se uvuklo poslijepodneвно sunce i rukom se slučajno počešem po boku, pa odmah pogledam prema njezinom licu, jer ne znam jesam li to smio. Tata će joj prići s leđa i staviti dlanove na ramena, Marko će u potpunom plićaku spaziti gotovo nevidljivu meduzu i njih će je dvojica izvaditi malom mrežicom nataknutom na drveni štap. Sami smo na plaži i udaljeni zvuk motornog čamca natjera me da se samo na trenutak okrenem, ali mamine oči sad su prikovane za platno i tek je novi nalet vjetra natjera da pomakne glavu, rukom smiri podignuti ovratnik i na njegovom desnom vrhu ostavi malen, zeleni trag. A već iduće sekunde Marko će biti iznad mene i nekoliko kapljica mora past će mi na kosu, dok će on bez prestanka vikati, meduza, meduza, meduza i to će biti moj znak. Snažno ću potrčati u mamine ruke podižući malene oblake pijeska, ostavljajući mokre crvene otiske pokraj svih izronjenih školjaka, pa kad me ona napokon podigne u krilo, s mojih nožnih prstiju vjetar će prosipati sav preostali pijesak i sunce će ga odjednom pretvoriti u zlato, a mama će mi tiho šapnuti u uho, vlažno od meduze i vjetra i beskrajnog mora: I ja volim tebe.

Jutro je sigurno blizu, i dok prolazim praznom Ilicom, osjećam kako mi znoj klizi niz vrat i gubi se negdje u ionako mokroj tkanini moje košulje. Samo na trenutak učini mi se da počinje kiša, jedna debela kapljica klizne mi niz obraz, a zatim se dugo vremena ne dogodi ništa. Tek pramen kose koji mi odjednom pada na čelo odmičem prstima, otkopčavam još jedan gumb na košulji i slučajni, zalutali nalet vjetra uđe mi pod kožu, zaplete se u moj vrat. Oprezno pokušam progutati slinu, začudi me kad to i uspijem. Kad sam posljednji put vidio svoje lice, bilo je potpuno obrijano, a sad već pod prstima mogu osjetiti da su mi se na obrazima pojavile tanke dlačice. Perače ulica upravo sam ostavio iza sebe i jedan od šištećih mlazova iz velike cisterne poslao mi je prazan tetrapak u kojem je možda još jutros bilo mlijeko točno pred noge. Nošen na valu prljave vode, tetrapak se još nekoliko puta okrene, a zatim i zaustavi, snažna bol duboko u sljepoočnicama napokon me natjera da na trenutak zatvorim oči. Nekoliko klinaca prolazi drugom stranom ulice, njihovi su glasovi potpuno prigušeni i samo se pojedine riječi odbijaju od zgrada i nestaju negdje između skliskih betonskih kocaka. Tetrapak vrhom cipele odgurujem u stranu i zvuk koji pritom proizvede učini mi se puno glasnijim nego što bi zapravo trebao biti.

U izlozima pod umjetnim svjetlom prve pošiljke novih kupaćih kostima. Zastajem tek na

trenutak, pokušavam doći do daha i ostati na nogama. Jedan je tata svome sinu odlučio dobaciti loptu i ovaj će do kraja kolovoza čekati da to gumeno sunce napokon završi u njegovim rukama.

Nova kapljica znoja pronalazi put niz moju kralješnicu i zaustavlja se negdje ispod remena mojih hlača. U daljini škripa kočnica, cisterna nestaje potpuno na drugoj strani, tek ponegdje kroz otvorene prozore bljeska nestalno svjetlo upaljenog televizora. Nasnimljeni inserti grupnog smijeha, podjednako hladnog i glasnog, zapletu se o zavjese. Bešumna kola hitne pomoći projure sasvim blizu mene i njihovo me trepćuće plavo-bijelo svjetlo napokon natjera da padnem na koljena i dok rukama tražim oslonac, snažna bol potpuno mi rastvori pluća, pa prste vlažne od znoja guram duboko u svoju utrobu i razmazujem je po pločniku vlažnom od ranojutarnjeg pranja i od prvih kapi kiše. A zatim počinje pljusak.

I sva boja koja je iscurila s majčinih slika odjednom se krene sama vraćati na platno, Ana me drži u svom naručju, ja joj govorim da je volim, ona to zna, ona to dobro zna, arija soprana na svom je početku, ovoga puta ću biti dobar, obratit ću pozornost, Blaškove ruke na mom trbuhu, tetrapak ispred cipela i sve tužne životinjice spašene u posljednji trenutak, moj brat viče da požurim i beba koja mirno spava u Tonkinim rukama; od sutra, ona će trčati pijeskom dok će s mora dolaziti jasan miris smokava i soli, i još samo jedno, kladim se da nisi bio sasvim siguran, oduvijek sam to znao seronjo, žao mi je, to sam trebao reći, samo nekoliko slova, točno sedam, a onda svjetla na krovu hitne pomoći nestaju s moga lica podjednako naglo kako su i došla, ulica ostaje prazna, crna napuštena ljuštura leži na betonu uz cestu i odjednom, nakon kratkog veličanstvenog bljeska, sve se to pretvori u ništa.

IVAN: „DEČKO JOŠ DIŠE.“

Poziv je stigao u 03.21. Mislim da sam baš nekako u to vrijeme završio svoj sendvič. Relativno mirna noć, tek nekoliko intervencija. Dva aresta, jedan neugodno jak anafilaktički šok i prilično zamoran slučaj noćne psihoze. Starica s druge strane balkonske ograde, pa dolazimo tek nakon policije i vatrogasaca. Kasnije u kolima, ona je potpuno mirna i tihim glasom za koji nisam bio siguran da ga uopće posjeduje, moli da je držim za ruku. Pa kad sam njezinu nevjerovatno sitnu ruku uzeo u svoju, oprezno ju je preklopila drugom, kao da me odjednom iz nekog razloga želi utješiti. Svjetla vatrogasnih i policijskih vozila ostajala su sve dalje iza nas i uskoro su bila toliko daleko da sam se gotovo morao prisjetiti na to što se dogodilo, a starica me još jednom pogledala svojim odjednom potpuno bistrim očima i rekla: „Žao mi je“, a zatim ponovila još odlučnije, ali s istom svetačkom blagošću u glasu: „Žao mi je Marte.“

„Molim?“

„Pa, probudio te.“

Marta jedan trenutak stoji na dovratku, kao da očekuje da Petar ponovno počne plakati u svojoj maloj sobi sa svjetloplavim zidovima odmah pokraj naše, a kad se to ipak ne dogodi jer je naš sin napokon zaspao, ona tiho ulazi u sobu i po pokretima njezinih ruku mogu vidjeti koliko je umorna. Oprezno, kao da nije sasvim sigurna smije li to učiniti, dolazi do mene i lagano me poljubi u čelo, kasno je poslijepodne i uskoro ću morati u svoju smjenu.

„Ionako sam samo na trenutak sklopio oči.“

„Sanjao si.“

Lagano pomaknem desnu ruku, svjetlost kasnog poslijepodneva u potpuno pravilnim trakama ulazi u sobu i raspolovljava moje tijelo, kao kad neki crtani junak dohvati sablju i u nekoliko se kratkih poteza obračuna s neprijateljem. Bjesomučno su se lovili dvadeset petominutnih epizoda.

„Nikad ne sanjam.“

Marta legne pokraj mene na mjesto koje sam joj napravio rukom i kaže da sam još potpuno topao od sna, a nakon što ne odgovorim ništa uživajući u njezinom mirisu koji se isprepliće s

mirisom našeg tek rođenog djeteta u nekoj posebno uzbudljivoj kombinaciji, ona tek potraži moju ruku i stavi je ispod grudi i ponovno preklopi svojom.

„Sanjao si.“

Glas negdje s desne strane, meni iza leđa i ja otvaram oči, jer znam da je vrijeme za novu intervenciju. Nekoliko trenutaka prije sjedim sam u sobi sa slušalicama na ušima i jedem svoj drugi sendvič. Potpuno sam zaboravio kako to izgleda spavati po noći i imam osjećaj da sam najgladniji uvijek oko drugog sata onog sljedećeg, tek započetog dana. Nešto s puno majoneze, onako kako to i volim, Martini pažljivi otisci na srebrnoj foliji, glasna glazba u slušalicama samo zato da u trenutku kad me pozovu ne bih otvorio oči u velikom čuđenju i pitao se što odjednom radim u potpuno bijeloj sobi, sa zidom otužno plastificiranim do polovice i nekoliko edukativnih postera kojima su se od vremena koje je prošlo polako izdignuli kutovi. Na jednom od njih: djevojčica pokraj velike inzulinske igle i par korisnih savjeta za rano uočavanje dijabetesa. Nakon što desetak dugih sekundi zurim u njezino nasmiješeno lice, ustajem i privučen iznenadnim, neobjašnjivim porivom odlazim do postera i pažljivo odmičem pet ili šest medicinskih flastera kojima je njegov donji rub spojen sa zidom.

I ono što nalazim, kad zavirim ispod djevojčice i njezine igle, tri su duboke rupe u zidu, kao da se nalazim u samici s lukavim zatvorenikom koji je i meni iza leđa mjesecima radio na svom putu u slobodu. Na satu iznad vrata sedamnaest minuta poslije tri.

Marta tiho kaže kako joj se ponekad čini da oboje radimo u noćnoj smjeni. Petrovi česti grčevi svaki mu put izmame gotovo bijesan izraz na malo, još uvijek neoblikovano lice, kao da mu njegova majka i ja možemo u trenutku donijeti olakšanje, samo ako to zaželimo. Marta se okreće prema meni i njezina iznenadna blizina otvori mi gustu loptu topline negdje duboko u želucu, ali znam da ne smijem učiniti ništa više nego rukom joj pomilovati lice, kažiprst spustiti niz njezina ravna leđa i lagano je poljubiti negdje potpuno neutralno, kao što ujaci ljube male djevojčice nakon krizme. Nakon sasvim kratkog razmišljanja to joj i kažem jer mi se učini duhovitim, iako možda i ne bih smio. A Marta me poljubi u usta kako bi mi dokazala da tome nije tako, i njezina nježna ruka oprezno krene s mog desnog boka, pa kad već pomislim da će se spustiti niže od mog trbuha, jezikom joj lagano dotaknem čvrsto stisnute zube i to je trenutak u kojem shvaćam da je još uvijek prerano. Marta sjeda na krevet, možda i previše naglo i kaže da bih joj baš mogao malo pomoći.

„Naravno, ako ne misliš više spavati.“

Slušalice jednim kratkim potezom spuštam na vrat, a zatim shvaćam da sam i dalje potpuno sam, pa uzimam još jedan veliki griz sendviča i topla majoneza ispuni mi usta, klizne niz bradu. Ustajem i odlazim po čašu vode, mukli kašalj iz udaljene čekaonice za hitne slučajeve glasniji je od mojih koraka i tog je trenutka to toliko jasna činjenica da ju jednostavno moram primijetiti, a već idućeg uhvatim svoj potpuno bijeli odraz u zatamnjenom prozorskom staklu i on me natjera da s kute nervoznim pokretima potjeram zaostale mrvice kruha i one se poput prvog snijega u potpuno usporenom padu na kraju nađu na zelenom podu, posvuda oko mojih tenisica.

Marta kaže da mi je spremila dva sendviča i navukla vezice na tek oprane tenisice, a kad kažem da nije trebala, ona odgovara da dobro zna koliko to ne volim raditi, i jedan trenutak pokušavam odrediti ton njezinog glasa i u njemu pročitati nešto više od ove jednostavne informacije, ali kad i nakon poduzetog razmišljanja ne uspijem, samo kažem hvala.

A onda Tomovi teški koraci i nekoliko trenutaka nakon toga zvuk upaljenog motora. Nisam presvlačio cipele ili prišao ogledalu i popravio zaležani čuperak od drijemanja u nepravilnom položaju, ili se odlučio umiti. Novi je poziv stigao točno u 03.21.

Nakon što se otuširam, Marta je ispred ogledala i dugim, odlučnim potezima četkom prolazi kroz kosu. Od umora, njezino je lice postalo još sitnije i dok sklopljenih očiju stoji ispred ogledala pod snopom neprirodnog neonskog svjetla, odjednom mi izgleda poput porculanske lutke koju je neki bogati kolekcionar napravio u prirodnoj veličini, zbog samo sebi razumljivog, perverznog užitka. A zatim, Marta napokon otvara oči i s jednim dubokim udahom napokon razbija čaroliju.

„Bože, kako izgledam.“

Pa podiže kosu i pričvrsti je negdje na sredini tjemena. Omotan ručnikom prilazim joj s leđa i trudeći se da mokrim prsima ne namočim njezinu košulju s kratkim rukavima, ljubim je u otkriveni vrat, između dva madeža. Pogledam ih samo na trenutak, dvije nepravilne mrlje koje su se kao ugriz ogromne anakonde smjestile lagano razmaknute jedna od druge, i pokušavam se sjetiti kad sam ih zadnji put vidio, a zatim se Marta okreće prema meni, odmakne jedan ili dva koraka i rukama mi uhvati lice, kažiprstima zaklapajući oči. Jučer, mislim da je to bilo jučer, na samom kraju mog slobodnog dana, dok smo se spremali na spavanje. Noćni je leptirić uletio kroz mali prozor iznad naših glava i nakon nekoliko krugova po zidovima kupaonice, napokon sletio u sam kut ogledala. Marta ga je pažljivo uhvatila s dva prsta i dok se grčevito otimao u potpunom nerazumijevanju, iznijela ga na

balkon i pustila u noć, u potpuno neočekivanu, zbunjujuću slobodu.

Kroz staklo u kolima hitne pomoći sve ulice izgledaju potpuno isto, svjetla javne rasvjete koja se pomiču po ljeskavim pločnicima i grad koji je toliko miran kao da ga baš ništa ne može probuditi. Dežurna doktorica sjedi na suvozačkom mjestu i bez riječi promatra put ispred sebe, nekoliko trenutaka zurim u njezinu kratku, plavu kosu i ona mi sad izgleda drugačije, kao da je i sama na trenutak zaspala između ove dvije vožnje. A onda se ponovno okrenem prema pločniku koji ostavljamo za sobom, zatim naglo prelazimo preko nekakve rupe pa pomična nosila, odjevena u narančastu plastiku, na trenutak zaplešu proizvedeći tihi, škripavi zvuk. Doktorica kaže kako ne može vjerovati da je već došao petak, a Tomin je odgovor previše tih da bih ga mogao čuti. Tek nekoliko dubokih mumljanja po kojima mogu pretpostaviti da se slaže, a zatim sve oko nas ponovno potone u tišinu. Još ulica ili dvije i mi smo u Ilici, dlanovima nekoliko puta prelazim preko očiju, a gotovo istog trenutka mobitel zavibrira u prednjem džepu mojih traperica i na trenutak se moram uhvatiti za rukohvat. A onda čitam Martinu poruku i zapravo nisam iznenađen što je još uvijek budna. Petar je napokon zaspao, a ona je sad na prozoru i kao što šišmiš svijetli svojim očima, širokim displejom mobitela šalje nedokučive signale daleko u mrak. U kolima, na trenutak smo usporeni vozilom čistoće i dva perača ulica pokušavaju se što brže pomaknuti u stranu, sad prvi put jasno čujem Tomu i on govori: „Jebem vas kilave“, a zatim ponovno u punoj brzini, kroz stražnje mutno staklo iscrtano bijelom plastikom ugledam tipa potpuno u crnom kako posrće i odjednom pada. Dok počinje kiša (a nakon nekoliko teških kapi i iznenađni pljusak), taj crni i vjerojatno prilično mladi dečko još nekoliko trenutaka ostaje u središtu mog prozora, a zatim slušam doktoricu kako mi govori da ćemo, kakve smo lude sreće, ovog alkosa vjerojatno pokupiti u povratku i dok mi se lagano osmjehuje gledajući me preko ramena, primjećujem da joj je donja usnica pukla sve do krvi.

Jedno pokraj drugog sjedimo za stolom i dok ja presavijam sjajni teški papir, Marta iz posude s bojom vadi komade čipke tek ih malo pustivši da se ocijede i pažljivo ih spušta na kartone. Rupičasta tkanina ostavlja joj tragove na jagodicama prstiju i kad se pomakne da bi približila zdjelu punu crvene tekućine, ramena nam se na trenutak dotaknu. Ona me pogleda i sasvim mi se lagano osmjehe, a zatim jednu od pozivnica uzima iz mojih ruku i ponovno je presavija, ovoga puta po savršenom rubu. Negdje, vani na ulici ispred naše zgrade, dva psa počinju lajati jedan na drugoga, ja ustajem kako bih iznad nas upalio svjetlo i njezino bljedilo lice iznad crvenog jezera na našem stolu odjednom iz polumraka naglo izlazi prema meni, kao da ga do sad uopće nije ni bilo.

Marta je htjela da sve bude baš ovako, nas dvoje iznad stola i još sedamdeset i pet pozivnica za naše vjenčanje, pa dok je promatram kako s velikom pažnjom od tkanine oblikuje figure na papiru, zamišljam kako istu stvar dan za danom radi nagnuta iznad nekoliko malih stolova za kojima se naguralo desetak djece, u jednoj od svojih grupa u vrtiću Različak.

„O čemu razmišljaš?“

Vjerojatno na potpuno isti način nekom petogodišnjaku iz ruku uzima papir i strpljivo popravljajući ono što je napravio krivo. Odmahujem glavom, a Marta iznenada kaže kako me nakon nekoliko dugih mjeseci razmišljanja napokon uspjela razumjeti.

„Htio si ga vidjeti, pričekati da se rodi, pa da onda vidiš jesi li pogriješio ili si ipak napravio dobru stvar.“, kaže potpuno jednostavno, vilicom vadeći novi komad crvene čipke, smještajući je u lijevi kut papira. Lavež s ulice postaje sve tiši, kao da su vlasnici odjednom odlučili odvući pse na nešto udaljeniju livadu, maknuti se od znatiželjnih pogleda i tamo ih pustiti da se pokolju. A meni, dok Martu pitam kako to zapravo misli, ideja o odlasku, o nečem potpuno drugačijem za mene, o potpuno drugom životu po prvi put poprimi oblik realne mogućnosti i uplašen njegovom razornom silinom, na trenutak sklapam oči, i duboko udahnuvši pokušam doći do zraka.

Adresa je u jednoj od kuća u nizu na Jarunu. Dok stajemo, pogled mi zapne za savršeno oblikovan ukrasni grm u dvorištu, pitam se koliko je vremena bilo potrebno da bi se ovako obrezao. Prilaz je potpuno čist, doktorica je već na vratima, koja se gotovo kao ulaz u stare srednjovjekovne zamke otvaraju sama od sebe, i još na prilazu čujem prigušeni ženski glas s nevjerojatnom količinom samokontrole, a zatim shvaćam da se moramo popeti u gornju kupaonicu. Ženino lice ostaje u sjeni i dok odlazim prema stubama koje vode na kat, okrenem se samo na trenutak, osjećajući gotovo fizičku bol koju mi svojim pogledom nanosi negdje na sredini mojih leđa. Pažljivo složeni brijeg od svježe opranog rublja stoji na jednoj od stolica, ona se desnom rukom uhvatila za naslon i sad se krv s njezinih prstiju spušta po drvetu i bešumno utapa u čistoj bjelini. *A onda podiže jedan od svojih kartona, onaj na koji je najponosnija, i pokazujući mi žarkocrveno, rupičasto srce pita kako mi se sviđa.* A ako se na trenutak sasvim smirim, jasno čujem kako iz nosnica snažno istiskuje zrak. Poželim joj nešto reći, ali znam da ona to ni ne očekuje, samo stepenicu ispred mene doktorica bolno jaukne i njezina su leđa odjednom na mojim potkoljenicama i jedan trenutak samo stojim pokušavajući procijeniti što se zapravo dogodilo, a zatim ju čujem kako mi govori, držeći se za zglob na desnoj nozi: „Idi, idi, idi...“

„Što sam rekao?“

Marta mi šapne da to sad ionako više uopće nije važno, da je jednostavno užasno iscrpljena pa govori stvari koje i ne bi trebala, ona ne zna zašto je išta spomenula kad ionako moram na posao, glupa oluja ženskih hormona, stvarno možemo o svemu razgovarati i kad se vratim.

„Idi, zakasnit ćeš“, kaže mi ponovno, ovoga puta nešto mirnije, i jedan trenutak potreban joj je kako bi ponovno povratila mirnoću i osmjehnula se, pružajući mi sendviče, ljubeći me u obraz, odjednom više od ičega želeći da izađem, odem barem na minutu, nestanem. Negdje u mračnoj dubini našeg stana, Petar otvori oči i istog trenutka počne plakati.

„... idi.“

Nakon što iz polumračnog hodnika uđem u kupaonicu, moram zastati i zaklopiti oči jer sam odjednom pod punim svjetlom.

Napravit ću prvi pokret tek kad iznenadni vjetar zalupi mali prozor na dnu prostorije, instinktivni pogled prema mjestu odakle je došla buka i sve što je ostalo tek je jednostavna posljedica: lagano ljuljanje plave zavjese, samo za nijansu svjetlije od pločica.

„Sve je u ritmu, obično, najobičnije ljuljanje u ritmu“, i kad to kaže na taj način, stvar mi više ne izgleda toliko neosvojivom i strašnom. Njezina je ruka u mojoj, i dok joj vjetar ulazi pod kosu, ona želi da ju pustim jer je negdje ostavila propuh, ali ja je molim da ostane, smije se, govori da me ne razumije i da se ponašam potpuno ludo, a ja se čvrsto, gotovo očajnički držim njezinih ruku i dok ona vrhom ramena odmiče svoju kosu, negativ ovog trenutka spremiću na ono mjesto na koje ću posegnuti jednom, kad mi zatreba toplo sjećanje.

Odmah mogu vidjeti da je vrlo mlad, zasigurno mlađi od mene. Gornji je dio njegova golog tijela na čudan način prebačen preko ruba kade, voda ispod njega potpuno je neprozirna i hladna. Kao da je nekom glupom pogreškom, besmislenom nepažnjom upao u beskrajnu, tamnu rupu iz koje se, unatoč nadljudskom naprezanju, nikako nije mogao izvući. Unatoč trudu koji mu je izbio svu boju iz kože, uvukao se duboko kroz prste i ispod noktiju prosuo svjetloljubičastu boju, silnom mu snagom probio kožu na zapešćima i ostavio uzdužne uture iz kojih mu je iscurila gotovo sva krv i izgubila se u odvodu. Prilazim mu u nekoliko brzih koraka i dok stižem usne kako bih spriječio nekontrolirano podrhtavanje brade čvrsto ga hvatam ispod sasvim mekih pazuha i u trenutku kad ga krenem izvlačiti iz vode, noga mi prokliže kroz nekoliko gustih, krvavih tragova. Pokušala ga je izvući prije nego što nas je

pozvala, negdje vani, u sasvim drugom vremenu prigušeni glasovi, koraci koji napokon kreću stubama. A samo trenutak nakon toga obojica padamo na tepih ispred kade i sad taj nesretni dječak leži u mom naručju kao utopljenik kojeg sam uzaludno, potpuno jalovo pokušao izvaditi iz podivljalog mora. I sve što radim, sve što radim, palcem mu i kažiprstom odmičem slijepljeni čuperak tamne kose s čela i tiho mu šapnem da se konačno može prestati brinuti.

A onda, i sasvim iznenada ja napokon hvatam ritam, i dok plešemo, Martina topla koža počne odgovarati na moje pokušaje. U potpuno mračnom stanu, pokraj našeg usnulog djeteta, ona i ja odjednom počinjemo raditi pravilne, gotovo savršene krugove, par lutaka magnetom pričvršćenih za umjetno jezerce od okruglog stakla, negdje usred kičaste muzičke kutije.

Nakon samo tri kratka udaha napokon ga okrećem pitajući se koliko je vremena prošlo od kad sam ušao u ovu kupaonicu. Šarena mačka izlazi iz mraka kupaonskog ormarića i bez ikakvog straha stane lizati krvave tragove koje sam ostavio na pločicama. Još jednom udahnem i ponovno smo samo nas dvojica, njegovo tijelo na opip djeluje tek kao skupi silikonski kostim. Stavljam mu dva prsta na vrat i istovremeno ugledam kako na jednoj od rana na njegovoj desnoj ruci, sasvim lijeno i prateći njegove spore otkucaje srca, izlazi tanki mlaz krvi. U tom trenutku i doktorica je na vratima i sad tek shvaćam da nije moglo proći više od dvadeset sekundi od trenutka kad sam ušao, a ona jedan trenutak potpuno zbunjeno promatra prizor ispred sebe, a zatim, nakon što joj tiho, glasom koji ni sam ne mogu prepoznati jer sasvim sigurno ne pripada meni, kažem: „Dečko još diše“, izraz bola izazvan padom na stepenicama, potpuno nestaje s njezinog lica.

„Ivan, pogledaj me.“

Lagano razmičem ruke i taj dječak je netko koga sam vidio već prije, možda susreo negdje u gradu, reanimirao njegovog djeda dok me promatrao iz blizine i na trenutak su nam se pogledi sreli, a zatim odjednom shvatim da stojim iznad nepomičnog krvavog tijela svog vlastitog sina i okrenem se nekoliko puta da upitam Martu što trebam učiniti, jer u tom sam trenutku baš sve odjednom zaboravio, ali nigdje je ne mogu vidjeti. Samo čujem kako mi govori, pokušava me ohrabriti, njezin odlučan glas do mene dolazi iz velike blizine, kao da se odjednom našla ispred visoke ograde i ne može ju proći, ali svejedno se trudi navesti me na pravi put. Dati mi upute.

„Ivan, pogledaj me.“

Ponovno sam u kupaonici i pogled nepoznate žene u bijelom s čudno puknutom usnom natjera me da napokon popustim stisak, a onda to sklisko, izmučeno tijelo napokon počinje pažljivo odvajati od mene, kao da se boji da mi ruke kojima sam ga prihvatio ne popucaju u svim zglobovima i razlete se posvuda po pločicama. I kratko nakon toga, sve ovo napokon završava i ja otvaram oči, a Marta mi kaže da sam ponovno govorio u snu. A sve što ja mogu promrmljati još napola sanjajući jest da je volim, da volim našu malu bebu i da joj se, dok je sa mnom, baš ništa ružno neće dogoditi. Ne moram otvoriti oči kako bih osjetio da Marta stoji naslonjena na desni lakat i zbunjeno me promatra, kao da sam rekao nešto što nikako nisam smio, pa gotovo istog trenutka kleknem pokraj nje, odlučim da će mi za vrijeme ove asistencije oči ostati potpuno sabrane i suhe, a onda, lagano klimnuvši glavom, krenem raditi ono što se od mene, na kraju svega i očekuje.

HANA: „ZAPRAVO, SASVIM SAM SRETNNA.“

Otvaram oči puno ranije nego što sam to namjeravala i dok nastavljam ležati u umirujućem polumraku, čujem kako se otvaraju vrata sobe koja je jednom pripadala mom bratu i bez puno zamišljanja mogu vidjeti kako tata, još uvijek u jednoj od svojih kariranih pidžama, prelazi put do kupaonice i nestaje iza zatvorenih vrata. Bože, sanjala sam čovjeka u bijelom, zaprljanog majonezom, nešto čega se nisam sjetila već toliko dugo da moram dobro razmisliti je li se sve to uopće i dogodilo. Na trenutak stavljam ruke preko lica i mrak iznenada postane gušći. Mala putna torba, koju sam jučer natrpala odjećom za ova dva dana i stvarima koje će mi trebati, na samoj sredini mog tepiha izgleda kao preko noći čudno izniknuli grm.

Nekoliko minuta kasnije (možda sam i utonula u sasvim plitki san), ponovno očevi koraci; ovoga se puta spuštaju u prizemlje i uskoro ću iz garaže čuti lagano brujanje automobilskog motora. To je moj znak. Ustajem, izlazim iz sobe i nekoliko trenutaka nesigurno stojim u hodniku, kao da sam izgubila svaki poticaj i zapravo više uopće ne znam, ako uistinu idem, kamo sam krenula. Ili, ako sam došla, gdje sam bila. A zatim, duboki kašalj iz majčine sobe, a odmah nakon toga i tanke, tužne violine iz uvertire u *Traviatu*.

Stojeći u hodniku, odjednom zarobljena zrakama ranojutarnjeg svjetla, kao neko mitološko stvorenje razapeto između dvije podjednako tragične mogućnosti, još jednom pomislim na ono što me očekuje, a zatim se zaputim u kupaonicu i za sobom zatvaram vrata.

A točno sedam godina prije toga Niko bez kucanja ulazi u moju sobu i nakon što zatvori vrata, jednostavno ostane stajati u čudnom, zelenkastom polumraku. Tamna sjena iza nekoliko mojih postera. Podignula sam glavu misleći da mi se pričinilo, da još uvijek sanjam, ali moj dvije godine stariji brat lagano je pomaknuo ruku, pa sam znala da je to usred noći u mojoj sobi ipak on. Nekoliko dana ranije napunila sam trinaest godina; iz vrećice na koju se naslonio nakon što je ušao kroz mrak su se probijali ukrasni papiri skinuti s poklona koje sam dobila, odašiljali blještave signale u tamu, potpuno u skladu s njegovim disanjem.

„Mislim da više nikad neću svirati“, rekao je tiho.

Oboje nas je obasjavala gusta zelena svjetlost mog kompjutera, osluškivala sam njegovo

teško disanje i pretpostavila da smo i dalje sami u kući. Hana, Niko i desetak elektroničkih riba koje u pravilnoj liniji poslušno plivaju s jednog na drugi kraj ekrana. Ustala sam i ne paleći svjetlo, bešumno prišla bratu. Naše dvije glave, obje omotane gustom crvenom kosom, kao dva planeta koja su u udaljenom kutu svemira odjednom pred iznenadnim sudarom. Osjećala sam da ga moram zagrliti, ali sve što sam učinila bilo je to da sam nastavila stajati sasvim blizu njega i stajala sam tako, bez riječi, čak i nakon što je potpuno mirnim glasom napokon rekao da bi vjerojatno trebao otići u bolnicu. U potpunoj tišini njegove su mi oči uzvraćale pogled dok smo u mraku moje sobe osluškivali nestalno krckanje namještaja, zvukove za koje smo davno prije mislili da ih ostavljaju duhovi, bježeći od toplih ljudskih tijela, skrivajući se negdje iznad debelih tavanskih greda.

Nakon što kosu pažljivo začesljam sasvim uz lice, još se jednom pogledam u ogledalo. Odbljesak ranojutarnjeg sunca zastane mi negdje uz sljepoočnicu, kao da se neki nestašni dječak na krovu preko puta ulice igra ogledalcem. Negdje, s moje desne strane, na fotografiji od prije tisuću godina imam dvije pažljivo ispletene nevjerojatno debele pletenice i nekoliko raznobojnih zviždaljki na lancu oko vrata, koje baš nikad nisam skidala sa sebe. A danas, samo su mi oči još uvijek podjednako plave.

Isključujem radio nakon što sam od žene s metalnim glasom čula prognozu i stanje na prometnicama, sezona još nije otpočela i nigdje nema većeg zastoja. To je dobro. Ceste će biti prohodne i posute tek s nekoliko tragova zaostale magle, koja još uvijek ne želi odustati od proljeća. Ustajem i dok s malim koferom u ruci prolazim pokraj majčine sobe, opera je dosegla svoju kulminaciju u velikoj zbornskoj sceni iz drugog čina. Umjetni dim debelih cigara, zbor pod maskama u čudnom nervoznom komešanju, kockanje na zelenim stolovima u pozadini i mamina Violeta negdje na sredini velike srebrne galerije, kao njezin najveći uspjeh, oduševljeno pozdravljen od baš svakog ozbiljnijeg kritičara.

Samo trenutak razmišljam prije nego što odlučim da ipak neću pokucati. Krevet koji je u nekom prošlom vremenu pripadao mojim roditeljima sad gotovo cijelom svojom površinom zauzima majčino tijelo i dobro znam da ona trenutačno postoji tek u nekom mlačnom polusnu iz kojeg će je za nekih sat vremena izvući njegovateljica, da bi joj toplom vodom s malo pjene za kupanje pažljivo izribala tijelo i, ne dižući je iz kreveta, vješto promijenila posteljinu, a onda i pažljivo namazala kremom protiv dekubitusa. Prizor je sad u svom velikom finalu, Violeta je javno ponižena i ja ponovno vidim svoju majku kako na balkonu, grčevito rukama stežući ogradu, histerično vrišti u zagrebačku noć, samo nekoliko sati

nakon što je Niko završio u svom prvom Zavodu za preodgoj maloljetnika. Odgojnom domu Pahinsko u Ivancu. A zatim se vraća, sjeda pokraj tate i mene u dnevnom boravku i potpuno mirno kaže da više nikad, dok je živa, neće zapjevati. Negdje u polumraku, soba se odjednom napuni tišinom, a trenutak iza započinje prvi prizor trećeg, posljednjeg čina.

U to vrijeme nisam imala ni jednu prijateljicu, osim nje. To nije bilo nešto što me previše zabrinjavalo ili činilo nesigurnom, već jednostavno – činjenica. Mislim da sam previše vremena provodila u svojoj sobi, razmišljajući o životu koji će mi se tek dogoditi, istovremeno slušajući bezbrojne vokalize koje je Niko izvodio na svom klarinetu. Zvala se Kasandra i odmah sam je, već u prvom mailu, pitala je li joj to pravo ime. Nikad još nisam imala prilike upoznati nekoga tko se zove Kasandra. Odgovorila je kako joj je to pravo ime. Nisam bila sigurna, ali to nije ni bilo previše važno. Prijateljstvo preko elektroničkih žica ionako je uglavnom za one usamljene, napisala mi je vrlo rano i meni se to učinilo kao stvarno lijepa rečenica. Prepisala sam je negdje, u bilježnicu koju sam čuvala samo za takve stvari, a zatim i upotrijebila u drugom kvartalu, kao lukavu poantu u svojoj zadaćnici iz hrvatskog. Upoznale smo se na internetu, u jednoj od grupa na Yahoou. Imala je trinaest godina, kao i ja, voljela je iste stvari kao i ja, smijala se svim mojim šalama a da nikad sama nije ispričala neku. Rekla je da ih strašno loše pamti. Osjećala sam kako me svakim svojim mailom pokušava opipati i istovremeno bila nevjerojatno ponosna što sam nekome napokon važna, posebna, zanimljiva. A ja sam od nje krala male životne mudrosti, kao školjke pronađene na pijesku, u rano jutro na samom kraju ljeta. Dobro se sjećam, nakon što su ocjene podijeljene i upisane, profesorica me pozvala u hodnik i obzirno upitala jesam li sama napisala taj poetični zaključak o prijateljstvu. Bila sam odlična učenica, ali vjerovala sam i Kasandri, koja je rekla da nas dvije baš sve možemo ravnopravno dijeliti. Sestre novog, kompjutorskog vremena, svidjela mi se i ta njezina usporedba. Pogledala sam profesoricu i zapravo nisam oklijevala ni trenutka. Rekla sam joj da jesam.

Put prolazi kako sam i očekivala. Dok vozim, desnom rukom mijenjam diskove i kako jedan završi, vadim ga i u player stavljam drugi. Zatvorila sam sve prozore i upalila klimu. Dok prolazim autoputom prema Rijeci, sunce udara u desnu stranu i doseže mi tek do prstiju. Nekoliko mi puta zazvoni mobitel (sasvim obično monotono zvono, ali ja to baš tako i volim); javljam se tek treći put i to je tata iz jednog od svojih dućana, kaže mi kako se nada da vozim stvarno polagano. Odgovaram da vozim polagano, a on ponavlja da budem oprezna. Prije

nekoliko dana tri su mladića sletjela s ceste blizu Zadra i ostala na mjestu mrtva. Bilo je sasvim blizu podneva, ustanovljena brzina nije bila veća od predviđene, cesta je bila slobodna, pregledna, prazna. Očevid još traje, ali nitko od do sad intervjuiranih o tom slučaju ne može pretpostaviti što se zapravo dogodilo. Kažem tati da ću biti stvarno pažljiva, ali on me odjednom prestaje pratiti. Čujem kako je netko ušao u njegov ured, a nakon nekoliko rečenica koje ne mogu u potpunosti razumjeti, on kaže da mora ići i prekida vezu. S moje desne strane jedan je auto stao odmah uz žutu traku, vjerojatno čekajući pomoć. Majka je rukama podigla malu djevojčicu i ova sad piški u travu pokraj ceste. Nekoliko kilometara dalje završava još jedan CD, ovoga puta to su bili samo stari instrumentali. A onda, sasvim iznenada, na asfaltu između dvije bijele iscrtkane crte na trenutak opazim kredom nacrtano malo, nepravilno srce.

U bolničkoj čekaonici svi su zvukovi bili prevučeni bijelim, skliskim linoleumom. Bezuspješno sam pokušala nazvati tatu na mobitel, a onda sam ponovno sjela pokraj Nike i rekla mu da će sve biti u redu. Mama i tata bili su na zabavi nakon premijere *Cavallerije Rusticane*, u kojoj je mama pjevala Santuzzu, posljednje opere u sezoni Hrvatskog narodnog kazališta, a ja sam slušala kako ispred Traumatološke bolnice tek na trenutak zastaju kola hitne pomoći, promatrala kako se u pravilnom ritmu izmjenjuju svjetla i razbijaju o mliječno staklo koje nas je dijelilo, ostavljajući čudno raspršene, zaostale tragove. Samo je nekoliko narančastih plastičnih stolica bilo zauzeto, ali ne mogu se sjetiti ni lica ni dijagnoza. Ono što sam zapamtila bio je način na koji je Niko držao ruku s tri natekla gotovo potpuno crna prsta u svom krilu. Pomislila sam na nešto nevjerojatno živo i odvojeno od njega. Pomislila sam na ranjenu životinju koju je netko pokupio autom i ostavio uz samu cestu. Sjećam se i teškog mirisa sredstva za dezinfekciju koji se, kad bih se vratila i ponovno sjela pokraj brata, čudno nadopunjavao s Nikinim mirisom u kojem je bilo njegovog dezodoransa, jedva primjetnog mirisa znoja i još nečega, što nisam uspjela prepoznati. Kao da je dugo vremena proveo u nekoj prostoriji sa stvarno teškim, ustajalim zrakom.

Nisam sigurna koliko smo vremena proveli čekajući na red. U jednom trenutku hodnikom je prošao doktor koji je bacio pogled na Nikinu ruku i rekao da pričekamo još samo kratko, a zatim je čitava bolnica ponovno utonula u tišinu. U drugom, vrata su se otvorila i mladić u bijelom protrčao je hodnikom, gurajući ispred sebe metalna nosila s nepomičnim tijelom potpuno pokrivenim plahtom. Hodnikom je prošao toliko brzo da sam se pitala jesam li od umora možda to izmislila, a sve kako ne bih zaspala. Žena u nešto dužoj kuti i s kratkom

plavom kosom koja je šepajući iza njih pokušavala uhvatiti korak s mladićem više se nije vratila. Prošlo je još nekoliko trenutaka i Niko se odjednom počeo tresti. Bez riječi sam desnu ruku stavila oko njegovih mršavih ramena i primaknula mu se još bliže. Možda je ponovio da više ionako nikad neće svirati, a možda i nije.

Ni u jednom trenutku nisam ga upitala što se zapravo dogodilo. Ionako sam dobro znala što slijedi. Bio sam glupo nespretna. Već sam čula taj odgovor. Nekoliko puta. Ili možda, više. Sklopila sam oči. Mladić koji je utrčao s nosilima u jednom je trenutku izašao iz sobe, gurajući ih prazna ispred sebe, prišao nam sasvim blizu i izgubljeno nas pogledao, kao da se bez ikakvog stvarnog uspjeha pokušava dosjetiti kako se zapravo zatekao ovdje, među sivim zidovima. Kuta mu je na nekoliko mjesta bila jako umrljana nečime za što sam mogla samo nagađati da se radi o krvi, sasvim blijeda nijansa crvene boje kakvu do tad nikad nisam vidjela, a u uglu desne usnice i na bradi imao je sasvim male, jedva vidljive tragove majoneze. Na trenutak su nam se susreli pogledi, osjećala sam težinu Nikina tijela na svom boku, činilo mi se da će mladić zaplakati, zatim je netko sasvim blizu nas glasno zakašljao, Niko je otvorio oči i odjednom shvatio gdje se nalazimo, mladi bolničar skrenuo je pogled i sve je bilo gotovo.

Ostatak se odigrao sasvim brzo; bolničar se naglo uputio hodnikom i nestao iza ugla, napokon sam na mobitel dobila tatu, Niko je ponovno naslonio glavu na moje rame i sklopio oči, nekoliko različitih ljudi u bijelom prošlo je hodnikom i neke sam već vidjela, a neki su prošli po prvi put, osjetila sam kako mi se polako počinje piškiti, a zatim sam iza velikog mliječnog stakla napokon ugledala nemirne, nestalne sjene svojih roditelja.

A onda kod Njivica na Krku zabunom skrećem na sporedni put, međutim, bez obzira na to što sam odmah svjesna te činjenice, uporno nastavljam pokraj suhih polja ograđenih kamenim blokovima i promatram kako se more otvara ispred mene, a zatim nestaje iza divljeg krajolika. Na trenutak moram stati i lice obrisati vlažnom maramicom; nakon što je izvadim iz paketića okruži me ugodan miris aloe vere i još nekih trava koje ne znam razlikovati. Poznati antiseptik još će me jednom prevariti. Mama je upotrebljavala slične uvijek kad smo bili na putu. Naše posljednje ljetovanje. Hotel Marco Polo na Korčuli. Otrovala sam se školjkama. Niko je svakog jutra i svake večeri vježbao klarinet na balkonu s pogledom na rijetki borik i more. Tata ga je fotografirao i rekao nam da s instrumentom u rukama podsjeća na Arta Showa. Niko i ja nismo znali tko je to. Mama se zbog buke nekoliko puta ispričavala previše pocrnjelim Talijankama. Vratili smo se nekoliko dana prije

planiranog datuma, ali više ne znam zbog čega.

Gotovo protiv svoje volje, s naporom i bez stvarne koncentracije polagano vozim uskom cestom, kao u onim hororima u kojima na samom početku sporedna junakinja i to uglavnom neka ružnija glumica, zaluta i odjednom se nađe na mjestu koje nije planirala posjetiti, samo zato da bi odmah bila ubijena. Raskomadana i žrtvovana nekom kultu, organiziranom u osami iz čiste dosade. Sunce mi počinje snažno udarati u oči pa sunčane naočale s čela spuštam na lice, bez obzira na to što odmah počinjem osjećati čudnu, tupu mučninu u želucu. Otvaram prozor na suvozačkom mjestu, nekoliko ovaca stoji uz samu cestu i bez ikakvog me stvarnog straha promatra dok prolazim, nevelikog dječaka koji ih čuva spazim tek pedesetak metara dalje, kako sjedi na kamenu.

Zatim sam napokon u nekom malom mjestu u unutrašnjosti i dok parkiram auto u samom središtu, ispred malog dućana sjedi nekoliko starih žena u crnini, znatiželjno me promatrajući. Ispred nogu odložile su pletene košare, prekrile ih kariranim krpama pa ne mogu vidjeti što je unutra, a nakon što ih pozdravim, okrećem se prema crkvi i zagledam u dva zvonika, u meni nepoznatog kamenog sveca izgrebenog vjetrom i godinama. Sklapam oči da zaustavim snažnu bol u glavi, negdje na nekoj obali stojim sasvim blizu mora i papirnati brodić ispuštam u valove koji oprezno dolaze do mojih nogu i odmah nestaju u oblom šljunku.

U dućanu kupujem pola litre obične vode, nekoliko minuta sjedim na improviziranoj klupi ispod velikog drveta kod crkve i promatram nebo na kojem su se u jednom trenutku nabrali prijeteći oblaci, da bi se odmah potom i razili i na kraju ručam u jedinoj konobi na koju nailazim, čitavo vrijeme zureći u mladog, tamnog dečka koji me poslužuje, u njegove teške velike ruke koje mi izgledaju potpuno poznato. A kad mi se samo trenutak kasnije napokon osmijehne i pita želim li još nešto, ja odmahnem glavom i napokon shvatim da sam se prevarila.

Sve je to bilo nestvarno, previše slično melodrami. Zbog toga i nisam mogla odmah do kraja povjerovati, a kad sam shvatila da vjerojatno ne bi napisali da je umro, a da se to doista nije i dogodilo, počela sam tražiti tragove. Malene detalje koji bi dali naslutiti da nešto nije bilo u redu, da nije bio sretan. Sve snimke Big Brothera koje sam imala okretala sam iznova i iznova u svom videu. Sedamnaesti dan. Nije se počeo pojaviti sve do iza četiri sata poslijepodne. Trideset i peti dan. Spavao je duže od ostalih. Sedamdeset drugi. Otišao je u mušku

spavaonicu i sakrio lice kad su pustili neku stvar koja mi ni nakon uzastopnih ponavljanja uopće nije poznata (ženski vokal, puno violina). Ali što je sve to zapravo značilo?

Nisam plakala, to je ono čega se zapravo najjasnije sjećam, ali sigurno ne zbog toga što to nisam htjela. Bila sam previše uzrujana člancima u novinama, opisima koji su me tjerali da vizualiziram baš sve detalje kao da sam bila tamo, negdje na počasnom mjestu odmah uz pažljivo emajlirani rub, dok je on ležao u kadi i svom tijelu radio te užasne stvari, rukama iz njega izvlačio sve ono što je htio pomiješati s mlakom vodom i tako jednostavno nestati. I ono što je najstrašnije, u tom trenutku nisam osjetila ništa. Nisam osjetila ljubav koju sam sigurno nosila u sebi, kao potpuno nespretni poklon, nisam osjetila čudnu povezanost koja me privukla još dok je bio okružen svim onim kamerama, iako sam ga uživo vidjela samo jednom, u zagušljivom McDonald 'su za vrijeme velike kiše dok mi je na salveti ispisivao svoje ime. Mislim da je to bilo negdje u vrijeme kad je snimao prvu epizodu kviza koji je odmah iz nekog razloga ugašen. Mislim da mi se nasmiješio.

A samo mjesec dana kasnije, po posljednji je put bio na baš svim naslovnicama. Istina, mama me pokušala utješiti, ali njezini nespretni pokušaji bili su toliko nabijeni nevjericom, da su me samo iritirali. Hana, ti imaš trinaest godina. Trinaest godina. Pa što to znači, da moram biti poluživa? Nekoliko dana imala sam konstantan osjećaj da stanujem unutar velikog zvučnika u kojem čitavo vrijeme bas-gitara svira jedan te isti ritam. A tad sam u idućem mailu saznala da ga i Kasandra obožava pa smo nekoliko dana tugovale zajedno, na chatu. Kasandra je bila ispred Kuće kad je izlazio, a onda i u dugačkom redu ispred dućana Croatia Recordsa u Bogovićevoj kad je potpisivao svoju prvu singlicu. Moja najbolja prijateljica i ja, na istom mjestu s istim razlogom, a da tad to nismo ni znale. Zapravo, prije toga nikad ni nismo razgovarale o tim stvarima, uvijek mi se u svojim mailovima činila zrelijom za svoje godine. Pa i onda kad sam joj rekla da ću otići na njegov pogreb, s buketom bijelih ruža, rekla je da to ne učinim. Mi ćemo biti iznad toga, napisala je u mailu. Umjesto toga, napravila sam kako je rekla. U dogovoreno vrijeme izašle smo svaka na svoj balkon i sasvim tiho u isti trenutak otpjevale onu njegovu stvar. I ostala sam još dugo stajati na pločicama, pokušala se izdići iznad buke automobila, nekako čuti njezin glas negdje na drugom kraju grada, potpuno svjesna da je to nemoguće. Mislila sam, tako ću biti barem malo manje sama, možda samo na kratko, nisam tražila ništa više, samo trenutak i to bi bilo dovoljno. Ali sve što je tog kasnog poslijepodneva kroz mutni proljetni zrak dolazilo do mene; smijeh djece, prvo treptanje rasvjete, koraci na asfaltu i trube.

Ostatak puta prolazi onako kako sam i planirala. Nakon ručka, ponovno sam na glavnoj cesti i nakon pola sata vožnje, trajektom prelazim kratak put od Valbiske do Meraga. Sjedim na plastičnoj, bijeloj klupi i promatram kako čvrsti čelik broda lomi valove, a zatim pokraj mene sjeda stara gospođa, iz male pletene torbice kakvu bi zapravo i sama poželjela imati, vadi naočale i počne rješavati križaljku. U trbuhu broda, negdje ispod svojih nogu, čujem zvukove otvaranja i zatvaranja vrata i svaki se put lagano stresem. Nekoliko članova posade prolazi pokraj mene i svi se redom sjure niz strme skliske stube uopće se ne pomažući rukama, gospođa na trenutak spušta naočale, umorno protrlja oči i sasvim mi se lagano osmjehne. I baš kad pomislim da će progovoriti, prokomentirati vrijeme, izvaditi slike svih svojih unuka, ona nanovo oprezno stavlja naočale kao da bi ih svaki iznenadni pokret mogao slomiti na komade i vraća se beskrajnim kombinacijama slova. Mislim da sam negdje daleko na pučini ugledala ljeskav trup dupina, članovi posade jedan iza drugoga ponovno se vraćaju istim putem i njihovi koraci sad su potpuno drugačiji.

Još samo nekoliko kilometara, Sunčanu uvalu pronalazim od prve i dok me tip na recepciji ljubazno, ali beskrajno monotono upoznaje s činjenicom da je Villa Favorita zaštićeni spomenik kulture izgrađen još za vrijeme Austrijske Monarhije, ja promatram dvoje djece kako skaču u izduženi hotelski bazen i ženu u ležaljci koja im je vjerojatno majka. Nisam sasvim sigurna zbog čega mi sve to govori, možda je jednostavno riječ o unaprijed smišljenom govoru koji kod svakog gosta mora izazvati dodatno strahopoštovanje, a možda mu samo izgledam kao usamljena, prevarena, iscrpljena luđakinja, koja će čim na trenutak ostane sama prvi pažljivo obnovljeni stolac koji joj dođe pod ruke svom snagom zavitlati u antikno ogledalo. Sama ta mogućnost odjednom me razveseli pa uz osmijeh odbijam prijedlog o kasnom ručku ili onaj o kratkom piću dobrodošlice u hotelskom baru te praćena mladim dečkom u tek neznatno prevelikoj uniformi odlazim u svoju sobu.

Nikada od samog Nike nisam saznala pravu, potpunu istinu. Ono što je prethodilo čitavoj stvari za mene je ostalo potpuno nejasno i mutno. Kao da smo oboje živjeli u velikim balonima koji su se svakog jutra sudarali negdje na hodniku, ili povremeno dotakli svojim tankim stjenkama u dnevnom boravku nakon večere, ali koji su nas još uvijek potpuno i pažljivo štitili jedno od drugoga. Tog je proljeća brzo skinuo poveze oko prstiju i odmah se, uz bolni izraz na licu, vratio vježbanju svog instrumenta. Nakon polaganja ispita, čekao ga je i dogovoreni recital u Mimari, a zatim i nastup na državnom prvenstvu u Dubrovniku. Dani su prolazili, a njegova crvena kosa isijavala je sve više svjetlosti kako je sunce napredovalo u

svom putu prema ljetu i provaljivalo kroz otvorene prozore njegove sobe. Mama je za to vrijeme uvijek bavala naslovnu ulogu u Massenetovoj *Manon Lescaut*, koju je trebala pjevati na koncertnoj open air izvedbi na Šubićevcu iznad Šibenika; njezin korepetitor često je dolazio k nama, tako da sam neke arije iz prvog čina uskoro znala gotovo napamet. Tata je bio pred otvaranjem još jednog dućana u dotadašnjem lancu od osam velikih samoposluga pa sam ga uglavnom viđala samo vikendom poslijepodne. Kraj sedmog razreda za mene je bio nevjerojatno lagan, tako da sam svoje večeri uglavnom provodila nestrpljivo očekujući Kasandrine mailove ili pišući joj duge odgovore, pažljivo provjeravajući svaku rečenicu, tražeći pravopisnu ili gramatičku pogrešku. Ne znam, uvijek sam u tim neobičnim razgovorima s njom htjela dati najviše od sebe, jednostavno me tjerala da budem najbolja što mogu, a pritom je o sebi vješto otkrivala što je manje mogla. Nekako u to vrijeme, pažljivo razmišljajući o svemu, pripisala sam joj još jednu značajnu kvalitetu: simpatičnu skromnost.

A priznala sam joj sve. Ništa nisam željela prešutjeti, čak ni one male stvari koje sam i sama smatrala djetinjastima, pogotovo u usporedbi s njezinom neobičnom zrelošću. Sasvim sitne gluposti kakve ona nikad nije radila, ali za koje je imala stvarno puno razumijevanja. A ja sam joj priznala baš sve. Otkrivala sam joj svoje najdublje tajne, barem ono što sam u tim godinama smatrala svojim najdubljim tajnama, jer sam imala osjećaj da će se svijet koji smo kroz nekoliko mjeseci gradile jednostavno urušiti sam u sebe ako se pokušam izmisliti u nešto drugačijem obliku, ako pokušam samo na trenutak biti ono što nisam. Ničime nisam željela kompromitirati svoje elektroničko prijateljstvo s Kasandrom. Zbog toga sam joj i priznala da sam se dokopala njegove kućne adrese, u jednoj od grupa na internetu. Ne da i prije nisam došla na tu ideju, ali jednostavno sam mislila da sam ipak iznad toga, da nisam još jedna suluda obožavateljica koja iz noći u noć neprekidno naziva isti broj telefona i onda spušta slušalicu. Ne zbog toga jer je zla, već iz čiste, potpuno nevine bespomoćnosti.

A onda više nisam mogla izdržati. Jedne sam večeri potpuno teških nogu, kao da se odjednom probijam kroz čisti pijesak i svakim korakom tonem sve dublje, otišla na tu adresu. Mobitelom sam teti Mariji, koja se za brata i mene brinula preko tjedna, javila da ću otići i odgledati mamu u drugom činu *Moći sudbine*. Gotovo sam sigurna da ta opera uopće nije bila na repertoaru. Znam da mame nije bilo kod kuće, ali nikako se nisam mogla sjetiti kamo je zapravo otišla. I dok mi je teta Marija govorila da moram požuriti ako želim uhvatiti pauzu, ja sam, naslonjena na zgradu s druge strane ulice, jagodicama svojih prstiju dodirivala svjetlosmeđu fasadu, osjećajući kako mi znoj prolazi koritom kralješnice. Zurila

sam u njegove prozore osjećajući se potpuno krhkom, nezaštićenom, a u isto vrijeme bila sam i mala lukava kradljivica koja je odlučila uzeti ono za što je potpuno sigurna da joj nikako ne pripada. Nisam sigurna koliko sam vremena tako stajala, možda pola sata. A možda i duže. Znala sam da vozi Renault Megane, jer sam u nekom od časopisa pročitala da mu je pripao nekim sponzorskim ugovorom, tako da sam se potpuno koncentrirala na taj neobičan, pomalo svemirski oblik.

Kasandri ipak nisam mogla priznati da je prošlo više od dva sata dok ga napokon nisam ugledala. Da sam nekoliko puta prekinula majčine pozive i na kraju potpuno isključila mobitel. Bila sam toliko blizu i nisam imala nikakvu namjeru povući se u posljednji trenutak i odustati. Blaško je u deset do jedanaest napokon izašao iz automobila. Sjećam se da sam pogledala na sat i poželjela da odjednom sve stane. Pogled mu je slučajno odlutao prema meni dok je stajao zarobljen u trenutku u kojem bih ga zadržala zauvijek, samo da sam znala kako. Učinilo mi se da je sitniji nego što sam to zapamtila dok sam ga u McDonald´su zamolila za autogram (tog je poslijepodneva kiša lijevala kao luda), njegovo tamno lice samo se na trenutak nabralo, kao da je odjednom ugledao nešto što uopće nije očekivao, a zatim sam shvatila da gleda negdje kroz mene, kroz moje glasne izdahe koji su mi kao mjehurići od sapunice izlazili iz usta i okruživali me.

Spremala sam se na borbu, potpuno uvjerena da će iz mračnih kutova ulice odjednom iskočiti još deseci djevojaka gladnih kao što sam to ja bila i potrčati prema njemu. Tišina i nepromijenjenost u ritmu ulice uhvatila me potpuno nespremnu i kad sam se napokon odlučila odlijepiti od zida, on je ušao u kuću, za sobom zatvorio vrata, negdje u unutrašnjosti upalio svjetlo koje se prigušeno i mutno pojavilo na prozorima i tu je bio kraj.

Još sam jednom vidjela kuću u kojoj je stanovao, u novinama, nekoliko tjedana kasnije, kad su se baš svi raspisali o tome kako je prerezao vrat u kadi na katu, gotovo se ritualno okupao u vlastitoj krvi, vlastitim si rukama oderao kožu, ili neke još strašnije stvari u koje nikad nisam povjerovala. Dugo sam promatrala potpuno statičnu fotografiju kuće ispred koje sam i sama bila i ono što sam tek tad primijetila, što sam promatrala nekoliko dugih minuta bez pravog objašnjenja, bio je nevjerojatno pravilan zeleni grm u malom, prednjem dvorištu. Izgledao je kao čitavom svijetu u isto vrijeme odjednom okrenuto sunce.

Idućih nekoliko mjeseci Blaška sam zamišljala kako leži u savršeno urednom i tek presvučenom krevetu, s novim i potpuno bijelim mirisnim plahtama, dok mu žilama putuju smrtonosne količine amfetamina, a on se čitavo vrijeme osmjehuje i zapravo izgleda kao da je tek zaspao. Sigurna sam da je prava istina izgledala baš tako. Činio mi se previše urednim

za bilo što drugo.

Odjednom imam osjećaj da me ovakve stvari prate kamo god krenem. Budim se u sobi boje lavande i ležeći na krevetu širom otvorenih očiju, pokušavam pogoditi gdje se zapravo nalazim. Prigušeni zvuk arije soprana iz *Lucije di Lammermoor* dolazi iz prizemlja i putuje kroz zidove tako jasno da ga zamalo mogu vidjeti. Lagani trag dima kojim me odjednom netko pokušava otrovati. Kamo god krenem. Mama je već bila u svom malom, dobrovoljnom zatočeništvu u sobi na katu kad sam joj rekla da sam odlučila studirati solo pjevanje. Već je ležala u krevetu odlučna u namjeri da odustane i baš me zbog toga udarac koji sam od njezine trome, teške ruke primila posred lica još više iznenadio. Nekoliko mjeseci kasnije bila sam primljena na Akademiju i nas dvije više nikad o tome nismo izmijenile ni jednu jedinu riječ. Tata je taj koji strpljivo sjedi u prvom redu na svim mojim produkcijama i svaki mi put govori da sam bila prekrasna, da bi me mama voljela čuti, samo kad bi to mogla. A ja sam sasvim svjesna da nikad neću biti onoliko dobra koliko je ona to bila, da ću uvijek biti tek otkrhnuti komadić onoga što je u sebi imao Niko. I zbog toga nikad nisam vježbala kod kuće. (Zapravo, ne vjerujem da ću to ikada i učiniti.)

Balkon u mojoj hotelskoj sobi ima pogled na gustu borovu šumu i more koje se, prevučeno poslijepodnevnim suncem, lijeno prostire po uvali. Nakon što se otuširam, odlučim na oči staviti sasvim malo sjenila, a zatim silazim u restoran i od mlade, ljubazne konobarice naručujem riblju juhu i kolač od sira.

Prije nešto više od sedam godina, posljednje subote u travnju, mama je proslavila svoj četrdeset i treći rođendan. Zabava je bila kod nas u stanu jer su moji roditelji obilaženje restorana smatrali običnim malograđanskim gubljenjem vremena. Tata je organizirao catering preko agencije s kojom je i inače poslovno surađivao, tako da sam čitavo jutro promatrala kako mladi konobari, još uvijek u svojoj civilnoj odjeći, unose posrebrene pladnjeve pune hladnog predjela, ili na stolove u dnevnom boravku postavljaju male plamenike. Sjećam se da sam nespretno pokušala razgovarati s jednim, samo zato jer me podsjetio na nekog glumca. Mama je neprestano trčala kroz kuhinju, usput smetala teti Mariji, govorila da ne želi kušati baš ništa jer nema šanse da ponovno postane Butterfly koja je toliko debela da bi poletjeti mogla samo ako ju ispale iz ogromnog topa. I ako on pritom ne zablokira. Smijući se, teta Marija joj je rekla kako to jedan ozbiljan novinar, bez obzira na

njezin višak kilograma, nikada ne bi napisao.

„Samo zato jer se jedan ozbiljan novinar toga nikad ne bi sam dosjetio“, odgovorila je mama i ostatak dana provela u radnoj sobi, s korepetitorom prolazeći četvrti čin Massenetove opere.

Prvi gosti stigli su još dok se tata tuširao u kupaonici na katu, a dvojica konobara palila svijeće u malim staklenim posudama poslagenim po stubama. Promatrala sam tatu kako u košulji i boksericama trči hodnikom i usput veže kravatu, a nekoliko trenutaka kasnije, dok je silazio, sasvim me lagano poljubio u čelo. Zapravo ne znam što se dalje događalo, večer sam provela u svojoj sobi i samo u jednom trenutku sišla u kuhinju, gdje mi je teta Marija dala komad kolača od čokolade koji je sama napravila i pitala znam li gdje je Niko. Rekla sam da nemam pojma, što je i bila prava istina, i vratila se u sobu gdje sam ostatak večeri s interneta skidala nove stvari u MP3 formatu, povećavajući tako svoju kolekciju.

Kako je vrijeme prolazilo, na donjoj etaži gužva se samo povećavala, negdje iza ponoći napokon sam ugasila kompjutor i sjela na galeriju. Znatiželjno sam promatrala glave gostiju kako se pomiču prema ili od stola na kojem je bila servirana hrana i, ne gledajući im lica, pokušala pogoditi u kakvim su međusobnim odnosima. Po usputnom dodiru rukom, snažnom gestikuliranju za vrijeme pričanja neke šale ili naglom pretjeranom uzmicanju ako bi se nečemu odjednom trebalo jako začuditi. Možda sam, naslonjena na ogradu i zadrijemala, a kad sam ponovno otvorila oči, zapravo se ništa značajno nije promijenilo, osim što sam shvatila da me Nikini koraci po stubama tjeraju na to da progledam. Popeo se poput sjene i vjerujem da ga nitko u prizemlju uopće nije ni primijetio, a zatim je na isti način prošao i pokraj mene, kao da sam drvena skulptura zaspale djevojčice napravljena rukama umjetnika koji je izradio i stepenice, na osobno insistiranje naručitelja s puno novaca i sumnjivim ukusom. Ostala sam zuriti u njegova leđa dok je odlazio u svoju sobu, još uvijek u istoj odjeći u kojoj je oko podneva otišao u školu, s ruksakom punim knjiga na leđima, kao da su baš te večeri odjednom morali u gimnaziji odraditi baš sve zaostatke.

I samo sam zbog jedne slike zapamtila tu večer, koja bi mi do danas vjerojatno potpuno izbljedjela i pretvorila se u tek još jedno sjećanje iz djetinjstva, nešto što je toliko mutno i beznačajno da je svaki trud eventualnog prisjećanja potpuno suvišan; dok je odlazio prema svojoj sobi, Niko je bio potpuno bos, na nogama nije imao ni čarape ni cipele u kojima je otišao u školu.

A onda, netko je u prizemlju, probivši se kroz neprestani žamor, glasno zamolio mamu da

okupljenom društvu nešto otpjeva. Stvarno se ne sjećam je li ona nakon početnog odbijanja na kraju i ispunila ovu potpuno očekivanu želju.

S vremenom sam potpuno prestala primjećivati ono što sam na njemu prije sasvim dobro uočavala. Tamnoplave masnice po rukama ili nogama, čudne otiske prstiju na njegovim prsima, nepravilne ogrebotine po vratu tamne od sasušene krvi za mene su postale nešto što je Niko svakog jutra navlačio na sebe, poput potkošulje, običan i nikome zanimljiv dio njegove svakodnevne opreme. Njegove male borbe postale su meke, beskrvne poput beskrajnih epizoda meksičkih sapunica koje je teta Marija svakodnevno gledala na malom televizoru u kuhinji, usput ljušteći grašak ili vadeći tanjure iz perilice posuđa. Baš nitko u mojoj obitelji, uključujući njega, nije o tome rekao ni jednu jedinu riječ, pa sam i ja jednostavno prelazila preko toga, kao da se radi o nekoj kroničnoj bolesti koja je užasno dosadna, ali zasigurno ne i smrtonosna.

Tek sam jednom, možda tjedan dana nakon što smo se vratili s čudne, noćne ekspedicije u Traumatološku bolnicu, odlučila razbiti taj prešutni dogovor koji je vladao među nama: pitala sam boli li ga ruka. Sjedila sam na njegovom krevetu i promatrala ga dok svira. Na malom televizoru u samom kutu sobe trajala je neka emisija u kojoj je jedna djevojka pokušala odlučiti između tri mladića koja nikad prije nije vidjela. Meni se najviše sviđao treći, ali imala sam neki osjećaj da ga ona neće izabrati. Niko je pažljivo ispuhao instrument i, okrećući stranice, pogledao me samo na trenutak, kao da zapravo nije siguran kako sam se zatekla na njegovom krevetu i lagano odmahnuo glavom. Svjetlost s njegove kratke crvene kose odbila se od moje i u sobi je tog trenutka nastala supernova.

„Zapravo i ne“, rekao je i vratio pogled na note. Negdje u prizemlju čula sam mamu kako izvodi jednu od arija. Sunce se ponovno pomaknulo i odjednom je bila večer.

Odlučila sam ga susresti u vrtu i dok čekam da ga medicinska sestra dovede iz njegove sobe, pokušavam se sjetiti kad sam ga posljednji put vidjela. U hladu guste smokve koža mi izgleda puno tamnija, starija žena koja me nekoliko trenutaka promatrala iz blagovaonice zastrte tankim, svijetlim zavjesama sad mi odlučno prilazi, bez riječi pruža ruku i mi se rukujemo. A zatim podjednako bešumno odlazi. Iza visokih zidova koji okružuju vrt čujem kako bura pomiče borove i snažno se zabija u more.

Niku nisam vidjela gotovo pola godine, od kad mu je tata osigurao smještaj u jednokrevetnom apartmanu u ovom lječilištu. Zapravo nisam sigurna zbog čega se još uvijek služim eufemizmima, moja mama to već odavno ne čini. Koji je odgovor pravi. Možda zbog toga što sam ga baš ja morala ostaviti ovdje i otrpjeti njegov ukočen, sasvim bistar pogled dok sam odlazila i mahnula mu s velikih, željeznih vrata. Rezbarije na njima pokazuju prezrelo grožđe. Ne sjećam se da mi je odmahnuo.

A kad ga napokon ugledam na vratima s kojih me promatrala i ona sirota starica, odjednom shvaćam da ću idućih sat vremena u ovom rascvalom proljetnom vrtu na otoku provesti s potpunim strancem. Niko me napokon ugleda, lagano se osmjehne i prste provuče kroz kosu koja je duža nego što sam to zapamtila. A zatim mi prilazi i ja, nesigurna u to što trebam učiniti, naglo ustajem, a zatim gotovo istog trenutka ponovno sjedam. Niko je sad iznad mene, osmjehnem mu se i odjednom mi se učini strašno mršav, ali znam da sam u krivu jer njegova je liječnica rekla kako se zapravo udebljao dvije kile od kad se pridružio njihovoj maloj zajednici. Još jedan glupi eufemizam natjera me na smijeh, Niko se nesigurno nasmije zajedno sa mnom, a zatim se spusti u klupu preko puta mene. Velike koščate ruke mirno je položio u svoje krilo. U lijevom kutu usnice ima sasvim malu krastu.

„Ne sviram više“, kaže mi odjednom, baš kad sam ga htjela upitati kako je.

„Dobro“, kažem tiho.

Negdje iza mojih leđa netko je glasno vrisnuo, ali nisam sigurna pripada li glas muškarcu ili ženi. Pramen kose koji mi je iz repa iščupao vjetar palcem i kažiprstom nervozno smještam iza uha.

„Više uopće ne sviram. Prestao sam svirati“, ponovi Niko nešto naglije, kao da bih ga eventualno mogla razuvjeriti, protumačiti mu da to uopće nije u redu. Njegova crvena kosa odraz je onoga što svakog jutra i sama promatram u ogledalu.

„Dobro, Niko“, kažem. „To je dobro.“

On klimne glavom, napokon zadovoljan mojom reakcijom. Vrata s prezrelim grozdovima ponovno se otvaraju i ovoga puta to je postariji bračni par koji uvježbano i bez puno nedoumice kreće prema prijamnom šalteru u prizemlju. Negdje, s druge strane zgrade sprema se ručak, udaljeno zveckanje posuđa, velikih lonaca i nepreglednih tava do mene dolazi u naletima, nošeno vjetrom.

„A kako si ti?“ pita me iznenada i malo sam zatečena što je odjednom, tako lagano probio na onu stranu za koju uopće nisam bila sigurna da ju je svjestan.

„Zapravo, sasvim sam sretna“, kažem tiho, možda i pretiho da bi se to moglo čuti. Uz lonce, tave i tanjure, uz gitaru na katu, viku iza mojih leđa, uz buru. Nikine oči, potpuno bistre i dječjački iskrene, počivaju na mojima, iz jedne od soba s otvorenim prozorima dopire zvuk gitare, a ja odjednom njegove ruke uzmem u svoje i počinjem plakati. Ako je i iznenađen ovom mojom reakcijom, za koju sam svjesna da nikako nije dobra, ali je ne mogu zaustaviti, ničime mi to ne pokazuje. Nastavlja me promatrati dok mu bez prestanka šapućem; oprosti, oprosti, oprosti. Osjećam kako mi suze bez ikakve kontrole klize niz obraze i brišem ih jednim grubim pokretom dlana. A zatim, on svojim velikim nježnim prstima prolazi tim istim tragovima, kao da potpuno pažljivo želi proučiti taj neobičan fenomen, prozirnu tekućinu koja je tako odjednom i tako glupo potekla iz očiju njegove sestre, pa me ponovno uhvati za ruke i s nekim blagim entuzijazmom koji nikad prije nisam primjećivala kod njega, sasvim tiho kaže: „Znaš, Hana, kad napokon završim ovu školu, mislim da ću onda upisati pravo.“

Negdje u svibnju, nakon nešto više od mjesec dana intenzivnog dopisivanja s Kasandrom, postala sam svjesna da smo pomalo iscrpile sve mogućnosti na taj način izgrađene veze i da naše prijateljstvo moramo izvući iz ugodnog staništa u kojem smo ga danima pustile bezbrižno rasti. Jedina druga opcija bila je pustiti mu bez ikakvog žaljenja da jednostavno otplovi, izgubi se u električnim impulsima mreže iz koje se iznenada i pojavilo. Odahnula sam kad sam shvatila da Kasandra razmišlja na potpuno isti način. Napisala je kako me jednostavno nije spremna izgubiti. Dvije trinaestogodišnjakinje spremne na prvo upoznavanje, nakon što su jedna o drugoj naučile baš sve što je bilo moguće naučiti. Dogodilo se to nedugo nakon Blaškove smrti. U jednom od posljednjih mailova što sam joj poslala, napisala sam kako sam sigurna da ću za njim tugovati idućih tisuću godina, sretna s tom pomalo šupljom, izlizanom metaforom koju sam odnekud uspjela prizvati i kojom sam je htjela barem jednom impresionirati. U svom kratkom odgovoru, ona se nije ni osvrnula na moj nespretni pokušaj, a ipak me s nevjerojatno malo riječi uspjela potpuno utješiti. Napisala je samo: „Draga Hana, stvari u životu vrlo često nisu onakve kakvima se u prvi trenutak čine.“

U kasno proljeće, na plaži je sve prigušeno i toplo. Dok sjedim na šljunku ispred hotela,

toliko sam blizu moru da mi palce dotiču valovi u pravilnom opreznom ritmu, kao da negdje, ispod nanosa i nanosa algi kuca veliko, gusto srce. Bura je stala i sve je ponovno tiho. Negdje iza mojih leđa zrikavci još nisu zaspali, gotovo svi prozori na hotelu u kojem sam odsjela dobro su zatvoreni i čekaju svoje prve ljetne goste. Zagledana u kamen koji sam iskopala prstima, na njemu pronalazim utore ostale od školjaka, a kad podignem pogled veliko jedro jedine jedrilice na pučini raspolovljava horizont i sunce će se uskoro utopiti u moru.

U nekom potpuno drugom vremenu, od nevelikog sam i pomalo izgužvanog papira napravila brod i dok sam ga presavijala, mogla sam vidjeti kako McDonald'sov logo a onda i Blaškov potpis, prevelik i nezgrapan, nestaje i iznova se pojavljuje, postaje krma i pramac i jedro. Zanimalo me dokle će stići, promatrala sam kako nesigurno stoji na samoj površini, a onda započinje plesati na valovima, dok mu se slana tekućina upijala u stjenke i velika obla slova pretvarala u rijetke i neprepoznatljive nanose sivog.

Jedrilica je napustila uvalu i sunce se spustilo dovoljno nisko da me natjera vratiti naočale na oči i, odjednom, sve oko mene bude čudno mekano, tamno.

Kad smo bili djeca, Niko i ja, roditelji bi nas često u proljeće dovodili na more. Sjećam se da je Niko uporno vježbao na praznoj plaži i dok je zvuk klarineta odlazio duboko u unutrašnjost, ja bih dugo plesala oko njega, odjednom pronalazeći male komadiće ljepote u baš svakoj etidi koju bi odsvirao. Kao da su bile željezom sapete ptice koje je trebalo osloboditi, pustiti na šljunak i promatrati kako se izvijaju na vjetru. Mama je vrlo često znala zapjevati uz njega pa mi se činilo kao da ona odjednom osjeća isto, a tata je sjeo na kamen ispred nas i uz smijeh neprestano govorio da smo prava obitelj Von Trapp. Iako nisam imala pojma tko bi ta obitelj zapravo trebala biti i ja sam se smijala, smijala sam se osjećajući kroz nesputanu slobodu da smo tih nekoliko dana u svibnju vjerojatno bili najsretniji.

Ovog trenutka, dok ponovno sjedim na jednoj sličnoj plaži, mislim da sam u tome imala potpuno pravo. I samo sam zbog toga zapravo bila tužna. Samo sam zbog toga plakala kad je taj izgužvani papirić napokon potonuo nedaleko od mojih ruku, nakon što se još jednom rastvorio samo za mene i mirno plutao odmah ispod površine, da bi ga onda, sasvim iznenada, zauvijek povukla plima.

VIKTOR: „NIŠTA NEĆU ZABORAVITI.“

Oko pola osam vraćam se s trčanja i Ada je već ustala. Krevet u našoj spavaćoj sobi odavno je pospremljen, jastuci leže jedan na drugome dovoljno nemarno da izgledaju prirodno, ali opet tako precizno kako ih ja ni za tisuću godina ne bih mogao složiti. Na vratima presrećem Hanu i Niku; oni su upravo krenuli u školu, a zatim, nakon što ih pozdravim, jedan trenutak gledam kako odlaze. Ritual kojem sam prisustvovao već toliko puta da ga gotovo mogu prizvati unaprijed, tek časak prije nego što se i odigra pred mojim očima. Iako dvije godine mlađa i još uvijek u osnovnoj školi, Hana po običaju silazi prva, kao da svojim tijelom želi osigurati siguran prolaz za njih oboje. Skidam majicu i nakon što suspregnem želju da ju jednostavno spustim na pod, odjednom susretnem pogled svog sina između dvije drvene šipke na odmorištu. Njegova kratka, crvena kosa izgleda kao vatrena lopta koja se u rano jutro materijalizirala u našem hodniku, a kad shvati da ga promatram, sasvim mi se lagano osmjehne, kao da me želi razuvjeriti u svemu što bi mi na njegovoj pojavi moglo pobuditi ikakvo pitanje. Sjećam se da je takav bio od najranije mladosti, uvijek je nastojao izbjeći pa i najmanji konflikt, a kad bi se trebao zauzeti za sebe, jednostavno bi se osmjehnuo, ovako kako se sad osmjehuje meni i mjesto prepustio jačemu. Negdje u prizemlju čujem zvuk zvona na ulaznim vratima i mislim da je to Marija, Hana više bratu da ga nema baš nikakvu namjeru čekati, a u idućem trenutku, kad ponovno podignem pogled, Niko je već nestao.

Ispod tuša, nekoliko trenutaka razmišljam o stvarima koje su danas ispred mene, Lucija mi je rano jutros javila da su radnici već stigli i da su započeli s iscrtavanjem ravnih, bijelih linija na parkiralištu ispred supermarketa. Kad sklopim oči, mogu vidjeti kako na tamnom asfaltu polagano nastaje tanka paukova mreža: zgodna, mala konvencija koja je upravo svojom jednostavnošću uspostavila red. A zatim otvaram oči i u ogledalu u tuš-kabini (na kojem je iz meni nepoznatog, vjerojatno čisto estetskog razloga tvrdoglavo insistirala Ada) pokušavam odmjeriti koliko mi se u posljednjih nekoliko godina opustio trbuh, a zatim mi postaje jasno da i nekoliko dugih, gotovo ravnih sijedih dlaka koje se spuštaju preko pupka ni najmanje ne pridonose pozitivnom dojamu.

Hrabro pokušam iščupati jednu, kroz odjednom širom otvorene nosnice udišem još uvijek prisutan i snažan miris parfema moje supruge i znam da ću uskoro iz njezine radne sobe začuti prve taktove arije iz neke opere koju trenutačno sprema za otvorenu scenu u Šibeniku, a koju ja do sada nikad nisam imao dovoljno strpljenja poslušati do kraja. U mraku ispunjenog gledališta, u zagrebačkom HNK-u kao i u bečkoj državnoj operi, uvijek postoji

trenutak u kojem me iskreno iznenadi činjenica da je ta odjednom potpuno nepoznata, neka posve druga osoba ispod teških scenskih reflektora zapravo moja supruga, i bez obzira što Ada ovu moju priču nikad ne shvaća kao kompliment, ja doista mislim da bi trebala. Zatvaram vodu, nekoliko se kapljica s čudnim, iznenadnim ubrzanjem spušta niz paru kondenziranu na staklenim stijenkama, a ja izlazim još uvijek s obje sijede dlake na svom trbuhu i pogled na samo gornji dio tijela, donekle snažan vrat i čvrsta ramena, pomalo mi popravi raspoloženje. Još uvijek potpuno gol, ponovno se javljam tajnici i kažem da ću samo malo zakasniti, ali Lucija je to ionako očekivala, a zatim na svježe obrijano lice nanosim malo parfema i ženstvena toplina koju je moja supruga ostavila iza sebe i koja se zamalo uvukla u tanke utore između pločica odjednom je pobijeđena.

U kuhinji, Ada mi pomaže vezati kravatu, veliki debeli čvor koji uvijek nekako ostane izvan skromnih mogućnosti motorike mojih prstiju. Marija stoji iznad velike količine svježe salate i govori da je čitala kako su ljudi iz jedne od zagrebačkih agencija za catering optuženi za krađu baš sve zlatnine u kući za koju su radili. Sunce kasnog proljeća ide mi u oči i ne prestajem žmirkati dok mi Adini sigurni prsti operiraju ispod vrata.

„Iste ljude unajmila sam i za prošli rođendan i izgleda da su se ipak suzdržali“, kaže Mariji pokušavajući ostati ozbiljna, a zatim mi govori da na povratku nikako ne zaboravim na tortu naručenu kod Vinceka.

„Ništa neću zaboraviti.“

Novo zvono na vratima i ovoga puta na našem otiraču stoji Adin korepetitor, dječak tek izašao s Akademije. Istog mi trena mobitel počinje snažno tresti remen, ali stvarno me nitko ne treba podsjetiti na to koliko je sati, pa onda napokon izlazim u hodnik, dok Marija u poluglasu nastavlja prebirati po teškim nesrećama koje su moguće čim se nepoznati ljudi puste u kuću, da bi zatim na svježe, potpuno rahle listove salate uvrijeđeno ispustila snažan mlaz vode.

Na ulici otključavam auto i kroz zatvoren prozor mogu čuti početak Adinog upjevavanja, nekoliko dobro poznatih vokaliza koje mi, uvijek kad ih izvodi, na početku zvuče izrazito nervozno, gotovo bolno, a zatim sam napokon u autu, aktovku smještam na suvozačko mjesto i pažljivo je prekrivam novinama. Dok se s Pantovčaka spuštam prema Ilici, na oči stavljam sunčane naočale i za nekoliko centimetara otvaram prozor, a zatim u daljini spazim malu povorku, dvije žene u ružičastim kutama prevode skupinu djece preko pješačkog prijelaza, i kako prelaze, oni se smiju, guraju jedni druge i podižu pogled prema nebu,

predvođenim dječakom koji je svoj mali, mesnati prst podignuo visoko u zrak.

Nakon što se zaustavim kako bih propustio povorku, jedan trenutak zagledan sam u događanja pred svojim automobilom, a zatim bacam pogled na posljednju stranicu novina i čitam o nekoj novoj Zemlji, neobičnom malom planetu, zvijezdi otkrivenoj u dalekoj galaksiji sa sasvim tankim slojem krhke atmosfere, prisutne, ali potpuno nedostadne za život. Prigušeni dječji smijeh odbija se od mog vjetrobrana, i to je Hana, čiji je prst vjerojatno na isti način pokazivao oblak neobičnog oblika ili možda drvo koje se u jednom trenutku pretvorilo u pticu, a onda i Niko, koji kleči na stolici pokraj Marije i pažljivo promatra kako grašak tjeran njezinim spretnim prstima pada u posudu i poskakuje poput malih, svjetlozelenih lopti.

I upravo je ovo trenutak u kojem je baš sve moglo krenuti drugačije. Da sam samo znao, da sam bio spremniji, budniji, manje uspavan u nizu dana koji se jednostavno izmjenjuju, a svaki je potpuno nalik na onaj prethodni i kao takav potpuno bezopasan. Možda sam mogao osjetiti. Nagli udar divlje intuicije koji bi mi odjednom izbio sav zrak iz pluća i natjerao me da pogledam preko desnog ramena, pažljivo izglaćanog kraja svoje košulje.

Tada bih ga ugledao, kako nesigurno stoji na prozoru s napola spuštrenom roletom, dok mu velike teške ruke vise preko prozorske daske, kao da pokušava uhvatiti nešto što mu je upravo ispalo. Sunce, zbog kojeg sam stavio naočale i njemu ulazi u oči, i na trenutak odmahujući glavom pokušava pobijediti dosadnu svjetlost, a zatim ponovno vraća pogled na prizor koji se odigrava ispred mene; na zebru, dvije žene u ružičastim pregačama i usporeni dječji vlak koji samo sebi poznatim ritmom prelazi s jedne strane ulice na drugu.

Odjednom bih znao istinu i bez puno razmišljanja prešao preko činjenice da se radi o tek probuđenom dečku na prozoru, samo nekoliko godina starijem od mog sina, koji se mršti zbog iznenadne buke i jake svjetlosti sunca na samom kraju proljeća. I postao bih ono što sam od samoga početka trebao biti. Otac koji zna kako zaštititi svoje dijete, iznenada probuđen gospodar osa iz neke velike bajke i bez ikakvog bih razmišljanja ili žaljenja promatrao kako ga po mojoj zapovijedi napadaju, ostavljaju bez kože, ulaze mu u slezenu i otkidaju meso ostavljajući ga potpuno nezaštićenog i golog, ostrim stiskom neodgodivo putujući prema srcu.

Lagani zvuk trube u automobilu iza mogega natjera me da ubacim u prvu brzinu, bezopasni dječak krvnik na prozoru u kući od bijele cigle i stakla u tom trenutku nestaje u tamnoj unutrašnjosti, a ja ću još godinama poslije prolaziti ovim istim putem, zuriti u njegov dobro

zatvoren prozor i žaliti za svojom propuštenom prilikom. Trenutkom u kojem je sve moglo biti potpuno drugačije, samo da sam znao.

Sva djeca sad su na drugoj strani i njihov je kolektivni interes odjednom usmjeren prema cilju malog putovanja na koje su krenuli, a ja pažljivo presavijam novine i polagano krećem dalje. I u tom trenutku pri vrhu suvozačkog prozora odjednom ugledam malo prugasto tijelo ose; njezin treptavi zadak koji u velikoj brzini, ali bez ikakvog zvuka dotiče staklo, a već idućeg, potisak ponovnog kretanja usiše je i svom snagom izbacila iz mog auta, negdje daleko van, na svježiji jutarnji zrak.

BENJAMIN: „VEUX-TU QUE JE T'ENCULE?“

„Daj mi“, kažem sasvim tiho, istovremeno ispuštajući baš sav zrak iz pluća. Ono što u ovom trenutku obećajem samom sebi: ostat ću potpuno miran. Običan kamen s malenom željom u svojoj tvrdoj, možda tek blago naboranoj unutrašnjosti. Nakupina stoljetne prašine i soli bez ikakvih očekivanja. Nakon dva mjeseca, postoji naznaka neke blijede mogućnosti da je ovo moja večer. I to je ono o čemu razmišljam. U polumraku, zidovi sobe izgledaju gotovo ljubičasto, gruba tekstura prevučena tankim slojem smole, na parketima u samoj sredini bijeli madrac na podu, precizno odložen i nepomičan kao otok.

Nas dvoje ležimo na boku i nakon što izgovorim to svoje gotovo bešumno daj mi, koje je možda još uvijek bilo puno pregrubo za njezin ukus, nastavljamo se promatrati u tišini. Nakon nekoliko trenutaka potpune tišine, Lili napokon sasvim polagano odmahne glavom. Da sad u sobu odjednom provali udaljeni završetak razornog uragana, mi bismo, i dalje nepomični, jednostavno odletjeli. Srebrni križić koji nosi oko vrata na vjetru bi se ponašao poput razmotane zastave. Oboje smo goli, Lili je dugu kosu u jednom kratkom pokretu prebacila preko ramena pa joj kažiprstom oprezno pridružujem dva zaostala pramena, a onda nastavljam rukom prelaziti preko njezinog sasvim sitnog ramena, male tvrde izrasline nekim čudom ugrane pod kožu. Lili me bez riječi nastavlja promatrati ravno u oči, svjetlost javne rasvjete koja dolazi kroz napola zatvorene venecijanere na licu joj ostavlja svijetle pruge i čini ga mekšim nego što zapravo jest u stvarnosti.

Međutim, u njezinom pogledu još uvijek ne mogu vidjeti ništa što bi me uputilo na pravi trag. Ponekad noću sanjam da sam ostao sasvim sam u čitavom gradu, da prolazim praznim ulicama i u rukama nosim stvarno veliku stijenu odlomljenu u nekom udaljenom kamenolomu i ona mi napinje mišiće na rukama, istiskuje mi kosti iz zglobova, otima mi kralješke jednog za drugim i svakim sam korakom sve manji, ali ja ju nikako ne želim ispustiti. I to je ono o čemu razmišljam.

„Daj... za moj osamnaesti rođendan.“

Jagodicu kažiprsta sad zamjenjuje čitava širina mog dlana, ali namjerno zaobilazim njezinu dojku i lagano prelazim preko mjesta na kojima joj je mršavo tijelo usisalo svu kožu, izbacujući rebra koja na opip gotovo žele probiti svoj vlastiti put do zraka. Ako joj kažem da je premršava, sve će se još naglije završiti, pa ništa ne govorim dok je promatram kako mi se

napokon osmjehuje i govori da mi je rođendan bio prije tri tjedna, a zatim još doda kao da to išta mijenja na stvari: „Ne želim bez kondoma.“

„Ali skroz sam zdrav.“

„Nitko nije skroz zdrav.“

„Vidiš, ja jesam.“

Oprezno je uzimam za sasvim malu ruku i prinosim na svoj bok, a ona me pomiluje, gotovo kao neka stara usidjelica koja je došla posjetiti svog nećaka prije prvog dana škole i donijela mu čokoladu, a zatim me sasvim lagano povuče za nekoliko dlaka na nozi.

„Nitko nije skroz zdrav“, ponovi sjedajući na krevet.

Kao nekim divljim uzgonom i ja sam odjednom u zraku i sad sjedimo jedno pokraj drugoga.

„Čitala sam da od majmuna možeš dobiti herpes, a od male, slatke i nevine koalice – klamidiju.“

Nisam siguran da sam dobro čuo ono što mi je rekla, a zatim se oboje istovremeno okrenemo prema muklom zvuku otvaranja ulaznih vrata na donjoj etaži i to joj je znak da naglo i nepovratno ustane.

„Ja nisam mala, slatka i nevina koalice“, kažem, a ona se nasmije iako nisam želio zvučati duhovito, prilazi liniji koja leži naslonjena na jedan od zidova u mojoj sobi i stavlja CD. Četiri, pet sekundi; a onda glazba koju ne mogu prepoznati, ali uopće se ne sjećam da je nešto donijela sa sobom. Melankolični ženski glas, tek dodatna iritacija uz činjenicu da je glupo hodati s curom koja se ne želi jebati i baš je ta spoznaja zapravo prva stvarna, realna misao koja se večeras formirala u mojoj glavi.

„Uostalom, mama ti je stigla.“

Sad sam i ja na nogama, prilazim joj s leđa, lagano iz ruku otimam majicu koju je upravo željela obući, čudeći se koliko mi je zapravo malo snage potrebno da ju svladam. Stojeći bliže prozoru naše kože poprimaju ljudskiju dimenziju, moja tek nešto tamnija od njezine. Zatim je okrećem i dlan njezine ruke oprezno spuštam na napola tvrdu kitu. Lili ne skida pogled s mojih očiju i sasvim me sigurno izaziva dok jedan kratak trenutak osjećam kako jagodice njezinih prstiju dodiruju moj glavić, a zatim i to prestane. Stojeći točno nasuprot

njoj, svojim bi ramenima od tuđih pogleda mogao sakriti još tri takve djevojke. I odjednom joj poželim to pokazati. Poželim je uhvatiti za ramena i snažno protresti promatrajući kako se njezina duga kosa pretvara u gusti, smeđi oblak. Poželim je podignuti s tla i pustiti da padne, siguran da bi se tog trenutka razbila poput napukle porculanske zdjele i napokon mi se prestala osmjehivati kao zadnja jebena drolja. I to je ono o čemu razmišljam.

„Veux-tu que je t'encule“, tek prošapćem, umjesto svega. Stvarno sam očajan. To je Matejeva ideja. Sjećam se njegovih očiju, dok mi je govorio da ovo mora upaliti. Francuski je bez ikakve dvojbe topli jezik s ključem do ljubavi. Trebao sam se toga sjetiti puno prije, kad je tek došla i zagrlila me stojeći na ulaznim vratima, propinjući se na prste, čekajući da poslušno pognem glavu kako bih mogao što jasnije osjetiti lagano prelaženje njezinih noktiju po koži na mom vratu. U prizemlju nekoliko koraka po velikim pločicama predvorja, a zatim otvaranje vrata i sad je to vjerojatno u dnevnom boravku. Lili me nekoliko trenutaka promatra bez riječi, kao da smo se tek sad upoznali pa zapravo pokušava odrediti kamo bi me nakon tih nekoliko trenutaka mogla privremeno smjestiti, a zatim odjednom prasne u smijeh, odvajajući se od mene, navlačeći traperice i istovremeno mi dobacujući moje.

„Koji si ti idiot“, kaže mi i dalje se smijući.

„Što sam rekao?“

Navlačim hlače, a u idućem mi trenutku majica s kratkim rukavima doleti ravno u glavu. Miris mog dezodoransa pomiješan sa sasvim laganim tragom njezinog vraća me na početak, kad smo snažno zagrljeni stajali na ulazu u moju sobu.

„Lili, što sam sad rekao?“, kažem još jednom, pokušavajući se prisjetiti kad se točno ovaj pokušaj konačnog povaljivanja pretvorio u totalnu komediju u kojoj je glavna uloga nekim glupim slučajem pripala meni. Lili tek zabacuje glavu kako bi kosu mogla lakše vezati u rep. Kao da su se iznenada materijalizirali samo nekoliko metara od nas, glasni koraci počinju odzvanjati stubama.

„U utorak imamo zadnji sat francuskog u životu. Pitaj profesoricu“, kaže Lili zakopčavajući košulju preko majice, ja sjedam na krevet, napokon krenem vezati tenisice i odjednom sve ovo bude gotovo.

Lili i ja sjedimo jedno pokraj drugoga, na isti način na koji već pola godine sjedimo u istoj klupi četvrtog razreda na drugom katu privatne gimnazije, ali mamini koraci ni jednog se trenutka ne zaustavljaju ispred moje sobe. Sasvim lagano mogu zamisliti kako umorna

nakon ponovno prebukiranog poslijepodneva provedenog u svojoj ordinaciji odlazi u kupaonicu, za sobom zatvara vrata (evo, upravo se dogodilo baš to) i kadu puni vodom, ubacujući jednu ili dvije bombice s mirisom lavande koje u rinfuzi svakog petka kupuje u nekoj parfumeriji, možda Lushu, ne znam. I to je ono o čemu razmišljam.

Lili zabacuje glavu i još jednom popravljajući kosu, a Benjamin odjednom i potpuno bez glasa promatra vlastitu djevojku kao da ju prvi put vidi i razmišlja nije li od samog početka znao da će stvari izgledati baš tako. U isto vrijeme, njegova majka ulazi u kadu i naježi se od vode koja je ipak previše topla. A negdje u samom srcu grada, u tami kazališta Gavella njegov otac, veliki kazališni redatelj, sjedi u drugom redu rezerviranom samo za njega, otpije još jedan gutljaj vina i pažljivo gledajući sam kraj drugog čina *Razbojnika*, razmišlja o tome ne bi li ga s glumcima ipak prošao još jednom, od početka do kraja, ili je za to ipak previše kasno.

A nakon što kuća iznova potone u potpunu tišinu, Lili se naglo okreće prema meni kao da se odjednom nečeg dosjetila i rukom me nevjerojatno čvrsto uhvati za prepone, tako da na trenutak posumnjam u vlastitu procjenu njezine snage. Zatim me sasvim lagano poljubi u obraz, potapša po ruci i kaže: „A sad budi dobar i odvezi me doma.“

Budim se sasvim rano. Sat na parketima pokraj mene pokazuje da je tek prije nekoliko minuta prošlo osam, moram pričekati trenutak ili dva da se crveni, digitalni oblaci napokon oblikuju u trepćuće brojeve, a zatim i dalje nepomičan promatram dugačke zavjese s obje strane prozora kako se odjednom izvijaju prema nešto tamnijoj unutrašnjosti sobe, kao da sam ih sam nekako privukao svojom odjednom svjesnom prisutnošću. Imam osjećaj da je jutros sunce snažnije nego prethodnih dana, oblaci su napustili prostor iznad grada i svojim odlaskom napokon najavili ljeto.

Ostajem još nekoliko trenutaka ležati sasvim nepomično, gola su mi leđa u čitavoj svojoj dužini vlažna od znoja, a zatim odjednom ugledam sasvim malu osu kako znatiželjno istražuje gornju stranu moje podlaktice, kao da puna simpatije bira mjesto na kojem će njezin konačni ubod najmanje boljeti. Suspregnuvši instinktivnu potrebu da ju jednim naglim pokretom stresem sa sebe, nastavljajući je ukočeno promatrati pitajući se je li ovo tek neobičan završetak mog sna, kao kad se u američkim trilerima glavni junak nekoliko puta budi, a svaki put je to pogrešan rez, samo jedna od uzaludnih stanica prije nego što konačno otvori oči. Na isti ću se način i ja probuditi, i kad ponovno postanem svjestan sebe, ovoga

puta u pravom jutru pravog ponedjeljka, zapravo ću ležati na trbuhu, kako to uglavnom i jest, s rukama raširenim preko čitave dužine bijele plahte ispod sebe, prstima zarobljenim ispod njezine elastične gumice. Ali kad se to ipak ne dogodi, ni nakon nekoliko dugih sekundi napetog iščekivanja, sasvim lagano protresem rukom, osa je odjednom u zraku i kao da me još jednom želi opomenuti, sasvim polagano napravi nekoliko krugova oko mog kreveta, u malom prostoru iza tamnih očiju registrirajući točan raspored stvari, za slučaj da se jednom ponovno vrati i tog me puta uhvati potpuno nespremnog, pa napokon jednostavno i bez ikakvog zvuka izlijeće u slobodu, kroz napola otvoren prozor.

To je trenutak kad i ja napokon ustajem i protežem se puštajući da mi bokserice skliznu sasvim na kukove, otkrivajući prvi red dlaka ispod trbuha, a zatim nastavljajući zijevati pogledam kroz prozor točno na vrijeme da vidim kako se majčin crni ford spušta prema gradu, a odmah nakon toga i kako dvije pomalo uzrujane žene pokušavaju prevesti vijugavu grupu sasvim male djece preko ulice; sad shvaćam da me je baš ta udaljena jeka njihovih glasova i natjerala da otvorim oči. Nagnut kroz prozor, pustio sam da mi ruke sasvim lagano skliznu niz bijelu ciglu, osjećajući kako mi usporeni vjetar hladi pazuhe i preko glave po mojim se leđima spušta kao po toboganu, da bi na kraju ponovno izašao na ulicu. A onda promatram kako jedna od žena u ružičastoj kuti, ona koja zapravo i ne izgleda loše, možda tek mrvicu umorno, svojim rukama počinje snažno gestikulirati nemoćno pozivajući djecu da požure, jer jedan je automobil zastao kako bi ih propustio. Međutim, neki se klinac poput čudnog predvodnika odlučio zaustaviti na samom središtu zebre i sad stoji kao ukopan i ostalima pokazuje nešto u zraku, negdje visoko iznad svoje glave. Podižem pogled prateći smjer njegove ruke, ali silina jutarnjeg sunca natjera me da istog trena zažmirim i ovo će ostati meni zauvijek sakrivena tajna, a kad pogled vratim na ulicu, još su dva automobila u redu ispred zebre, i jedan sasvim lagano potrubi jer djeca su napokon prijeko, ali onaj prvi u redu iz nekog razloga i dalje nastavlja stajati. Mislim da ostaje tako i nakon što ja napokon nestanem s prozora. Bokserice skidam još u sobi, a zatim, odlazeći u kupaonicu, opazim kako na rukama sasvim blizu ramena imam dva utora od prozorske plastike i u odrazu stakla oni mi izgledaju kao dva duboka ožiljka koja su mi već godinama utisnuta duboko u kožu na čelu, iznad obrva, kao neki znak koji zapravo nosim čitav život, ali ga još uvijek iz nekog razloga nikako ne mogu razumjeti.

I odjednom, sve je još jednom ispred mene. Kao kad nakon velike selidbe odjednom posegnem za neobilježenim kutijama i zapravo nisam siguran što se nalazi iza kojeg kartona

jer svi su iste boje, istog dosadnog oblika. Samo o sreći ovisi hoću li, gurnuvši ruku u tamnu unutrašnjost, zapravo pronaći ono što sam tako dugo tražio. A soba je potpuno mračna, kroz obrise polumraka mogu vidjeti tek komadiće stvari ako se stvarno potrudim, u sobi nema nikoga.

Imam tek nešto više od šest godina i ležim potpuno nepomičan na maminom krevetu. Pokušavam se sjetiti koliko me zapravo boli, a onda, kad ne uspijem, prstima poželim čvrsto uhvatiti grubu tkaninu hlača i tako se koncentrirati na nešto drugo, ali dlanovi mi se odjednom susretnu s golom i hladnom kožom, za koju nekoliko trenutaka ne mogu sa sigurnošću reći je li uopće moja. Kao da sam odjednom dotaknuo nekog drugog, ronioca u crnom skliskom odijelu koji je, izmučen satima provedenim ispod mora, slučajno zaspao na krevetu pokraj mene. Koža mi je na dodir potpuno napeta i jagodice prstiju od mojih se nogu odbijaju kao od nepropusne gume.

Da mogu izaći iz tijela kao iz neke odjednom potpuno neudobne košulje, vidio bih da ležim na krevetu koji je još jutros bio potpuno složen, a sad izgleda kao da ga je neka tajanstvena sila izdignula iz ravnoteže njegovih kratkih nogu i nekoliko puta snažno protresla u zraku, okrenula i bacila nasred sobe. Noćna lampa nije na svom mjestu. Mogu se sjetiti trenutka kad je poletjela i razbila se o zid, vidjeti kako komadići plavog porculana lete iznad moje glave, kao neočekivani vatromet za kraj. Ravna ploha maminog noćnog ormarića čudno je prazna, kao da je ona odselila, a da to nikome uopće nije spomenula. Jedna je bočica parfema zastala na samom rubu uhvaćena usred bijega, a ostale su izniknule iz tamnih parketa kao čudne, mirisne gljive koje na nekoj livadi čekaju prve prolaznike, samo da bi napokon bile ubrane. Pokraj samih vrata, fotelja u kojoj tata čita novine, nepravilno odgurnuta, zastala na mjestu na kojem zapravo ne bi trebala biti. Mamina košulja, grudnjak i suknja nabacani su na široki naslon s kojeg se, kao dvije teške ruke, spuštaju nogavice mojih plavih traperica.

Ali ono što ostaje čudno, guste su mrlje krvi koje su ostale uvučene duboko u plahte na kojima ležim i koje u mraku izgledaju kao debele sjene koje se polagano nastavljaju širiti i putovati bijelom tkaninom bez obzira na to što ja čitavo vrijeme ostajem nepomičan. Ako budem dovoljno pažljiv i sasvim umirim disanje, moći ću čuti kako uz tiho šištanje krv polagano teče s mog lica, kao izvorska voda koja na svom početku još uvijek nesigurno prelazi preko prvog kamenja. Kad je prstima pokušam izvaditi iz očiju, razmazujem se po obrazima kao tajanstveni ratnik, a ako podignem ruke, s dlanova će mi nekoliko kapljica pasti na goli trbuh i s njega ponovno kliznuti na krevet, ostavljajući za sobom neobično

svijetle, pravilne tragove.

Negdje iznad sebe, na bijelom stropu mogu čuti polagane otkucaje svoga srca. Čudna drhtavica koju nikako nisam mogao zaustaviti sad je odjednom potpuno prestala. Osjećam se kao da bih istog trenutka mogao jednostavno ustati, obući se i otići iz ove sobe, samo da to poželim. I zapravo, više se ničega ne bojim, sve ovo odjednom je toliko daleko iza mene da jednostavno ne mogu razumjeti mamu koja mi se primiće sasvim blizu, u bijelom kućnom ogrtaču zaprljanom mojom krvlju, i tiho mi glasom, koji zapravo jedva pripada njoj i teško ga mogu prepoznati, govori da prestanem plakati jer će uskoro sve napokon biti gotovo. A meni treba samo nekoliko trenutaka sna, pa napokon sklapam oči, i to prije nego joj uspijem reći da se prestane brinuti, jer kao i uvijek, ima pravo.

Kao neobična mrlja sasvim svježe krvi, tako izgleda naslovnica *Da Vincijevog koda* odložena na bijele, uredne plahte u sobi mojih roditelja, u kratkom trenutku kad pogledam kroz njihova odškrinuta vrata, spuštajući se u prizemlje. A zatim, konstantni zvuk televizora iz kuhinje i očevi koraci dok odlazi do aparata za kavu i ponovno se vraća za stol, pa otvara jutarnje novine ili ih okreće sasvim na kraj i prvo čita velike vijesti, koje ionako uglavnom nisu točne, usput se zapravo nesvjesno igrajući narančom. Oprezno je gura od ruke do ruke na skliskom stolu, a zatim, kao krvnik koji je odjednom izgubio svako strpljenje, poseže za nožem, a ja se bez zaustavljanja spuštam u suteran i nakon što stanem na traku za trčanje, podesim je na srednje brzi ritam i ona gotovo odmah počinje proizvoditi čudne, škripave zvukove. Kroz mali prozor iznad glave, izvana gotovo nevidljiv, promatram kako žena u susjednom dvorištu mačkama lutalicama iznosi zdjelicu s hranom, i dok se saginje, vjetar joj čitavu kosu odjednom prebacuje preko lica. Slušalicu mobitela ostavio sam u uhu pa, ne spuštajući razinu ritma, pokušavam dobiti Lili, ali ona se očito još nije probudila, a nekoliko trenutaka kasnije javljam se na glasni zvuk zvona i to je Matej.

„Ča va?“, kaže, a odmah zatim prasne u nekontrolirani smijeh.

Nastavljam trčati kao da se baš ništa nije dogodilo, dvije su šarene mačke do sad bešumno došetale do posude s hranom i glave im istovremeno nestaju u plastičnoj unutrašnjosti. Matej se napokon prestaje smijati i pita zbog čega tako uzdišem, a zatim kaže da mu je stvarno žao, ali da mi je morao prodati foru jer se zapravo ne može sjetiti kad me zadnji put vidio na satu francuskog i ne mogu vjerovati da mi to govori iako jebeni kreten dobro zna da smo u to vrijeme imali sastanke debatnog kluba, na kojima smo obojica sudjelovali od samog

početka. Naša gimnazija iz nekog ludog razloga više vjeruje u izvannastavne aktivnosti od onoga što bi se trebalo odvijati pod satom i nas smo dvojica to iskoristili do maksimuma. Glumačka radionica umjesto matematike. Kratki tečaj astronomije umjesto fizike. Otkrivanje i razvijanje menadžerskih sposobnosti umjesto zemljopisa. Traku za trčanje pojačavam još nekoliko stupnjeva. Debatni klub. Utorkom. Umjesto francuskog.

„Što ima kod tebe?“, to je ponovno njegov glas, „Osim što još nisi pojebao Lili.“

Benjamin se nalazi na traci i dok razgovara s najboljim prijateljem, ručnikom istovremeno briše lice, a zatim ga gura ispod majice i u nekoliko grubih pokreta otire znoj s trbuha, osjećajući kako mu se koža sasvim jasno opire i uzvraća peckavim bolom koji ga odjednom podsjeti na serije trbušnjaka koje su ovog ranog prijedpodneva još ostale pred njim, kao konačna, osobito stroga kazna. Jedan kat iznad, njegov otac stoji nad nacrtima scenografije za predstavu na kojoj trenutačno radi, nad skicama velikih metalnih konstrukcija i bliještećih komandnih mostova koji izgledaju kao preslikani iz jedne od vječnih znanstvenofantastičnih serija koje se vrte na televiziji, i dok mu dim vlastite cigarete ulazi u oči, odjednom se počinje pitati koliko je pametna bila odluka o igranju Schillera kao tragedije iz budućnosti koja završava u plamenu i kataklizmi sudara svjetova. U privatnoj ordinaciji u Draškovićevoj ulici, medicinska sestra prvo iz najveće sobe iznosi praznu šalicu sa sasvim malo kave na samom dnu, a zatim Benjaminovoj majci uvodi prvu pacijenticu tog dana, tridesetogodišnjakinju s teškim slučajem neurodermatitisa.

„Ništa seronjo“, kažem hvatajući dah.

„Zadnji tjedan škole, čovječe“, kaže Matej i lagano ga mogu zamisliti kako sjedi u svojoj sobi ispred ugašenog televizora i zuri u dvije tanke bijele pruge na stoliću od punog drva kojeg je u slobodno vrijeme projektirao njegov tata, a zatim mi iznova povišenim tonom govori i da je od staraca za kraj škole dobio karte za koncert *Mesije* u Lisinskom, čitav red u parketu. Sredina desno.

„Totalno mitteleuropски“, promrmljam i nakon što dotaknem upravljačku konzolu, brzina trake je na svojem maksimumu. Nakon što su mačke gotovo u nekoliko trenutaka pojele svoju hranu i ponovno se izgubile u dvorištu, na ono što je ostalo sletio je golub, a iza njega još jedan. Matej me zbunjeno pita kako to mislim i znači li to da me može prekrižiti s popisa, iako mi je čuvao odlično mjesto, odmah pokraj sebe, a zatim čujem kako kroz prozor više na radnike koji mu auto, što ga je očito ponovno parkirao previše blizu pješačkom prijelazu, upravo namjeravaju strpati na pauk i odvući sa sobom, tamo gdje već završavaju sva ta

nesretna vozila, pa napokon, i bez nekog dodatnog objašnjenja, jednostavno prekida vezu.

Utorak. Radim krugove na bazenu na Mladosti. Prije snimanja reklame moram izgubiti još barem jedan kilogram. To je Lilina ideja. Ona je ostala kod kuće s mamom koja se skida s ovisnosti o internetu. Lilina je mama potpuno navučena netslut i moja joj djevojka pušta snimke glasanja dupina koje provjereno opuštaju. Zajedno se prijavljuju na tečaj oblikovanja nakita. Lili je vrlo savjesna individua. (Kad napokon izađem iz bljutave, mlake vode, hoću li osjetiti ruke i noge?) Onda sam u školi. Netko govori o tipu koji je zamalo pobijedio na Big Brotheru. Pa se onda ubio. Prije nekoliko dana u vlastitoj kadi, televizija kvari ljude, to ne govorim ja, to govori netko drugi, ja se smijem, Matej radi nekakve grimase. Koliko raznobojnih perlica stane na tanko uže od tridesetak centimetara? Lili kaže da je bio talentiran, pred njim je bila budućnost, mogao je biti jedan od nas, da se samo malo više potrudio, da nije bio tako jebeno osjetljiv. Jer život baš i nije jednostavan. Tko bi to znao bolje od mene. Kod Lili, u njezinoj sobi, ona zuri u dlake na mojim prsima i tiho kaže: „Znaš, ne sviđa mi se ovo.“ Jedem energetske pločice. Jedem jabuku. „Izgledao je kao preplašeni, mali pas“, kaže jedna od Lilinih prijateljica i ponovno smo u školi. Ponovno na tipu koji se iskasapio. Nekoliko časopisa naveliko se raspisalo o čitavom slučaju, a jedan je čak nagovorio mamu tog nesretnika da se s ružom u ruci slika pokraj kade u koju je tip ispustio svu svoju krv. Dok zurim u tu fotografiju, nešto na njoj jednostavno mi ne izgleda normalno pa pomislim da je ipak riječ o fotomontaži. Na konzultacijama u vezi s maturalskom radnjom zurim u muhu. Tema: Marin Držić i renesansno kazalište. Autor: Moj Tata. Muha se zabija u prozor. Profesorica spušta papire i kaže da nije ni sumnjala u to koliko sam zapravo pismen i angažiran. Onda sam zamalo vani, ali ne sasvim. Na vratima. Ona mi mahne papirom na kojem sam u međuvremenu trinaest puta napisao: debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor, debela muha se zabija u prozor. Kaže mi: „Benjamin, zaboravio si bilješke.“ Nova tri sata. Nove tri petice. Jedna od njih je i na francuskom. Veux-tu que je t'encule? Matej i ja dijelimo cigaretu u zahodu, on kaže da ova škola nije ništa bolja od zatvora. Dvije čistačice prolaze svaka svojom stranom hodnika i iz velikih plavih kanti zalijevaju cvijeće na prozorima. U predvorju svečana akademija. Odlazimo i to je razlog za proslavu. Matej se smije, klinac kojeg povremeno zajebavamo kad nam je dosadno svira svoj klarinet, njegova mala stopala na

asfaltu nakon što smo ga natjerali da se bos vrati kući, Lili boli glava i ona želi otići ovog trenutka, tko može znati hoće li njezina mama ostati živa bez surfanja. Iza velikog izloga u Teslinoj tri se tipa natječu koji će duže ostati ispred velike plazme. Dobro jutro. Sapunice. Život uživo. Sapunice. Najslabija karika. Film tjedna. Djeca im se smiju kroz izlog, ali pobjednik odnosi televizor i jebe mu se za sve. Kod kuće. Uzimam colu iz frižidera. Mama i njezina trenerica joge izvode pozdrav suncu u dnevnom boravku. Tata je s druge strane telefona i njegov se glas probija kroz buku i smijeh u pozadini, dok mi govori da će večerašnja proba trajati stvarno dugo, jer je napokon čvrsto odučio nekoliko komandnih mostova izbaciti iz scenografije. Nakon što se presvučem i umjesto prugaste majice odaberem crnu košulju, odlazim na balkon. Colu pijem iz boce, u potpunom mraku. Promatram kako se u kući s druge strane dvorišta pale i gase svjetla, kako njezini stanovnici mijenjaju sobe u kojima se nalaze. I sve me odjednom podsjeti na dječje klavijature, na kojima svaki put kad ih dotakneš tipke zasvijetle prigušenom, plašljivom svjetlošću. Jedna od susjedinih mačaka odjednom je na našoj donjoj terasi. Uzimam gutljaj cole u usta i pljunem na nju. Mačka vješto izmiče, a zatim je iznad smeđe mrlje koju nakon nekoliko sekundi halapljivo počinje lizati svojim malim jezikom. Matej je u autu od starog, čeka me ispred kuće. Da pokušamo pronaći mjesto u centru ili ipak odemo na Jarun?

Usred noći sve ulice u gradu izgledaju jednako, dok u autu prolazim Ilicom, imam osjećaj da ona nema kraja. U izlozima uz pločnik lutke odjevene u kupaće kostime pod umjetnim svjetlom izgledaju sablasno, i dok prolazim, ona u izlogu na samom križanju s Gundulićevom sućutno mi odmahne kao da potpuno razumije ono što mi u ovom trenutku prolazi kroz glavu, nekoliko raspletenih misli kao žice od struje, pokidane u nekoj oluji i ostavljene da na vjetru udaraju u moker pločnik, u male lokvice nastale u udubljenjima na tamnom asfaltu, i tamo proizvode iskre.

I odjednom sam negdje sasvim izvan grada, ali nikako nisam siguran kako se zapravo odigrala ova promjena, u potpuno drugom automobilu na ravnoj cesti okruženoj nepreglednim poljima zasađenima kukuruzom, i dok pokušavam voziti što brže znatiželjno provjeravajući otpornost novog motora koji mi se našao ispod lima, u retrovizoru opazim tragove drugog automobila iza sebe. Nešto u brzini koju postiže bez ikakvog napora, sve se brže unoseći u tragove mojih kotača, odjednom u meni probudi potpunu neugodu, a čak ni onaj trenutak kad spazim da auto koji me slijedi zapravo vozi Lili s čudnom šiltericom na glavi ne donese mi odrješenje. Lili mi na trenutak mahne kao da me tek sad prepoznala,

mahne, ali ne prestaje dodavati gas, a zatim se njezino lice u jednom trenutku čudno izobličiti i to je za nju nešto izrazito bolno, jer joj ruke više nisu na volanu. A kad ih ponovno spušta, njezino je lice zapravo lice dječaka čije oči čitavo vrijeme ostaju u tami šilterice s plavim izvezenim slovima NY i ja ga nikako ne mogu prepoznati.

Još samo ovo; trenutak prije nego što se probudim, ponovno sam na terasi ispred Liline kuće, ali ovoga puta ručnik je, umjesto u mojim, u rukama njezine majke, a ja se pažljivo promatram u ogledalu, stvarno dugo vremena i pitam se gdje su nestali moji ožiljci. I ono što je najčudnije, u tom se trenutku na samom rubu buđenja stvarno nikako nisam mogao dosjetiti.

Mama mi kaže da budem jako miran. U kupaonici, sve je prepuno svjetla, kao da smo odjednom sišli u samo srce nuklearne elektrane, mama je i dalje iznad mene, u svojoj kućnoj haljini koja miriše po parfemu i po još nečem metalnom što ne mogu prepoznati. Kad ponovno otvorim oči, krvave mrlje na bijeloj tkanini izgledaju mi već potpuno poznato, kao tek blago zamućeni cvjetovi koji su ovdje od samog početka. Mama istim tihim glasom kaže da zatvorim oči, a zatim doda da će me ovo malo boljeti pa jednostavno moram biti hrabar. Prije nego što učinim kako mi je rekla, u njezinim rukama ugledam tanku iglu s dugačkim vrhom, ali previše sam slab da bih joj se usprotivio.

Dok ležim u njezinom krilu na podu u kupaonici, na trenutak zamišljam da smo na nekom izletu na livadi iznad grada i ja sam se samo malo umorio trčanjem za loptom, a kad napokon zaklopim oči, odjednom se tako i osjećam. Nekoliko žalosnih vrba u okolici, i ona koja meni pruža ugodan hlad, a onda i šum vode i sad je to slavina iznad kade, a ubod koji zatim osjetim negdje na licu, jer točno mjesto stvarno ne mogu definirati, a zatim i još jedan, začude me svojom bezazlenošću, pa se ponovno mogu vratiti na livadu i zamisliti dva komarca koja nisam stigao otjerati rukom prije no što su mi ispod kože ostavili sasvim blagi trag otrova.

A kad otvorim oči, mama na iglu neobičnog oblika uvodi konac, a onda mi je istog trenutka pogled zaklonjen ručnikom namočenim u ledenu vodu, kojim mi je ponovno isprala krv s lica. Nikad nisam vidio mamu kako ovo radi, tako da mi je pogled na njezinu ruku s iglom, za koju sad sa sigurnošću znam da će za koji trenutak proći kroz moju kožu negdje iznad obrva, zapravo nevjerovatno zanimljiv, a u isto vrijeme i potpuno zastrašujući. Mama je naglo zašutjela potpuno se koncentrirajući na ono što radi, a zatim svjetlost iznad moje glave

postaje još jača, ali znam da mi se to samo učinilo jer oboje ostajemo sjediti na podu, usred krvavih ručnika, zamrljanih bijelih pločica i posude s ružičastom ledenom vodom i nekoliko preostalih kockica leda, zaostalih brodića koji će uskoro nestati na samoj površini. A kad se tata za dva mjeseca vrati iz Münchena gdje u državnoj operi režira dugo očekivanu izvedbu Tosce, sve će ovo već odavno biti iza nas, kao priča koju smo čuli od nekoga drugog i u prvi joj trenutak nismo mogli povjerovati, da bi sad, nakon danonoćnog ponavljanja, postala nešto potpuno beznačajno, prošlo, monotono, zaboravljeno.

Dok ležim na krevetu u Lilinoj sobi, gol sam do pasa, a ona prstima vrhunskog kirurga lagano prelazi kožom na mojim prsima, pažljivo me promatrajući kao neobičan eksponat na koji je naišla nakon godina i godina pustog, uzaludnog traženja. Zatim otpije gutljaj soka od naranče i nekoliko trenutaka slušam kako led čudno odzvanja u dodiru s njezinim zubima, a onda kaže: „Znaš što me zapravo totalno zanima?“ Kratka pauza. „Tko će nakon Toma Forda preuzeti Gucci.“

Lili to ne govori meni. Naime, dok ležim tako blizu njezina dodira mislim da je ona zapravo najmanje svjesna moje fizičke prisutnosti. Ovog sam trenutka tek jedna od zadaća koja treba biti apsolvirana u ovom danu, točno onako kako je to zamislila dan prije, zureći u svoje lice nakon što je pažljivim kružnim pokretima losiona skinula svu šminku. Lili to govori svojoj prijateljici na mobitel, a nakon što čuje njezin odgovor, pomalo razočarano slegne ramenima.

„Narciso Rodriguez?“ kaže i doda: „Ne bih stavila ruku u vatru.“

Istovremeno, rukom kojom ne drži mobitel, Lili iz plastične posude drvenom daščicom vadi gusti zeleni gel i počne ga pažljivo razmazivati po mojim prsima, upućujući mi kratki, strogi pogled koji bi mi trebao sugerirati da je vrijeme za svako povlačenje odavno prošlo i da tih nekoliko dlaka, koje na mojoj koži formiraju čudan romboidni oblik, jednostavno moraju nestati. U svakom slučaju, prije snimanja reklame za Ministarstvo prosvjete. U Lilinim očima sasvim dobro mogu vidjeti zeleni odsjaj dok drvenom daščicom s velikom sigurnošću završava pravilnu traku na mojoj koži, istovremeno govoreći u mobitel: „Imala sam osjećaj da bi to mogao biti Alexander McQueen, ali sad više ni u to nisam sigurna.“

Nepoznati glas s druge strane odjednom se potpuno slaže s ovim što je rekla, što god to zapravo bilo, i čitav mi ovaj razgovor zapravo izgleda kao neko šifrirano pismo za koje se

jednostavno ne mogu pripremiti tek letimičnim listanjem ženskih časopisa u zubarskoj ordinaciji ili frizerskom salonu.

„Da, ima neke logike ... ali, iskreno sumnjam.“

Tanak trag zelenog odjednom je čvrsto prekriven pamučnom krpicom i u jednom trenutku vidim čudan, gotovo zloban osmjech na Lilinom licu, pa ga pokušavam povezati s nečim što je rekla njezina prijateljica, a već u idućem Lili naglo povuče krpicu. Odjednom se sjećam kako sam svoja prva ljetovanja na jedrilici uglavnom proveo sasvim na krmi, puštajući da mi se, za vrijeme dok smo bešumno rezali more i raspolavljali ga na dva dijela, noge vuku kroz nešto svjetliju površinu ostavljajući samo svoje tragove, otiske koje bi već idućeg trenutka preklopio novi val. To je sjećanje koje je bol izvukla iz mene, zatim ga dislocirala i zauvijek prognala iz moje memorije, a onda ugledam krpicu s ostacima zelene mase i dlakama koje su još prije sekundu ili dvije bile pričvršćene za moju kožu.

„Joj, daj molim te ne drami“, kaže mi Lili, a zatim u slušalicu: „Ma, ne tebi.“

A onda se nasmije i dok promatram kožu na prsima koja sa svakim trenutkom postaje sve crvenija, njezin mi glas dolazi kroz potpunu maglu.

„Možda“, kaže Lili s dostojanstvenom popustljivošću u svom gasu, da bi zatim ipak s velikim zadovoljstvom veličanstveno krenula u odlučujuću napad u ovom krvavom i bespoštudnom ratu: „Iako, ako mene pitaš, mislim da će to ipak biti Pradin gotovo nepoznat, ali jako talentirani adut Stefano Pilati.“

Njezina je ruka ponovno u plastičnoj posudi i zelena masa puna malih mjehurića zraka ovoga puta predstavlja čistu, neskrivenu opasnost. A onda, trenutak prije no što će zadati novi udarac, Lili sasvim lagano prolazi prstima preko moje kože, odjednom natekle od iznenadne iritacije, a zatim se saginje i lagano mi svojim suhim usnama dotakne bradavicu. Sasvim mali, neočekivani pokret koji me u prvi trenutak ostavi potpuno bez daha, a već idućeg shvaćam pravo značenje te iznenadne geste i čitava stvar se u tom istom trenutku potpuno preokrene. Jer ono što mi iznenada pada na pamet dok je začuđeno promatram nagnutu nad mojim prsima jest da smo u ovom trenutku nas dvoje vjerojatno najbliže seksu nego što smo to ikada bili i što ćemo to biti u našoj krhkoj, adolescentskoj zajedničkoj budućnosti i to me odjednom natjera na neobuzdan, gotovo histeričan smijeh. I ne prestajem se smijati ni kad se Lili s dvije crvene mrlje koje su joj se pojavile na licu odvoji od mene i potpuno uvrijeđena mojim ponašanjem snažno pritisne novu krpicu na moju kožu pa je istog trenutka naglo

potegne, bez ikakve milosti ili žaljenja.

Jutro ispred Pravnog fakulteta potpuno je mračno i dok promatram kako tehničari postavljaju reflektore ispred velikog stubišta kojim ću se uskoro spustiti, koža na golim podlakticama laganim mi nabiranjem odgovara na hladnoću. Sama ideja da ću uskoro, makar i na nekoliko kratkih trenutaka, postati netko drugi omamljuje me i više no što bih to volio priznati i odjednom shvaćam da je vjerojatno to bio glavni razlog zbog kojeg sam pristao na ovu reklamu. Mogućnost da se potpuno svjesno izgubim u nekom uzbudljivom prostoru koji više nisam ja izgleda mi gotovo identično pričama o ljudima koji su doživjeli srčani udar i onda dugo promatrali svoje beživotno tijelo, mirno sjedeći na lusteru ili negdje visoko ispod krova. Na taj isti način, smješten između dviju debelih ruku šminkerice koja mi upravo popravlja frizuru, i ja ću promatrati tog mladog i perspektivnog studenta koji gledatelje pokušava uvjeriti u veliku brigu koju država poklanja obrazovanju, i on će u isto vrijeme toliko sličiti meni, a zapravo mi neće biti ni blizu. I tog sam trena zahvalan tati za ovaj iznenađni, neobični džeparac, a već idućeg žena iznad mene pokriva mi oči i počinje ispuštati uzastopne oblake učvršćivača za kosu.

Odjednom ovo sam ja: našminkani dečko u Diesel trapericama i majici, s debelim slojem voska u kosi i papirima na kojima ne piše apsolutno ništa, a zapravo su bilješke sa svih mojih predavanja (Opća teorija prava i države, Rimsko pravo, Politička ekonomija), kako polagano prolazi fakultetom pozivajući usput sve svoje kolege da ga podjednako zaneseno prate na putu u svjetlu budućnost.

„Pa zašto ne? Ionako se spremaš na medicinu, a ne na kopanje kanala“, odjednom kaže moja mama i mi smo na ručku u Okrugljaku, samo trenutak nakon što me tata upitao bih li volio to raditi. A ono na što se ja koncentriram ukočen je Lilin pogled i ona nekoliko sekundi ne skida oči s crno-bijele fotografije stare Šestinčanke, a zatim se nešto u njezinom pogledu naglo promijeni, i nevjerovatno me čvrsto hvata za ruku dok se zapravo obraća mojim roditeljima: „Pa to je stvarno sjajna prilika.“

„Za što?“ pokušavam doprijeti do nje, ali ona nastavlja, fokusirajući moju majku pogledom koji ne trpi nikakvo suprotstavljanje. „Sjajna, sjajna prilika“.

A onda je konobar pokraj nas i dok nam iz malih metalnih posuda u tanjure ulijeva juhe, mama počinje pričati o jednom slučaju nevjerovatno teškog kožnog ekcema, a nekoliko

tjedana kasnije, nešto prije osam ujutro, moj otac i producentica spota odjednom su pokraj mene i ja ustajem kako bih ih pozdravio. Sunce koje odjednom pada na stube tamo je kao da ga je redatelj naručio, ili je možda samo riječ o dobrom specijalnom efektu, usputni prolaznici zaustavljaju se na rubu ulice kako bi vidjeli što se to događa, i svaki put kad pogledam iza leđa, neka nepoznata osoba stoji sasvim blizu i pokušava pogoditi skori raspored stvari.

Tri kamere već su na svojim mjestima i dok su dvije učvršćene, svaka sa svoje strane stubišta, jedna je na leđima visokog tipa koji upravo fokusira veliko drvo ispod kojeg se nalazimo, dok dvojica tehničara zajedno s redateljem glasno raspravljaju o tome koliko će ovo iznenadno pojavljivanje jutarnjeg sunca utjecati na trenutačni raspored rasvjete.

Ponovno ispred producentice i starog, slušam kako mi i ona govori da izgledam stvarno dobro, a zatim se ispričava i odlazi do šminkerice i nešto joj tiho govori, dok ja napokon shvaćam da je u ovih tjedan dana promijenila boju kose i sad više nije brineta, nego joj se kosa ispod prvih zraka sunca presijava u čudnim nijansama crvene boje. To me podsjeti na crvenokosog klinca iz škole, na njegove plave prste i veliki školski trokut u mojim rukama, a onda i Matejev smijeh, nije bio dovoljno koncentriran i mali je izvukao šaku nakon samo jednog udarca, budalo ti si ga pustio a tek smo počeli, a idućeg se trenutka javljam na mobitel, čudeći se što uopće zvoni ovako rano.

„Sanjala sam te noćas“, kaže Lili bez ikakvog pozdrava i veza je odjednom toliko loša da ju jedva mogu čuti. Kao da je potonula na samo dno velikog bazena u koji me je natjerala ući i od tamo se odlučila oprostiti. „I u tom mom snu ti si poginuo ili umro, ne znam više točno, a na sebi si imao one grozne Cavallijeve traperice.“

„Nemam Cavallijeve traperice.“

„Nemaš“, sasvim kratka pauza puna nepovjerenja. „Nego?“ Njezin glas poprima zagušljiv ton stroge profesorice, a bezazleno pitanje odjednom se pretvara u odluku koja mi, ukoliko bude pogrešna, u jednom trenutku može potpuno promijeniti život.

„Diesel“, kažem preko volje, pitajući se zašto se uopće trudim. Lili se pomakne u krevetu i zvuk njezine posteljine odjednom je zvuk prezrelog lišća na šljunku, u kasnu jesen. Nedaleko od mene producentica daje nekoliko uputa redatelju i sad oboje gledaju prema meni, a kad im uzvratim pogled, ona mi se osmijehne i lagano mi mahne kao da se do sad uopće nismo vidjeli. Nervozno napravim jedan korak, a zatim još jedan i zamalo padnem preko debelog

crnog kabla i tek sad primjećujem da je beton ispod mene potpuno ispresijecan žicama najrazličitije debljine. S druge strane veze nekoliko trenutaka vlada potpuna tišina, kao da Lili pokušava odrediti je li ono što joj govorim možda neka zamka, a zatim napokon progovori.

„Dobro...“, kaže i olakšanje u njezinom glasu gotovo me natjera na smijeh. „Onda dobro.“

Debela šminkerica odjednom je ispred mene s tubom korektora i okruglom, pamučnom krpicom. Žena u plavoj kuti upravo završava pranje stuba i sad redatelj počinje razmještati osobe pokraj kojih ću prolaziti na svom putu do znanja.

„Moram ići“, kažem napokon u slušalicu.

„Javi kako ide“, iritacija u Lilinom glasu nešto je što ona više nema nikakvu namjeru prikriti. Odjednom ispred mene sve izgleda kao na nekoj velikoj reprodukciji nepoznatog majstora, koji je s velikom vizijom predvidio kako će zapravo izgledati početak dvadeset prvog stoljeća.

„Hoću“, kažem, prije nego što prekinem vezu, a onda govorim šminkerici da mi još malo prekrije ožiljke na licu jer stvarno ne želim da se vide, ona se nasmije, nekako praskavo i ružno, pogleda me kao da nisam sasvim zdrav i na kraju ispod glasa pita: „A kakve to ožiljke?“ Odlučujem ignorirati je, biti velikodušno dobre volje, jer možda je htjela samo se malo zajebavati na moj račun, rano je i zapravo nisam ni siguran da je to uopće i rekla. Možda mi se učinilo, ne mogu vjerovati da sam toliko nervozan, otpit ću malo vode, nekoliko usputnih glasova i odjednom je vrijeme. Kao nekom čarolijom, stube su ispunjene mladim ljudima za koje sam zapravo mislio da su tek usputni prolaznici ili pravi studenti koji čekaju svoje prvo jutarnje predavanje, a zatim se producentica nađe ispred mene i, odvođeci me prema stubama, pita jesam li spreman, a zatim mi redatelj govori da zauzmem svoju poziciju, pa poslušno klimnem glavom i učinim kako mi je rekao.

A onda taj mladić kojeg sam možda jednom i imao priliku upoznati, ali sam je nekako propustio, odlazi s predavanja i silazi desnom polovicom velikog stepeništa, dok ostali studenti oko njega uglavnom idu u suprotnom smjeru, prema širom otvorenim vratima.

Zatim je taj isti dečko zagrnut bijelom kutom i u jednom od laboratorija na Kemijsko-tehnološkom fakultetu podjednako mladoj kolegici pokraj sebe objašnjava kako na jednostavan način dobiti klorovodičnu kiselinu. Dok spretnim prstima dodiruje pipetu, njegovo je lice glatko, potpuno netaknuto. Boja u epruveti odjednom se promijeni i kao da se

iznenada dogodilo čudo vrijedno Nobelove nagrade, dvoje mladih veselo se smije, pruže jedno drugome ruku i zadovoljno klimaju glavama.

I na kraju, završni prizor odigrava se ponovno na stubama, u podnožju kojih mladić ponovo susreće djevojku, ali ovo je već predvečerje istog napornog dana i njih dvoje izmjenjuju nekoliko fingiranih rečenica koje će ionako prekriti glazba, a zatim gledaju ravno u nepomičnu kameru. Producentica stoji iza leđa redatelju i u monitoru zajedno s njim promatra završni kadar, negdje u podnožju te slike prostor je predviđen za natpis: Hrvatska – zemlja znanja. I samo trenutak prije kraja, iznenadni nalet vjetra odjednom mi iz ruku iščupa prazne listove papira i snimanje se naglo prekida.

Šminkerica će djevojci kojoj sam znao pa zaboravio ime popraviti frizuru, a ja kleknem skupljajući papire s betona, i baš u tom trenutku jedan se mali dječak naglo otrgne od majke s kojom je promatrao ovaj neočekivani prizor na koji su ni ne sluteći naišli, i začuđujuće snažnim malim rukama objesi mi se oko vrata. Ostajem nepomičan, potpuno zbunjen ovim iznenadnim iskazom ljubavi, iza svojih leđa čujem smijeh onog dijela ekipe koji nas je nastavio promatrati i među njima nije producentica, koja se pokušava skloniti od vjetra i rukom napraviti dovoljno dobar zaklon za plamen upaljača, a do mene dolazi slatkasti miris omekšivača za rublje, soka od jabuke i štapića.

Dok uzvraćam ovaj iznenadni zagrljaj i usput se osmijehujem njegovoj mami, koja s izrazom isprike na licu kreće sa svog mjesta negdje iza kamere i polagano nam dolazi u susret, ne mogu znati jedinu pravu istinu. I zapravo baš nitko od nas ovdje prisutnih, ni redatelj ili producentica, pravi studenti, moja iznajmljena prijateljica, usputni prolaznici, statisti, kamermani, nitko od nas u ovom trenutku ne može znati da baš ništa od ovoga što sad radimo zapravo nikad neće biti prikazano na televiziji jer će se za nepunih sedam dana čitava stvar morati snimiti s potpuno drugom osobom na mom mjestu, kadar po kadar, od samoga početka. Volio bih da je to činjenica koju ovdje i sada mogu barem nekako naslutiti, izdignuti se iz ovog tijela i pogledati unaprijed. I na isti način na koji sam još jutros to nepoznato lice pripisivao sebi, ugledati pravu osobu kojoj će na kraju pripasti ova zadaća, shvatiti da to nije moje lice koje, samo zbog svega što se događa oko mene, jednostavno nisam u stanju prepoznati. Možda bih tada u ovom trenutku otkrio sasvim mali poklon koji mi se po posljednji put ovako otvoreno daruje i odjednom se samo zbog toga, barem na trenutak, osjetio potpuno sretnim.

Matej i ja sjedimo na stubama ispred Arhitektonskog fakulteta i dok se večer polagano spušta na grad, pijemo colu iz dvolitrene boce i promatramo prolaznike s potpuno usporenim psima koji pišaju po okolnom drveću, ili studente koji se lijeno uspinju do ostakljenog predvorja fakulteta i na vratima pokušavaju pronaći svoje ime na popisima prošlih na tisuću različitih kolokvija. Pričam Mateju kako idući tjedan idem s mamom na Medicinu upoznati neke od budućih profesora, a on čitavo vrijeme gleda negdje u prašinu na stubi ispred sebe i imam osjećaj da me uopće ne sluša, a kad napokon podigne pogled, kaže da je stvarno zadnji tren da napravim nešto s Lili. Nisam siguran kako smo odjednom došli na ovu temu. Razgovarali smo o tome kako će njegov tata upisati njega i još trojicu njegovih prijatelja na faks ispred kojeg sjedimo i o tome kako ću ja nakon studija medicine, stažiranja i specijalizacije zamijeniti mamu u njezinoj ordinaciji. A onda Matej otpije dugački gutljaj cole, ponovno bocu vrati u moje ruke i kaže: „Lili je jednostavno takva cura“, a nakon što ne odgovorim ništa ni na to, doda: „Ili si možda s njom zato što svakog poslijepodneva analizirate Faulknera.“

„Ako si toliko pametan, pojebi ju ti.“

„A tko ti kaže da nisam?“

Jedan trenutak pokušavam se sjetiti zašto smo nas dvoje zapravo zajedno. Lili je zgodna. Tjera me da se bavim sportom. Mama misli da je simpatična i prodorna. Njezina stara izrađuje nakit i sviđa mi se pomalo histeričan način na koji me promatra svaki put kad sam kod njih. Možda nešto treće.

„Lili misli da sam bolestan“, to je sve što kažem.

„Ti i jesi bolestan“, naceri se Matej.

„Ne na taj način, budalo.“

Nekoliko trenutaka ne kažemo ništa, troje ljudi silazi niz stube i Matej se okrene gledajući je li među njima možda njegov tata, a zatim se ponovno okrene prema meni.

„Gledao sam neki dokumentarac o sidi“, kaže, „i o tome zašto je u Africi ima toliko.“

Ne kažem ništa, igram se grlicem boce, a zatim palim cigaretu. Djevojčica s malim psom prolazi ispred nas, pinč se nevjerojatno trese i ne prestaje ni kad ga mala počinje snažnije natezati za uzicu, vičući mu da prestane. Klinci iz X. gimnazije u dućanu s druge strane Klaićeve kupuju velike sendviče sa salamom i jedu ih vraćajući se u školu s odmora, a ja se

pokušavam sjetiti kako je to izgledalo kad smo se nas dvojica upoznali prije četiri godine. Stajali smo na hodniku i pokušavali shvatiti gdje se zapravo nalazimo. Dugačak prazan hodnik i ja na njegovom početku i udaljena buka glasova u razredu odjednom su mi izgledali potpuno krivo, na neki čudan način izmješteno iz prostora koje sam zapravo zamišljao za sebe. I nisam bio sasvim siguran da ih želim podijeliti s tipom koji je stajao pokraj mene i govorio kako se u ovoj školi vjerojatno ne gleda dobro na pušenje trave pod velikim odmorom. A sad, nepune četiri godine kasnije, slušam kako moj najbolji prijatelj nastavlja priču o tome da je sida zapravo posljednji tehnološki izum koji su Europljani izvezli u Afriku da bi Afrikance potpuno potkopali u ikakvoj mogućnosti tehnološkog napretka.

„Shema je jednostavna“, kaže Matej, „Afrikanke stavljaju kamenje u pizdu da bi doživjele veći užitak pa tako brzo prokrvare i lakše se zaraze“

„A to mi govoriš zato jer se spremam za studijsku godinu u Kinšasi?“

„Ne“, kaže i doda nakon kratke pauze: „To ti govorim zbog toga što ni nakon četiri godine nemam apsolutno nikakvog pojma tko si ti.“

Mislim da to nije namjeravao reći. Mislim da je plan bio sasvim drugačiji, ali nakon što je izgovorio ono što je već tako dugo zapravo namjeravao, obojica se iz nekog čudnog razloga osjećamo puno lakše, iako nam je istovremeno jasno da mu jednostavno ne mogu ponuditi nikakav odgovor.

„Što ti sad to znači?“, kažem tek da bih nešto rekao, a on umorno odmahne rukom, bez riječi mi dodajući preostalu colu. Sasvim malo tekućine preostalo je na dnu debele, nespretna boce i dok pomičem tekućinu iz plastičnih džepova kao u nekoj PlayStation igrici, Matej zapali cigaretu i zagleda se u ulicu ispred sebe, kao da sam ga iz nekog neobjašnjivog razloga napokon potpuno razočarao. A onda odjednom odmahne prema jednom od automobila koji se približava raskršću i promrmlja bez ikakvog uzbuđenja, tek kao jednu od informacija koje bi me možda mogle zanimati: „Gle, evo malog.“

Pogledam prema autu koji mi je pokazao i odjednom je zeleno, pa samo na trenutak ugledam nepravilni trag crvene kose prilijepljene za staklo na stražnjem sjedalu. A onda je njegov tata ispred nas pa obojica ustajemo i ja ga pozdravljam dok Matej spretno baca cigaretu.

„Kako si, Benjamin?“, kaže mi pružajući ruku i ja je prihvaćam, a zatim nas trojica izmjenjujemo nekoliko rečenica i ja mu govorim o pripremama za medicinu i tatinim *Razbojnicima*, a on odgovara da će svakako pogledati tu predstavu jer ionako ima pretplatu.

Dva mjeseca nakon ovog razgovora Matej će u prvom pokušaju upisati studij arhitekture, a njegov će otac napraviti mjesta za još dvojicu njegovih prijatelja koji su poželjeli studirati isti fakultet. Matejev će tata sa suprugom također pogledati i predstavu *Razbojnici* u Dramskog kazalištu Gavella, samo dan nakon premijere i iako će neka scenografska rješenja smatrati neobično hrabrima, sama mu se predstava zapravo uopće neće svidjeti. Držat će je previše artističkom, a zbog čiste pristojnosti neće izgovoriti riječ koju zapravo smatra puno prikladnijom – preseravanje.

I dok promatram kako se udaljuje auto u kojem Matej i njegov stari odlaze na otvaranje ekskluzivnog Renaultovog salona u Novom Zagrebu, napokon i gotovo iznenada pada mrak, ali ja ne odlazim kući.

Još desetak minuta ostajem sjediti na stubama prateći kako promet na ulici postaje sve rjeđi, kako u nekoliko navrata velike grupe studenata izlaze iz zgrade kojoj sam okrenuo leđa i kako uvijek kad netko promakne pokraj mene staklena vrata snažno udare u metalni okvir, svaki me put sve više podsjećajući na zvono.

Posljednji sam ga put vidio kako stoji na našim ulaznim vratima i pritišće zvono. Tjedan dana nakon što smo mama i ja proveli noć u kupaonici, točno sedamnaest dana nakon što je tata spakirao svoje stvari i otišao golim rukama premještati pjevače po jednoj od Münchenskih pozornica. Uglavnom sam vrijeme provodio u svojoj sobi, koju je mama dugo držala potpuno zamračenom, s teškim zavjesama koje su prekrivale gotovo čitavu širinu francuskih prozora. Sjećam se malog televizora koji je donijela iz svoje spavaće sobe, da mi ne bude dosadno. Sjećam se glavobolja koje sam tad po prvi put osjetio u tom intenzitetu, sjećam se dva užarena, dugačka metala na svom čelu i načina na koji me uvjeravala da će sve uskoro proći, sjećam se injekcija koje mi je redovito davala, šalice čaja sa slamčicom i malim, nabranim pregibom u njezinoj gornjoj polovici, buke s ulice koja je iza zavjesa uvijek zvučala toliko živom, kao da je odjednom točno ispred naših prozora stigao cirkus i čitave dane daje besplatne matineeje s malim majmunima koji u rukama vrte crvene lopte i jahanjem na slonovima.

Jedino što nikako nisam mogao zapamtiti, moje vlastito lice koje sam pokušao ponovno istražiti sasvim laganim dodirom, u onim trenucima kad bi mi mama mijenjala zavoje i tiho govorila o svemu samo ne o onome što se dogodilo, jasno mi dajući do znanja da je to model ponašanja koji trebam što prije usvojiti i sam ga početi prakticirati, ako želim da napokon

sve bude u redu.

Kako su dani prolazili, ponovno sam naučio držati oči otvorenima, bol u mojoj utrobi postala je nešto poput zamornog suputnika čije se neprekidne priče naučiš slušati s pristojnom strpljivošću, prestao sam jesti u krevetu. A onda i taj dan kad sam ga posljednji put ugledao s druge strane naših ulaznih vrata, trenutak prije nego što će pritisnuti zvono i ukočeno zastati zaustavljen u pokretu, nekoliko stepenica prije prizemlja. Kroz mutno, rebrasto staklo njegova je glava bila plavo-bijela valovita sjena, na konačan zvuk zvona zaklopio sam oči. Mamini koraci dolazili su iz kuhinje i osjetio sam kako usporavaju kad me ugledala na hodniku, nekoliko dugih trenutaka nije se čulo apsolutno ništa, negdje u kuhinji tek je voda s nekoliko zaostalih listova salate pojurila u odvod, a zatim zvuk navlačenja sigurnosnog lanca. Mama je sasvim lagano otvorila vrata i nekoliko rečenica izgovorila u jesenski vjetar koji joj je odmaknuo kosu s lica na isti način na koji je i suho lišće odguravao po ulici. I sve je bilo potpuno drugačije nego što sam očekivao, njegove oči nisu mi bile poznate, samo prugasta silueta koja se i dalje lagano pomicala ispred raznobojnog stakla, a zatim je mama ponovno zatvorila vrata i tu je bio kraj. Njegovi koraci izgubili su se i na ulici postali neprepoznatljivi, voda je potpuno istekla niz odvod, niz nekoliko zelenih listova uz same rubove sudopera, ostaci tople svijetle tekućine s nogavica moje plave pidžame nastavili su polagano kapati u jezerce koje sam napravio ispod sebe i koje se sve brže širilo s jedne stube na drugu, da bi se napokon zaustavilo negdje ispred mame i lagano počelo puzati uz mali sivi tepih u predvorju.

Prvo na satu matematike na ploču ispisujem nekoliko integrala i to je dovoljno za još jednu peticu, a zatim, pod slobodnim satom prije ručka sjedimo u razredu dok dvije djevojke recitiraju pjesmu koju su same napisale kao zahvalu profesorima. Razred je prepun sunca i kad letimice pogledam kroz prozor, zgrada preko puta odjednom je osvijetljena reflektorima, a zatim promatram Lili koja na drugom kraju učionice s nevjerojatnom pozornošću zuri u svoje nokte, i u ovom trenutku izgleda tako da bih najviše volio da se nikad nismo ni upoznali pa da bez ikakve grižnje savjesti mogu proći pokraj nje, kad se u jednom drugom vremenu mimoidemo na ulici, kao pokraj djevojke koja je dovoljno zgodna samo u jednom kratkom trenu, tek koliko je potrebno da ju sasvim mali pokret glavom, ili način na koji se osmjehuje učini potpuno nezanimljivom. Anja i Ivanka nastavljaju nizati stihove i sad je došao trenutak da poantu kažu uglas, stapajući slogove kao da su to vježbale godinama, pokušavajući nadjačati zvono i buku iz hodnika koja svake sekunde postaje sve snažnija.

Posljednja stvar koju čujem, dok ustajem hvatajući ruksak, Matej se sasvim lagano nagne prema meni i tiho kaže da jedva čeka kraj ovoga cirkusa, ono što mi se učini čudnim, njegove su šarenice za nekoliko nijansi svjetlije.

Dok mi Lili prilazi razmišljam o njezinoj mami, o kosi koja joj se kao bijela koprena spustila na lice dok je svojim spretnim prstima naizmjenice navodila plastične valjke na svoje špagice i nakon nekoliko trenutaka oklijevanja, oprezno rekla da imam stvarno neobičan profil.

„Vidimo se“, kaže mi netko na izlasku i ja uzvraćam pozdravom iako nisam siguran tko je to bio, a nekoliko trenutaka kasnije stojim ispred velikog ogledala u High Clubu i promatram se u novom odijelu, dok mi se markica spušta niz kažiprst i završava na sredini otvorenog dlana, te usput slušam Lili kako govori: „Rekla sam ti da je Ermenegildo Zegna idealan za tebe“.

Odišlo je tamnosivo s nešto svjetlijim, tankim prugama i dok ga Lili popravljala na mojim ramenima, a zatim palcem i kažiprstom povlači na donjem dijelu mojih leđa, ja promatram svoje lice. Gustu smeđu kosu i duge zulufe koji mi se spuštaju na obraze onako kako je Lili vidjela kod Johnnyja Knoxvillea na dodjeli MTV-jevih nagrada, ili kod nekog drugog glumca na nekoj drugoj dodjeli, a onda se javlja na mobitel i počinje razgovarati sa svojom bulimičnom sestričnom, pa se spušta na koljena, popravi mi nogavice i kaže u slušalicu: „Ako već moraš povratiti, oprezno se nadraži četkicom za zube.“

Točno na sredini ispod moje donje usne sasvim mali trag smeđih dlaka, kao da sam ga jutros zabunom i još uvijek pospan slučajno nanio kistom nekog slikara na svoje lice, a onda kao da se zapravo prvi put vidim, podižem ruku u sivom rukavu s prugama i prinosim je do svog čela, lagano i nesvjesno, kao da uopće ne pripada meni. Sad je i Lili ponovno na nogama i zbunjeno me promatra dok kažiprstom prelazim preko ožiljaka, kao zvijezda neke meksičke sapunice koja je nakon opsežne operacije po prvi put ugledala svoje novo lice. Koža ispod mojih prstiju na dodir je meka, potpuno mlada i zapravo me vodi svojim obrisima kao što putokazi pomažu zalutalima odabrati pravu ulicu u beskrajnom nizu slijepih. A onda je Lilina ruka na mom ramenu i ona mi tiho govori da joj slobodno kažem ako je ovo moje bizarno diranje po vlastitom licu usred butika nekakav blagi slom živaca, jer ona je isto barem tri puta promijenila temu naturalne radnje, a onda idućih tri puta i izborni predmet i istovremeno me pokušava ugurati natrag u kabinu, skrenuti mi pozornost na kvalitetu materijala i način na koji pada s mojih ramena, ali ja nastavljam promatrati rubove ogledala ispred sebe, pa napokon začujem tiho Ben, pa glasnije Benjamin, staklo ispred mene odjednom puca i iza njega ostaje samo ulica i ljudi koje ne prepoznajem i sve je napokon

gotovo.

Već idućeg trenutka ja sam ponovno u kabini i dlanovima svom snagom pritišćem oči, a onda majicu navlačim preko trbuha i njome brišem kosu potpuno mokru od znoja, slušam kako Lili objašnjava prodavačici da se pripremam za medicinu i kad prodavačica ponovi ovo što joj je Lili rekla, samo s upitnikom na kraju, mogu čuti zvuk otvaranja vrata, nove su mušterije unutra i mi postajemo tek usputna epizoda.

Naša iduća stanica je Hugo Boss i ovoga puta Lili ostaje s druge strane izloga i prepušta me mladom tipu koji na meni spretno i bez ikakvih emocija s ledenim osmijehom namješta nešto svjetlije i malo deblje odijelo, pa dok Lili kroz prozor pokazuje prst gore, tip joj uzvraća osmijeh i uopće me ne gledajući govori kako je to kombinacija koje će me vjerno služiti idućih nekoliko sezona, a onda dok sam napokon u kabini za presvlačenje, samo u boksericama i majici, sa sakoom kao velikom grudom svježeg tijesta koje mi se, iako sam to pokušao izbjeći, snažno zalijepilo za ruke, zvonmi mobitel i nekako se javljam samo zbog toga da bih čuo Mateja kako me pita jesam li znao da se na njemačkom vaginalni iscjedak kaže sheidenflusskeit.

Na putu do kuće Lili će zastati kod sedam dućana s cipelama i u svakom isprobati identičan model, objasniti mi da svakako moramo razmisliti o podudarajućim detaljima za naturalnu večeru koji će njezinu haljinu uskladiti s mojim odijelom, i da je njezin tata unajmio kamermana koji će čitavu večer pratiti samo nju, što automatski znači i mene, jer se ni na trenutak nećemo razdvajati, a onda sam napokon kod kuće i predsoblje je u potpunom mraku. Kad zatvorim vrata, zvuk malih zvonaca koje pokreće vjetar na trijemu i dalje dolazi do mene, a zatim sam u dnevnom boravku, mama sjedi u fotelji i prstima guli naranču. Slatkasti miris plovi sudarajući se sa zidovima i svaki put kad zabije prste u narančastu koru oblak sitnih kapljica poleti visoko u zrak iznad njezine glave. Mama mi lagano odmahne rukom i kaže da izbjegnem tatu ako to ikako mogu. Penjem se na kat ne paleći svjetlo, vrata od kupaonice širom su otvorena i tata sjedi na rubu kade držeći u rukama škarice za nokte i kad zastanem pitajući ga kako je, on samo slegne ramenima ne skidajući pogled sa škarica, pa ih odjednom i sam promatram, kao da će se metal odjednom otopiti, preliti mu se preko prstiju.

„Što se dogodilo?“, pitam tiho.

„Ništa“, kaže tata.

Benjaminov otac upravo je shvatio da nekoliko idućih dana neće imati probe jer se glavni glumac ne trijezni od kad mu je sin završio u bolnici zbog jakog epileptičkog napadaja koji ga je ostavio gotovo nepokretnog. Uz to, jutros je shvatio da više uopće ne može navesti ni jedan razlog zbog kojeg se Schillerova tragedija događa u dalekoj budućnosti. Konačan odgovor nešto je što na kraju ni neće pronaći, tek činjenicu da još uvijek radi nešto što već dugo vremena jednostavno ne može smisliti. A samo deset dana nakon ove večeri njegova će supruga Sofija ispred staračkog doma u samom središtu grada doživjeti prometnu nesreću u kojoj će jedan mladić izgubiti život. A Benjamin, njihov sin. A Benjamin. Benjamin će...

„Večeras smo razbili treći komandni most i sad je vizura jasnija.“

„Evo vidiš“, kažem nešto glasnije. A tata se iznenada okreće prema meni i njegov mi pokret izgleda kao da ga ni sam nije isplanirao, ali sad je odjednom kasno za svako povlačenje.

„Znam da sam te negdje morao jako razočarati“, kaže napokon dovoljno glasno da se ne mogu praviti da njegove riječi nisu doputovale do mene i toliko odlučno da im jednostavno ne mogu protusloviti. Tvrdnja koju je očito dugo namjeravao izreći, ali opet toliko iznenadna i neočekivana da ne mogu iz sebe izbaciti nikakvu unaprijed promišljenu reakciju. Umjesto toga, on me pogleda ravno u oči i jedno se vrijeme tako promatramo, a zatim iz njegovog desnog oka sasvim polagano klizne suza. Negdje u prizemlju mama je iz nekog razloga uključila budilicu, a onda gotovo kao potaknut tankim, piskavim zvukom iz prizemlja, u mom džepu počinje vibrirati mobitel. Nedaleko iza nas propuh je glasno zalupio prozor, tata ustaje i pušta vodu u umivaoniku, ja nakon nekoliko trenutaka odlazim prema svojoj sobi. Izgleda da je napokon trenutak za buđenje.

Na ulici usred noći, često samo promatram kako se mjesečina čudno odbija od asfalta i čini ga svjetlucavim, gotovo mekim na dodir. Zatim oprezno počinjem slijediti ostatke tragova kočenja na asfaltu i, spuštajući se prema gradu, pokušavam zamisliti kako će izgledati prva osoba koja mi krene u susret. Ponekad moram čekati stvarno dugo, silaziti brojeći drvene stubе koje presijecaju brdo, očekujući da svjetla javne rasvjete na Ilici uvijek budu jača nego što ona to doista i jesu. A onda i prva lica (uglavnom umorna) i nekad su to starice zaspale u noćnim tramvajima, a ponekad klinci koji u parku na Rokovom perivoju pijani pišaju po ljuljačkama, i ako im se pridružim gotovo kao sjena prateći njihove kratke, nekoordinirane pokrete, vidjeti ću kako trče do Mažuranca, otvaraju razvodne kutije i vade osigurače gaseći tako semafore, pa pijano naskakuju na automobile i mehaničke, monotone melodije alarma

svaki su put sve glasnije. I pitam se kako bih se ja ponašao da sam onaj tip u majici s kapuljačom, na koji bih se način smijao, kojom rukom vadio cigaretu iz kutije, kakve djevojke smatrao privlačnima. Ili onaj drugi, koji pomalo nesigurno ide iza grupe i naslanja se na auto, oprezno, sasvim lagano, tek kad on počne zavijati a svi drugi već su negdje daleko. Bez prevelikog naprezanja odjednom se ugledati kao osobu koju upravo upoznajem i tek pokušavam odrediti može li mi se uopće svidjeti. Mala igra. Lebdjeti iznad ogledala u Hugu Bossu dok me mladi prodavač s puno pomno uskladištenog strpljenja poteže za rukave. Plutati u odblesku vode s bazena, dok me Lili dodiruje po podlaktici i govori da nikad prije nije osjećala ono što danas osjeća prema meni. Biti prilijepljen za sam kut zida u trenutku u kojem mi koža na čelu puca od snažnog udarca palicom, a zatim još jednom, i još jednom. I dok se sasvim polagano, korak po korak ponovno uspinjem Pantovčakom, stvarno mi je teško odijeliti mjesto gdje na hrapavoj tami asfalta zapravo započinje moja sjena. Odjednom imam noge visoke preko dva metra i njima ću sasvim lagano, u jednom nezahtjevnom koraku prekoračiti kuću.

Sve je izgledalo kao u nekoj veličanstvenoj priči o duhovima. Onoj, u kojoj zapravo nema dovoljno novaca za skupe specijalne efekte, pa je sve što vidiš samo trenutak u kojem je vjetar zanjihao granu pokraj glavne junakinje, ili tamna mrlja na zidu, ili škripava vrata za koja nije sigurno što ih pokreće, propuh ili to netko ipak bešumno vreba iz tamne unutrašnjosti. Na isti način ni ja nisam znao ništa više o muškarcima koji su prolazili kroz našu kuću kad bi većina tatinih svari bila izvan ormara, a ono što je ostavio, uredno ga je ispeglano čekalo na policama. Sve što sam mogao bilo je tek maglovito naslućivati. Pronašao bih mamin krevet ostavljen onako kako ga ona inače ne bi ostavljala, otkrio čudno zaostalu dlaku u kadi koju prije nikad ne bih vidio, osjetivši tuđi miris na odbačenim ručnicima, popušenu cigaretu pažljivo zamotanu u nekoliko slojeva starog časopisa. Mogao sam poput detektiva slagati priču od sitnih ostataka, podsjetnika na tuđu prisutnost, nakon što bi se glavni tragovi odavno zakopali u uredan mir naše bijele kuće. Mogao sam, ali nisam. Mama nikad tome nije pridavala nikakvu pažnju pa sam mislio da stvari tako moraju izgledati. Ni dobre ni loše, jednostavno takve kakve jesu, neizbježne sitnice od kojih se sastoji veza između dvoje ljudi koju u to vrijeme nisam mogao u potpunosti razumjeti, ali je nisam ni dovodio u pitanje. Sitnice koje s vremenom prestaneš primjećivati. A onda sam ga ugledao, usred naše kupaonice, kako gol do pasa kosu briše ručnikom i preko velikog mi ogledala uzvraća pogled. Mama je došla iz sobe, zagrnuta u kućnu haljinu i nešto prošaptala, ne sjećam se više što, ja sam promatrao njegove oči. A za tjedan dana moje se čelo na dva

mjesta otvorilo i plahta ispod mene postala je toliko tamna, kao da se odjednom u krevetu otvorila rupa bez kraja i bez ikakvog me odgađanja odlučila usisati u svoja gladna usta i progutati.

U prvom činu sve je još uvijek daleko, tragedija poput sporog vlaka na ugljen koji dolazi tek za nekoliko sati, blago naznačena nervoznim pokretima ruku, a kad pjevačica ispod zelenkastog svjetla prvi put dramatično posrne i uhvati se za rub umjetnih dvokrilnih vrata, ja sasvim lagano okrenem glavu i pogledam prema Lili koja sjedi pokraj mene, sasvim mirno, s nepokretnim, potpuno ukočenim rukama preklopljenim u krilu. Od snage kojom desnom rukom pritišće lijevu potpuno su joj pobijelili zglobovi, ali njezine oči s jedva primjetnim zelenim odblijeskom reflektora potpuno su koncentrirane na pozornicu, i pjevačica okrenuta leđima publici odjednom je ispred velikog nekoliko puta prelomljenog ogledala, lice joj je ispresijecano pod čudnim kutovima, i jedan trenutak ona se naslanja na stol i nakon tri duboka udaha započinje ariju.

Nekoliko mjesta dalje, s moje lijeve strane, starija žena iz svoje velike torbe vadi dvije kristalne čaše i malu bocu šampanjca, njezina prijateljica istog trenutka počinje dirigirati Verdija, a ja ne skidam pogled s Lilinog lica koje mijenja boju na onaj način na koji se reflektori pomiču prateći tragičnu junakinju. Ona tek sluti da je smrtno bolesna i sve će dati da još jednom osjeti pravu ljubav. To sam pročitao u popratnoj knjižici. Na Lilinom licu teško je pročitati ikakvu emociju i pretpostavljam da s istim izrazom lica zuri u kozmetičarku dok srijedom uređuje nokte, nakon što su joj obje ruke dvadesetak minuta bile umočene u parafinsku kupku. A onda me napokon pogleda i lagano mi se osmjehne, slučajnom prolazniku kojeg je nehotice udarila laktom u velikoj gužvi i pogled, gotovo istog trenutka, vraća prema mjestu odakle dolazi zvuk. Dvije djevojke tiho se ušuljavaju na jedan od ulaza i ostaju stajati kod vrata, stopivši se s prugama na zidu, ne moram ni pogledati da znam kako je šampanjac već u kristalnim čašama starica, lagani zvuk u trenutku u kojem su se dotakle čaše dolazi između dva pasaža violina gotovo kao neplanirano zvonice, sasvim mali osobni dodatak iz prepunog gledališta. Trenutak tišine, netko zakašlje u jednoj od loža i prva se arija odjednom gotovo neprimjetno pretapa u drugu, a ja sasvim tiho pozovem Lili, glasom koji zapravo i ne mogu u potpunosti prepoznati. Ona me pogleda kao nekoga tko ju je zamolio za pomoć u najnezgodnijem trenutku, a kad je pitam voli li me, istog trenutka vrati pogled na pozornicu, a zatim me ponovno pogleda.

„Što je tebi?“ kaže. „Budi tiho.“

„Voliš li me?“ pitam ponovno, ovoga puta nešto glasnije. „Nije teško pitanje.“

„U kazalištu smo“, kaže tonom razrednice koja uzaludno pokušava utišati nekoliko najprgavijih učenika. „Uostalom to se ne pita.“

Na trenutak skrenem pogled prema staricama i kad jedna od njih, ona bliže meni, primijeti da ju promatram, lagano mi se osmjehne i podigne kristalnu čašu.

„Ja pitam“, kažem i sam se čudeći želji da odjednom vidim koliko daleko možemo doći u ovom razgovoru. Liline ruke promijenile su položaj i sad je lijeva iznad desne. A ona se okreće prema meni i, pokušavajući sakriti sasvim očitu iritaciju, tiho kaže: „Benjamin, pa ja imam osamnaest godina.“

Još par dubokih iskašljavanja s nekoliko različitih strana, mukli glas tenora koji odjednom dolazi negdje iza scene i pjevačica pod blagim crvenim svjetlom odjednom izgleda iznenađeno, kao da ni ona sama nije očekivala taj iznenadni odgovor. Kamenje oko njezinog vrata pretvorilo se u crvene opekline koje se, kako prolazi pozornicom, ljeskaju na jakom svjetlu. A ja, ovoga puta ne skidajući pogled s drame koja je na svom vrhuncu, oprezno stavljam ruku preko Liline i tiho prošapćem: „Pa što je onda ovo?“

„Koje, Benjamin?“

„Ti i ja.“

Po prvi put mogu opaziti blagi interes u njezinim očima, ili je to tek jednostavno čuđenje mojim iznenadnim insistiranjem na stvarima koje bi možda i meni i njoj zapravo trebale biti potpuno jasne, pa nakon početne nevjerice u kutovima njezinih usana mogu opaziti sasvim lagani smiješak, kao da ju čitava stvar odjednom počinje nevjerojatno zabavljati. Kao dvije studentice glazbe koje su pune entuzijazma došle upijati kolorature velike dive. Kao dvije starice s godišnjom pretplatom i kristalnim čašama na dnu duboke torbe. A onda ona prihvati moju ruku gestom velike mame spremne oprostiti i najnapornijem djetetu i tiho mi šapne: „Mi si jednostavno, po svemu... odgovaramo.“

Nekoliko redova ispred nas, vjerojatno privučena konstantnim, tihim žamorom koji smo uspjeli stvoriti, prema nama se okreće djevojčica kojoj odjednom snažno svjetlo s pozornice njezine dvije pletenice učini gotovo plamteće crvenima, kao dva ubojita bljeska ispaljena prema meni i na trenutak me pogleda u oči. Oko njezinog vrata nekoliko je sasvim malih zviždalki, Lili me još jednom stegne za ruku i iznenada pusti, pjevačica se s obje ruke uhvati

za lažno stubište koje vodi visoko u zrak, u nigdje, teška zavjesa odjednom je spuštena.

A kad pozornica ponovno izroni pred našim očima, sve su tajne odjednom otkrivene i jasne. Izraz lica na pjevačici potpuno je drugačiji i ona se sad uz uzastopne naklone osmjehuje publici i tek lagano odmahne prema djevojčici s čudnim pletenicama, i pod bijelim svjetlom mogu vidjeti da je deblja nego što je to do sad izgledalo, pa vjerojatno s velikim naporom održava trenutačnu liniju. Kristalne čaše pospremljene su duboko u torbu, studentice su već nestale, nakon nekoliko s balkona uzastopno viknutih: Bravo! zavjesa pada i više se ne podiže. Lili i ja odlazimo do šanka u suterenu, u redu smo gotovo prvi pa naručujem dva martinija, a onda joj svojim upaljačem palim cigaretu, kažem da moram na zahod i nestajem u gužvi, sudarajući se s ljudima koje nikad prije nisam vidio i vjerojatno nikad više ni neću vidjeti.

A onda, umjesto da skrenem iza vrata s pločicom koja predstavlja obris uspravnog muškarca, bez puno razmišljanja i gotovo nošen nekim divljim instinktom penjem se stubama u predvorje i od simpatične djevojke uzimam svoju jaknu, pa u nekoliko naglih koraka izlazim na ulicu. Jedan ili dva udaha, to je sve što mi je potrebno, manji dio publike također je izašao na zrak i sad u malim grupama obilaze oglasnu ploču ili ukočeno promatraju osvijetljeni sat ispred nas, a u trenutku kad se iz kazališta oglasi zvono za nastavak opere, krećem u potpuno suprotnom smjeru i pogledavši prema ulazu srećem oči uniformiranog tipa koji mi bešumno otvara vrata, ali ja tek lagano odmahnem glavom i napokon se uputim prema gradu.

Četvrtak. Trčim na pokretnoj traci. Još dvije ocjene do konačnog prosjeka. Na nekom muzičkom spotu maneken ljubi samoga sebe u ogledalu; gdje li sam to vidio i zašto mi baš sad pada na pamet. Neprekidno zvono mobitela, i baš svaki put to je Lili. Moja odjednom bivša djevojka i njezini savjeti za bulimične prijateljice. Voda s dvije žlice octa. Dulcolax čepići. Žvakanje kuglica leda. Istrošene četkice za zube. Danas se odlučujem za naizmjenični trening. Volio bih plivati podjednako brzo kao Ian Thorpe. Matej kaže da nisam normalan, a onda pita tko je to. Gledao je televiziju. Četiri komada i dva frajera goli su vježbali step aerobik. Njemački program. Zaboravio je koji. Instruktorica u crnoj čipki. Idućih pet minuta samo hodam promatrajući vlastite noge svaki put u drugačijim čarapama i mačke i golubove u metalnim zdjelicama i ponovno se osjećam kao da sam na samom početku, zamrznut u istom vremenu, u kojem se godišnja doba mijenjaju samo zato da bi me malo razveselila. I to je sve. U jesen, negdje u Deželićevoj ulici vidio sam nekog tipa kako vreće smeća baca na

pločnik kroz prozore svoga stana. Noge, mačke, golubovi; točno tim redom događaju se stvari u našem dvorištu i trenutačno smo na mačkama. Na mom mobitelu ponovno se oglašava zvono, a čim stane, dobivam i zvuk za primljenu poruku. Zurim u policu punu domaćeg pekmeza. Te pažljivo ispunjene staklenke još su jedna tajna kojoj ne mogu stati na kraj. Ne sjećam se da sam ikad vidio mamu kako kuha pekmez. Strpljivo stoji iznad marelica koje bi svakog trenu trebale zakipjeti i miješa ih dugačkom drvenom kuhačom. Kao da smo neka televizijska obitelj kojoj pažljivi scenografi svakog jutra jednodimenzionalnu kulisu ispune stvarima koje donose elemente ljudskosti, ali u svojoj biti nikad nisu pripadale nama. Na mobitelu Lilina poruka, malim slovima piše: budalo, ja sam te stvorila Bez točke, bez uskličnika, bez ikakvih emocija. Tek jedna glupa sitnica na koju nije potpuno računala zamišljajući posljednje dane škole i pripreme za maturu, pa upis na fakultet, potpuno bezbolno napuštanje jedne faze života i prelazak u iduću. A onda napokon i golubovi, posljednja točka na jutarnjem programu ispod malog prozora. Ja se tuširam. Ne gledajući, prstima prolazim vratom opipavajući žile, Adamovu jabučicu koja ostavlja tragove gotovo kao tvrda loptica koju sam zabunom progutao, i kad napokon pogledam, ispod mlaza vode moje podlaktice nekoliko su nijansi tamnije od kože na mom trbuhu, i odjednom izgledaju kao da pripadaju nekom drugome, kao da uopće nisu moje. Kuća je potpuno gluha. Možda bih mogao popiti malo vodke, bocu uzimam iz frižidera. Sve ostale stvari u njegovoj hladnoj i sterilnoj unutrašnjosti ne pripadaju meni, nego onoj istoj obitelji iz televizijske serije, sve pažljivo složene namirnice, preciznošću izluđene bolničarke na praksi, poravnate pod pravim kutom, i lagano mogu zamisliti mamu kako svojoj medicinskoj sestri prigovara zbog sasvim malih pogrešaka pri sistematizaciji lijekova. Moja boca vodke definitivni je uljez u frižideru. Čudim se da mi mama nije postavila nikakvo pitanje. Možda je, dočekavši budna tatu tek tiho rekla: „U našem je frižideru boca vodke“. Možda je moj tata na to tek rekao: „Pusti, sutra je zadnji dan škole“, tek malo začuđen što ga je dočekala budna, ili to tako jasno pokazala. A onda su oboje gotovo u isti trenutak ugasili svjetlo.

U Matejevom autu. Zeleni most i dječjim rukopisom ispisano Hendrix. Bilo bi fora od starog na poklon dobiti auto, možda za kraj škole, nemam pojma. Nema šanse. Dvoje mladih Kineza polagano prolaze ulicom, čvrsto zagrljeni, svaki sa svojom bocom negazirane vode u rukama. Ako samo na trenutak otvorim prozor; buka od tisuću zviždaljki. Dugačka povorka maturanata dobro je skrivena, kao u ratnim filmovima, u zasjedi između starih zgrada. Matej mi dodaje joint, nemam previše volje, baš mi se neće. Oprezno ga hvatam prstima, kao da je od nevjerojatno krhkog stakla koje bi se moglo razletjeti na najsitnije komadiće. Matej

govori bez prestanka. Red Hot Chili Peppers najjača je vrsta čilija uzgojena 1911. godine. Rezultat vrijednih ruku agronomskog gurua iz Novog Meksika, lika koji se zove Fabian Garcia. Tri kratka dima spavaju duboko u mojim plućima, mobitel mi ne prestaje zvoniti. Sustigli smo kolonu maturanata i sad su odmah ispred nas, dok polagano ulaze na Jarun. Trebali bismo parkirati auto, krenuti za njima, na ulazu pokazati da smo bez alkohola, vikati: mrzimo školu, gađati se brašnom, bacati ga visoko u zrak, napraviti mećavu i natjerati je da nikad ne dotakne travu. Oblaci u daljini naglo mijenjaju smjer, ispod njihovih rubova izranjaju svi razredi V. gimnazije, negdje, daleko ispred, ja sam u središtu čitavog događanja i dok svoju djevojku hvatam čvršće za ruku da se slučajno ne izgubi, oboje gledamo prema mirnoj površini jezera i znamo da će sve biti u najboljem redu. Negdje, izgubljeni u buci i magli, oboje jedno drugome izgledamo potpuno drugačije, kao da smo tek sad dohvatili pravu istinu koja će naše živote učiniti podnošljivima. I dok joj govorim nešto što ne može čuti, ona mi se osmjehuje, čvršće me hvata za ruku, kaže da imam potpuno pravo. Matej me po treći put pita što mi je. Kažem mu da sam prekinuo s Lili. Ostavio je u prepunom kazalištu. Nakon prvog čina *Traviate*. Matej slegne ramenima i kaže: „Jebeš ga.“ Odjednom smo u okruženju i oko nas je tisuću flomasterima ispisanih majica i mi smo potpuno izgubljeni turisti usred neke velike revolucije, a zatim me pita tko će sad platiti kamermana kojeg smo Lili i ja naručili za maturalnu večeru. Sliježem ramenima i tiho kažem da sam popio Vicodin, kao da je to točan odgovor. Matej i dalje promatra nepreglednu kolonu koja nas odjednom prelazi, i nakon što netko snažno udari dlanom o krov, Matej promrmlja, „Jebi ga“, i nekoliko puta glasno zatrubi, autom naglo krećući unatrag. Izgleda da odjednom ipak mijenjamo osnovni plan. Pa dok nije sam smislio nešto novo, kažem mu da bismo se možda mogli vratiti u školu, popušiti još jednu pljugu u zahodu, za kraj. Jedan transparent dotiče vjetrobransko staklo. Veliko slovo H. Ne vidim ništa drugo. Neka hipi djevojka ostaje na rampi, Matej sliježe ramenima i izgleda da će sve biti baš tako.

Prvo što izroni iz mraka, nakon što mi se zjenice napokon priviknu na tamu, nekoliko velikih pahulja prašine koje putuju parketima u sobi mojih roditelja, kao da su odjednom odlučile potražiti neko drugo mjesto, a zatim tamne siluete na krevetu, majčino teško disanje i znam da nikako nisam trebao biti ovdje i jedan trenutak on je na njoj, a drugi je udari i dok slušam kako mu govori: „Ne po licu“, shvaćam da se nisam pomaknuo, otišao, nestao, shvaćam da sam to ja, još uvijek tu, na vratima. Jedan trenutak, slika je potpuno netaknuta, obris na krevetu vratio se sjenama ukočenog namještaja, ruke su se odjednom stopile s tamom i mislim da nisam čuo nikakav konkretan zvuk, možda mi je rekla da odem, da zatvorim vrata,

ali ne mogu se sa sigurnošću sjetiti njezinog glasa. Pa i u onom trenutku kad je krenuo prema meni, njegovi koraci ostali su sasvim prigušeni, kao da je po glatkoj koži svojih tabana jednostavno klizio parketima, veliki goli vampir, usput tek podižući vjetar, razmještajući dvije pahulje po sobi i one se na trenutak podižu, a zatim spuštaju na tepih, zauvijek uhvaćene tvrdim, kratkim dlačicama jednoboje tkanine. I dugo sam stajao u tom vakuumu, sa svjetlom koje mi je obasjavalo leđa i zapravo činilo da u tom trenutku izgledam tek kao nestvarna prikaza iz nekog prošlog života ove velike kuće, uhvaćena u nespretnom uhođenju novih stanara. A prvi je udarac možda najjači, i dolazi iznenada, bez ikakve najave.

„Ben, dosta je...“, Matejev glas dopire do mene, ali toliko je dalek i nepoznat da prema onome što od mene nervozno zahtijeva ne osjećam baš nikakvu obavezu, pa još jednom udaram tog klinca čija je crvena kosa promijenila boju u onom trenutku u kojem je gotovo bez zvuka pao, potpuno svladan već mojim prvim udarcem. Odjednom izvan sunca, njegovu glavu pokriva zagasitija gotovo smeđa sjena, dok prstima desne ruke pokušava obrisati krv koja mu počinje izlaziti iz nosa i zapravo se tek prenosi na podlaktice, bez zaostajanja putujući prema pregibu lakta, kao da su mu žile odjednom na samoj površini kože. Nekoliko trenutaka prije, prolazimo jednim od hodnika poluprazne škole na početku četvrtog sata, i prvo srećemo čistačicu koja, hvatajući prašinu širokom metlom, sasvim polagano prolazi hodnikom, a zatim i profesoricu latinskog koja očito kasni na sat i gotovo trčeći hodnikom, uz usputni osmijeh, pita što još uvijek radimo u školi. Matej joj kaže da smo nešto zaboravili, a onda prvo nekoliko trenutaka čekamo da zvukovi njezinih koraka postanu gotovo nečujni, a zatim ulazimo u zahod gdje smo odlučili popušiti još jedan joint.

I on je baš tamo. Taj crvenokosi klinac s kojim smo se malo zajebavali ove godine i koji nam je odjednom postao beznačajna, ali gotovo svakodnevna zabava, i kad uđemo ja ga prvi ugledam kako se polagano odmiče od pisoara i odlazi prema umivaoniku. Pogled na njegovom licu tek je trenutak usmjeren prema nama, a onda gotovo instinktivno krene prema svom instrumentu koji je odložio na prozor i njegova neodlučnost traje stvarno kratko, sekundu ili dvije. A zatim se snažno zatrči prema vratima pokušavajući nas izbjeći i uhvatiti izlazna vrata. Matej ga bez ikakvog stvarnog napora zaustavlja nekoliko koraka od kvake, a ja mu gotovo istovremeno prilazim i bez ijedne ga riječi udaram u glavu, međutim on podigne ruku i nespretno se pokuša sagnuti tako da promašujem lice osjećajući kako tek dotičem mekanu kožu na samom kraju njegovog obraza i udarac mu spuštam na uho.

Čitavo to vrijeme u zahodu je gotovo nepomična tišina tako da moj udarac odjekne

neočekivano glasno, natjeravši Mateja da me uhvati za ruku i pokuša usporiti. Klinac je ostao na podu, vjerojatno i sam začuđen činjenicom da mu je od ovog udarca krenula krv iz nosa i odjednom je potpuno nepomičan, kao da je svu preostalu snagu pokušao uložiti u onih nekoliko koraka prema izlazu. Negdje vani, na hodniku, ponovno mukli koraci i mislim da ovoga puta dolaze sa stubišta, sunce se zaustavlja na prozoru s naše lijeve strane, i odjednom smo u kazalištu na jednoj od očevih predstava i uskoro će se ispred nas spustiti veliki zastor i mi ćemo završiti u mraku. Matej je ponovno pokraj mene i dok ga odgurujem shvaćam koliko sam blizu da svom snagom udarim najboljeg prijatelja pa mu viknem da se gubi, a zatim naglo uzimam instrument s prozorske daske i zamahnem prema njemu, Matej refleksno podiže ruke, počinjem se smijati. Mislim da je mali ispod mojih nogu rekao: „Molim te, nemoj“, i ja ga tražim da ponovi što je rekao, a onda ga nekoliko puta nogom udarim u trbuh i dok slušam kako mi Matej govori da sam totalno bolestan, da je ovo previše, s dva nagla pokreta otvaram nezaključane lokote na smeđoj sjajnoj kutiji, a već idućeg trenutka dugački instrument nekoliko puta nabijam u zid čudeći se koliko malo dijelova zapravo počinje letjeti po zraku, odbijati se po zidovima, a onda sam ponovno iznad klinca koji počinje bezglasno plakati. Na katu, u učionici koja je možda i iznad nas, djevojački zbor započinje pjevati i prigušeni se zvuk poput vode spušta niz metalne cijevi i počinje širiti zidovima. Ispod nokta na desnom kažiprstu imam sasvim mali, zaostali trag krvi, dječakovo lice ogrebeno je sasvim blizu vilice i dok mu sitna ramena nastavljaju podrhtavati, odjednom shvaćam da nemam pojma kako se zove, a zatim je ta misao daleko iza mene i ja otkapčam hlače, vadim kitu i počinjem pisati po njegovoj majici, praveći sve uže krugove, gledajući kako tanka tkanina postaje sve tamnija i on odjednom leži u malom, toplom rukavcu nekog potoka. Još malo, još samo malo i sad ponovno dišem mirnije, odmičem se za nekoliko koraka, zakopčavam hlače.

A taj bezimni dečko čitavo me vrijeme ne prestaje promatrati kao da želi zapamtiti baš svaku crtu moga lica i nakon što više ne mogu izdržati njegov pogled, okrećem se prema vratima, ali Matej je otišao, ispario, nestao, a onda malog glazbenika još jednom udaram nogom i ovoga puta udarac proizvede tupi, mokri zvuk, a zatim se zaslijepljen sunčevim svjetlom spuštam pokraj njega i bez ijedne riječi ostajem sjediti promatrajući ga kako nastavlja ležati, kako polagano dolazi do zraka, kako krv i pišalinu pokušava obrisati s lica, kako svojim tankim prstima počinje skupljati dijelove klarineta, jednog po jednog istog trena oprezno odlažući u svoju kutiju, ostavljajući po kamenom podu vlažne tragove, kao napušteno dijete koje je upravo izašlo iz mora pa nakon iznenadnog buđenja cupkajući po vrućem betonu uzalud traži put do svojega doma.

Kući dolazim puno kasnije, iako ne mogu sa sigurnošću reći u koliko sati. Grad je već potpuno u mraku, a ja bez nekakvog konkretnog sjećanja na to gdje sam proveo nekoliko sati nakon što sam napokon izašao iz školskog zahoda i polagano se zaputio prema izlazu. Kao da sam iznenada zaspao na trgu ispred škole, gledajući u žičanu mrežu postavljenu na prozore dvorane za tjelesni. Ili još prije, u Matejevom autu, okružen vršnjacima s ispisanim majicama i kontinuiranim zvukom zviždaljki koji me, kad zatvorim prozor, podsjeti na mukli zvuk osa i ja sam ponovno tamo gdje sam i bio. Na samom početku. Kod kuće, u praznim gluhim mračnim hodnicima s obrisima namještaja koji je tu već toliko dugo da zatvorenim očima mogu pronaći put, u sobama koje oprezno zaustavljaju dah čekajući da prođem i kad zamaknem iza kuhinjskih vrata, veliki sat na zidu počinje ponovno kucati, a ja sam odjednom u kupaonici ispred ogledala, gdje, nakon što upalim svjetlo, napokon susretnem vlastite oči. Ovo više nije lice neznanca, prepoznajem svoje obraze, tamnu kosu i veliku Adamovu jabučicu. Prepoznajem svoj jaki vrat i ako se pažljivo zagledam, mogu na ispupčenoj žili kod ključne kosti brojiti otkucaje srca. Moja je i kratka smeđa kosa pa gusti zulufi kao Lilina pomodna izmišljotina i malen trag tamnih dlačica ispod donje usnice. Sve je to još uvijek ovdje, netaknuto i samo moje, ali još uvijek ne mogu dokučiti što nije u redu na slici koja je ispred mene. Kao u nagradnim igrama u kojima se dva obrisa razlikuju u najsitnijem detalju koji samo strpljivom pogađaču može upasti u oči. Negdje u dubini stana odjednom se oglasi telefon, uporno zvono iznenada prekine telefonska sekretarica, ali nitko ne ostavlja poruku i u kuću se kroz sve prozore ponovno vraća potpuna tišina. Sad još jednom mogu odahnuti. Ne gledajući, lijevom rukom okrećem slavinu, a zatim glavu guram pod gusti mlaz hladne vode i kad je ponovno podignem, puštam da mi tisuću sitnih kapljica padne niz tamnu kožu vrata i uđe ispod majice, ostavljajući iznutra mokre mrlje. Nekoliko kapi zastalo mi je na trepavicama i kad sklopim oči, one se naglo spuste niz vlažne obraze. A onda, ono što sam toliko dugo bezuspješno tražio, odjednom je ispred mene i svojom me snagom gotovo fizički odgurne od hladne ravni ogledala, a kad se približim ponovno, pružajući samome sebi posljednju priliku, od vode brišem mokro čelo tragajući za ispupčenjima, nepravilnostima, krivinama. Međutim, ni nakon nekoliko minuta koje sam proveo promatrajući se u ogledalu, na svom licu više ne mogu naći ni jednog ožiljka, pa napokon zažmirim i noktima tvrdoglavo krenem po koži. Sve na što nalazim je površina ravna i potpuno čista kao uspavano jezero.

A kad napokon otvorim oči, jedna će osa, malena poput jedva primjetne krhotine na ogledalu, nekoliko puta svoj zadak pun otrova spustiti na glatku površinu, a onda će, kao da je napokon dobila sve potrebne upute, odlučno krenuti prema meni, potpuno spremna na

svoj odlučujući udarac.

Prazno parkiralište novog supermarketa u potpunom je mraku i dva prekrivena valjka za izravnavanje asfalta s moje desne strane izgledaju kao gladne ruke čudovišta koje u prikrajku na potpunoj osami čeka da učinim samo jedan pogrešan korak. Velika stakla trenutačno su u polumraku i ako pažljivo pogledam, vidjet ću kako između polupraznih polica prolaze prodavači, raspoređujući robu na svoje mjesto, vukući za sobom kolica prepuna kutija. Negdje iza mene udaljena buka autoputa, na potpuno novom, tamnom betonu napola iscrtana parkirališna mjesta i ja s obje noge stojim na točki odakle će u sasvim rano jutro radnici nastaviti povlačiti bijele trake, povremeno trljajući oči.

Dovoljno sam daleko od grada da mogu čuti udaljeno glasanje ptica i šuštanje vjetra u rascvalom drveću negdje iza ove zgrade, a dovoljno blizu da svjetla s moje desne strane izgledaju kao požar buknuo iz nepoznatog razloga. Toliko je jak da ga ništa ne može ugasiti. Zvono na mom mobitelu natjera me da učinim prvi korak nakon stvarno dugo vremena, pa raširim noge tek toliko da mogu izvući telefon iz prednjeg džepa svojih hlača, i nekoliko trenutaka držim ga u ruci puštajući da svjetloplavi zaslon od mog lica napravi tek nepomični odraz putnika zalutalog u ovu, neobičnu stvarnost, a u idućem svom ga snagom bacam daleko iza sebe, na mjesto gdje završava veliki betonski plato i počinje šikara s povremenim nanosima cigli, šodera i smeća.

Trenutačni impuls natjera me da dublje udahnem i pokušam zaustaviti drhtaje ruku. I slušam ga još nekoliko trenutaka kako nastavlja zvoniti, razmišljam čija će igračka postati kad ga pronađe neki lutalica, skupljajući željezne ostatke koji će ostati nakon što radnici sakupe sve svoje stvari i napokon odu. A onda, iz velike zgrade od metala i stakla odjednom provali snažno svjetlo i gotovo me natjera da zaklopim oči, pa noge ponovno ukopam u potpuno novi beton, osjećajući se kao nespretni provalnik uhvaćen usred krađe. Nekoliko sekundi očekujem zaštitare koji će me pristojno, ali odlučno odvesti do prve autobusne stanice i potruditi se da se više ne vratim, ali kad se to ne dogodi ni nakon podužeg vremena, ponovno otvaram oči i tog se trenutka velika crvena slova na krovu počinju uključivati, polagano ali bez ikakvog odgađanja, jedno za drugim.

Zajedno sa svjetlom promijenila se i brzina kretanja u unutrašnjem prostoru supermarketa; ljudi s druge strane velikih izloga odjednom mi u velikom zboru žele dobrodošlicu kao svom prvom kupcu i ja se, nošen nekom čudnom silom, zaputim prema velikim ulaznim vratima.

Samo korak ili dva od izloga sad već mogu razaznati i lica, stvari koje drže u rukama, na jednim je kolicima sve puno zelenih jabuka, a onda se odjednom dogodi ovo: bez ikakvog zvuka čitav prostor ponovno potone u mrak, pa se uključuju mutna, pomoćna svjetla i sve se završava na sjenama. Negdje, visoko iza mene, crvena slova nastavljaju pružati svoj gusti odsjaj, ruke naslanjam na čisto staklo ulaznih vrata, dlanovi su mi ponovno puni krvi.

I dok za sobom ostavljam tamne tragove polagano tonem prema podu, pa tek kad sjednem na beton osjećajući toplinu koju je sakupio od kasnog proljetnog sunca, tek kad se mogu svom težinom nasloniti na vrata iza kojih bešumni pokreti ponovno poprimaju svoju uvježbanu rutinu, tek kad ruke mogu ponovno podići do lica, tek u tom trenutku napokon počinjem plakati.

I to je trenutak u kojem će se sve ponovno odvrtjeti pred mojim očima, samo za mene, onako kako dolazi.

Potpuno kratko, kao u nekom filmu rastavljenom samo na jednostavnu fabulu, u kojem sam se slučajno ne znam kako našao i sad ga promatram s potpunim čuđenjem, pomalo ispod oka, ali ipak znatiželjno procjenjujući svoj veliki nastup. Međutim, nikako nisam siguran kako mogu opisati slike koje bez ikakvog unutarnjeg smisla dolaze pred moje oči.

Grumeni prašine i prvi udarac. Neobična, zaobljena igla u majčinim rukama. Žuta tekućina na stubištu, krvavi ručnici u kupaonici, dlaka u umivaoniku. Mali detektiv. Sjena u majčinoj sobi i kad uđem, ona ne pali svjetlo, a ja, preplašen nekim zvukom koji me je iznenada trgnuo iz sna, pojurim prema njezinom krevetu.

I baš tada gubim ravnotežu na kraju tepiha pokraj teškog drvenog okvira i nekoliko se debelih paperjastih pahuljica uznemirenih mojim naglim dolaskom odjednom podignu i odmah iznova počnu padati, kao snijeg.

A mama me zadržava u svojim rukama i kaže da moram biti oprezniji, da sam mogao pasti, udariti u oštar rub njezinog noćnog ormarića, razbiti glavu. Druga polovica kreveta potpuno je poravnata i netaknuta, tata je negdje na putu i njegova nova režija bit će proglašena veličanstvenom. Mama me čvrsto zagrli i pita jesam li dobro, a zatim me ne dočekavši moj odgovor odvodi u sobu, lagano dlanom brišući preostale tragove znoja s mog čela.

I odjednom, preda mnom je ono što možda napokon moram prihvatiti kao jedinu istinu; sve

ovo drugo, sve ovo ostalo, čitava pažljivo ispričana priča sâm sam ja. Samo ja. Jedino ja.

DINKO: „OPROSTITUTE, ZATVORENI SMO.“

Pod bijelim, radnim svjetlom svi moji pokreti izgledaju nevjerojatno lagano, rascjepkano, kao da sam bez svojega znanja postao glavni glumac u nekom nijemom filmu, komediji u kojoj se do u beskonačnost trči za vlakom, a onda i u suprotnom smjeru po drvenim tračnicama ispred velike i zahuktale parne lokomotive. Saginjem se i novi paket oslobađam debele ljepljive trake i ovoga puta to su šamponi u svjetlozelenim bočicama s metalnim čepovima, pažljivo složeni tako da do kraja ispunjavaju stjenke kartona i kad na polici pronađem mjesto predviđeno za njih, počinjem ih stavljati jednog pokraj drugog i već nakon tri ili četiri reda, na skromnom svjetlu izgledaju kao siluete ukočenih vojnika, koncentriranih i spremnih u napetom iščekivanju noćne akcije.

Negdje iza mojih leđa nekoliko kutija pada s viljuškara, a odmah zatim i prigušen smijeh dviju pripravnica, pa se pokušavam prisjetiti kako je to bilo imati dvadeset godina, a onda kad dođem do kraja svog reda i pogledam prema izvoru buke, vidim desetak paketa čokoladnih bombonijera u obliku srca rasutih po savršeno čistom podu i jedna od djevojaka koja ih je krenula sakupljati mahne mi u prolazu. A zatim se saginje i počne ih podizati kratkim odlučnim pokretima, kao stroga odgojiteljica koja je neposlušnu djecu odlučila napokon silom odvući iz pješčanika. Nakon što završim s kutijom svjetlozelenih bočica, na red dolaze one ružičaste, samo su slova i metalni poklopci ostali isti i dok prve dvije stavljam na policu, netko u uredskim prostorijama počinje isprobavati razglas i nakon nekoliko beznačajnih rečenica, koje zvuče poput onih u udžbenicima za strane jezike, ponovno začujem smijeh pripravnica i ovoga puta on je puno glasniji.

Kroz sve razglase odjednom odjekne glasna glazba, čistačica prolazi središnjim redom i ja zastanem promatrajući je, ali ona ne podigne glavu, a muzika u istom trenutku stane, da bi zatim krenula ispočetka, ovoga puta puno tiše. Napokon sam gotov sa šamponima i dok polagano hodam prema skladištu gurajući teretna kolica ispred sebe, promatram većinu još uvijek praznih nepopunjenih polica; nakon najave moguće havarije (kao u onom filmu o kometu koji udara u Zemlju, zaboravio sam kako se zapravo zove) rijeka ljudi poplavila je sve dućane u gradu, panično kupujući baš sve do čega se moglo doći. Sa stražnje strane dućana otvoreni su svi uredi i u onom koji pripada vlasniku, ugledam visokog crvenokosog muškarca čija će deveta samoposluga sutra doživjeti svoje svečano otvaranje, uz catering i nekoliko stotina najvažnijih gostiju, baš kao i preostalih osam u dosadašnjem lancu. Ponovno će ovdje biti njegova supruga i fotografi će ih zamoliti za zajedničku fotografiju jer ona pjeva

u kazalištu i uvijek im je zanimljiva, a s obzirom da njihovo dvoje djece vjerojatno neće biti prisutno, u člancima će se pojaviti neka obiteljska fotografija na kojoj sjede u svom dnevnom boravku i osmjehuju se bezimenom fotografu. Vidio sam nekoliko sličnih članaka još dok sam radio u malom privatnom dućanu na Borongaju, u novinama koje kupuje moja žena i priče u njima uglavnom komentira riječima: „A pogledaj ti sad ovo.“ I točno u tom trenutku on podiže svoj pogled, crvena mu se kosa zapali kao požar pod neonskim svjetlom i dodatno oboji čitavu prostoriju i nakon što ga pozdravim, on mi sasvim tiho odvrati pozdrav i gotovo se istog trenutka vraća svojim papirima.

Ponovno ispred svoje police. Vrijeme je za regeneratore istog proizvođača, dvije pripravnice sad su u redu ispred mojeg pa bez puno naprezanja mogu čuti njihov razgovor i trenutačno jedna od njih govori o svojim planovima za ljeto, jeftinom šatoru za dvije osobe kojeg je kupila u Bauhausu, maloj parceli na Viru koja pripada njezinoj kumi, a na kojoj će ga zajedno sa svojim dečkom rastegnuti negdje potkraj srpnja. Odgovori druge djevojke svaki su put prekriveni zvukovima otvaranja kutija, oštar skalpel koji lagano klizi po sredini smeđe ljepljive trake, a onda mi zazvoni mobitel i ja se javljam. Anita mi govori da je naša dva sina upravo otjerala na spavanje i u njezinom glasu mogu prepoznati gotovo nevidljive tragove umora, sutra je obojici rođendan i ona će ispeći dvije torte (svaki jednostavno mora dobiti svoju), a zatim i pravi razlog zašto je nazvala, zaboravila je kupiti ukrasne podloške za tortu, okrugle i bijele kao štirke čipke i ja obećajem da ću ih potražiti, uzeti, donijeti na povratku kući. Potpuno iznenada, velike lampe iznad naših glava odjednom se uključuju i zaustave me u nedovršenom pokretu s jednim od regeneratora u ruci i mobitelom prislonjenim uz uho, a već idućeg trenutka naglo se isključuju pa čitav dućan ponovno odlazi u mrak, ali ovo neće potrajati dugo; jedno za drugim počinju se paliti mutna radna svjetla. Još nekoliko rečenica, djevojke se ponovno smiju, ali ovoga puta promaknuo mi je pravi razlog, prazne kutije u prolazima između redova penju se jedna na drugu i uskoro će prijetiti da nas zatrpaju pa nakon što prekinem razgovor s Anitom, pogledam na sat i točno je deset minuta do ponoći, a zatim ga ugledam s druge strane stakla.

Posljednji regenerator ostavljam na polici i polagano prilazim ulaznim vratima kao da će se sjena ispred mene raspliniti ukoliko napravim neki nagli pokret, njegova široka leđa izgledaju kao veliki kamen koji su neki lokalni klinci dokotali čisto kao njima zgodnu šalu, umjesto dobrodošlice. Pomislim na skitnicu, na čovjeka kojem je iznenada došlo slabo, ali više nema snage ni pokucati na vrata, a zatim na staklu ugledam masne tragove njegovih velikih ruku i kad konačno pokrenem mehanizam za otvaranje vrata, čudim se kako bešumno kliznu svaka na svoju stranu, a on ostaje nepomično sjediti sasvim na rubu velikog

otirača za noge.

„Oprostite, zatvoreni smo“, kažem kao da je to činjenica koja se sama po sebi možda i ne može pretpostaviti s potpunom točnošću, a on je došao kupiti nešto što mu je usred noći iznenada silno zatrebalo. Možda uštirkane, ukrasne podloške za tortu. A kad me pogleda, odjednom shvatim da je riječ o mladom dečku, mladiću koji me promatra takvim intenzitetom kao da sam rekao nešto sasvim izvan njegove mogućnosti percepcije pa kad već pomislim da me možda nije ni čuo, ipak tiho kaže: „Znam.“

Ako je u pitanju droga, ja to stvarno ne mogu prepoznati, ne vjerujem da je dečko skitnica i kad, nakon što ostanem stajati nad njim, ponovno podigne svoj pogled, promatram njegovo lice, mlado i čvrsto, s tankim dlačicama na obrazima i ispod usne, onako kako se to danas vjerojatno nosi i pokušam zamisliti odakle je došao da bi sjeo odmah uz izlog dućana koji će već sutra primiti svoje prve kupce. A on skreće pogled i istovremeno mi pokuša dati dodatno objašnjenje: „Naišao sam sasvim slučajno“, i ja klimnem glavom, možda i previše naglo, kao da je odjednom čitava situacija potpuno objašnjena i kao takva sjela je na svoje mjesto, negdje u uskom prostoru svježeg asfalta između nas dvojice. I dok ostajem zagledan u njegovo lice, odjednom ugledam svoje sinove i ono kako bi oni mogli izgledati kratkih desetak godina u budućnost pa se, potaknut iznenadnim impulsom koji ni sam ne mogu razumjeti, spuštam na veliki tepih i sjedam pokraj njega. Iz ove perspektive, dok nam se ramena dodiruju i dok nastavljam pratiti njegov pogled prema praznom parkiralištu, a onda i svjetlima autoputa u daljini, neprestani koraci negdje iza mene, mukli glasovi ovako ograđeni staklom odjednom mi nalikuju na stijenke terarija prepunog buba pod budnim pogledom nekog malog znanstvenika.

Mladić pokraj mene nastavlja mirno sjediti pa mu, nakon sasvim kratkog razmišljanja, obuzet osjećajem gotovo zaboravljene treptave slobode, stavljam ruku oko širokih ramena i tek sad primjećujem da je zamalo dvostruko veći od mene. Na ravnom krovu iznad naših glava ponovno se pale svjetla i to je novi pokušaj, a on svojim rukama skriva lice i dva puta duboko udahne, kao utopljenik koji se bori za zrak. I dalje ne progovarajući ni riječi, rukom mu stanem prolaziti kroz kratku tamnu kosu, pitajući se hoću li ikad imati priliku biti toliko blizu jednom od svojih sinova, a on se i dalje nastavlja boriti za dah, dlanovima brišući obraze. I to je trenutak u kojem opazim jednu od pripravnica kako stoji na i dalje otvorenim vratima i s velikom znatiželjom promatra prizor kojeg ni ja do kraja ne mogu razumjeti, a zatim, kad joj uzvratim pogled, kaže da treba moju pomoć oko ambalaže koju njih dvije nikako ne mogu otvoriti.

Nekoliko sam sekundi potpuno nepomičan, a zatim polagano ustajem dok ona nastavlja promatrati mladića s čudnim intenzitetom iz kojeg mogu pročitati da joj je vjerojatno zanimljiv ili zgodan, a onda oboje ulazimo unutra. Još samo trenutak zastajem na vratima i dečko sad zbunjeno promatra mene, kao da je tek kad smo se odvojili uspio do kraja percipirati moju prisutnost, a onda je sve gotovo.

Nakon što otvorim tri kutije s umacima za wok i nekakvim bijelim rezancima koje zapravo nikada prije nisam vidio, vraćam se u svoj red i još jednom zastajem kod ulaznih vrata, međutim, on je otišao. Sve što se nalazi ispred mene tama je nedovršenog parkirališta, nesigurni obrisi dva valjka za ravnanje betona i crveno svjetlo velikih slova reklame s krova, koje se odbija od bijelih linija budućeg parkirališta, napola ispletene paukove mreže. A onda jednim jednostavnim pokretom zatvaram ulazna vrata i zaputim se prema skladištu.

MARKO: „UMOTAJTE MI SRCE.“

Na samom izlasku iz noći, samo nekoliko sati prije našeg konačnog susreta, ovo ću obećati sebi: ako neki znanstvenik ikad izmisli onakvu svemirsku kapsulu u koju bih mogao ući u trenutku kad su u meni ostale samo duboke, najčišće emocije, onda bi to zasigurno bio ovaj i ja bih se bez ikakvog oklijevanja žrtvovao za to veličanstveno zauvijek. Od sad vrijeme gotovo mogu brojiti minutama, otkucaji budilice na mom noćnom ormariću pojavljuju se i gube u potpuno pravilnim razmacima od tridesetak sekundi i odjednom po njima mogu računati vrijeme.

A onda, kad se i oni izgube u gustom polusnu, sve što mogu čuti moje je ujednačeno duboko disanje pa mi se učini da zapravo i ne postoji ništa više od toga. Mjesto na krevetu pokraj mene moglo bi biti potpuno prazno, slaba rasvjeta s ulice ne probija guste, zelene zavjese, a ako se ne pomaknem znam da će prostor oko mene ostati potpuno netaknut, kao da se baš ni jedan predmet unutar ovih zidova nikada nije pomaknuo sa svog pažljivo određenog mjesta.

Nakon kiše, vani je zrak sigurno potpuno gust i vlažan i da otvorim prozor u sobu bi odjednom ušao oblak. Zalutali auto prođe mokrim asfaltom, njegove gume za sobom ostavljaju čudan, metalni zvuk i novi nalet kiše odjednom je na čvrsto zatvorenim prozorima, u trenutku u kojem napokon otvaram oči. Međutim, još se uvijek ne želim pomaknuti, svaka slika na zidu nasuprot kreveta odjednom je iscrtana njezinim licem i odjednom ga vidim toliko jasno kao da se poznajemo već godinama, kao da smo u istoj sekundi odlučili kako će baš svaki korak nakon našeg neobičnog prvog susreta voditi svom cilju, ovom danu koji je pred nama.

I odjednom, sama činjenica da se zapravo još uvijek nismo fizički upoznali izgleda mi potpuno pogrešnom, kao da mi ju je netko podmetnuo u trenutku u kojem nisam bio dovoljno oprezan i sad moram živjeti s njom još nekoliko dugih sati i svakog je trenutka samome sebi iznova demantirati.

Jer ponovno je prepoznajem u potpuno običnim situacijama. Ponekad, kako ja to vidim, mi smo dvoje potpunih neznanaca. A grad je kao i obično prepun ljudi i ako odaberem neki drugi put ili samo sekundu budem neoprezan, mi ćemo jedno drugome biti tek daleka mogućnost koja je krhko postojala jedno sasvim kratko vrijeme, prije no što se nepovratno

izgubila. Slučajan pogled kojem se na putu ispriječilo teško željezo tramvaja. Zamišljam je u plavom, a onda, samo trenutak nakon toga, zamišljam je u žutom. Sve ostalo oko nas potpuno je blijedo i mi smo na kraju svijeta, zaključani u kuću kroz koju prolazi samo slaba, rascjepkana svjetlost raspolavljajući stare, drvene škure. Ona je potpuno gola i dok joj tiho pričam o svijetu koji smo bez žaljenja ostavili za sobom, njezine ruke i noge, njezine sasvim male grudi isijavaju tu neobičnu svjetlost. A onda, na samome kraju, i ja ću joj uzvratiti osmijeh i ponovno ću znati da ova neobična priča između dvoje ljudi koji nikako ne bi smjeli pripadati jedno drugome, zapravo ne može biti točnija.

Još uvijek smo unutar istih nekoliko sati, samo je prostor drugačiji. Pa i sam osjećaj hodanja kroz san ostao je prisutan i dok napola svjesno stojim iznad zahodske školjke, zapravo ne mogu u racionalno, konkretno sjećanje prizvati trenutak u kojem sam odlučio ustati i napokon otići u kupaonicu.

Ali sada sam ovdje i dok se lijevom rukom naslanjam na četvrtaste pločice velikih dimenzija, moja topla koža ostavlja vlažne otiske na sivoj, glatkoj podlozi. Iznova puštam vodu da prigušim sve teže disanje i odjednom imam osjećaj da sam se provukao kroz četvrtasti otvor za ventilaciju i sad u nečijoj tuđoj kupaonici provjeravam tvrdoću sna ljudi koje nikad prije nisam vidio. Pomisao na mogućnost da sam ovo neki drugi ja u prostoru koji iznenada uopće više ne poznajem pomogne mi da se još snažnije koncentriram na ovo što radim, pa odjednom desnom rukom počinjem još jače prevlačiti kožicu preko dignutog kurca i odjednom mi nova količina krvi provali u glavić i gotovo pod prstima mogu osjetiti kako se probija žilama, pa znam da će za nekoliko trenutaka sve biti gotovo. U tami iza zatvorenih vrata ne događa se ništa što bih mogao osjetiti, ponovno sam potpuno sam i taj mi osjećaj donosi iznenadno, neobjašnjivo olakšanje.

Kiša je napokon prestala kliziti niz prozore i dok mi pokreti ruke postaju sve nestrpljiviji, osluškujem kako se kroz tišinu posljednjeg okrajka noći čuje otjecanje vode kroz cijevi, gotovo do mjesta na kojem sve nestaje ispod tamne gluhoće debelog asfalta. A onda je napokon sasvim blizu, ispred mene. Težina mi istovremeno potpuno nestaje iz nogu i gotovo me natjera da ih lagano savijem pa onda, napokon svršavajući još jednom potežem vodu, pogleda fiksiranog na prste koji mi bez obzira na snagu kojom sam ih prslonio uza zid polagano počinju putovati pločicama, kao da sam odlučio odmahnuti susjedi koja s druge strane koncem s mirisom mentola čisti zube prije odlaska na posao.

I iako mi ta groteskna slika čudno izmiješana s mojim orgazmom donosi gotovo fizičku bol, to je ono na što će i dalje biti usmjeren moj pogled. Ne želim žmiriti, jer nju nikako ne smijem povezati s ovim što radim. Ne želim nešto tako delikatno kao ovu priču koju smo započeli graditi povezati sa svojom slinavom kitom i navlaženim, odjednom nevjerojatno teškim papirom otkinutim od debele, bijele role ispod metalnog poklopca.

Umjesto toga i dalje ću je zamišljati kao malog, gotovo androgenog vilenjaka koji u širokom izlogu samo nekoliko dana prije Božića sjedi pokraj svetog Nikole i djeci na koju je pompozni starac s bradom slučajno zaboravio dodaje poklone zamotane u crvene papire, grančicom imele zataknutom u mašnu na samom vrhu, a onda ih okuplja oko sebe i dugo im čita bajke, ljubeći ih u mala, topla čela.

A onda se vraćam u krevet i po načinu na koji je počela disati, a disanje joj je sad potpuno površinsko, plitko, znam da se u međuvremenu probudila. Međutim njezine oči su i dalje sklopljene, ruke čvrsto naslonjene na trbuh kao da joj je neka iznenadna sila samo trenutak prije pokušala iščupati utrobu. Svjetlost u sobi sad mi pomaže da lakše raspoznam predmete, potpunu neorganiziranost pisaćeg stola, kompjutor i knjige vezane uz moju specijalizaciju, *Medicinska fiziologija*, *Osnove histologije*, *Dinamika tumorskih markera*, *Radioterapija*. Najdeblja: *Epidemiology of Breast Cancer* vjerojatno je sama upala u otvoreni prostor između noćnog ormarića i kreveta, ove sam je noći izgleda potpuno slučajno zamijenio za jastuk. I dok se spuštam u krevet, Tonka odjednom otvara oči i na trenutak me pogleda, a već idućeg novi auto prolazi ulicom u dobro organiziranoj provaliji sedam metara ispod nas. Spuštam se na plahtu i dva puta gladno udahnem zrak, Tonkino tijelo samo nekoliko centimetara od moga ostaje potpuno nepomično. Ni jedno od nas ne kaže baš ništa i za pola sata napokon je jutro.

Nakon što se otuširam, još uvijek potpuno mokar stanem ispred ogledala i nekoliko puta rukama prijeđem preko sala skupljenog na trbuhu i na bokovima, kao da ću dlanovima odjednom izvesti zapanjujuću čaroliju i učiniti da to gnjecavo govno samo tako nestane. Prije desetak godina, u ranim dvadesetima vjerovao sam da je ovo nešto što se meni nikako ne može dogoditi, još jedna od nevjerojatno glupih zabluda, pa da sad uzmem jedan od Tonkinih ruževa i po velikom ogledalu počnem praviti popis, ono bi se nakon nekoliko trenutaka pretvorilo u crvenu rupu na zidu koja bi me svako jutro dočekivala umjesto pozdrava.

Tonkini koraci odjednom su ponovno u spavaćoj sobi, ne znam zašto mi se učinilo da je odavno otišla, čuo sam tiho krkljanje aparata za kavu, a zatim jako dugo ništa. Ona je sad na samim vratima, pokuca nekoliko puta, a zatim me pita jesam li ove subote slobodan za večeru u Gallu, ona će sve organizirati, rezervirati naš uobičajeni stol i sve će biti u redu, a ja se osjećam kao dijete pod visokom temperaturom koje trpi bol i od najblažeg dodira po koži. Nekoliko trenutaka vlada potpuna tišina i znam da je ono što se sad očekuje vjerojatno moj odgovor, pa kažem da je to u redu i onda još da večeras radim noćnu, a ona, ne izgovorivši više nijednu riječ, jednostavno izlazi i za sobom zatvara vrata. Ponovno sklapam oči, zaostale kapljice vode padaju mi s kose i klize niz čelo, a kad se iznova pogledam, ovako slijepljena uz kožu, ona je više pepeljasta nego plava. Brišem se polagano, sasvim temeljito i odlučujem da ću se ponašati kao izbezumljeni vampir koji, nakon što godinama ne uspije vidjeti vlastiti odraz, odlučuje razbiti sva ogledala. Zamišljat ću da izgledam onako kako Kaja izgleda sada i to će biti slika koja će ostati u mom sjećanju i nakon što auto za desetak sati parkiram negdje iznad Britanca i krenem prema trafici na Ilici ispred koje smo dogovorili naš prvi susret. A onda se sjetim da bih stvarno trebao posjetiti brata i to je ono što ću učiniti jutros, pa zovem svoj odjel na Svetom Duhu i jednoj od sestara govorim da ću ipak raditi noćnu smjenu, onako kako sam i pretpostavio, jer se moja supruga uopće ne osjeća dobro. Nekoliko dugih trenutaka imam osjećaj da Tonka stoji s druge strane vrata i osluškuje što govorim, i iznenadna navala panike toliko je jaka da slušalicu prislanjam na prsa u napetoj potrazi za bilo kojim zvukom.

Međutim, sve ostaje u granicama očekivanog; sat na noćnom ormariću, plač djeteta iza lijevog zida, zvuk otvaranja dizala nekoliko katova ispod našeg. Nakon što napokon spuštam slušalicu, gotovo istog trenutka odlazim na internet, ali na svojoj mail adresi ne nalazim ništa poslano s njezine; nikakvu odgodu ili nešto što bi upućivalo na to da današnje rano poslijepodne neće biti baš onakvo kakvim sam ga i zamislio. I to je sasvim dovoljno. Na putu do kuhinje uzimam pripremljenu šalicu i ispijam kavu u nekoliko gladnih gutljaja, usput prolazeći pokraj dugoljastog ogledala u hodniku, u kojem i dalje nema odraza mog lica, ili mojih ruku u nemirnom pokretu. U kojem se zapravo ne vidi apsolutno ništa.

Ispod neonskog svjetla lice mlade prodavačice izgleda kao tanki masni papir i u onom trenutku u kojem mi se osmijehne, on počne pucati na svojim rubovima. U novom supermarketu koji je preko noći izrastao na praznom zemljištu pokraj autoputa sve je čisto i potpuno netaknuto. Beskrajni nizovi proizvoda uredno složenih na počecima svojih polica,

kao da sam prva osoba koja prolazi između redova, promatrajući odraz metala košarice koju držim u ruci na pažljivo ispoliranoj bijeloj keramici postavljenoj po podu. Nekoliko metara dalje, na jutarnjem zraku, radnici završavaju iscrtavanje samog kuta parkirališta i trake koje ostaju iza stroja s tankim, dugačkim tušem, vlažne su klopke za jutarnje mušice. Iza desetak pregrada s blagajnama još su uvijek postavljeni stolovi na kojima je vjerojatno bila posložena zakuska nakon što su vrata prvi put i službeno otvorena i dvije radnice u ljubičasto-bijelim kutama pažljivo skidaju stolnjake, trudeći se da sve preostale mrvice ostave zarobljene na dnu.

A negdje iza njih, na automatskim kliznim vratima: dva toliko jasno vidljiva otiska dlana da nisam siguran kako je čistačicama ili peračima ili tko zna kome to uspjelo promaknuti. Dvije velike ruke naslonjene na savršeno čistu staklenu podlogu, kao da je netko usred noći panično dotrčao do samog kraja svijeta i jednostavno se nije mogao zaustaviti, pomalo zbunjen velikom konstrukcijom od čelika i stakla koja je, dok je prilazio, iz tamnog asfalta rasla pred njegovim očima i odjednom mu se našla na putu. A onda, ponovno ispred prodavačice na odjelu za zamatanje poklona, pružam bombonijeru koju sam odabrao.

„Umotajte mi srce“, kažem.

Negdje iza mojih leđa prolazi žena s dvije djevojčice, obje sjede u žutom plastičnom autiću ispod kolica, i ona bliže meni nekoliko puta vikne da je jako gladna. Prodavačici pokazujem papir koji sam odabrao, ona se ponovno osmijehne i istog trena na bijelom licu njezini mišići naprave još jednu pukotinu, ovoga puta dublju od ostalih, a zatim mi tiho govori kako je to stvarno dobar izbor.

Glazba koja dolazi do nas miješa se s njezinim riječima, a zatim i sa škripom stolova zaustavljenih na ulazu i jedan trenutak zapravo nisam siguran da sam je dobro čuo. Između njezinih tankih prstiju moje crveno, oblo srce nekoliko trenutaka izgleda kao živo i odjednom ponovno imam devet godina i predajem ga učiteljici za kraj školske godine; potpuno pogrešan, trivijalan pokušaj da se svidim. I čitava mi stvar odjednom izgleda kao nevjerojatno velika pogreška, ova mala obla čokolada koja je još uvijek u rukama prodavačice u jednom će trenutku upropastiti sve što sam izgradio u posljednjih nekoliko mjeseci i dok sam se čitavo vrijeme pribojavao da će neke stvari koje ne mogu do kraja kontrolirati biti najveća prepreka, odjednom sam spreman glupo nokautirati samoga sebe.

Majka s dvoje djece sad je nekoliko redova dalje i još uvijek mogu čuti njezin strpljivi glas, dok djevojčica nastavlja zahtijevati ono što smatra da joj neodgodivo pripada. A ja se još

jednom osmjehnem prodavačici u trenutku u kojem ona uzima mašnu i spušta je na samu sredinu pa tiho kažem: „Ovo je stvarno prekrasno“ i istog se trenutka okrećem od pulta i brzim koracima uputim prema širokom izlazu praćen njezinim zbunjenim pogledom, a kad sam napokon na parkiralištu gotovo trčim do auta, bojeći se da me nošena impulsom istrenirane uslužnosti i potpune nevjerice ne sustigne s tim jebenim srcem u rukama i tako me, ni ne sluteći, potpuno porazi.

Kasno prijepodne. Stojeći u sjeni drvoreda ispred Vinogradske bolnice, mobitelom javljam tati da me ne čeka jer sam se hitno morao javiti na posao, a nakon što njegov nesiguran zbunjeni glas nestane s linije, slušam kako izlazi iz Kajine bolničke sobe i pita me što će se zapravo dogoditi dalje. U malom kiosku s lijeve strane ulaznih vrata debela žena radi bukete od sasvim sitnih ruža uopće ne gledajući i gotovo automatski, i jedan trenutak upravo to vidim kao moj savršeni poklon, a onda govorim tati da je stvar zapravo prilično jednostavna.

Nakon što terapija Phemitonom ni Maysolinom nije dala rezultate, Kajin neurolog odlučio je pokušati samo s jačim dozama Tegretola, a ako se i to pokaže neuspješnim, vjerojatno će izabrati između Trileptala, Apilepsina ili Sabrila. (Ono što mu istovremeno nisam rekao: Kajina se epilepsija pokazala rezistentnom na većinu lijekova, tako da će dnevna doza tog neugodnog carbamazepina vjerojatno doseći 1200 miligrama, a za očekivati je i pojavu trombopenije.) Sasvim blizu mojih nogu automobili ulaze u kružni tok i nastavljaju svoj put prema Ilici, tata izgubljenim glasom kaže da sad razumije i da ga teta za koju minutu vozi u Gavellu jer on nikako ne može izostati s generalne probe *Razbojnika*, a ja mu nešto blaže ponavljam kako će sve biti u redu.

Proći će još desetak minuta, nekoliko oblaka odjednom je iznad grada i sasvim kratko sve izgleda kao da će pasti proljetni pljusak, a zatim ponovno počne vjetar i to je neugodnost koju smo ovoga puta uspjeli izbjeći; sunce je ponovno iznad mene i kad osjetim da se polagano počinjem znojiti, pomičem se prema hladu, promatram dvije mlade medicinske sestre koje odlaze na pauzu i sjedaju na drvene klupe preko puta bolnice, a zatim pokušam izbrojiti koliko ljudi prolazi kroz izlazna vrata. Nakon broja sedamdeset sedam shvatim da me ta mala igra uopće ne smiruje, a onda se zaustavljam na broju devedeset pa odmah i na devedeset jedan; to tata i njegova starija sestra napokon napuštaju zgradu, tatin nesigurni korak dovoljno mi govori koliko je do sad već popio, ali ne želim razmišljati o tome, nego se, dok polagano odlaze prema nedaleko parkiranom automobilu, oprezno pomičem u sjenu kioska. Izdržavam zbunjeni pogled debele cvjećarice, a zatim opazim muhu zarobljenu u

samom kutu stražnjeg stakla i kad kvrcnem po njemu, ona se ponovno uzbuđi i nekoliko puta udari u tanku stjenku koja je tako uporno brani od slobode.

Ono što sam čvrsto odlučio ne vidjeti dok u bolničkoj sobi stojim iznad Kaje: činjenicu da nakon što izgovorimo nekoliko uobičajenih rečenica, jednostavno nastavljamo šutjeti nijemo se osmjehujući jedan drugome, kao dva neznanca koji su se, pritisnuti razdražujućim okolnostima, upoznali na kratkom putovanju nakon kojeg se više nikada neće vidjeti. Ispod sunca, njegovo je lice potpuno bijelo, a kosa toliko svijetla da se upija u grubu tkaninu jastuka i odjednom mi je teško odrediti točno mjesto gdje prestaje. Na krevetu do njegovog leži potpuno nepomičan čovjek od pedesetak godina koji tolikim intenzitetom gleda prema stropu da me već nakon nekoliko sekundi natjera da sam pogledam gore. Jedna sasvim tanka pukotina koja usporeno putuje od zida do zida. Ništa više.

„Vidjet ćeš da će Tegretol upaliti“, kažem nakon što tišina postane preteška i Kaja se osmjehne, kaže da sam to već rekao, a onda i kako je siguran da imam pravo. Negdje na samom kraju hodnika glasno se zalupe vrata, vjerojatno nošena propuhom, zrak u sobi gust je i težak pa osjećam kako se počinjem znojiti. Šarenice nepomičnog čovjeka pokraj Kaje odjednom su u kutovima očiju pa tamo i ostaju. A moj brat duboko udahne, kaže da me stvarno dugo nije vidio, i slike onoga što se dogodilo ponovno su ispred mene i prisile me da još jednom zastanem.

Trenutak u kojem je osjetio da će napad biti jači nego inače, bez mogućnosti da u tih nekoliko sekundi potraži pomoć, napušten u drugoj polovici noći, negdje usred praznoga grada. Dva mlada dečka, mlađa od njega, koji ga na povratku iz Saloona pronalaze pažljivo pognutog uz fasadu, kao da je u posljednji trenutak odlučio nikome ne smetati. Tatin pogled dok sam ga vozio u bolnicu i usput mu obećao da ću se pobrinuti za sve. A onda, neobično nagnuta glava tatine sestre, gotovo kao neke velike ptice koju svakodnevno liječi u svojoj ambulanti rješavajući je groznice, plačući nad svakim ispalim perom. Samo jedan dan kasnije, savršeno čista bijela plahta navučena je skroz do Kajinog vrata poput nekog čudnog paravana, i moje nespretno složene rečenice dok mu govorim što se dogodilo s Blaškom, bez detalja, samo činjenice, i ovako sve zvuči još strašnije, ali toga sam svjestan tek kad ponovno zašutim. Nisam siguran da me u prvi trenutak uopće čuo, zurio je u cijev kroz koju mu je prozirna tekućina ulazila u podlakticu kao da odjednom pokušava dokučiti taj čudan princip nečeg potpuno stranog što prodire kroz njegovu kožu i pristavši ostati u njemu, više se nikad ne vrati. Kasno poslijepodne i Anino lice odjednom izgleda potpuno umorno i staro dok mi

naslonjena na vrata njegove sobe govori da ipak ne može ući, da budem dobar prema njemu i da ga pripazim.

A onda sam ponovno u ovom sadašnjem trenutku ispred bolesnog brata i znam da više ne mogu odgađati pravi razlog zbog kojeg sam došao. Oči nepomičnog čovjeka ponovno se vraćaju na plafon, a ja se odlučim koncentrirati samo na danas, na nekoliko trenutaka ranog poslijepodneva koje je ispred mene i na sve ono što sam gradio u posljednjih nekoliko mjeseci, jer to je jedini pravi pristup stvarima pa pogledavši Kaju, lagano pročistim grlo i pitam ga je li mu možda, negdje doma, ostao koji Blaškov poster, ili slika s autogramom, ili nešto već slično tome. A onda se ne dogodi ništa.

Odjek moga glasa ostane visjeti iznad kreveta, pa se naglo sjuri prema plahti i upije u tkaninu. Istog trenutka u sobu ulazi mlada medicinska sestra i kaže da bih trebao otići jer je vrijeme ručka, a Kaja se, ne skidajući pogled s mene kao da je na mom licu prvi put vidio nešto što ga je prilično iznenadilo, sasvim lagano pridiže u krevetu i istoga mu trena iskaču ključne kosti, a krv snažnije krene niz podlaktice. Negdje u hodniku iznenadni miris piletine i mrkve, a još dalje od toga zveckanje metalnim posuđem naguranim na mala kolica. Kaja mi sasvim tihim glasom kaže da ponovim to što sam rekao i odjednom izgleda kao da je potpuno siguran da ću, kad ponovno progovorim, reći nešto potpuno drugačije. Čokoladno srce. To je ono o čemu razmišljam ovoga trena. Mislim da ću se u idućih pola sata vratiti u supermarket, ušetati do pulta za zamatanje poklona kao da se u međuvremenu baš ništa nije dogodilo, reći: „Hvala vam najljepša“. Mala vremenska rupa u kojoj smo se tako glupo izgubili.

Osmijehujem se kao zadnji kreten pokušavajući izdržati Kajin pogled, pa se osmjehnem još jednom. A medicinska sestra koja stoji između nas odjednom je brižna majka koja će dati sve od sebe da iznova pomiri svoje dečke, prije nego što ih napokon odluči nahraniti.

Sjećam se, kad sam bio klinac, davno u osnovnoj školi, znao sam se sasvim tiho iskrasti iz kuće dok bi svi spavali i bez zaustavljanja spustiti u grad, ušuljati među ulice prekrivene pospanim narančastim svjetlom i zaustaviti se tek na nekom od raskršća uz kazalište, toliko praznih da su na trenutke izgledali potpuno napušteno. Usred noći ja sam bio posljednji čovjek na svijetu. I znao sam tako, s raširenim rukama i vjetrom koji se prelamao posvuda oko mene, dugo nepomično stajati, osjećajući potpunu slobodu i vrijeme rasprostrto ispred mene, prepuno mogućnosti. Osjećaj za koji sam mislio da sam ga nekako s vremenom

izgubio, čisto kao glupu, ali neminovnu činjenicu odrastanja i tako sve do ovog trenutka, kad se odjednom vraća silinom koja me prisloni na fasadu zgrade uz koju se nalazim i gotovo me stopi s njom, kao sjenu.

A ona se nalazi s druge strane ulice i zapravo prvo ugledam onaj mali detalj, rezultat mog luckastog prijedloga koji je prihvatila podjednako zahvalno, kao i sve što sam joj sugerirao do tada. Šeširić na njezinoj glavi s tri svježih cvijeta, bijele margarete koje na narančastoj pletenoj tkanini izgledaju kao nesporno umetnuti papirići na kojima je podsjetnik o smjeru kojim treba krenuti. Onda kad se pomakne da bi mršavi starac sa štapom kupio novine. Ili onda kad pogleda na sat pa dublje niz Ilicu, prema mjestu iz kojeg pretpostavlja da bih se ja svakog trenutka trebao pojaviti. Male, bijele upute pažljivo ugurane u pletivo, smjernice koje će joj pomoći da sakrije neugodu od prvog susreta, razmišljajući samo o onome u što bi moglo prerasti naše neobično krhko prijateljstvo, kad se napokon upoznemo.

Nekoliko ljudi polagano prolazi ispred mene, dvije se žene pozdravljaju na samom uglu ulice, zatim me neki dečko na biciklu natjera da napravim još jedan korak unatrag i sad osjećam kako me kroz crnu košulju hladi grubo lice zgrade. A onda je ponovno hvatam pogledom i sve mi odjednom izgleda pomalo drugačije, za nekoliko centimetara pomaknuto iz obrisa koji sam crtao u svojoj glavi. Njezine crte lica nešto su grublje, izraženije no što su mi to dale naslutiti njezine rečenice i kad se s već pomalo zabrinutim poluprofilom zagleda u još jedan tramvaj koji se zaustavlja na stanici ispred Konzuma, izgleda i mlađe nego što sam to mogao zamisliti. Tri dječaka projure pokraj mene mašući torbama, taksi se zaustavlja s druge strane ulice, lice čovjeka za volanom bezizražajno je i hladno, negdje iznad moje glave desetak golubova potaknutih nepoznatim impulsom nadleti mali trg i njezin pogled odjednom ih prati, a ja stavljam nogu na zebru i potpuno protrnem u trenutku u kojem pomislim da me napokon ugledala. Međutim, ona očima tek prelazi preko mene, kao da je ovo generalna proba koju je upriličila za vlastitu sigurnost, u onom dijelu svog života u kojem ja još uvijek uopće ne postojim.

Iz autobusa broj 101 ne izlazimo zajedno. Ona je na prvim vratima, tako da moram biti oprezan, sasvim siguran da je to prava stanica pa kad napokon izađe, gledajući u smjeru kojim smo došli, negdje prema gradu, ja se guram preko neke postarije žene s košarom punom povrća koja je već zakoračila na prvu stepenicu i dok izlazim, ta baba mi govori da sam trebao sići ranije jer je sad već vrijeme za ulazak, da drugi put moram biti oprezniji. Sasvim tiho se ispričavam, vlažnim prstima pritiskujući umotano srce, i na sjajnom,

srebrnom papiru ostaju otisci moje kože. Nebo iznad nas potpuno je čisto i odjednom smo sami na ulici koja oprezno zavija uzbrdo i dok je sasvim polagano nastavljam slijediti, razmišljam o tome kako nisam očekivao da sve ovo bude toliko teško. Negdje, u mojim mislima, nas dvoje se prepoznajemo već u trenutku kad nam se prvi put susretnu pogledi, pokret potpuno usporen i rascjepkan na kadrove, tako da ga mogu analizirati kako dolazi. Kratki kadar u kojem me pogleda. Idući kad se na njezinom licu pojavi prvi trag prepoznavanja. I onaj konačni, u kojem se oboje osmjeujemo, potpuno iscrpljeni ovom avanturom, ali sretni zbog toga što je kraj onakav kakvim smo ga čitavo vrijeme i zamišljali.

A sad, svladavamo uzbrdicu za još nekoliko parnih brojeva, cvijeće u njezinom pletivu izgleda kao da je samoniklo, potpuno bez njezinog znanja, pod umirujućim zrakama proljetnog sunca i dok stignemo do konačnog odredišta, u njezinoj će kosi rasti čitava livada.

Negdje u dubini mog džepa zazvoni mobitel, ona usporava korak, ali se ne okreće, to je bila tek trenutačna reakcija na zvuk koji je čula negdje iza sebe, a ja se naglo javljam jer želim da ovo odmah prestane i sad sam nekoliko koraka iza planiranog mjesta koje bi ovog trenu trebao zauzimati na pravcu od stanice do njezine kuće. S druge strane linije moj je brat i isprva sam začuđen što me uopće zove nakon onoga u bolnici, a zatim zaostajem još korak ili dva, jer me on pita znam li što je to Oxandrin, a kad kažem da mi sve ponovi još jednom, shvaćam da sam ga i prvi put čuo sasvim dobro. Nekoliko automobila prolazi ulicom u pravcu grada, jedan za drugim u maloj koloni, a ona zastaje, poseže u također pletenu torbicu prebačenu preko desnog ramena i iz nje vadi sjajilo. Nakon što Kaji odgovorim da je to anabolički steroid, on bez riječi prekida vezu, a ja znam da ovo nije trenutak u kojem se mogu probiti u pozadinu ovog čudnog pitanja. (Samo na trenutak i potpuno mehanički razmišljam o kontraindikacijama: sterilitet, rast grudi, ćelavost, pucanje tetiva, srčani udar, povećanje lijeve srčane komore, rak jetre, peliosis hepatis, akne i ciste, bijes, manijakalno ponašanje, pojava različitih zabluda.) A nakon što svladamo novi, ovoga puta najoštriji zavoj, ona napokon zastaje pred jednom od većih urbanih vila i uz dubok uzdah počinje prekopavati po torbici.

Što je to značilo – možda razočaranje činjenicom da se nisam pojavio na dogovorenom mjestu, njezini prsti nekoliko puta provire kroz rupe u pletivu, a zatim nam se pogledi ponovno sretnu, ja sam sad već sasvim blizu cilja, samo nekoliko kratkih koraka i znam da se više ne mogu skrivati. Prvi put promatram je iz tako velike blizine i njezino je lice mlado i otvoreno, velike latice margareta bacaju duge sjene na njezine visoke, bijele obraze i ona me ponovno pogleda samo na trenutak (sad je već trebala znati, i ja ću duboko zakopati još

jedan mali poraz) pa ponovno poseže za ključevima, ali ja nisam običan jutarnji prolaznik, ja se zaustavljam i na kraju, ne stigavši ni pročistiti grlo, promrmljam: „Hana...”

Nisam želio zvučati tako promuklo i gotovo bez daha pa odmah pomišljam kako ovo i nije idealan početak, a ona spušta pogled privučena škripom kočnica automobila koji je pretjerao u zavoj, a kad me ponovno pogleda u njezinim očima ne mogu vidjeti ništa drugo nego čudnu kombinaciju zbunjenosti, neprepoznavanja i uslužne pristojnosti.

„Dobar dan...“, kaže napokon, zastavši na samim vratima, s ključem napola gurnutim u okruglu, mjedenu bravu. Ono što se događa negdje iza njezinih potpuno čistih bjeloočnica tvrdoglav je pokušaj da me što prije smjesti u jedan od pretinaca svog sjećanja i gotovo mogu vidjeti pritajeni bijes na njezinom licu, jer inače je potpuno pažljiva i sistematična, ovo je nešto što joj se uopće ne događa često. A ja promatram njezine male prste još uvijek položene na hladan metal ključeva, promatram dvije čudne debele pletenice od kojih se odbija sunce i odmah upija u njezine obraze. I onda više ne mogu izdržati. Prilazim joj sasvim blizu i prije nego što joj pružim čokoladu u nespretnom obliku srca, dozvoljavam si samo jedan mali trenutak potpuno nevine intimnosti, lagano kažiprstom pređem preko njezinog vrata i kažem: „Imaš... tako lijepu... kosu.“

Još dva automobila, pločnik je potpuno prazan, a njezin pogled odjednom potpuno zamućen i izvan svakog fokusa i tek nakon što joj na njezino lijevo rame nespretno naslonim svoje sklisko čokoladno srce, uspijem primijetiti da ona potpuno panično pokušava otvoriti ulazna vrata. Tarući se uz tanku tkaninu majice, srebrni staniol proizvodi šušćavi zvuk koji se čudno nadopunjava s njezinim gustim, brzim udasima.

A ja ostajem zarobljen u onom trenutku u kojem mi ona pruža ruke, lagano me svojim malim dlanom pomiluje po obrazu, tiho mi šapne da je znala kako će sve biti baš ovako i nikako drugačije. Pa čak i nakon što se napokon uspije otrgnuti od mene i nestati u polutami začuđujuće hladnog hodnika, osjećam kako se teško budim iz tog savršenog, zauvijek izgubljenog okrajka ove priče i dok ju slijedim u mračnu unutrašnjost, čujem njezine korake na skliskom, mramornom stubištu i moj glas odjednom je toliko tanak da samoga sebe jedva mogu čuti, dok bez prestanka počinjem ponavljati: „To sam ja... to sam samo ja ... ja... Kasandra...”

Negdje, nekoliko katova iznad mjesta na kojem ostajem stajati, začujem oštar zvuk okretanja ključa, a zatim se iza nje zatvaraju teška vrata. Spuštam se na koljena desnom se rukom pridržavajući za ogradu. Iz jednog od poštanskih sandučića s moje desne strane ispala je

tanka zelena reklama koja poziva na jeftino učenje stranih jezika, sjedeći na hladnom podu osjećam kako mi nekoliko kapljica znoja putuje niz kožu, a onda se počinjem tresti, pružajući ovo glupo, smiješno, nevješto umotano srce u neodređenu gustoću zraka koji me okružuje, kao neki čudan pokušaj da stvari ponovno pokrenem od samog ishodišta i izvedem ih manje nespretno ili kao dokaz onoga što sam zapravo namjeravao učiniti, nakon što uspijem zauvijek izbrisati pogrešan početak s kojim je započelo naše prijateljstvo i krenuti prema budućnosti u kojoj smo samo nas dvoje, zajedno usprkos svemu, tvrdoglavi, ponosni i iznad svega beskrajno, beskrajno lijepi.

SOFIJA: „MOLIM TE, OTVORI VRATA.“

Jutro me omotalo svojom tankom, prozirnom paučinom pa dok bosa prolazim hodnikom, negdje iza osam, pokušavam napokon doći do daha i zaustaviti vrtoglavicu. Zidovi oko mene natopljeni su proljetnim suncem i svjetlo koje dopire kroz prozore natjera me da na trenutak sklopim oči. Onda sam u prizemlju i dok stavljam novi filter u aparat za kavu, na prvom programu podeblja voditeljica govori kako je dovoljno pogledati rascvali hibiskus u lončanici ili se bos zatrčati na svježju travu vlastitog vrta, ili svratiti na tržnicu i zagledati se u šarenilo poljskog cvijeća odloženog na drvene štandove i odmah se osjetiti bolje.

Ono što znam; mirišem na kremu za podizanje lica, mirišem na losion protiv celulita, mirišem na novu Ninu Ricci, mirišem na svježju kavu koja se plašljivo počinje pojavljivati u okrugloj staklenoj posudi.

Negdje na katu iznad mene, spavaju moj suprug, koji je tek prije nekoliko sati stigao kući s jedne od posljednjih proba prije premijere i sin koji je s društvom, negdje (kao da bih uopće i mogla znati gdje), proslavljao posljednji dan škole. A ja stojim nasred kuhinje i mirišem na novi uložak, na maramicu s losionom od kamilice, na tekući puder, na hidratantnu kremu za ruke.

Onda sam u polumraku suterena i glupi osjećaj kojeg ne mogu definirati natjera me da se naježim iako ni ovdje nije hladno, kroz napola otvoren prozor ispod velike trake za trčanje dopire tiho, ali uporno mijaukanje mačaka. Ostale sprave ostaju u polumraku i ni ne pokušavam se domisliti čemu bi mogle služiti, iz kuhinje vesele violine neke stare irske melodije, a ja na pokretnoj gumi pronalazim odbačenu Benjaminovu odjeću, vjerojatno onu koju je nosio proteklog dana. Staklenke s ukiseljenim povrćem i marmeladom, koje već godinama nabavljam od žene koja se zove Barica i ima štand na Trešnjevačkom placu, bacaju čudne sjene na zelenkasti tapison na kojem je insistirao Pavle iz razloga kojeg se više ne mogu sjetiti, a ja podižem sinovljeve stvari. Traperice, košulju s naopako okrenutim rukavima, sivo-crne čarape i bijelu majicu na kojoj onda, kad već stubama krenem prema kuhinji, opazim sasušene krvave mrlje i zraka sunca, koja ih na trenutak obasja na tankoj tkanini negdje u visini trbuha, osvijetli ih kao konačni dokaz koji bi možda i mogla razumjeti samo da sam malo prisutnija. Umjesto toga, mirišem na kupku od lavande, na kremu za stopala s ekstraktom grejpa i meda.

Gotovo pogurnuta nekim nevidljivim rukama, ponovno silazim odakle sam i došla, vraćam se u mračnu tišinu suterena. Kad je Ben bio mali ovdje je bilo njegovo utočište i nekoliko puta dnevno morala sam se spuštati ovim stubama i praviti se da ga ne vidim, sakrivenog iza stvari koje smo namijenili krupnom otpadu, između dvije mašine za veš, velikih kliznih vrata koja vode u garažu. Morala sam se spustiti do kraja, stati na samu sredinu velike prostorije i kao strogi policajac započeti uviđaj, slušajući njegove vesele provale smijeha, hvatati njegovu sjenu dok bi se pomicao po kutovima tražeći da ga otkrijem što prije, bez ikakvog odgađanja. Negdje iznad moje glave tromi koraci pa zvuk zatvaranja vrata od kupaonice, puštanja vode iz kotlića, ali ne mogu sa sigurnošću odrediti kome pripadaju.

Umjesto toga, Benjaminove stvari vraćam tamo gdje sam ih i pronašla, pažljivo ih pokušavam rasporediti po traci za trčanje, hlače na sam kraj grube gume, čarape negdje na držače i gotovo se šuljajući, kao da sam bila na mjestu koje nikako nisam smjela posjetiti, odlučujem napokon izroniti na površinu.

A kad ponovno uđem u kuhinju, ruke prinosim licu i na trenutak sklapam oči. Negdje na ekranu u kutu, jutarnji se program nastavlja reporterskim javljanjem uživo iz Šibenika, a ja mirišem na njegov znoj i znam kako je vrijeme da operem ruke.

Odjednom sam u velikoj gužvi usred Savske ceste i dok isključujem radio, razmišljam o onome što mi je rekla Miriam, pa ponovno zastajući ispred Studentskog centra, otvaram prozore i nekoliko puta snažno udahnem, pokušavajući opustiti mišiće zdjelice. Vezanoj usred limene kutije to mi se učini težom zadaćom no što sam to uopće mogla pretpostaviti pa zatvaram prozore točno u trenutku u kojem se mali Cigan u prljavoj majici bez rukava pojavi uz moj prozor i pružajući ruku, počne vikati nešto što više ne mogu čuti. Ponovno uključujem radio pa se javljam na telefon i ugodan glas s druge strane zove iz staračkog doma, obavještava me da je zdravstveno stanje moje majke ponovno pogoršano, ispresijecano čestim multi-infarktним demencijama, sve ovo zvuči mi kao unaprijed nasnimljena poruka, a zatim kad nasnimljena poruka kaže: „Halo“, shvatim da ipak nije. Poželim reći da sam na simpoziju u Düsseldorfu, poželim reći da su pogrešno nazvali i da je moja majka odavno umrla, a onda kad se i sama uvjerim u realnu mogućnost ovih opcija, odjednom sam katapultirana na drugi semafor i sad stojim ispred velikog kamiona za smeće. Dva mlada dečka u uniformama Čistoće stoje sa svake strane širokog pokretnog kotla i obojica gledaju u mom smjeru pa na trenutak spuštam sjenilo za sunce i pogledam se u uzdužnom ogledalu kojeg sam sama dala instalirati na vozačevo mjesto, a zatim im se

osmjehnem, osjećajući da je baš to nešto što bih trebala učiniti, i njihove su oči (nakon tog kratkog trenutka, u kojem sam očito postala previše stvarna) odjednom negdje drugdje.

A ja bacim pogled na semafor i crveno će svjetlo trajati najmanje godinu dana, a zatim i u samo središte velike metalne centrifuge pa mi se odjednom učini da sam negdje u njezinoj dubini, između papira, samljevenog stakla, napola uništenih crnih vreća za smeće, izgužvane plastike i tetrapaka ugledala srebrno srce. Jedan kratki trenutak ono zastaje točno u sredini čitavog tornada, nakon što sve stane samo da bi taj pažljivo umotani, a opet odbačeni poklon izronio pred mojim očima, prije nego što mu veliki, čelični noževi napokon zakopaju svaki trag.

Onda sam u ordinaciji i dok mi Sandra donosi još jednu kavu, razmišljam o danu koji je ispred mene. Dvije mlade cure s aknama, arhitektica koja se boji igala i kod koje će inače rutinski zahvat na venama zasigurno biti prava gnjavaža i danas će po treći put doći tek na polusatno razuvjeravanje kako čitava stvar ne boli onoliko koliko je ona to umislila, pa nekoliko kontrola, mladi muškarac izbezumljen alopecijom. Sandra stoji iznad mene i govori kako će preko vikenda presložiti sve registre s povijestima bolesti napisanim u posljednje dvije godine i ja joj kažem da je to stvarno odlična ideja, istovremeno pokušavajući obuzdati tupu i neodredivu bol u želucu. Zidovi oko mene obojani su u svjetlonarančasto jer sam u knjizi o Feng Shui uređenju pročitala da ta boja potiče duhovni rast i tjera čovjeka na intelektualni napredak, ali ovog trenutka imam osjećaj da se žbuka kojom su obloženi ruši na mene i pokriva me cijelu, nakon što se staklo na mojim uokvirenim diplomama i potvrdama o specijalizacijama napokon razbije o moju kožu, razreže me i ostavi da polumrtva iskrvarim do kraja, slušajući dvadesetogodišnju manekenku kako me preklinje da nešto učinim s rupama na njezinom licu prije modne revije za Heruc ili snimanja booka u Milanu.

Sandra navlači zavjese na prozore, iz metalnog lončića s ucrtanim srcima zalijeva dva puzavca i govori da je obrisala prašinu u čitavoj ordinaciji, a onda i da u novom Globusu ostavljenom u čekaonici za pacijente piše sve o novoj premijeri mog supruga, velikom spektaklu smještenom na umjetni satelit negdje u dubokom svemiru. Lagano se osmjehnem pa pomislim kako je moja medicinska sestra nevjerojatno pedantna, praktična i pouzdana osoba. A onda i da je zapravo istinski duboko poremećena. Možda je to moja prva jutarnja zadaća, posjesti ovu ženu od trideset i sedam godina koja je još uvijek nevina i to spominje kao jednu od svojih najvećih kvaliteta, uz bespoštedan rad i požrtvornost i slijepo obožavanje svog oca zbog kojeg je otišla u medicinske sestre, nakon što je on obolio od

leukemije i reći joj da bi trebala uzeti dugi godišnji odmor i otići na opsežnu psihoterapiju.

Ali umjesto toga, ja tek otpijem još gutljaj kave, ruke namažem hranjivom glicerinskom kremom za koju sam sama napravila recept, pogledam na sat, a da ne vidim što zapravo pokazuju kazaljke pa kažem glasom iz kojega je moguće dohvatiti samo beskrajni mir: „Mislim da možemo krenuti.“

Pred sam kraj radnog vremena netremice promatram lice mlade žene koja sasvim mirno sjedi u stolici preko puta mog velikog stola i govori da je pomalo umorna jer njezina beba, njezin mali Petar ponovno nije spavao čitavu noć, a suprug koji radi u hitnoj pomoći stalno odrađuje noćne smjene, samo zato da napokon uspiju zaokružiti financijsku konstrukciju za vjenčanje koje je već idući mjesec ispred njih, a onda otputuju i na bračno putovanje o kojem sanjaju stvarno dugo. Ivan ima neke svoje ideje, ona bi tako rado voljela vidjeti Korčulu, ali nikako da uvjeri svog supruga da ovako malu bebu ionako ne mogu ostaviti nekome na brigu, pogotovo zbog toga što je ona odlučila dojiti što god to dulje bude mogla. Ali to ionako nije važno. Važno je da oni imaju planove, važno je da oni imaju vremena i sve što je pred njima ostvarit će, prije ili kasnije, u svakom slučaju polagano, napredujući korak po korak.

Moja medicinska sestra ulazi bez kucanja i u prvi trenutak djeluje toliko zatečeno kao da nije sama poslala novu pacijenticu u moju ordinaciju, a onda mi napokon prilazi i tiho govori da je gospođa Mikulić zvala zbog previjanja, ili neku podjednako nevažnu sitnicu, čitavo vrijeme ne skidajući pogled sa žene koja mirno nastavlja sjediti preko puta nas. Međutim, nastaviti ću se praviti da ništa od ovoga nisam vidjela, da nemam pojma koliko je snažna ta bizarna Sandrina glad prema umiranju, pa se odlučujem koncentrirati na činjenicu da će preko vikenda svojim spretnim prstima izvesti potpunu reorganizaciju mojih registara. Istog trenutka kad napokon otvori vrata i izađe, mlada žena koja se zove Marta gotovo se na očigled opušta. Iz čekaonice dopire trag neonskog svjetla i Purcellova sonata koja se vrti neprekidno ispočetka jer sam sama odlučila da bude tako. Iznova bacam pogled na nalaze koji su upravo stigili, iza obloženih vrata začujem zvono iz prizemlja i kratkotrajno zujanje portafona i izgleda da još uvijek nisam gotova, a zatim ponovno podižem glavu i lagano se osmjehnem ovoj mladoj ženi, vraćajući joj fotografiju tek rođenog sina. Dječak koji se zove Petar leži na širokom žutom ručniku od frotira čiji krajevi izlaze iz okvira fotografije i osmjehuje se svojim bezubim, širokim osmjehom, potpuno nesvjestan metalnog i stranog oka kamere. A njegova mama koja sjedi u stolici trudeći se zauzeti što je manje prostora moguće, sa svojim sitnim licem i dugom, ravnom kosom izgleda kao vila koja je išetala iz

nekog dokumentarca o šezdesetim godinama da bi došla u moju ordinaciju čuti kako će je melanom koji se razvio iz madeža na njezinom vratu najvjerojatnije ubiti za manje od godine dana.

Negdje vani, Sandra otvara ulazna vrata, a zatim čujem tihi razgovor u predvorju, a Marta fotografiju poslušno vraća u novčanik, kao da je odjednom iz nekog razloga shvatila kako je trenutak u kojem mi je odlučila pokazati svog malog sina zapravo bio tek potpuno nepriličan impuls žene još uvijek u potpunom hormonalnom disbalansu, koji ju je natjerao raditi stvari koje inače nikako ne bi. S moje desne strane počinje svijetliti vanjska telefonska linija, vani, na ulici, tramvaj se oglašuje nepodnošljivom škripom pri skretanju u Draškovićevu, a ja napokon počinjem govoriti, neobičnim jezikom kojeg sam davno svladala upravo za trenutke poput ovih, čitavo vrijeme razmišljajući o tome kako dolazi ljeto, o tome kako će uskoro biti nevjerojatno vruće, na ulicama kojima će se do duboko u noć razlijevati asfalt prijeteci da uđe u baš svaku kuću, iza svakih vrata koja mu se nađu na putu i slijepi nas uz tlo u onom položaju u kojem se zateknemo iza buđenja, još uvijek sneni, još uvijek potpuno usporenih pokreta, još uvijek tek smiješno poluživi.

A prošlo sam ljeto provela na Malti. Samo dan nakon što je Pavle otišao režirati Angelu Gheorghiu u *Lohengrinu* na bayreuthskoj pozornici, ili Josea Curu u bečkoj obnovi *Trubadura*, ne sjećam se više, otputovala sam u Ljubljano, sjela na avion Air Malte i deset dana provela na udaljenom otoku usred nevjerojatno slanog, toplog mora. Nisam dobila sobu u hotelu Mercure Grand San Antonio gdje sam zapravo napravila rezervaciju pa su me na brzinu smjestili u manji Il Pallazzin. Glupi nesporazum, nekakvo natjecanje pjevačkih zborova koje je ušlo u neočekivano pripetavanje ili nešto slično tome. Glavobolja, tableta, zurila sam u dvije debele Britanke pokraj recepcije, potpuno crvenih leđa i obrazima s kojih se u živim plahtama gulila koža i iz nekog se razloga odlučila ne suprotstavljati.

U hotelskoj sobi, zamalo me udarila struja dok sam uključivala televizor, sa svog balkona imala sam otvoren pogled na mali hotelski bazen u kojem su se neki slovenski klinci nabacivali napuhanom loptom, a onda i na nepregledno more ispred mene koje je ostalo u potpunoj magli, kao da se nalazim na samom kraju svijeta, a oblaci guste pare iznad valova samo su milostivi pokušaj da se ta činjenica nekako sakrije pred mojim očima, da je zaboravim.

Svako jutro jela sam lubenice i one su bile potpuno bezbojne, gotovo gumene, čudno

gnjecave. Mlada konobarica u prekratkoj suknji i neobičnim čizmama rekla je da je razlog tomu taj što otok ima puno premalo vode. U Malta Timesu pročitala sam da se jedan od aviona Air Malta zapalio pri polijetanju za Moskvu i onda satima gorio u zraku. Putovala sam gradskim autobusima s jednog kraja otoka na drugi i brzo shvatila da ne postoji baš nikakav vozni red. Posjetila sam La Vallettu i tamo dugo zurila u tipa koji je ispred velike knjižnice radio portrete. Jedva dobila stol u malom restoranu Da Pippo, osjetila čudnu vrtoglavicu u vlažnoj špilji u kojoj se dugo skrivao sveti Pavao. Kupila košulju u Stefanelu i bombice za kupku s aromom lavande u Body Shopu. Popila nekoliko boca malteškog piva Cisk, u baru Misfits u Pacevilleu, prije no što me zgodni mulat za šankom nagovorio na čašicu apsinta sa zapaljenim šećerom. Posuda za šećer bila je prašnjava, šećer unutra star i grudast. Kupala sam se na crnim stijenama ispod McDonald'sa, na kojima se samo noć prije jedan pijani njemački turist okliznuo, razbio glavu i poginuo. Trajektom sam prešla na otok Gozo, čekala u redu za bocu obične vode ispred žene koja je čudno zaudarala i neprekidno mi se osmjehivala. Kupila sušene rajčice i tradicionalni sir u maslinovom ulju u mjestu koje se zove Rabat. Ručala gulaš od zeca na terasi s pogledom na trg, promatrala njemačke turiste obilježene velikim, zelenim naljepnicama koji su pokušali pronaći malo hlada. Zaključala se u zahod i nekoliko minuta umivala u hladnoj vodi, a onda potrošila sve vlažne maramice, brišući lice, vrat, pazuha. Kupala se na pješčanoj plaži Ramla Bay, zamolila mladog mještana da me fotografira ispred kamenog spomenika Djevici postavljenog na samu obalu, oštećenog godinama i vjetrom. Čudan crveni pijesak spremila sam u praznu plastičnu bocu od vode i onda je zaboravila negdje na plaži, sasvim blizu previše toploga mora.

U hotel se vratila sasvim kasno, promatrajući kroz prljavi prozor žutog autobusa svjetla na plažama uz cestu, male malteške obitelji okupljene uz vatru i roštilj, kao da su čitavo poslijepodne sve svoje dnevne boravke izvlačili na pijesak, bez straha od plime. A onda, ponovno u nevelikom predvorju, prvo sam na recepciji tražila nove ručnike, a zatim dugo ostala ležati u krevetu, promatrajući još jedno prijedpodne puno neobične magle, sve dok u sobu bez kucanja ili ikakve najave nije ušla debela i znojna spremačica, pogledala me sa zanimanjem i napravivši još jedan korak prema tamnoj unutrašnjosti iz koje sam ju netremice promatrala, tiho upitala: „Ju sik?“ a zatim, nakon što sam je samo nastavila promatrati, gotovo majčinski prošaptala: „Ju rest, ju rest, ju rest“, i bez ikakvog dodatnog zvuka za sobom zatvorila vrata.

A ja sam idući dan pokušala svladati velike valove na plaži Ghajn Tuffieha, nekoliko puta zalutala na putu do Mdine, gubila se unutar zidina staroga grada, vraćala se u Katedralu, zametnula futrolu za fotoaparat, izmijenila nekoliko riječi s mještankom od koje sam na

štandu kupila pitu od jabuka, probala Kiney, ali mi se nikako nije svidio jer je previše sladak, uplatila izlet na gotovo nenaseljen otok Comino, a onda u posljednji trenutak odustala, posjetila gradić Mostu i tamo sudjelovala na procesiji za Veliku Gospu, razgledavala kipove svetaca i svaki je od njih držao sjekiru ili nož gledajući me svojim teškim optužujućim očima, potpuno se izgubila u predgrađu i osjetila kako me u velikoj gužvi netko dodiruje po leđima i na kraju završila u malom ribarskom mjestu Marsaxlokk na samom jugu otoka, tamo s mještanima pila crno vino na rivi i po prvi put osjetila pravi miris Mediterana.

Nakon prvog dana više nisam palila televizor. Sa sobom sam ponijela Cunninghama, ali nisam ga ni otvorila. Samo sam prvo jutro popila kavu. Snagom volje ignorirala marmeladu s narančinom korom. Bila previše umorna za ikakav šoping u Sliemi. Nijednom sjela u hotelsku kadu. Konj upregnut u kočiju ispustio se ispred ulaza u hotel, nisam vidjela kad su to počistili. Niti tko. Umjesto toga, zurila sam u osobu na susjednom balkonu i bez uspjeha nekoliko dana za redom pokušavala odrediti je li muško ili žensko. Kušala čudno velike domaće raviole u restoranu Oleander u Xaghri. Rezala nokte i zakrvarila plahtu. Dugo ostala na klupi ispred hotela pokraj omanje, tužne palme, osjećajući kako mi topla i uporna noćna vlaga natapa obraze i u potpunoj tišini duboke ljetne noći pomaže da zaboravim baš na sve. A dvije večeri kasnije bila sam ponovno u Zagrebu.

Idući dan je subota i ja napokon pronalazim svog sina, u kupaonici na katu kako, samo u boksericama, nespretnim pokretima gura prljavi veš u mašinu kroz veliki otvor na vrhu, naglo povlačeći ruku u posljednji trenutak kao da bi mu ih metalni bubanj mogao odgristi. Kad uđem u potpuno plavu prostoriju, Benjamin se usporeno okrene prema meni, kao da sam neki dosadni posjetitelj kojeg nije očekivao, ali čiju prisutnost mora podnijeti jer će sve trajati stvarno vrlo kratko, a onda se gotovo odmah vrati onome što radi. Njegove dvije velike šake posežu za košuljama na način na koji to čine nekakvi pustolovi gurajući ruke u vlažnu i neizvjesnu unutrašnjost špilje. Promatram njegova široka leđa koja su potpuno mokra i sasvim je očito da je trčao na onoj svojoj traci. Kad se sagne po preostale majice, među njima opazim onu s krvavim mrljama, a zatim se čujem kako govorim i pitam ga što radi. Dvije kapi znoja spuštaju mu se niz guste dlačice na krajevima obraza i gube negdje na vratu, tek je jedna kapljica zastala negdje na njegovoj bradi hvatajući zraku jutarnjeg sunca, odbijajući je o moje zjenice.

„Što misliš?“ kaže prilično grubo, a onda odmah nastavi nešto mekše: „Perem veš“, a ja snažno klimnem glavom pitajući se odakle dolazi ta potreba da mu se pod svaku cijenu

svidim, koja negdje duboko u meni raste kao čudni parazit debljajući se potpuno proporcionalno njegovom sve bržem odrastanju. Razmišljam o tome da možda upravo tu leži moja najveća pogreška; uvijek sam osjećala da nas dvoje dijelimo istu tajnu, čak i nakon što sam shvatila da ju je on iznenada zaboravio, a ja sam se obavezala na apsolutnu šutnju i ne mogu je ponovno podijeliti s njim, iako bih to voljela više od ičega.

Benjamin naglo ustaje, pogleda me i samo na trenutak imam osjećaj da mi želi nešto reći, u njegovim očima odjednom je neka divlja i meni potpuno nepoznata bol koju još do sad nisam osjetila, da bi je odmah trenutak iza smijenio njegov ironičan osmijeh dok govori kako će mi prepustiti kupaonicu jer mu se jutros baš nikuda ne žuri. Stojimo jedno nasuprot drugome i iako se silno trudim, ne mogu ne osjetiti njegovu iritaciju samom činjenicom da sam ovdje i umjesto da ga udarim po njegovom zgodnom, samozadovoljnom licu (o čemu ne razmišljam ozbiljno, zapravo stvarno ne), koje me toliko podsjeća na njegovog oca, jednostavno zatvaram vrata nakon što izađe i naslonim se na njihovu hladnu površinu, osjećajući sasvim lagani trag omekšivača, sapuna za ruke, njegovog dezodoransa i sitne, fine prašine.

Ostatak istog prijepodneva pomažem Sandri razvrstati kartone od prethodne godine, čitavo vrijeme potpuno isključena dok mi ona govori o svom teško bolesnom ocu i odjednom se osjećam kao daleka rođakinja puna sućuti, koja je diskretno upućena u sve tragične detalje, kako bi pravovremeno mogla uskočiti u onom trenutku u kojem svi ostali članovi obitelji napokon odluče malo predahnuti. Promatram Sandrine teške, ali nevjerojatno brze ruke kako velikom brzinom vade povijesti bolesti iz starih i stavljaju ih u nove fascikle pa razmišljam i o tome da je možda konačno došlo vrijeme da uvedem kompjutor, ali iako Sandra ne kaže ništa kad to napokon spomenem, nešto u njezinom pogledu sluti na sasvim tihiu pobunu i odjednom imam osjećaj da bi bila u stanju srušiti čitav sustav samo da se može i izvan radnog vremena zakopati u ove papire i nekoliko sati kasnije izaći na suncem obasjanu Draškovićevu kao potpuna pobjednica.

A onda, tek desetak minuta nakon što se moja medicinska sestra vrati svom ocu, Ranka sjedi u stolici ispod snažnog svjetla i dok pripremam ampule Juvaderma ona je na rubu suza dok mi govori kako ju je trenerica joge koju sam joj ja nedavno preporučila prvo bacila u duboki trans, a onda ukrala plavu prostirku iz Ikee i još petsto kuna iz novčanika. Negdje vani, na ulici, snažna škripa kočnica pa nakon što jedne sekunde sve zastane u potpunom vakuumu, promet normalno krene dalje. Ne skidam pogled s inzulinske igle koju uvodim u ampulu i istovremeno svojoj najboljoj prijateljici mirnim glasom govorim da je sigurno nešto

pomiješala i nakon što iz igle istisnem malo prozirne tekućine, sjedam u stolicu iznad nje.

„Sigurna si da je ovo kao Botox?“ pita me zaustavivši me tik do svog obraza, dok joj na vrhu donje trepavice zastane jedna suza. Ponavljam joj da je riječ o sintetičkoj supstanci nove generacije vrlo sličnoj kolagenu, da sam je već isprobala i na sebi. Ranka se zabulji u moje lice, pod povećalom njezine oči izgledaju kao dva nenastanjena planeta i dok joj malo Juvaderma nanosim ispod kože desne jagodice i odmah je krenem snažno masirati kažiprstom, odlučujem da ću čim ode nazvati joga majstoricu Miriam i otkazati joj idući termin.

Zatim sam ponovno u automobilu na putu do frizerskog salona i kad mi zazvoni mobitel, to je Benjaminova djevojka i ne mogu ju dobro razumjeti, jer mi pokušava nešto priopćiti kroz neartikulirane uzdahe pa kad isključim radio i pitam da ponovi ono što je rekla, ona nekoliko trenutaka ne kaže ni riječ, a zatim se ispričava i prekida vezu. A onda se javlja ponovno, nekoliko minuta kasnije, u trenutku u kojem sam zarobljena usred novog prometnog čepa i ovome ne mogu pronaći baš nikakav suvisli smisao pa dok njezin glas postaje sve tiši, promatram kako dva mlada dečka preko starih plakata u Vukovarskoj ulici uz pomoć debelog sloja bijelog ljepila nanose nove i nekoliko idućih dana tu će biti neki koncert u Tvornici, nova predstava kazališta Trešnja i Replay. Znam da sam nešto zaboravila, u torbici ne mogu pronaći tablete protiv glavobolje i trenutak prije no što ponovno krenem, jedna se debela muha zaleti u staklo, gađajući moju glavu kao da odjednom, čak i kroz potpuno zatvoren automobil počinjem nepodnošljivo smrdjeti.

Nakon što napokon parkiram auto, moram zamoliti mladu djevojku koja se sasvim slučajno zatekla pokraj mene da mi ubaci sitni novac u automat za parkiranje, jer sam od snažnog bubnjanja u sljepoočnicama odjednom gotovo poluslijepa i ona to poslušno čini, a ja promatram kako joj se niz kornet, a onda i niz kažiprst, sladoled bolesno crvene boje polagano slijeva u dlan.

Nakon nekoliko minuta bol polagano počinje popuštati i sad se opuštam, dok vrškovi moje kose padaju na velike bijele pločice, dok slušam djevojku koja mi svoje tanke prste ne prestaje zabijati u skalp i istovremeno me pokušava zabaviti umobolnim pričama o tome što je baš jučer napravila s pramenovima neke manekenke ili pjevačice čije ime zaboravim točno u trenutku u kojem ga ona izgovori. Voljela bih da jednostavno začepiš. To sam trebala reći, ali ipak nisam, predugo sam čekala na ovaj termin da bih si mogla priuštiti nešto slično pa odlučujem jednostavno biti zahvalna na malim stvarima. Činjenici da je moja glavobolja gotovo čudesno nestala. Ili onoj da nemam dvadeset šest godina i još samo nepunih

dvanaest mjeseci života, jer me se moje vlastito tijelo odlučilo odreći, uništiti me preko malog smeđeg madeža na vratu, potpuno me iscijediti. Zbog toga u velikom ogledalu tek potražim pogled djevojčice u smeđoj pregači, osmijehnem se i pitam: „A što mislite, kako bi ta nijansa stajala meni?“

Nakon jedan sat i dvadeset minuta odjednom sam u potpunom mraku velike scene kazališta Gavella i dok promatram supruga kako s čovjekom zaduženim za rasvjetu postavlja reflektore za jednu od ključnih scena posljednjeg čina, dugo zurim u čuperak koji Pavlu strši gotovo na samom vrhu glave kao neka čudna izraslina i svaki put kad rukama prođe kroz prosijedu kosu, nekako ga uspije zaobići. Negdje iza njega, kao veličanstvena pozadina, konstrukcija od čelika i stakla sa zvijezdama od malih žarulja koje se neprestano spuštaju do poda i ponovno podižu. Nakon desetak minuta Pavle dolazi do mene i prije nego što išta kaže, pitam ga je li znao da je naš sin prekinuo s djevojkom samo nekoliko dana prije maturalne večere, a on izgleda potpuno zbunjeno dok mi govori: „A kakve veze maturalna večera ima s tim?“

Daleko u pozadini, glumac koji bi mi nakon toliko pustih godina provedenih na premijerama trebao biti poznat, ali ipak nije, započinje sa svojim monologom i da ga nastavim promatrati, vidjela bih kako nakon petog ili šestog stiha gubi ravnotežu i zamalo pada jednu platformu niže. Umjesto toga sama popravljam Pavlov čuperak i slušam ga dok mi govori da mu je strašno žao, ali jednostavno nema vremena za ručak, jer upravo radi na ključnoj sceni drugog dijela predstave, u kojoj nakon što bljesne laserski mač, Amalia ostane bez glave, a negdje u daljini, u ne tako dalekoj galaksiji, istovremeno se otvori zlokobna svemirska crvotočina.

I baš zbog toga, dvadesetak minuta kasnije, sjedim sama u automobilu na prepunom parkiralištu ispred Okrugljaka, na mjestu koje sam jedva dobila od uniformiranog čuvara i ostajem nepomična sve dok neki auto ne stane iza mene i potrubi upalivši duga svjetla, a čuvar mi napokon pokuca na prozor i pita jesam li uopće namjeravala ući. Nekoliko dugih sekundi razmišljanja, kao da je ovo najteže pitanje na svijetu. Napokon odgovaram da nisam i nakon što mi mladić osigura prolaz, izlazim iz parkirališta i polagano se vraćam prema gradu.

Ono što vidim kroz prozor svoje spavaće sobe; sasvim svijetla mjesečina odbija se od praznih aluminijskih zdjelica za mačke, koje ovako preko noći izgledaju kao dva metalna oka kojima

me ovo tamno dvorište netremice promatra pa kako ne mogu spavati, odjednom imam nevjerojatnu potrebu opravdati se, ispričati za sve. A dvorište je ponekad razroko, a ponekad do jutra jednostavno bulji svojim nijemim, potpuno nemilosrdnim očima. Kao da sam odjednom sama i pred svima pozvana reći nešto u svoju obranu, opravdati se zbog onoga što sam dosad učinila, a ne mogu se sjetiti koliko toga smijem sakriti, što sam već do sad ispričala i hoće li mi nakon takve neočekivane ispovijedi uopće biti bolje. Ležim u krevetu još uvijek s naočalama na licu i nakon što otvorim oči, tupo gledam ravno ispred sebe pokušavajući otkriti trenutak u kojemu se nalazim, a onda *Da Vincijev kod* sklizne s mog trbuha i zaklopi se negdje s moje desne strane dodirujući mi podlakticu i sad više ne znam gdje sam stala, ali ta me činjenica ostavi potpuno ravnodušnom. Već treći put ponovno sam na početku i možda je napokon došlo vrijeme da jednostavno odustanem.

Kad sam bila mlada, noćima sam kao luda čitala poeziju, a danas bi mi slika same sebe s Rimbaudom u krilu izgledala tek kao patetičan pokušaj da se vratim tamo odakle sam davno otišla, ne okrećući se za sobom, misleći da sam tek na početku. A sad, pitam se koliko o meni govori činjenica da čitam samo one knjige koje se dovoljno dugo zadrže na prvim mjestima relevantnih top-lista, a onda, gotovo raspoložena tom iznenadnom spoznajom koje možda do sad i nisam bila svjesna, knjigu ponovno stavljam u krilo i otvaram poglavlje broj jedan. I netko će ponovno oduzeti život nesretnom kustosu Louvrea.

Samo minutu nakon toga, jedna munja raspolovi savršeno čisto prozorsko staklo, negdje na tamnom horizontu tanka silueta šulja se po udaljenom krovu, neki se čovjek snažno pridržava za televizijsku antenu i ono što mi jedan trenutak izgleda kao neobična borba za život kojoj odjednom svjedočim, pretvara se u pokušaj da se s jednog od ekrana u ovome gradu napokon istjeraju uporne smetnje, statički valovi i snijeg. Ponovno zaklapam crvene korice i u deset minuta do dva zamućena La Gioconda uputi mi sramežljiv, djevičanski osmjeh. U jednom trenutku učinilo mi se da vani puše vjetar, a onda sam negdje u dnu kuće čula potpuno nedefiniranu čudnu buku koja me zapravo i izvukla iz sna. No, sve što sad dolazi do mene tupo je udaranje debelih kapljica po prozorskim okvirima, izgleda da je napokon počela kiša, a ja ustajem.

Neću ništa ogrnuti (zrak je topao i vlažan), Pavlova polovica kreveta još je uvijek prazna i potpuno netaknuta, a ja sam odjednom u prizemlju, iz nekog razloga potpuno bosa, gurajući palce u čvrstu tkaninu tepiha. Kuhinja i dnevni boravak u mraku su, mutno svjetlo javne rasvjete ispresijecano je jakim proljetnim pljuskom i svi obrisi izgledaju poznato, potpuno netaknuto. A onda silazim još jednu etažu niže pa i dalje ne paleći svjetlo, desnom nogom

ugazim u nešto gusto i ljepljivo i kad napokon dosegнем prekidač, na bijeloj koži moje noge marmelada od višanja izgleda kao zgrušana krv.

Nakon što sve porazbacane staklenke vratim na mjesto i one dvije razbijene bacim u smeće, pažljivo skupljajući debelo staklo, krpom brišući pod, a onda i grubu gumu Benjaminove mehaničke trake za trčanje, polagano se vraćam na kat razmišljajući o tome koliko sam vremena provela u podrumu, je li napokon prestala kiša, jesam li propustila vidjeti nešto što mi nikako nije smjelo promaknuti. Ponovno u hodniku iz kojeg sam krenula i dalje u potpunom mraku, zastajem ispred sobe svoga sina, a onda, iako sam pokušala zaustaviti taj impuls u sebi, ipak otvaram vrata. Benjaminova je soba u polumraku i ne treba mi dugo da ugledam njegovu siluetu na krevetu, obris širokih leđa i njegovo tiho, jednolično disanje. Oprezno se naslanjam na vrata u strahu da ne proizvedem neki zvuk pa promatram svog sina iznenada silno želeći da on osjeti moje prisustvo, no odmah potom nesigurna bih li uopće željela ovog trenutka razgovarati s njim i što bih mu zapravo mogla reći. Zbog toga polagano krećem dalje i njegov obris u negativu vanjskog svjetla ostaje nepomičan, a ja se vraćam u krevet, gotovo iste sekunde u kojoj začujem ključ u bravi ulaznih vrata, još uvijek s dovoljno vremena na svojoj strani da knjigu mogu odložiti na noćni ormarić, potpuno se umiriti ispod plahte i ugaziti malu svjetiljku pokraj kreveta.

I dok nekoliko minuta kasnije sklopljenih očiju slušam kako se Pavle svlači, svoje stvari stavlja preko stolice pokraj kreveta, a zatim ispod jastuka izvlači pidžamu i zatvara se u kupaonicu, odakle krene zvuk sasvim tankog traka vode u umivaoniku, razmišljam o tisuću stvari odjednom.

Razmišljam o tome kako bih možda mogla promijeniti boju sobe. Iz bijele u svjetložutu. A onda i premjestiti one dvije slike iz hodnika, a tamo vratiti ovu koja visi iznad mene. Dok Pavle odlazi pod tuš i voda zvuči kao udaljeni pljusak, razmišljam o tome kako bih umjesto drvenih vrata ormara mogla staviti ona od mutnog stakla, kako bih mogla zamijeniti zavjese i kupiti još jedan komplet posteljine. Nakon novih deset minuta, Pavle je napokon pokraj mene i težina kreveta ponešto se izmjenjuje, a ja i dalje mogu osjetiti vlagu proljetne kiše na njegovoj koži. Izbacit ću smeđi tepih, nabaviti onaj bež što sam ga nedavno vidjela u Solidumu i nekoliko trenutaka ponovno ću biti dobro.

Idućih desetak minuta moj suprug i ja odajemo dojam usnulog bračnog para, a kad se napokon duboko ugnijezdim u iluziji da sam ga još jednom uspjela prevariti, on sasvim tiho kaže: „Ovo će biti teška premijera“, a zatim se, ne čekajući moj odgovor okrene od mene. Potpuno ukočena, na trenutak zadržim dah i znam da je to samo još jedna pogreška u nizu

onih što sam ih načinila. Pavle duboko udahne pa zatim još jednom, a meni na pamet odjednom padne misao koja bi me možda trebala uznemiriti, ali iz nekog razloga to ipak ne čini. Samo trenutak prije nego što napokon zaspim, pomislim na novi komplet ručnika, proljetno cvijeće koje sam namjeravala presaditi, lak za parkete koji bi ovoga puta trebao biti gušći i s nešto manje sjaja. I odjednom se osjećam kao zatvorenici osuđeni na doživotni zatvor, koji crtežima na smeđem papiru prikraćuju vrijeme i onda ih lijepe na vlažne zidove i na svakom drugom nalazi se livada ili sunce.

Kad netko stvarno dugo živi u zatvoru, sve što mu preostaje jest da se barem nakratko pokuša pozabaviti njegovim uređenjem.

Nakon što Benjamina upoznam s prorektorom za nastavu (Bože, zanimljivo je kako neki ljudi čudno stare, Vjeku zamalo nisam ni prepoznala, ali ono što je najčudnije, gotovo se uopće nije promijenio, jednostavno na neki neobjašnjivi način nije prisutan, gdje sam ono plesala s njim, a mom sinu sunce ulazi u oči i odjednom izgleda potpuno nedokučivo, mlada žena nekoliko puta bez kucanja ulazi i prekida naš razgovor, Benjamin zuri u svoje nokte toliko koncentrirano kao da bi ovoga trenutka mogli eksplodirati, odjednom uopće nisam sigurna da je ovaj studij ono što on zapravo želi, čitavo vrijeme nevjerojatno me steže grudnjak, Vjeko mi se osmjehuje i izlazi, što sam na fakultetu zapravo mislila o njemu? nisam sigurna da volim situacije u kojima se moram na ovaj način zaduživati, to je ono što mi je sasvim jasno), nas dvoje nesigurno stojimo na ulazu Medicinskog fakulteta. Mogla bih biti i na kraju svijeta da i dalje nemam nikakvog, ni najmanjeg uvida u ono što bi moj sin zapravo trebao biti. Kao da se odjednom i sam pretvorio u jednu od onih sjena izraslih iz njegove neobične potrebe da još kao dječak zamišlja nepoznate ljude posvuda u kući, prepoznaje ih u samo sebi jasno objašnjivim tragovima i pokuša me od njih zaštititi svojim malim rukama. Nikada to nisam pročitala nikako drugačije, nego kao neobičan izraz privrženosti, a sad, dok ga promatram na proljetnom suncu, zapravo više uopće nisam sigurna. Uopće nisam. I dok nastavljamo stajati na vratima, poželim ga upitati kad se zapravo jučer vratio kući, ali od te informacije odjednom mi je zanimljiviji način na koji promatra mlade studentice, a one prolaze pokraj nas i nestaju negdje u predvorju, o čemu sad razmišlja, ne bih se usudila pogađati koja mu se svidjela, možda ona u bijeloj košulji, tako sam užasno slaba, odjednom ovako potpuno razoružana spoznajom da ga ne bih voljela susresti još jednom, u slučaju da mi se kao potpuni neznanac predstavi na ulici, zatraži moju pomoć, pruži mi ruku.

„Idemo, što kažeš?“ napokon ga čujem govoriti i umjesto da mu predložim da sjednemo na

kavu u jedan od kafića negdje na Šalati, samo kažem da mi treba auto i on bez riječi klimne glavom, a kad smo napokon na samom početku Šloserovih stuba kao pred provalijom, on tiho kaže: „Hvala mama“ i zatim brzo nestaje silazeći stubama, grabeći dvije po dvije. Nastavljam ga promatrati sve dok ne dođe do samoga dna, nekoliko mladića s kojima se mimoišao sad prolaze mene, on nastavlja dalje ne pogledavši još jednom prema mjestu na kojem me ostavio, ne znam zašto, ali glupo mislim da sam barem to zaslužila, a onda se napokon okrećem i odlazim prema parkiralištu.

Samo nekoliko trenutaka kasnije, ubacujem u prvu brzinu i pogledam u retrovizor, tek zbog toga da bih iznova shvatila da je to bio još jedan trenutak u kojem sam se povukla, potpuno poražena i ponovno ga iznevjerila. Pa okrenem ključ i sad je sve mirno i ja sam iznova dovoljno mlada da se naslonim na prozor i još jednom kažem svome sinu da bude dobar i sluša ono što mu se govori, gledajući kako velika torba na njegovim leđima nestaje niz ulicu da bi mu se, samo trenutak prije nego što ga izgubim iz vida, pridružile druge dvije podjednako široke torbe i sad smo u ranoj jeseni 1994. godine. Upravo sam otvorila privatnu dermatovenerološku ordinaciju i odlučila sa sobom iz Doma zdravlja na Vrbanima uzeti Antoniju, staru, ali potpuno pouzdanu medicinsku sestru, jer ne vidim da bih ijednoj drugoj mogla na ovaj način vjerovati. Moja majka leži u odvojenoj sobi u Vinogradskoj bolnici, koju sam joj uspjela osigurati nakon novog, ovoga puta nešto jačeg moždanog udara, međutim, bez obzira na to, prognoze su dovoljno dobre da bih trebala započeti s traženjem odgovarajućeg staračkog doma. Pavle se upravo nalazi između režije *Koriolana* u Slovenskom mladinskom gledališću i nekog suvremenog hrvatskog teksta za koji nisam čula, u Teatru &TD. Moj sin odlazi na prvi sat (i to je Priroda i društvo), na kojem će pokazati kako je od kestena i čačkalica napravio ježa, a ja ostajem na prozoru promatrajući kako njegova mala silueta nestaje u magli kasnog rujna i već u trenutku kad ga jedva uspijevam prepoznati, on se odjednom okrene i snažno mi mahne, svojom malom rukom kidajući rukavce jutarnje izmaglice, a onda, kao da sam samo zbog toga proživjela čitav svoj život, i ja svom snagom odmahnem njemu.

U vrtu staračkog doma sve je potpuno mirno, usporeno do posljednjeg detalja i iako je ulica sasvim blizu, a onda i parkiralište na kojem sam prije nekoliko trenutaka ostavila svoj crni ford, sve mi izgleda kao da je netko podignuo nevidljivi zid između travnjaka s nekoliko razlistanih lipa i čitavog ostatka svijeta. Ovu zgradu pretvorio u izolirani brod koji plovi

prema svom beskonačno udaljenom odredištu bez obzira na to što se događa oko njega. Sva gibanja iz stvarnosti ovdje su tek najtiši završetak jeke koja se, nakon što lagano udari o ciglenu fasadu, odmah raspada i nestaje u travi još uvijek vlažnoj od jučerašnje kiše. Svaki preostali zvuk pokriven je jednoličnom instrumentalnom glazbom koja dopire iz unutrašnjosti, gusti odjeci ksilofona i violina prikrivaju škripu kolica, uporno kašljanje iz jednog od apartmana na drugom katu, korake po kamenim pločama dvorišta.

Promatram dvije starice koje prolaze u svojoj polaganoj, opreznoj šetnji pokraj mene, a onda i djevojku u plavoj uniformi koja se u pravilnim razmacima pojavljuje na balkonima na prvom katu, zalijevajući cvijeće. Sve se zapravo događa toliko usporeno da i mojoj ruci, dok popravljam pramen kose koji mi se spustio na vrat, treba nevjerojatno puno vremena da ga uhvati, a zatim i vrati u frizuru. Lagani nalet vjetra odjednom pojača glazbu iz predvorja i propušta je kroz iznenada stvorenu napuklinu daleko prema svijetu, ponovno popravljam kosu i samo jedan trenutak razmišljam o tome da upalim cigaretu, a onda se događa ono za što sam pretpostavila da se jednom i mora dogoditi. Starice su napravile puni krug i vraćajući se, ona bliža meni, ona koja mi se osmjehnula, sad govori da je jutro stvarno krasno, a zatim me pita koga sam došla posjetiti. Mladić u bijeloj kuti izlazi kroz pomoćna vrata i po laganom betonskom nagibu gura još jedna kolica i zaustavlja ih na drugom kraju dvorišta, u sjenovitom hladu jedne od rascvalih lipa.

A ja se osmijehnem staricama koje i dalje stoje iznad mene i nisam sigurna umišljam li, ali njihova lica sad su sasvim ozbiljna i tvrda, kao da sam bez obzira na trud i sve svoje lukavstvo ipak uhvaćena kako činim nešto što nikako nisam smjela, a kad kažem da sam ovdje zapravo bez ikakvog razloga, da tek uživam u njihovom vrtu, one se ponovno pokreću, kažu doviđenja, nastavljaju svladavati kamene ploče. Okruženi prostor u kojem se nalazimo postaje sve manji, njihov interes odjednom je negdje drugdje, u džepovima kute zgodnog mladića koju je odjednom podigao vjetar i ja pratim ono što promatraju s velikim zanimanjem. I tek sad vidim da je taj dečko u vrt izvukao i moju majku, koja sjedi u profilu okrenuta prema meni i naizgled s velikom pažnjom promatra nešto što se događa unutar meni skrivenog predvorja. Koliko je medicinskih sestra prošlo hodnikom, dvije sasvim polagano u nekom usputnom razgovoru, zatim jedna nešto brže s guskom u rukama, svećenik je došao održati redovitu misu u maloj kapelici i sad je sigurno zastao na recepciji dogovarajući raspored za bolesničko pomazanje, možda je nešto slučajno palo i razbilo se, jedna djevojčica, potpuno različita od one koja je iza mene ostala na starim slikama, odjednom je istrčala iz predvorja i zastala tek kod ulaznih vrata, čekajući onoga tko ju je doveo i za nekoliko trenutaka vidjet ću da je to vjerojatno njezin djed. Ni moja majka ni ja

nismo za njima okrenule glavu.

Podnevno sunce probija se kroz tanke listove drveta i na glavi moje mame, prekrivenoj tankom gotovo paperjastom kosom, ostavlja toliko jake tragove da na trenutak imam osjećaj kako će se zapaliti, njezina se glava sasvim lagano okrene prema meni i njezine oči, pune čudnog neprepoznavanja, samo na trenutak ostaju na mojima, a onda se dogodi nešto sasvim drugo. Negdje u ogromnom, hladnom predvorju, svećenik izlazi i ona mu pruža ruku, a odmah nakon toga jedna joj grančica pada u krilo i ona je podiže s velikim zanimanjem i promatra kao šifriranu poruku poslanu samo njoj ovog kasnog proljetnog prijepodneva, kao mali znak pažnje od ove kuće koja pulsira i živi snagom koja bi je u trenu mogla slomiti, samo da to želi. Mladić u uniformi sad prolazi pokraj mene i opazivši busen korova u travi, lagano se sagne i snažno ga iščupa iz zemlje zajedno s korijenom, svećenik je sad već na ulici i odlazi prema svom automobilu.

Na razglasu se odjednom promijenila traka i sad je to neko klasično djelo umjerenog tempa, u daljini još uvijek mogu vidjeti djevojčicu s djedom i oni se drže za ruke, a onda naglo ustajem i dok odlazim prema izlaznim vratima, više se ne okrećem prema mjestu na kojem u svojim kolicima sjedi moja majka, iako iz veće blizine mogu prepoznati uzorak na deki koja joj je prebačena preko nogu. I napokon, s druge strane ograde zamalo se sudaram s mladom djevojkom čije oči ostaju skrivene iza tamnih sunčanih naočala, a onda nagazim na još jednu grančicu koju je s ove druge strane života odbacilo isto drvo i nakon što krenem dalje prema autu pitajući se koliko zapravo kasnim u ordinaciju, ona ostaje ležati prepolovljena na pločniku, čekajući nekoga nakon mene, tko će završiti posao i pretvoriti je u potpuno neprepoznatljivog svjedoka jednog sasvim običnog i tihog proljetnog prijepodneva.

Dok potpuno našminkana u donjem rublju stojim ispred velikog ogledala u spavaćoj sobi, osluškujem glazbu iz Benjaminove sobe i to je ponovno nešto što nikad nisam čula, a onda se iznova čudim koliko su zidovi ove kuće zapravo tanki. Da slučajno noktom malo jače zagrebem negdje iznad vlastitog jastuka, lako bih mogla vidjeti kako moj sin gotovo u istom položaju stoji ispred svojeg ogledala u crnim hlačama i crnoj košulji potpuno spreman za još jednu očevu premijeru i, iako sam uvijek pretpostavljala da te glasne gitare tjeraju mlade na pokret, kao u onoj reklami u kojoj neki maloljetni maneken neobuzdano skače po sobi i onda pije Coca Colu, Benjamin je potpuno miran, kao da se boji da bih mogla naglo upasti u njegovu sobu i zabraniti mu izlaske.

Nešto što nisam činila ni kad je bio sasvim mali, pitam se ima li sve ovo ikakve veze s Lili, a onda i s krvavom odjećom koju sam prije dva dana sasvim slučajno pronašla na traci za trčanje pa se ponovno budim i ono što sad vidim odblijesak je upaljenog televizora, crvene korice *Da Vincijevog koda*, samo neobična mrlja na mojoj posteljini, odbačena pokraj notesa s rasporedom pacijenata koje sam naručila za sutra i crne haljine koja će za nekoliko trenutaka ionako biti na meni.

Ono što znam; mirišem na parfem koji već jako dugo nisam nosila, mirišem na učvršćivač za kosu, mirišem na prozirni lak kojim sam nalakirala nokte, na biljnu pastu za zube.

Nekoliko novih minuta, rasvjeta na ulici napokon se upalila i sad potpuno odjevena prilazim prozoru i navlačim zavjese. Tamna silueta mog sina odjednom kao sjena prođe hodnikom, ne sjećam se trenutka u kojem je glazba iza vrata njegove sobe napokon stala, neodlučno zastajem očekujući da će pogledati prema meni, a kad se to ne dogodi pozovem ga i on se gotovo odmah, kao da je baš to i očekivao, pojavi na vratima.

„Budi dobar...“, kažem mu pokazujući na narukvicu koju držim u ruci i on bez riječi poslušno prilazi, omata narukvicu oko mog lijevog zgloba i u jednom sigurnom potezu pričvršćuje sigurnosnu kopču. Ovako blizu, dok svojim sigurnim prstima jedva dotiče moju kožu, ja udišem trpki miris njegovog parfema, a nakon što mu zahvalim, on nestaje i sad slušam kako mu koraci u crnim pažljivo ulaštenim cipelama kakve inače nosi samo u posebnim prilikama glasno odjekuju na stubama u hodniku, a zatim se gube u tepihu dnevnog boravka. Koraci lopova nedovoljno spretnog da umakne svojoj nesretnoj sudbini. Bože, zašto sam baš sada na to pomislila?

Ostalo nam je još samo nekoliko minuta prije polaska, na malom televizijskom ekranu smještenom iznad kreveta njegov otac nastavlja davati intervju za jednu od emisija o kulturi i Pavle je ispred osvijetljene scenografije koja ovako na televiziji izgleda kao nuklearna centrala, a kad mlada novinarka obrijane glave počne hvaliti avangardnu viziju umjetnika koji lagano putuje kroz prostore spajajući početak i kraj civilizacije, ponovno se okrećem prema prozoru i promatram neobično praznu ulicu, tihu bez buke prometa, gotovo nepomičnu.

Samo prolaznik ili dva, zamišljam se večeras u prvom redu parketa, zamišljam se na pogrebu svoje mame, zamišljam se na promociji Benjaminove diplome i svaki put izgledam toliko svjež da nisam sigurna je li u pitanju Botox ili ipak Juvaderm, a kad sam ponovno ispred ogledala, iznenada se promijenila prostorija i sad sam u kupaonici, a u prizemlju zvuk

zvona na ulaznim vratima. Nešto što sam zaboravila ili je u pitanju čista nervoza, kružnim pokretima nanosim kremu na vrat, nakon što sam zatvorila oči osluškujući zvukove iz prizemlja, a zatim shvaćam da ih zapravo ni nema. Mirišem na mlijeko jasmina.

Ono što ne želim vidjeti, moj sin koji je iz samo sebi poznatih razloga izvadio vodu iz frižidera i onda zadrijemao negdje na samom rubu trosjeda. Kroz poluotvorena vrata navirim se na hodnik, ne previše glasno viknem: „Molim te, otvori vrata“, točno u trenutku u kojem se zvono oglasi još jednom, sad već nestrpljivije pa napokon čujem korake kako se uspinju iz suterena i kreću prema ulaznim vratima. Što je radio dolje, ponovno su mi pred očima prosute staklenke i sigurna sam da neću izdržati da ih uskoro ne spomenem ili krv na bijeloj majici, iako znam da ne bih smjela, to će ponovno biti nešto potpuno krivo i njegovo će se lijepo lice pred mojim očima odjednom zatvoriti, zgusnuti poput gipsa, a ja neću biti baš ništa pametnija.

A onda se ne dogodi ništa. Potpuna tišina koja u valovima dolazi iz prizemlja djeluje mi toliko umjetno da, povučena nekom silom koju nikako ne mogu objasniti, napravim nekoliko koraka u hodnik, točno u trenutku u kojem čudan, praskajući zvuk, koji u prvi trenutak uopće ne mogu povezati sa situacijom u kojoj se trenutačno nalazim, stvarima koje me okružuju, odjednom uđe u moje uši i tamo eksplodira tolikom snagom da na trenutak rukama moram pokriti uši bojeći se da bi mogle prokrvariti.

Ono što je preostalo sasvim je instinktivan pokret i sad dlanove prinosim sasvim blizu lica i odjednom mirišem po nečem sasvim novom, po toplini tuđe kože, otiscima njegovih prstiju i drvenastom tragu iz jedne od bočica sa stolića pokraj kreveta mog sina. Mirišem na posljednji trenutak u kojem ćemo ponovno biti nevjerojatno blizu, na nešto što će se tek dogoditi, za trenutak ili dva, na gubitak svake druge mogućnosti, na situaciju koju još ne mogu u potpunosti prepoznati i razumjeti.

I na samom kraju, konačna istina napokon dolazi do mene, tolikom snagom da nošena nekim čudnim impulsom moram potrčati hodnikom sve do stubišta, a onda napokon i niz stube.

Ono što shvaćam ovoga trena, kad je za sve već potpuno prekasno. Zapravo mirišem po Benjaminu.

NIKO: „OPROSTITUTE.“

Mogao se okrenuti, nabiti šiltericu s bijelim NY izvezenim na prednjoj strani i jednostavno otići kući. To je prvo što mu pada na pamet. Istim putem kojim je i došao. Isprva sasvim polagano, kao da je baš to planirao, ranu večernju šetnju u kojoj je slučajno zalutao na ovo mjesto, jednostavno ne razmišljajući. Nitko ne bi znao. Ne bi bilo ničega što se može ispričati. Usput bi gledao prema krovovima na koje se spustila sasvim tanka večernja magla iskidana tek upaljenom rasvjetom, u onom trenutku u kojem dnevno svjetlo postoji još samo u najudaljenijim kutovima ulice i gotovo ga možeš vidjeti kako se povlači i tone u mlaki beton. Mogao je ubrzati korak, sad je već čvrsto odlučio, stvari nikad nisu nepopravljive. A mogao je napokon i priznati. Skinuti košulju, pokazati modrice, ali nikad nije htio raditi probleme, što ako je sve to zapravo zaslužio, možda nekako izazvao, od sutra će ponovno biti tiši, kućni miš, duh, neće ga više biti, a mogao je sve to shvatiti samo kao još jednu vježbu za produkciju i opet je u glupoj krizi prije javnog nastupa. Njegova mama ima puno razumijevanja, ona ga je vodila na prvi sat solfeggija, tumačila da je sve u beskrajnom strpljenju, ona zna kako to izgleda, talent je zapravo umjetnost živaca, ništa više. Mogao je potrčati, proći pokraj dvije djevojke koje su se s ruksacima na leđima vraćale sa zadnjeg sata, zapravo uopće nije bilo kasno, ali ulica je ipak bila neobično prazna, a onda doći kući pa svima pričati i o tome. Usput bi možda ramenom očešao grubu fasadu neke zgrade, propuštajući starca s kojim se zamalo sudario u uskom prolazu između nečije veže i parkiranog automobila, mogao mu je reći: „Oprostite“. Ili nešto sasvim slično tome, pokušavajući se osmijehnuti i pritom biti kao svaki drugi petnaestogodišnjak koji čudnu težinu u svom lijevom džepu može objasniti na tisuću različitih načina, a svaki je podjednako smiješan i potpuno bezazlen. Neke stvari sigurno bi ostale iste. Nebo bi i dalje bilo zgusnuto kao gruda čudnih oblaka koji se odjednom navlače sa zapada i dnevno bi se svjetlo izgubilo gotovo u jednom trenu prevlačeći pločnike gustim slojem žute boje, koja iz velike daljine izgleda ljepljivo i sklisko i tjera me da ponovno vratim pogled prema mjestu odakle je odlutao samo na trenutak, kad sam odgurnut udarcem okrenuo glavu i samo to je dovoljno da sve ispred mene odjednom postane potpuno čisto. I kao kad u filmu redatelj izabire najbolje kadrove, tako je i ono što ja vidim: mjedeno zvono s moje desne strane, debeli otirač za noge na kojem stojim, svjetlost u hodnik dolazi iz sobe odijeljene velikim vratima od mliječnog stakla, mukli glasovi iz suprotnog smjera možda su dio emisije koju i ja ponekad gledam, ali previše je tiho da bih znao sa sigurnošću, nekoliko fotografija na ormariću u hodniku, na onoj najbližoj vidim more, vidim žensku osobu koja stoji na pijesku, pokraj

kamenog kipa Majke Božje, vidim njegove oči koje nisu dio fotografije, ali gotovo su identične njezinima pa se odlučujem koncentrirati na njih, dok Benjaminova košulja na prsima sa svakim trenutkom koji prolazi postaje sve tamnija i sad već krv klizi niz njegove prste. Ono što je napravio kad sam spustio pištolj. Otišao jedan korak unatrag, kao da pokušava udovoljiti pozivu koji mu je stigao iza leđa, a onda i još jedan i sad stoji na drugoj stepenici od dna tamnih parketa. Sasvim lagano, u trenutku u kojem mu ponestaje ravnoteže, dlan spušta na drveni rukohvat gotovo potpuno automatskim pokretom, onako kako je to vjerojatno godinama činio, ne želeći skrenuti pogled s moga lica i dok me nastavlja netremice promatrati, njegove oči sve jače počinju odbijati svjetlost, kao da je umjesto kapaka navukao male staklene štitnike koji ga u trenutku mogu upozoriti na svaku opasnost. A ja sam na dnu nekog jezera i zurim u ribe. Ulica iza mene i dalje je potpuno prazna i ne moram okrenuti glavu kako bih osjetio da je zapravo sve stalo. Samo nas dvojica kao dva stranca koji su se upravo slučajno upoznali i nisam siguran da više uopće zna tko sam ja, u trenutku u kojem se sasvim lagano odmiče do drvene ograde, dok mu istovremeno tamnožuta tekućina počinje natapati hlače i niz nogavice se spuštati na ulaštene stube, formirajući jezerce pišaline i krvi. I on spušta pogled kao da je to ono što ga je iz nekog razloga najviše iznenadilo i za njega ja sam odjednom iznova prestao postojati, kao da je sve ovo bilo potpuno uzalud, kao da nije vrijedilo ništa. A tako bih mu volio reći. Ispričati baš sve. Vikati na njega dok ne izgubim glas. Natjerati ga da čuje. Jer ovo iz nekog glupog razloga uopće nije bilo dovoljno. Ali umjesto toga, taj jebeni klinac s Glockom 18 u ruci i dalje nastavlja nišanići negdje u napukli zrak ispred sebe, dok tip pred njim odjednom i bez ikakve najave pada i njegova se prsa nekoliko puta nekontrolirano podignu i spuste; nešto strano što više ne želi u sebi odjednom nastoji svom snagom izbaciti iz svoje kože, a onda se sve napokon smiri. Koliko je prošlo vremena, ne više od desetak sekundi, ali taj mali glupan s pištoljem ne može biti sasvim siguran, kao što više ne osjeća ni ukočenost ulice iza svojih leđa, a onda je žena u crnoj haljini odjednom u polutami hodnika i dok se spušta niz stube i to puno brže nego što je očekivao, on može čuti kako svojim cipelama neoprezno gazi po tkanini i kako se tkanina kida u svojim šavovima. Sve ostalo događa se bez ikakvog zvuka; ona se spušta na koljena i svog sina uzima u naručje, sasvim oprezno, kao da ga ne želi probuditi i ruke joj odjednom postaju crvene, a zatim podiže glavu i nijemo pogleda tog dječaka koji istog trenutka čvršće stegne pištolj i ispruži ga daleko u zrak. A zatim, gotovo podjednako naglo, njegovu metalnu cijev gurne u usta, samo na trenutak zbunjen mlakim, metalnim okusom i ono što je najčudnije od svega, odjednom mu pada na pamet kako se uopće ne osjeća bolje, ali mu je istovremeno sasvim jasno da bi sutra sigurno baš sve još jednom ponovio. Možda zbog toga da osjeti kako se u njemu budi nešto što još nikad nije

osjetio, možda da napokon čuje kako duboko dolje pjevaju ribe. Ili da još jednom vidi kako se na savršeno čistom licu tipa koji je upravo umro ispred njega naočigled uvlači koža na čelu, kao da ju je netko odjednom pritisnuo ostrim, užarenim predmetom i on sad ima dva nepravilna, ali sasvim jasno vidljiva ožiljka. Ili je, nakon što je pukla koža na njegovom licu, netko pokušao popraviti stvar prilično brzo i tako zauvijek sakriti sve tragove. A žena u crnoj haljini svoje prste nastavlja uranjati u gustu kosu svoga sina i, vjerojatno je upravo ovo stvar koju je toliko dugo željela napraviti, ali tek sad joj se pružila prva prava prilika, na kojoj je gotovo zahvalna ovom glupom djetetu s pištoljem u ustima, a onda napokon, kao da je sama odlučila stvari privesti svom neizbježnom kraju, sasvim polagano sklapa oči.

KREŠO: „A ZAŠTO JOJ NE POKAŽEMO MORE?“

Ako se sad vratim na početak, bila je to nedjeljna večer u drugoj polovici svibnja. Nije bilo previše kasno. Dok sam se spuštao prema gradu sasvim polagano palila se ulična rasvjeta, toliko lijeno da sam imao osjećaj kako mali čovječuljci u svakom od stupova jednostavno namjeravaju odustati i ostaviti grad u potpunom mraku. Na kraju, ipak je, kao i svake večeri, pobijedilo svjetlo i mliječni su tragovi preplavili pločnike, gubeći se u tamnim zakutcima šahovca, svijetleći na prljavim, metalnim šipkama. A sve se možda i ne bi dogodilo, da nije bilo tog crvenokosog klinca.

Ulica je bila nevjerojatno mirna, sjećam se autobusa i velike reklame za čarape na njegovom lijevom boku, odlučio sam prijeći cestu i u malom privatnom dućanu koji je još bio otvoren kupiti cigarete, a onda je taj malac brzim koracima prošao ispred mene. Pogledao sam samo na trenutak u njegova leđa, a onda, tek što je odmaknuo još nekoliko koraka, shvatio sam u što zapravo gledam. Negdje na početku zebre zurio sam u pištolj u njegovim rukama ili u nešto za što sam gotovo siguran da je bio pištolj, sve dok ga nije jednostavnim pokretom bacio u veliki kontejner za smeće na početku parka i gotovo odmah nestao negdje u sjenama drveća, između dvije klupice, u trenutku se jednostavno stopio s fasadom. Ne sjećam se njegovog lica, ne vjerujem da bih ga ikad mogao prepoznati da se slučajno nalazim u jednoj od američkih serija u kojoj taj dečko ispadne serijski ubojica, a ja slučajni svjedok, čak nisam siguran koliko je mogao imati godina.

Zapravo, koncentrirao sam se na zeleni kontejner kao da će odjednom nešto iskočiti iz njega i razmišljao koliko točno istine ima u onome što sam upravo vidio, više nisam siguran da su se stvari uopće i odigrale baš tako, razmišljao sam gdje sam uopće bio. Sad se više ne mogu sjetiti, a to vjerojatno znači da nije ni previše važno. Zapamtio sam taj trenutak samo po tome što me nešto duže zadržao nasred zebre, natjerao da stanem dok je mali nestajao gotovo na isti neobičan način na koji se i pojavio, a srebrni se Twingo istovremeno zaustavio ispred mojih nogu, uz glasan zvuk trube. Posljednji budni golubovi izletjeli su iz parka i nestali prema ispranim krovovima, skrenuo sam pogled i kroz vjetrobransko staklo u prvi trenutak ugledao plavog, debljeg tipa iza volana i da sam se stvarno potrudio mogao sam pročitati riječi koje su izlazile iz njegovih usta. Jedna sekunda trebala mi je da opazim auto sasvim blizu svojih koljena, druga da uhvatim njegovu siluetu i treća da pogledam osobu koja se nalazila pokraj njega.

I to je bilo mjesto na kojem sam odlučio ostati, iako ni sad nisam sasvim siguran što mi je skrenulo pogled na njezine tamne oči. Možda činjenica da je sjedila s tolikom mirnoćom kao da je potpuno nesvjesna svega što se događa ispred nje, kao da je svu svoju energiju usmjerila na potpuno jednostavne stvari koje inače radimo bez napora ili ih uglavnom nismo svjesni; držati se sasvim ravno, popraviti pramen kose, sklopiti oči i odmah ih ponovno otvoriti, udahnuti zrak. Nisam siguran što je pokušala vidjeti, tipa koji se našao ispred automobila, dječaka i pištolj duboko na dnu kontejnera, ptice koje su već promijenile lokaciju i to je sad posljednja stanica prije konačnog buđenja. Ostao sam stajati potpuno mirno, zureći u njezino bijelo lice, čvrsto ukopan na mjestu između dvije trake s kojih se već isprala bijela boja i sasvim u daljini čuo tiho šuštanje mehanizma za otvaranje prozora, a onda i njegov glas kako mi govori: „ Pa jesi ti normalan?“ s intonacijom koja je više sugerirala potpunu zbunjenost nego bijes.

Jedan automobil stao je iza njihovog i ovo se već pretvorilo u situaciju u kojoj sam znao da ne smijem odstupiti prije nego što napokon privučem njezinu pažnju i kad sam već pomislio da ću zauvijek ostati ukipljen nasred ceste s pogledom na ravan betonski plato, još uvijek moker od večernjih šmrkova, na kojem će iduće jutro ponovno oživjeti drvene klupe pune povrća, ona je napokon pogled podignula prema meni. Kao da je pokušala procijeniti koliko sam strpljiv. Ili uložila poseban napor koji će je na svršetku ove večeri koštati neispunjenja nekih drugih stvari koje je planirala, pa zbog toga neće oprati kosu, ili će možda u krevet leći potpuno odjevena. Nisam znao. Nisam znao ni je li mi se osmjehnula, iako bih volio misliti da je, i tako ispasti možda nešto manji kreten na kraju ove priče. Međutim, taj trenutak bio je sasvim dovoljan da napokon krenem i napravim nekoliko koraka unatrag oslobađajući cestu, ne skidajući oči s njezinog lica. Ona je gotovo istog trenutka skrenula svoj pogled, spustila ga na nešto što je možda držala u svojim rukama i to je stvar koja je ostala izvan moje spoznaje. Prolazeći pokraj mene, plavi je tip još jednom kratko potrubio, dvije cure izašle su iz dućana s druge strane ceste i stale zuriti u mene, napravio sam još nekoliko koraka i odjednom ostao naslonjen na hladnu stijenku kontejnera osluškujući kako unutra sasvim polagano kuca nečije srce i večer se odjednom preokrenula u noć. Evo, to se dogodilo u trenutku kad sam ju prvi put ugledao izvan zapletenih hodnika zgrade s crvenim ciglama, pokušavajući zadržati taj trenutak što duže, gotovo začuđen što ona uopće postoji u nekom drugom prostoru i ja je tamo mogu prepoznati, sasvim lagano, bez naprezanja.

A možda sam jednostavno trebao zaboraviti na sva pitanja, odmahnuti glavom na stvari koje su se dogodile jer sam ih mogao u potpunosti izmisliti, otići po svoju kutiju cigareta i reći onim iritantnim djevojčicama koje su me fiksirale da malo prokopaju po kontejneru i

pozabave se pištoljem, nišaneći jedna u drugu iz neposredne blizine, no iako bi to možda i bilo smiješno, ja sam nastavio razmišljati o djevojci koja je samo nekoliko trenutaka bila ispred mene i onda podjednako naglo nestala, pitajući se hoće li se uopće sjećati ovog trenutka, kad me ugleda negdje na dnu hodnika kao duha u bijeloj kuti, skine sunčane naočale i kaže: „Bok, Krešo, kako si?“

Prijavio sam se na služenje civilnog vojnog roka jer sam bio na četvrtoj godini povijesti i nisam htio ponovno prekidati stvar nakon što sam već jednom okinuo prvu, a jednom i treću godinu. Tako da sam u desetom mjesecu prošle godine odabrao tri izborna predmeta i odmah nakon što sam se upisao na liste, ušetao u skupi starački dom visoke kategorije u samom središtu grada, napravljen vrlo nedavno, zatvoren u topli omotač od crvene cigle.

Prvih mjesec dana proveo sam uglavnom u suterenu, oštrio dvije kose za travu dugačkim lijenim pokretima, preslagivao metle po kotlovnici, jeo svoje sendviče na radnom stolu između nekoliko čekića i velike pile koja nikad nije bila obješena na svom mjestu, zurio u paučinu u jednom od kutova i nakon tjedan dana toliko se priviknuo na pauka da bih ga svakog jutra tražio po sivom stropu pregrijane prostorije. Ponekad bih dobio zadatak očistiti dvorište od lišća, a nekoliko uzastopnih dana sa stijenki malog umjetnog jezera skidao sam mahovinu i kamenac, pripremajući ga za zimu, čitavo vrijeme slušajući savjete dvojice razgovorljivijih staraca koji su se brinuli da ću, ako snažnije pritisnem nožem, potpuno izguliti debele nanose plave boje koja je ljeti vrlo vjerojatno davala dojam dubokoga mora. Jednom tjedno domaru bih pomagao izrađivati okvire za slike ili popraviti neki od oštećenih noćnih ormarića; usporeni posao koji sam često morao prekidati kako bih starcima koji su se izgubili i oprezno lutali hodnicima između kotlovnice i vešeraja (misleći da su na prvom ili drugom katu) pokazivao gdje je pravi put do dizala i pomagao im iz sivog labirinta podrumskih prostorija izaći na dnevnu svjetlost. U prividnu širinu velikog predvorja s nekoliko kožnih garnitura smještenih oko staklenih stolova, drvenom recepcijom, imitacijom podnih svjetiljki sa širokim sjenilima koje su vjerojatno trebale podsjetiti na dnevni boravak i uokvirenim radovima samih korisnika, nastalih na jednoj od likovnih radionica za koje je uvijek bio rezerviran samo i jedino četvrtak.

Čvrsti raspored i nekoliko zadanih sati; to je ono što je ove ljude bez ikakve sumnje održavalo na životu, uspješnije od bilo kojeg koktela lijekova ili terapija koje su svakodnevno primali. Ponedjeljak. Tombola. Utorak. Mažoretkinje i gimnastika. Srijeda. Tombola. Četvrtak. Likovne radionice. Petak. Zbor. Subota. Ples. Nedjelja. Misa. Sve ostalo svodilo se

na čekanje, odmaranje u foteljama, tisuću oblika prisjećanja, razgledavanje slika na zidovima doma. A na svakoj je bilo cvijeće, isključivo cvijeće, uglavnom anemone lagano usmjerene prema donjim okvirima, kao da je s vremenom neki čudni ogranak sile gravitacije učinio da potonu duboko u neobrađeno drvo.

Nakon nekoliko mjeseci stigli su novi dečki koji su me automatski zamijenili, a ja sam iz podrumskog polumraka u kojem su najviše do izražaja dolazili bliješteći putokazi za izlaz u slučaju opasnosti, upravo jednim od tih izlaza (jer dizalo je bilo na mjesečnom servisu, redovitom od kad se predvodnica mažoretkinja zaglavila između drugog i trećeg kata i dobila izljev krvi u mozak) jednog ponedjeljka iz tame izveden na svjetlo. Međutim, velikih promjena zapravo i nije bilo. Između raznošenja nalaza od laboratorija do ambulate postao sam najbolji prijatelj usamljenih stanara, izvodio sam ih u šetnje domskim vrtom, slušao priče o tome kako je svijet izgledao dok su mu i oni pripadali, slagao stolice prije redovitih proba mješovitog zbora, bodrio ih za vrijeme gimnastičkih vježbi i dva se puta tjedno pretvarao u najšarmantnijeg voditelja kojeg su popodnevni susreti uz tombolu ikad imali. Polagano sam počeo učiti imena, pamtit i nadimke i spajati ih s osobama u kožnim foteljama iz predvorja, uzrujanih gospođa na generalnoj probi prije svečanog nastupa mažoretkinja u Maksimiru, uokvirenih slika na beskrajnim, žutim hodnicima doma. Saznao sam da najljepše anemone od gvaša pripadaju gospođi Ani, dva razgovorljiva starčića iz vrta su Marko i Toni, gospođa Josipa zvana Pepa šlagirana je u liftu, voditeljica gimnastičke grupe je gospođa Mara, starica s najviše potpuno svježih uspomena od kojih ni jedna zapravo nije bila njezina zvala se Julija, a gospodin Pipo uvijek je na tomboli srijedom sjedio pokraj mene i tako uskoro postao korisnik doma s najviše uspješno završenih listića, najsretnija osoba u kratkoj povijesti ove ustanove.

A onda, kad je na samom pragu ožujka vrijeme počelo nezaustavljivo juriti prema ljetu, počeo sam brojiti dane do konačnog odlaska i baš kad sam pomislio da se više ništa neobično ili drugačije ne može dogoditi, dobio sam svoj prvi poklon.

Gitara. Ma zapravo, sve se svodi na to da se povremeno u životu pojavi neka stvar (čudna, smiješna, nedovoljno definirana, zavodljiva) koja ti se usadi u glavu već kad si odavno trebao prerasti prirodnu potrebu za njom pa sve odjednom izgleda pomalo čudno, iščašeno iz vremena. Meni je to bila gitara. Kod kuće u Varaždinu, za vrijeme srednje škole imao sam bend, ali nikad nisam imao dobru gitaru. Zvali smo se OTP, kratica za jedan od glupih predmeta koje su ukinuli prije nego što sam došao u školu, okupio nas je tip godinu dana

stariji od nas kojeg smo zvali Markić i koji je odmah preuzeo ulogu frontmena, svirali smo po podrumima obloženim stiroporom, vježbali utorkom i subotom, nekoliko puta nastupili u malom i mračnom klubu Rogoz uguranom ispod gradskog kazališta. Svirali smo uglavnom obrade, teško da je itko među nama bio talentiran za nešto puno bolje od toga i prvi se put našli ispred publike jednog vlažnog jesenskog petka. Vani je padala kiša i magla se lijepila po granama drveća u parku, neki se polugoli pijani tip dva puta popeo na pozornicu i od tamo mahao košuljom, grleći Markića tolikom snagom da mu je samo pola sata poslije, ili još manje, potpuno poplavio vrat, prostorija je smrdjela na dim, vlagu i rigotinu, netko drugi bacio je suzavac za vrijeme naše pete pjesme (od sedam, koliko smo ih imali uvježbanih), ne sjećam se više koju smo točno stvar tog trenutka svirali i to je zapravo bio kraj. Djevojka koju baš nitko nije poznao uporno nas je fotografirala za šankom nakon nastupa, ali te fotografije nitko od nas nikada nije vidio.

U međuvremenu sam ipak kupio gitaru, talijansku kopiju Gibsona u gotovo neupotrebljivom stanju i to novcima koje sam uštedio od džeparca i ljetnog pranja zasranih vjetrobrana na Ininoj pumpi u centru. I uopće mi nije bilo važno što su naše probe postajale sve rjeđe, sjedio sam na krevetu u svojoj sobi, po prvi put sam slažući akorde za pjesme koje nikad prije nitko nije čuo i za koje nisam bio siguran da ću ih ikad ikome pokazati. Ipak, u tom trenutku, to mi je bilo sasvim dovoljno. Imao sam svoju gitaru i samo to je bilo važno.

Bend se raspao kad sam bio na maturalcu, jer je Markić s curom u autu njezinog starog skliznuo iz svog traka, podletio pod neki kamion na cesti za Trnovec i na mjestu poginuo. Njegova je djevojka tri tjedna provela na intenzivnoj njezi, a nekoliko dana nakon nesreće nitko nije znao hoće li joj doktori uspjeti spasiti desnu nogu, koja joj je bila gotovo potpuno smrskana. Na kraju je puna četiri mjeseca provela u toplicama i u tom trenutku nitko nije mogao znati da će se samo godinu dana nakon što je u rehabilitacijskoj dvorani napravila svoje prve korake udati za nekog tipa iz gradske uprave i roditi mu dvoje djece. Svi smo bili na pogrebu, sjećam se da je bio strašan prolom oblaka, ponovno kod kuće, više od dva sata potrošio sam na čišćenje blatnih čizama.

Nekoliko dana nakon toga, svi smo se još jednom okupili u vlažnoj prostoriji oblijepljenoj stiroporom koji je od vremena i nataložene prašine potpuno promijenio boju i postao gotovo crvenkast. Sa sobom smo donijeli petolitreni kanistar crnog vina i nešto trave, prvih pola sata razgovarali o Markiću i onome što nam je značio i onda shvatili da ga zapravo uopće nismo poznavali. To nas je natjeralo na nekoliko dugih sati šutnje, ili je sve trajalo kraće, ali mi se zbog trave učinilo drugačije, mislim da smo zapalili nekoliko svijeća i zurili u bubnjara

koji je predložio da Markića zajednički pozovemo jer još nije prešao u drugu dimenziju, vino smo pili iz kanistra jer se nitko nije sjetio donijeti čaše, a točno deset mjeseci nakon toga, ja sam autobusom otputovao na prijemni ispit i od prve upisao povijest na Filozofskom fakultetu.

A samo šest dana nakon što sam se preselio u Zagreb, iznajmio mali jednosobni stan na Trešnjevci i počeo studirati povijest, moj je brat Jerko prodao tog prastarog Gibsona i sa svom lovom koju su do tad uspjeli skupiti kupio hrpu eksova za sebe i svoju škvadru. To sam saznao tek kasnije. U službenoj verziji, gitara je još uvijek kod njegovog najboljeg prijatelja koji već godinama pokušava okupiti svoj bend. Iako sam nekoliko puta Jerka prilično zajeblavao zbog toga, praveći se da zapravo nemam pojma o čemu se u čitavoj priči točno radi, u stvari mi je bilo svejedno. Buraz je za to vrijeme krenuo mojim stopama, doselio se u moj stan, upao na kroatistiku, pao prvu godinu, počeo honorarno dijeliti letke po sandučićima, prohodao s podjednako čudnom curom Ivom, oboje su nekoliko puta pretukli skinski, negdje na Savskom nasipu, počeo previše petljati s drogama, nekoliko mi puta rekao da nemam pojma što je život, da sam previše ukočen, po cijele noći ostajao vani, u Močvari planirao osnivanje deseteročlanog benda koji će promijeniti zagrebačku alternativnu scenu, bio na najboljem putu da još jednom okine istu godinu, počeo pisati poeziju, skupio brdo literature o Che Guevari.

A ja sam tad već sanjao o nečem potpuno drugom. O američkom Fenderu Telecasteru, gitari koja me gledala iz izloga u Vlaškoj ulici svaki put kad bih prošao tim djelom grada. I sve ovo više nije imalo nikakve veze s nekim konkretnim stvarima, nisam se čak više mogao zamisliti ni na najvećoj pozornici s bijelim reflektorom usmjerenim u lice ili na omotu nekog CD-a s isključivo autorskim stvarima, o čemu sam dugo razmišljao kao srednjoškolac. Jednostavno sam je želio imati za sebe i možda je to bio razlog zbog kojeg sam svaki put gotovo plašljivo zastao pokraj izloga, ali samo na trenutak, nikako ne duže. Jedan tren i to bi bilo sve.

A onda sam, gotovo pogurnut impulsom koji je na samom početku bio potpuno izvan moje kontrole, sasvim polagano počeo skupljati vrijedne stvari.

Sve je počelo jednog poslijepodneva točno na prijelazu iz zime u novo proljeće. Nakon još jedne tombole srijedom na kojoj je uz moju malu pomoć uspio sretno pobijediti i glasno viknuti: „Tombola!“, podižući debelim crtama iskrižani listić visoko u zrak, gospodin me Pipa bez prevelikog odgađanja odveo u svoju sobu. Njegov zahtjev zapravo i nije bio previše

čudan; svi su oni ponekad osjećali jače ili slabije vrtoglavice ili im se mračilo pred očima, ali blagi konspirativni ton u njegovom glasu dao mi je naslutiti da je ovoga puta vjerojatno riječ o nečemu drugom. Dobro se sjećam polumraka u njegovoj sobi, u prizemlju su kuharice završavale večeru, hodnici su mirisali na piletinu i kelj, a on je rekao kako ja vjerojatno mislim da su stari ljudi potpuno ludi. Odgovorio sam da nisam siguran na što točno misli, a on mi je bez riječi pružio sat koji inače nisam vidio oko njegovog zgloba i rekao kako je siguran da ovo nije puno, ali on, koji više nema nikoga na ovom svijetu, jednostavno zna da se ništa ne može mjeriti s malim zadovoljstvima koja mu pružam svake srijede izvlačeći uglavnom baš one kuglice koje se nalaze na njegovom listiću. Pokušao sam mu nešto reći, ali njegova se ruka zatvorila oko moje i na koži sam osjetio hladnoću metala, a već idućeg dana u zaključanu ladicu u svom stolu spremio sam prvih sto eura.

Od tog trenutka stvari su se same otvorile, kao da sam odjednom točno odgovorio na pitanje koje mi se već dugo postavljalo, ali sam ga tek u tom trenutku napokon uspio odslušati, na pravi način razumjeti i konačno klimnuti glavom. I tako je krenulo. Ponekad bi netko, možda iz sobe 109, ili 201, nije sad ni važno, jednostavno zametnuo neku stvar, slučajno ju izgubio i onda je sam pokušavao pronaći prije nego što bi zamolio za pomoć i ja bih uvijek bio prvi koji bi se ponudio zaviriti u svaki kutak prostorije govoreći kako će sve biti u redu, kako su se možda samo prisjetili stvari koju su jednom imali, misleći da je još uvijek negdje s njima. Ovaj bi razgovor vrlo često upalio tako brzo da sam se i sam morao začuditi. Oni tvrdoglavi koji ipak ne bi odustali, svoj bi prsten ili lančić ili narukvicu nakon desetak dana potrage ipak uspjeli pronaći negdje iza radijatora, duboko između dva jastuka od sofe pred televizorom, ispod tepiha.

U danima kad je bioproгноza bila izrazito loša, netko bi iz sobe 111, ili 217, ili 235 samo tako zaboravio na neku od uspomena koje je donio sa sobom u dom među svojim osobnim uspomenama. Ovdje je stvar bila još jednostavnija. Gospođa Vera satima me vodila kroz labirinte svojih sjećanja koje je svako do jednog uspjela vezati još samo za stare fotografije i nekoliko vrijednih stvari koje je ponijela sa sobom kad je napokon odlučila prodati svoju kuću na Tuškancu, a ono što ne bi dotaknula svojim krhkim rukama, baš te stvari koje bi uvijek ostavila po strani, ja bih prihvatio kao zauvijek odbačene.

A ponekad bi me jednostavno zamijenili, pročitali u meni nešto čega nije bilo, izmodeliravši svojim suhim, kvrgavim prstima na mojim obrazima crte lica svoje djece koja su ih prestala posjećivati, unuka koji su na njih potpuno zaboravili, povjeravajući mi na trenutak uloge svojih mladih muževa, mladića u koje su jednom bile ludo zaljubljene. Nakon nekog vremena

toliko sam se navikao na tu igru da sam zapamtio sva imena kojima su me zvali i uskoro se na njih počeo poslušno odazivati, kao vjerni prijatelj koji nikad nije umoran i to je bilo dovoljno da mi samo trenutak kasnije povjere izvršavanje nekih manjih i gotovo beznačajnih zadataka, uvid u ono što su pažljivo čuvali po ormarima, kupovanje poklona za stanare koji su slavili rođendane, imendane, nekad pažljivo popraćene godišnjice, odavno zaboravljene obljetnice osoba kojih već odavno nije bilo pokraj njih. A ja bih odvajao sasvim dovoljno za sebe i potpuno nedovoljno da im i u jednom trenutku privučem pažnju.

I tako sam, tri mjeseca prije kraja svog civilnog roka, postao suprug Ivan, sin Borna, prijatelj Matko, unuk Berislav. Postao sam pažljivo načinjena preslika svih onih osoba za koje su mislili da su ih odavno izgubili, a koji su se nakon toliko vremena nekom čudnom igrom nepredvidljive sudbine jednostavno ponovno ukazali na njihovim vratima. Postao sam najbolji ročnik kojeg je ta ustanova ikad imala i na kraju dobio ponudu za stalni posao njegovatelja.

No bez obzira što to nikad ne bih izrekao glasno, bio sam potpuno siguran da su, dijeleći komplimente zbog kojih bih skromno crvenio u hodnicima navlaženim blitvom ili mahunama ili porilukom ili mladim zeljem, svi do jednoga bez daljnjega imali pravo.

Prvi sam je put vidio jednog prijepodneva na samom početku svibnja, iz treće po redu stacionarne sobe u potkrovlju. Kad sam ušao, učinilo mi se da je neopisivo vruće, a teški je trag antiseptika, prekrivajući tako sve ostale mirise, lebdio iznad četiri kreveta kod kojih sam ostavljao dezinficirane guske. Jedna od žena, kojoj zapravo i nisam znao ime jer je zbog slomljenog kuka završila ovdje puno prije nego što sam uopće došao, uhvatila me za ruku tako iznenada da sam se gotovo stresao, oči su joj bile potpuno zatvorene. Zastao sam pokraj njezinog kreveta jednostavno privučen snagom za koju nisam vjerovao da je uopće može posjedovati i nastavio stajati pokraj nje, drugom joj rukom sasvim polagano milujući lice koje je, bez obzira na bore, bilo nevjerojatno meko. A negdje dolje, na dvorištu, ta djevojka s dugom crnom kosom možda je bila tek neka čudna preslika, hologram žene koja je umirala ispred mene, jer se pojavila na vratima doma gotovo istovremeno kad je starica posljednji put udahнула, nekoliko puta oprezno osvrnula oko sebe, skinula debele sunčane naočale s očiju pa ih odmah ponovno vratila na lice. Nisam siguran što me natjeralo da pogledam kroz prozor, vjerojatno tihi glas muškarca na susjednom krevetu koji je prošaptao da bi možda trebalo pozvati medicinsku sestru. Podjednako tiho rekao sam mu da će sve biti u redu, svjestan da bi mi u tom trenutku trebala sva preostala snaga da košćate prste

odvojim od svog dlana, oko kojeg su bili omotani i gotovo naočigled rasli, kao veliko uspravano tijelo hobotnice koju se nakon godina provedenih duboko ispod, gdje je more gotovo crno, odjednom izvlači na mirnu površinu, na sunce.

A negdje ispod nas, možda baš u toj dubini iz koje je dolazilo ovo tijelo koje je tog trenutka prestalo disati, djevojka je odlučila napraviti prvi korak; gotovo sam i s ove promatračnice blizu oblaka mogao vidjeti kako je duboko udahnula, da bi zatim napokon prišla gospođi Juliji, koja je sjedila u svojim kolicima ispod rasprskavajućeg hlada jednog od jablana i oprezno je, gotovo plaho poljubila u obraz, spuštajući se na drvenu klupicu pokraj nje.

Samo trenutak nakon toga medicinska sestra bila je pokraj mene, pomažući mi napokon osloboditi dlan stiska koji nimalo nije popustio i dok sam trljao kožu punu tuđih otisaka, sestra je već bila pokraj susjednog kreveta, brišući lice starcu koji ju je tiho dozivao, ne prestajući mu govoriti: „Dušo, nemojte plakati, nemojte plakati...“ Negdje vani odjednom je nestalo sunca. Nekoliko tamnih oblaka zaplelo se u same vrhove jablana i tri prozora na vrt odjednom su postala neprozirna poput ogledala. Još sam nekoliko minuta ostao stajati na istom mjestu, kao da bi moj odlazak odjednom poremetio siguran raspored stvari, ostao sam promatrati maleno tijelo prekriveno bijelom plahtom. A onda se sve odjednom završilo. Medicinska sestra tiho mi je šapnula da joj je stvarno žao što sam baš ja to morao vidjeti i usput mi je sasvim lagano dodirnula rame, gotovo na isti način na koji je i crnokosa djevojka u dvorištu dotakla rame gospođe Julije prije nego što joj je obje ruke sasvim blago položila u krilo.

Trenutak kasnije, oboje smo bili vani i dok je sestra odmah nestala iza jednih od vrata u hodniku, ja sam ostao stajati kod prozora, pogleda i dalje usmjerenog na dvorište, udišući miris proljeća, osvježivača i blagog nezaslađenog čaja.

Prošla su još tri nova dana prije nego što sam ponovno naletio na nju, na samom ulazu u dom. Primijetio sam je već na ulici, kako se oprezno približava željeznim vratima, potpuno plaho, kao da se, nakon što je napravila nešto što nikako nije smjela, pokajnički vraća kući nadajući se da baš nitko neće ništa primijetiti. Zbog toga sam i zastao sakriven staklenim vratima, promatrajući kako dolazi sve bliže po kamenim pločama koje su vodile do ulaza, a istodobno sam odmahnuo gospodinu Pipu, koji je nakon poslijepodnevnog sna krenuo u zajednički dnevni boravak na redovitim četrdeset i pet minuta čitanja dnevnih novina. Vani, na poslijepodnevnom suncu, nekoliko je novopridošlih ročnika bezvoljno čupalo korov i

stavljalo ga u velike, crne vreće (na trenutak sam se sjetio svojih sendviča za velikim prljavim stolom u kotlovnici), a ona je kod samog ulaza skinula svoje sunčane naočale koje su iz ovako velike blizine izgledale još tamnije i spustivši glavu, lijevom polovicom tijela, slučajno zahvatila moje rame.

Vrijeme poslijepodnevnog odmora bilo je na izmaku, dvije su spremačice usisavale tepihe u predvorju i zvuk usisavača u tom je trenutku predstavljao jedinu tihu konstantu. A sam je udarac bio toliko lagan da ga vjerojatno u gradskoj gužvi ne bih mogao ni osjetiti, osim ako bi u situaciji poput ove došao na ideju da se sam postavim na inače sasvim dovoljno široki prostor ulaznih vrata kao živa i odjednom teško premostiva prepreka. Upravo zbog toga ispričao sam se prvi, gotovo trenutak prije no što sam je uopće i dotaknuo, a nakon što je napokon pogledala prema meni, odmah sam vidio da je nešto starija nego što sam pretpostavio, sasvim sigurno starija od mene, ali to nije bila stvar koja bi mi značila išta osim još jedne od činjenica koje sam polagano počeo skupljati u nepostojeću kovertu s njezinom slikom na prednjoj strani, umjesto marke. Znao sam da joj je potrebna pomoć i bio potpuno spreman to joj i pružiti, ali odlučio sam pričekati da progovori prva kako bi sve izgledalo potpuno autentično i jasno.

Mladi pomoćnik kuharice u jednom je trenutku kliznuo pokraj nas, a djevojka me još jednom pogledala kao da od mene traži neku dodatnu potvrdu i zatim tiho rekla da je došla posjetiti baku, ali se zapravo boji da bi mogla zalutati. Promatrao sam njezinu dugu kosu koja se zaplela o grubu tkaninu jakne što ju je nosila, a zatim sam je sasvim polagano i bez riječi poveo prema dizalu, a onda i dalje, hodnikom prema vratima iza kojih je bio apartman gospođe Julije. Lagano sam pokucao nakon što smo nekoliko trenutaka bez riječi stajali pred vratima, a onda ih otvorio i guste zvukove viole i čembala rasuo po hodniku, kao fina zrnca prašine otkrivena na iznenadnoj svjetlosti.

Prije nego što je napokon ušla, okrenula se prema meni i pitala me kako sam znao tko je njezina baka, jer joj ni u jednom trenutku nije izgovorila ime. Crne naočale jednostavnim je pokretom spustila u torbu. A ja sam se osmjehnulo i sa samo nekoliko trenutaka odgode rekao: „Zapravo, imate iste oči“.

Od dana kad sam joj pomogao da se sudari sa mnom na ulaznim vratima u starački dom, razgovarali smo gotovo redovito, jer ona je gotovo svakog dana dolazila u posjetu gospođi Juliji, a ja sam, nakon što bih uhvatio njezin ritam, počeo po njemu dogovarati i svoje

smjene. Ni sad to ne mogu potpuno objasniti, čudnu potrebu da budem što bliže osobi koju uopće nisam poznao. Možda je krhka nesigurnost koju je ostavljala za sobom poput dugačkog traga kojim bi svijetlili podovi hodnika kojima bi prolazila, bila nešto što me prvi put privuklo toliko naglo da nisam mogao ni na trenutak stati, doći do zraka i promisliti.

Možda mi se jednostavno sviđala, bez nekog pretjerano pametnog razloga. Više ni sâm nisam siguran. Ono što znam; nisam želio ničime nagristi stakleni oblak u kojem se nalazila, nisam bio očajan, jednostavno sam volio provoditi vrijeme u njezinoj blizini, potpuno neupućen u stvari zbog kojih je neprestano izgledala tako tužno, ali svejedno glupo siguran da joj ja tu mogu nekako pomoći, samo ako mi dozvoli.

Dani su prolazili a mi smo razgovarali o nepredvidivom vremenu, suncu, pljuskovima i o gradskoj gužvi, o tome koliko joj treba od ureda u kojem je radila do ovih željeznih vrata iza kojih se nalazila starica koju je tako pažljivo posjećivala. Naučio sam da radi u privatnom arhitektonskom birou, da je studirala gotovo bezobrazno dugo (to su bile njezine riječi), ali je napokon prije godinu i pol nekako uspjela završiti fakultet. Naučio sam da to i nije bio njezin prvi izbor, ali čovjek jednostavno nešto mora raditi, a ovo je ipak na kraju bila njezina odluka i jednostavno se uvježbala živjeti s posljedicama. Nisam znao baš ništa drugo, nosila je prsten koji bi i mogao nešto značiti, ali ipak nisam postavio to pitanje, a ona nije pokazala nikakvu želju da udovolji mojoj znatiželji, na našim kratkim šetnjama od predvorja do Julijine sobe, na putu kroz dvorište dok smo promatrali kako proljeće nezaustavljivo klizi prema ljetu, odjednom posuti sitnim lišćem lipe, svaki put kad bi do nas došao nešto snažniji nalet vjetrova, bježeći kroz nanovo obojane željezne rešetke i ovoga puta boja je bila plava.

Pretpostavio sam da ima oko trideset godina, od mene je bila starija otprilike pet, ali to je bio podatak koji me podjednako nije zanimalo, kao ni neko racionalno objašnjenje čudne povezanosti koju sam osjećao prema njoj, kad bi mi prije odlaska sasvim lagano dotaknula ruku i pitala: „A kako je zapravo mojoj baki?“ Poluprozirna tjeskoba kojom su bile omotane sve njezine rečenice samo je širila moju znatiželju i činila ju još nedohvatljivijom. Ali sve to nije bilo važno. Ako je to trebao biti tek jedan kratak trenutak, odlučio sam mu se potpuno prepustiti i ne postaviti više ni jedno jedino pitanje, a onda ću se možda kad sam uđem u godine stanara ove ciglene kuće, prisjetiti tog osjećaja koji je nesvjesno probudila u meni ili nečega što sam jednom davno bio.

Kad bi vrijeme bilo dovoljno dobro, njih su dvije poslijepodneva provodile u vrtu, a ja bih iz soba na katu promatrao način na koji je pokraj sebe odlagala svoju torbu ili skidala sunčane naočale kako bi mogla poljubiti staricu, još joj nešto sasvim tiho govoreći u uho. A gospođa

Julija, koja je već dulje vremena živjela u jednom te istom danu, vjerojatno se nije mogla naćuditi jednoj beskrajnoj posjeti, koja ponovno poćinje već iste sekunde u kojoj je završila, ali bez obzira na povremeni umor, znao sam da te trenutke baš nićime ne Źeli zamijeniti. I iako sam pretpostavljao da je ćitava stvar samo u mojoj glavi, imao sam osjećaj da je ta ćudna djevojka s crnom kosom gospoći Juliji podjednako daleka kao što je bila i meni, no oboje smo pristali prolaziti kroz vrijeme prihvaćajući one male komadiće sebe koje nam je plašljivo, ali velikodušno ipak odlučila pokloniti.

Moćda je baš zbog toga još nevjerojatnija ćinjenica da nisam bio u domu, da sam gotovo ispario, izgubio se, nestao, da me se baš nigdje nije moglo pronaći u onom trenutku kad se napokon odlučila popeti na posljednju etaću ove zgrade od crvenih cigli u kojoj sam je i upoznao, i bez daljnjeg odgaćanja jednostavno se s ravnog krova otisnuti u nestalan jastuk od proljetnog zraka, previše rijetkog da bi je mogao zadržati pa makar još samo na trenutak.

Svakog dana prije rućka gospoća Julija je na svom starom gramofonu pućtala ploće s klasićnom glazbom, gotovo mi jednom tjedno pokazućujući na kojem principu radi i gdje se nalazi prekidać za te velike ploće, kako ih je ona zvala. Poslućšno sam stajao iznad nje dok bi ih svojim dugaćkim prstima vadila iz kartonskih omota, a zatim i iz šušćkavih plastićčnih košuljica koje bi uvijek još nekoliko trenutaka ravnala dlanom. Imala je veliku kolekciju Mozarta i mislim da su to uglavnom bila komornija instrumentalna djela, mali koncerti koje je oslućškivala pokućšavajući pronaći neko izgubljeno sjećanje ili osjećaj koji je nekad davno posjedovala u sebi, ali ga je nekako s godinama izgubila. Zapravo je nikad nisam pitao, jednostavno mi se ćinilo da je baš tako. Da se upravo to dogaćđalo u svim tihim trenucima njezinoga dana, u kojima je sjedeći u fotelji pokraj prozora koju je otela iz svoje stare kuće u Jurjevskoj, dugo i bez glasa promatrala lišće koje se pojavljuje iz visine, iz nićčega i gotovo istog trenutka kad doće u dodir sa zrakom, odjednom mijenja boju. I upravo jednog od takvih dana, dok sam je oprezno podizao iz fotelje i premješťao u pokretna kolica koja sam parkirao odmah pokraj stiliziranog rukohvata s tvrdom, odavno izlizanom tkaninom, ona me svom snagom objema rukama uhvatila za moju i sasvim mi se lagano nasmiješťila, a kad je napokon otpustila svoje još uvijek paćljivo njegovane prste, u sredini moga dlana nalazio se prsten. U zajednićkoj blagovaonici s pogledom na ulicu zaklonjenim plavim zavjesama s uzorkom ruća, a doznao sam i da su to gardenije, upravo je zapoćčelo serviranje menija za petak (juha od rajćice, lešo bakalar, blitva, krumpir, voćna salata), a Julija se nalazila toćčno u onom trenutku, u kojem je njezin tad još budući muć kleknuo ispred nje, negdje usred

Maksimirskog šetališta ili na Cmroku, ovisno koja je verzija tog trenutka bila pred njezinim očima i zamolio ju da postane njegova žena.

Ili još jedan trenutak nakon toga, kad su otputovali na more i tamo proveli nezaboravnih tjedan dana i poslije se svake godine uvijek vraćali barem jedanput, sve dok on nije ostao nepokretan, a onda i umro, a to je bilo na Cresu, u Splitu, na Hvaru ili Starom Gradu, svim onim mjestima koja su ostala duboko u njezinom sjećanju kao i prsten koji je potpuno mirnih očiju utisnula duboko u moju kožu, kao da me moli da joj obećam kako se baš nikad nećemo rastajati.

A nešto kasnije istog poslijepodneva, kad ju je treći put u tom tjednu došla posjetiti, zaustavila me negdje na hodniku, na putu prema spremištu kamo sam odvezio prazna kolica i rekla kako se osjeća stvarno užasno, jer njezina baka silno želi još jednom vidjeti more, a ona tu ne može učiniti baš ništa. Marko i Toni prošli su hodnikom njoj iza leđa i naslanjajući se na svoje štapove gotovo mi istovremeno namignuli. Bez riječi sam ju promatrao dok je sunčane naočale bezuspješno pokušavala izvaditi iz svoje torbice, gubeći ih negdje u prostoru između dva pretinca, a onda tek slegnuo ramenima kao da se radi o najjednostavnijoj stvari na svijetu i pokušavajući zadržati ozbiljan izraz lica tiho rekao: „A zašto joj ne pokažemo more?“

Gitaru sam kupio jednog utorka u svibnju i odmah odlučio da za to neće znati baš nitko. Nisam je želio isprobati, pa čak ni uhvatiti u ruke sve do onog trenutka u kojem sam je zgrabio kao da se bojim da će mi je prodavač iz nekog razloga iščupati iz zagrljaja i reći da se predomislio, jer zna odakle mi lova i da se gubim ako ne želim imati posla s policijom.

O svemu sam tome razmišljao dok je račun izlazio iz elektronske blagajne ili dok sam stajao na gotovo praznoj stanici, preko puta dućana, čekajući svoj tramvaj. Nisam se htio pohvaliti poznanicima, mailirati prijateljima koji su ostali u Varaždinu, čak je ni pokazati Jerku. On je ionako dane uglavnom provodio u Močvari, družeći se s nekom ekipom koju ja nikad nisam upoznao, učlanio se u rad neke alternativne kazališne grupe, sudjelovao u performansima kojima su šokirali penzionerke na tržnici ili prolaznike po ulicama u centru grada, održavao probe napokon okupljenog benda, ali već do idućeg susreta basist bi redovito zamrzio pjevačicu, ili bi se udaraljkaš potukao s natripanim flautistom u zapišanom zahodu ili negdje kod velike zgrade HTV-a, nakon što bi svi zajedno popili nekoliko litara kiselog bijelog vina, raspravljajući o mogućem repertoaru i životnoj filozofiji iza svake od pjesama koju su odlučili

izvesti. Buraz se upleo i u neka sranja oko droge i iako mi nije želio ništa reći ili tvrdio da sve to uopće nije istina, primijetio sam da je prestao odlaziti na faks, primijetio sam da nikad nije imao baš ništa love u novčaniku, primijetio sam da smrdi. Iz malog stana na Trešnjevci koji smo dijelili nestale su neke stvari, zapravo sitnice zbog kojih se s njim nisam htio upuštati u neke velike rasprave, ali sam ipak gitaru odlučio gurnuti duboko pod krevet, ne reći mu ništa, potruditi se da ju nikad ne pronađe.

Svirao sam sasvim tiho, kad njega nije bilo kod kuće, uglavnom usred noći, jer tad nije bilo nikakve šanse da ga ugledam i nakon što sam gitaru uključio u pojačalo, prve su na redu bile one stvari koje su mi ostale u prstima od srednjoškolskih dana, a onda i neke nove, koje bih povremeno čuo u uhu i pokušao ih zapamtiti, ugraditi u crtovlja koja sam imao u glavi samo za takve prilike. Male, gotovo beznačajne fraze sasvim su dobro zvučale ovako potpuno gole, same za sebe i to je bio trenutak u kojem sam shvatio da mi zapravo baš nitko nije potreban, da sam potpuno slobodan.

A onda je jednog četvrtka, sasvim rano ujutro, bivši stanar sobe 309, gospodin Matko dobio treći izljev krvi u mozak, ležeći gotovo potpuno nepokretan u stacionaru, čekajući da medicinska sestra dođe promijeniti plahte, opere ga spužvom namočenom u toplu vodu i šampon, obrije ga pažljivo mu palcem i kažiprstom zatežući lice. Čitava stvar trajala je manje od dvije minute i zapravo je sve izgledalo kao da je jednostavno odlučio još malo zadrijemati prije jutarnjeg umivanja, razmišljajući o tome kako će izgledati novi dan, ali u jednoj drugačijoj verziji u kojoj on još uvijek može hodati i nalazi se negdje potpuno drugdje, gdje do sad nikada nije bio.

Nekoliko dana kasnije, u maloj kapelici na samom kraju ciglene zgrade, mladi je svećenik održao misu zadušnicu, a komemoracija je smještena u blagovaonicu neposredno nakon večere, dok je toplina povrtne juhe i rezanaca s orasima još plovila ispod stolova, gotovo kao specijalni efekt, lagana maglica koju je netko ispustio iz aparata zbog što bolje atmosfere. Gospođa Ana pokazala je anemone na minijaturi koju je izradila samo za njega, a domar je nakon kratkog nagovaranja, a onda i insistiranja same ravnateljice, ipak odlučio ostati nekoliko dodatnih sati nakon radnog vremena kako bi i jednostavan ljubičasti okvir bio završen na vrijeme. Netko je pročitao pjesmu, ne sjećam se više tko, a bila je riječ o usporedbi proljeća i jeseni s puno jednostavnih metafora koje su svima natjerale suze na oči i dok se na papiru s debelim plavim crtama jedno godišnje doba pretvaralo u drugo, mlada je konobarica skupljala preostale tanjure pokušavajući biti što tiša, stalno pogledavajući na veliki sat koji je iznad ulaznih vrata otkucavao završetak njezine smjene.

A ja zapravo uopće nisam dugo razmišljao. Kad sam izlazio iz stana, jednostavno sam dohvatio gitaru koja je i dalje bila ispod mog kreveta i zajedno s pojačalom uzeo je sa sobom. I svirao sam im na kraju večeri, sasvim tiho, Brouwerovu *Etidu br. 6*, koju sam naučio još u osnovnoj glazbenoj školi, a onda i nekoliko svojih stvari, a oni su nakon svake dugo pljeskali. Razmišljao sam o tome kako je sve ovo zapravo čudno, činjenica da im se ovako odužujem na najbolji način, a oni to ni ne znaju i zahvalna je publika po prvi put pratila svaki moj pokret, kao da sam upravo sišao s postera koji oprezno visi zalijepljen selotejpom na ormaru neke djevojačke sobe. Sjedio sam na kariranom stolnjaku jednog od stolova sasvim blizu kuhinje, zvukovi su postali prigušeni i tihi, žuta futrola za gitaru stajala je u mom ormariću pokraj kute koju sam svakodnevno nosio, negdje u predvorju, iznad svih posjednutih glava, tip je na recepciji pisao svoj dnevni izvještaj, a ja sam, odbijajući jagodice prstiju od žica, pokušao razmišljati o tome što se nalazi ispred mene, nakon što ću početkom svibnja otići i zauvijek za sobom zatvoriti ova vrata.

Sve bi možda i izgledalo kao neka neobična otmica, da gospođa Julija nije sama na glavu stavila široki platneni šešir koji je vjerojatno jednom nosila na nekoj od plaža o kojima je danima razmišljala, da se nije smijala dok sam ju podizao iz kolica i oprezno posjeo na stražnje sjedalo automobila, da ja sa sobom nisam ponio svoj stari fotoaparat. Bilo je rano poslijepodne i morali smo se vratiti do večere, ali jednostavno nismo razmišljali o vremenu. Prolazili smo ulicama izbjegavajući najveće gužve dok su pokraj nas promicale velike reklame i svaka je bila nalik na prethodnu, nekoliko puta zastali na semaforu propuštajući pješake, uglavnom dječake koji su s velikim torbama na ramenima pretrčavali zebriu i nestajali između otvora zgrada, kao čudna plima koja je uspjela pronaći i najmanju pukotinu i u trenu nestala između dva zida od nagrižene žbuke.

Pažljivo i bez riječi promatrao sam je dok je vozila sigurnim i krajnje ekonomičnim pokretima, a Julija je gledala kroz prozor gotovo se nosom naslonivši na staklo, propuštajući pokraj sebe mjesta na koja je možda već toliko zaboravila da joj se činilo kako ih vidi po prvi put i sve to činilo je za nju čitav ovaj izlet još uzbudljivijim.

Onda je sa stražnjeg sjedala i lica gotovo potpuno prekrivenog velikim šeširom pričala o tome kako je sanjala, a bila je na brodu, ali ne na onom brodu koji ima samo jedan salon u kojem smrdi nafta. Na velikoj, prekoceanskoj lađi na kojoj joj je svu pažnju privukao naočit pomorski kapetan, u svom bijelom odijelu i kapi, također bijeloj, potpuno čistoj. I svakog je jutra šetao palubom, sasvim polagano i s rukama na leđima, potpuno ozbiljno predan svojim

odgovornim svakodnevnim zadaćama, sve dok jednog hrskavog jutra nije smogao hrabrosti, obrisao brkove zamagljene od morske pjene, došao sasvim blizu djevojke Julije i tiho joj u prolazu šapnuo: „Il mare è tranquillo“.

Kad smo napokon došli na Jarun, ostavili smo je sasvim samu, na mjestu na kojem se jezero gubilo u oblom pripitomljenom šljunku, a ja sam dlanovima posegnuo za zelenkastom vodom i u tako poroznoj čašici prinio je Juliji, koja je unutra umočila jagodice svojih prstiju, a zatim prošaptala da je zapravo potrebno samo umočiti palac i preko nepreglednog mora odjednom si povezan s čitavim svijetom.

Nas dvoje sjeli smo nedaleko od mjesta na kojem je Julija promatrala kako se sunce polagano gubi u rijetkom drveću na jarunskim otocima i nakon što mi je tiho rekla: „Hvala što si ovo napravio za baku“, poželio sam joj reći toliko stvari, ali jednostavno nisam znao kako. Htio sam joj opisati onu večer kad sam je ugledao s druge strane vjetrobranskog stakla, u sam sumrak. Htio sam joj ispričati za dječaka s pištoljem koji me natjerao da zastanem ispred njezinog auta, na čovjeka koji je sjedio za volanom, pitati zbog čega baš ni u jednom trenutku nije podigla pogled. Ne znam. Htio sam joj šapnuti da je lijepa.

Umjesto toga, nakon kratke šutnje ona se osmjehnula i rekla kako je davno prije razmišljala o tome da postane medicinska sestra, ali se potpuno pokolebala kad je negdje, u nekim novinama, pročitala da je Florence Nightingale bila duševna bolesnica koja je patila od bipolarnog poremećaja i svakodnevno slušala glasove u glavi, a takve stvari su sasvim dovoljne da te pokolebaju. Mislim da sam se nasmijao, ona je slegnula ramenima i zatim, ponovno ozbiljno, još jednom prošaptala hvala i sasvim me lagano uhvatila za ruku. I ostali smo tako, bez riječi osluškujući korake prolaznika, sasvim tihu škripu nepodmazanih kočnica na biciklima i ujednačene udarce vesala po površini vode, koji su dolazili od tamo gdje nije dopirao naš pogled.

Negdje ispred nas, jedna je djevojčica Juliji dodala kamenčić i ova ga je bacila u vodu, najdalje što je mogla, sasvim lagano remeteći mirnu površinu jezera. A onda još dalje, sunce je napokon zašlo iza horizonta, ulična rasvjeta sasvim se usporeno počela paliti i gospođa je Julija lagano, ali potpuno očito pognula svoja ramena u jednom dubokom uzdahu, kao da je znala da je ovome odjednom došao kraj. Ustali smo i stali pokraj nje još jedan trenutak promatrajući glatku površinu jezera, a već idućeg ponovno smo bili u autu, vraćajući se bez riječi, potpuno svjesni da se sasvim približio dan u kojem ćemo sve one stvari koje smo danima bešumno gradili napustiti naglo, jer smo tek potpuno poraženi napokon shvatili da nikad nećemo stići do samoga kraja pa nam više nije preostalo snage ni za to konačno

zbogom.

TONKA: „ČITAVO JE VRIJEME SLUŠAM KAKO PJEVA.“

Nešto me izvuklo iz sna. Neočekivano i potpuno naglo pa sam na jedan trenutak ostala bez zraka, potpuno zaboravila disati, a zatim sjedim na krevetu i pokušavam se smiriti.

Razmišljam: možda je najbolje (ako ipak na kraju odlučim nekako otići u kupaonicu) da se uopće ne pogledam u ogledalo. Sigurna sam da imam tamne podočnjake, lice mi je potpuno plavo kao da sam se igrala kistom i poroznim vodenim bojama, ostavljajući nepravilne tragove na obrazima. Sjećam se, jučer navečer, prije nego što sam utonula u san, osluškivala sam kako Marko u susjednoj sobi uporno okreće stranice u svojim debelim knjigama iz medicine, ispred mene mali je televizor bio uključen i jedna je žena u nekoj reprizi potpuno bešumno radila kolače, a kad sam malo pojačala ton, čula sam je kako govori da je do sad napravila tisuću tristo pedeset i dvije košnice. Marko je odložio knjigu, promijenila sam položaj u krevetu i žena na ekranu odjednom mi se široko nasmijala; Bože, pomislila sam, ona je ispekla tisuću tristo pedeset dva čokoladna kolača, a što sam ja do sad napravila u svom životu?

Moguće je da sam sklopila oči, nisam sigurna, obrisala sam obraze cijelim dlanovima, a sad sjedim u krevetu i trenutak nakon što postanem svjesna činjenice da sam budna, gotovo instinktivno spuštam ruke na malu izbočinu svoga trbuha, tvrdu lopticu koja pliva u nekoj od tekućina moje unutrašnjosti i čudim se kako nikad nisam mogla ni pretpostaviti da će biti toliko stvarno. Vibracije koje čak i kroz spavaćicu osjećam na jagodicama svojih prstiju, moje dijete koje mi sasvim tiho svake noći pjeva kroz kožu.

A onda napokon shvaćam da je ono što me tako naglo podignulo u zrak zapravo svaka odsutnost zvuka u ovoj sobi i prije no što se napokon probijem kroz gusti mrak, shvaćam da Marko ne leži pokraj mene, obrisi knjiga i dalje su na njegovom radnom stolu i već ih sve znam napamet po imenu (on je trenutačno negdje na sredini *Kliničke onkologije*, velike, nepregledne grupe autora). Sasvim tiho izgovorim njegovo ime, gotovo kao heroine iz crno-bijelih filmova odjednom ostavljene, prepuštene same sebi prije konačnog nesretnog kraja, pa odlučim ustati, bosim nogama pokušavajući pogoditi papuče, a kad sam napokon u njima, osjetim neku čudnu tronutost koja me natjera da još na trenutak ostanem sjediti na samom rubu kreveta i pokušam ustaliti disanje. Samo na trenutak. Onda izlazim. Dnevni boravak iscrtan je tragovima ulične rasvjete, tamne mrlje ostale su na trosjedu i fotelji i gotovo me natjeraju da ih dotaknem kako bih se uvjerila da su samo sjene. Na stolu nekoliko praznih šalica, vaza s tulipanima koje sam možda još jučer trebala baciti jer su u ovih nekoliko sati

svojim žutim glavama gotovo dotakli stolnjak, a onda ugledam nešto što sam morala vidjeti i prije, laptop za koji nisam znala da ga Marko uopće ima stoji uključen na samom rubu stola i bijela žica vodi iz njegove tanke pozadine točno u telefonsku utičnicu. Na ekranu plivaju fluorescentni morski konjići intenzivnih boja i pokušavam pogoditi iz kojeg će se kuta pojaviti onaj koji je upravo nestao, međutim, ni jednom ne uspijem, a zatim spazim Markov obris na balkonu i rasvijetljeni grad u daljini ispred njega izgleda kao čudna iluminacija koja zapravo izlazi iz njegovih rukava i širi se po vlažnom željezu ograde.

Što bih ga mogla pitati? Možda, što se zapravo dogodilo, što se događa, želim li uopće znati? Trebala bih ga jednostavno uzeti za ruke i staviti mu ih na svoj trbuh. Trebala bih mu reći: „Čitavo je vrijeme slušam kako pjeva.“ U daljini iza njega žuti obrisi sablasno praznog autoputa i dok izlazim, sasvim tiha poput duha kojem zapravo ni po čemu nije mjesto pokraj ovog čovjeka, jednostavno se naslanjam na njegova široka leđa i ruke mu provlačim oko trbuha. Moji prsti, dvije puzavice koje su se spojile negdje ispod njegovog pupka. Ako je uopće i primijetio moju prisutnost, ničime ju nije dao naslutiti.

Nekoliko sekundi naslonila sam desni obraz uz njegovu meku, crnu košulju, a zatim i lijevi. Rekao je da ga crna boja sužuje, da mora smršavjeti, da nije siguran što će napraviti s ocem koji pije sve više, da sumnja kako njegov mlađi brat uzima steroide, da bih zapravo trebala spavati. Sve je to rekao ali ne odjednom i ne večeras.

Ovog trenutka on samo nastavlja promatrati svjetla u daljini i kad mi se učini da ih ne može fiksirati više ni trenutka dulje, on ih promatra još, sve do neke duge, nepoznate beskonačnosti u kojoj više nema ni najmanjih mojih tragova i tako me ponovno iznenadi.

Sanjam, i ovoga puta mi smo zaista na putu koji vodi do mora. Baka je na glavu stavila veliki šešir i treba ga oprezno pridržavati objema rukama, kako ne bi odletio. Pokraj prozora nižu se polja posuta začinskim biljem i svjetloplavom travom. Baka se polagano naginje prema meni kao da nešto osluškuje na lijevoj strani moga vrata, a onda kaže: „Al mare mi piace fare i bagni.“ Kaže: „Torni presto! Torni...“ Kaže: „Come potrò ricambiare tanta gentilezza?“ Kaže: „Grazie.“

Tragovi njezinih riječi na mojoj koži spavaju kao putokazi, topli i šuššavi. Invalidska kolica ostavili smo negdje uz cestu po putu, rastavili ih tako da je na jednom zavoju ostala opruga ili možda dvije, na drugome kotač, sjedalica od tvrdoga skaja na trećem. I tako, sve dok

među našim kovčezima nije ostala samo kočnica koju smo iz nekog smiješnog razloga sačuvali za uspomenu. Krešo je ponio velika kliješta obučena u zelenu plastiku i na svakom novom kilometru izbacio po jedan nezgrapan metalni dio, kao da pokušava obilježiti put kojim će nam u posjetu stići sve male životinje kojima smo usput mahnuli, prije nego što su pobjegle s ceste, sakrile se u samo srce kamenjara. Kao u onoj bajci, samo što smo mi obilježavali put lutalicama, onima koji poput nas pokušavaju pobjeći bez ikakve namjere da pronađu put kući.

Na benzinskoj pumpi kupila sam nekoliko paketa obične vode, baka je u onoj s limunom umila lice, putem smo sakupljali snježnobijele benkice koje su rasle na okolnom drveću potpuno uspravnih grana. Baka je čitavim putem pridržavala svoj šešir i on je sa svakim zavojem postajao sve veći, Krešo me je počeo zvati Florence i glasno se smijao kad bi izgovorio moje novo ime, a na njegovim bi se obrazima pojavile male rupice koje do tad uopće nisam primijetila.

Sanjam da sam rodila. Ali ne mogu točno reći kad. Osjetila sam samo da je pokraj mene još neka uspavana prisutnost kojoj nisam mogla odabrati ime. Dok putujemo, čudim se samo jednome; kako se brzo mijenja vrijeme, tek jedan trenutak pada kiša da bi se odmah zatim sve okrenulo, postalo drugačije i mi na oči stavljamo čudne tamne štitnike kako bi se pokušali zaštititi od sunca.

Negdje, na posljednjoj trećini puta do plaže, bakin šešir napokon je prerastao automobil pa sam od njega na jednom od neuređenih odmorišta uz cestu sašila tri haljine. Bakina je nevjerojatno raskošna i pomalo slična krinolinu. Svoju ne mogu vidjeti jer sam je sašila uz samu kožu. Za Krešinu je preostalo premalo materijala tako da mu se vide koljena. Još nekoliko dana, sati, godišnjih doba (kako da uopće obuhvatim ovo vrijeme?) i mi ćemo biti na pijesku, dok će more ulaziti u onaj duboki škakljivi prostor između naših prstiju. Još malo i sunce će se ponovno dobrodušno i naglo utopiti u valovima.

Bože, sanjam da sam rodila, a rodila sam cvijet.

Nešto iza sedam ujutro stan je potpuno prazan i moji se koraci odbijaju od zidova. Odjednom bih voljela promjenu. Voljela bih osjetiti kako prostor oko mene postaje sve gušći, grušta se do te mjere da ga zamalo moram rezati oštrim nožem kako bih prošla iz prostorije u prostoriju. A možda jednostavno trebam hodati bosa, po prstima, tako da ne uznemirim ni

jedno zrnce prašine kao da uopće nisam prisutna, kao da me nema. Markova polovica kreveta prazna je već neko vrijeme, za sobom je ostavio dvije svijetle dlake u umivaoniku i blagi miris dezodoransa. Ne znam. Možda sam očekivala da ću ga zateći kako i dalje stoji na balkonu s rukama koje su se svojom uznemirujućom stalnošću urezale u željezo, možda sam jednostavno razočarana. Njegovog laptopa više nema na stolu u blagovaonici i ne moram preskakati telefonsku žicu kojom se povezao s internetom samo zato da bih došla do kuhinje. Skuhala kavu. Upalila radio. Vratila se u dnevni boravak. Uključila televiziju. Zurila u Željku Fattorini.

Bijela žica je nestala, sve je iznova isto kao i svakog drugog jutra, pa kad sam ponovno u fotelji, dugo u stopala utrljavam balzam s mirisom metvice i agruma, a onda na telefonskoj sekretarici u uredu Miri ostavljam poruku kako se ne osjećam dobro te vjerojatno neću doći na posao. Zamišljam kako crvena lampica na nevelikoj mašini počinje brzo treptati, a onda i kako se moj glas odbija od velikih stolova za projektiranje, opranih šalica koje se okrenute naopako suše na sudoperu, prozora zaklonjenih venecijanerima.

Puno je prerano za bilo što drugo i moj će glas više od dva sata kao neki razigrani dječak skakati od zida do zida, pokušavajući pobjeći kroz ključanicu u trenutku kad će Mira napokon otključati ured, a ja ne razmišljam više o tome ili bilo čemu drugome, možda tek o činjenici da bih kao trudnica trebala potpuno prestati s kavom, to će biti moja jedina čvrsta odluka ovog kasnog proljeća pa dok se umivam, osluškujem kako kroz vodovodne cijevi prolaze litre i litre ispranih površinskih stanica kože, a zatim se, prije no što uđem u kadu, gola promatram u ogledalu i moja sasvim mala loptica negdje u dnu trbuha postaje toliko meka i podatna da ju mogu oblikovati prstima i ovog ranog jutra ja sam se odlučila za srce.

A onda sam preletjela nekoliko sati i sad sjedim u ginekološkoj ordinaciji, promatrajući biljku koja je uspjela preživjeti u prilično mračnoj čekaonici pod umjetnim svjetlom koje se odbija od linoleuma boje cigle i ja joj ne znam ime. U rukama mi je neki strani časopis o unutrašnjem uređenju i ono što čvrsto predlažu odmah bih trebala napraviti; iz Markovog i svog stana izbaciti sav postojeći namještaj i zamijeniti ga onim s drškama od bambusa i presvlakama od tvrde, nebojane jute. Nastavljam okretati stranice i nakon što više nisam sama u čekaonici, mlada žena sjedi preko puta mene i osmjehuje se dok me netko na velikoj reklami pokušava nagovoriti da kupim toster nove generacije i savršenog eklektičnog dizajna, a ja, umjesto da zapamtim ime prodavaonice, na Markovom voice mailu ostavljam poruku da ne zaboravi na naš večerašnji dogovor i da ga volim.

Ako sam ovo posljednje rekla samo zbog žene koja se ne prestaje osmjehivati i nastavlja

zuriti u mene tolikim intenzitetom da joj jednostavno moram uzvratiti osmjech, onda ovog trenutka želim jednostavno nestati. Uvijek sam se smatrala potpuno nepovodljivom. Ovo je treći put ovog tjedna da sam svom suprugu izjavila ljubav. Nekoliko trenutaka potpuno sam izgubljena između potrebe da ne budem glupa ovisnica o nečijim emocijama i želje da to činim što češće.

„A možda se jednostavno radi o hormonima, jer moji hormoni luduju“, kaže žena koju nastavljam promatrati i zapravo mi nije jasno je li ovo završetak neke njezine priče, ili sam sve ovo do sad zapravo izgovorila naglas.

Do ovog trenutka osmjech joj se potpuno razvukao po licu i ja to više ne mogu izdržati ni trenutka pa odjednom i naglo ustajem, iste sekunde u kojoj sestra izlazi iz ordinacije i proziva moje ime, kao da je to znak koji sam toliko dugo čekala pa odjednom moram pobjeći što dalje i dok slušam dubok glas medicinske sestre i ona više za mnom da sam ostavila knjižicu, sve mi odjednom počinje nalikovati na san, jer odjednom postajem svjesna da je po dolasku nisam ni predala.

Vani, na jasnom proljetnom zraku pokušavam povratiti dah, javljam se na mobitel i govorim Miri da mi je osim glupe mučnine koja se pretvorila u moju vjernu pratiteljicu zapravo sasvim dobro, a onda odlazim do automobila i kad napokon sjednem ispred volana, na suvozačkom mjestu pronalazim malu oprugu uguranu duboko u sjedalo i napokon počinjem plakati.

Sat vremena nakon toga (a možda i duže, jer kad se pogledam u izlog pokraj kojeg prolazim, ponovno izgledam kao da se ništa nije dogodilo) odlazim u dućan s dječjom opremom i odbijajući pomoć mlade prodavačice, sama pokušavam odabrati između dvije snježnobijele benkice, pa kad ih podignem prema sunčevom svjetlu koje ulazi kroz dva velika izloga, tkanina u mojim rukama odjednom počinje gorjeti i jednostavno me prisili da je vratim na malu vješalicu i kad je već uspijem ugurati između dvije identične, u taj posljednji trenutak uspijevam se predomisliti, pa nošena strahom da bih se možda ponovno mogla predomisliti, s benkicom u rukama gotovo trčim do blagajne i predajem je u ruke prodavačice. Još malo i elektronički aparat preći će preko zaštitnog koda, još samo malo, više neće biti povratka.

Negdje na sredini dućana mladi bračni par isprobava nekoliko tipova dječjih kolica, a ja odjednom odlučujem večeras izgledati bolje nego ikad i dok supružnici u šarenim kolicima između polica voze svoje još nerođeno dijete, a prodavačica spretno presavija rukave na maloj košuljici za bebe koju sam upravo kupila ovo je ono što vidim: kod kuće ću ponovno

napuniti kadu vodom gotovo do samog ruba i pustiti da dio vode koja je od pjene i mirisnih soli postala ljubičasta iscure po pločicama i nestane u odvodu. Po novom rasporedu stvari na Markovom radnom stolu u našoj spavaćoj sobi, znat ću da je bio kod kuće. Samo po tome. Nekoliko knjiga s vrha bit će zamijenjeno drugima i dok će voda u kadi postajati sve hladnija, dugo ću se boriti s porivom da uzmem vlažnu krpu, svu literaturu spremim uz kutove stola, pažljivo obrišem prašinu, složim dva pulovera koja je ostavio visjeti preko naslona stolice. Onda ću u kupaonici pažljivo nanositi rumenilo na obraze dosljedno zaboravljajući sve ono što bi mi večeras moglo zasmetati, odlučna pokazati da mogu biti savršeno pristojna, plaha i normalna, da bez ikakvog ustručavanja znam razgovarati o tisuću jednostavnih stvari i o svakoj reći rečenicu koja će imati svoj suvisli početak i kraj. Sasvim malo tekućeg pudera, sjajilo za usne, ništa teškog, čudnog ili morbidnog ne krije se u ovoj majci u nastajanju.

Zatim sam ponovno u dućanu s dječjom opremom i mladi se par odlučio za kolica koja bi bila i moj prvi izbor, a onda sjedim u restoranu za stolom kojeg sam rezervirala za Marka i sebe, i dok konobar svojim tankim prstima pripaljuje svijeću, po treći me put pita želim li nešto popiti i ovoga puta ja se napokon odlučujem za čašu mineralne vode.

Proći će još dvadesetak minuta prije nego što napokon stigne Markova poruka, jer on će zakasniti kući zbog hitnog slučaja ili produljenog dežurstva ili iznenadne zamjene, uopće nije važno. Poželim ga nazvati i reći mu da je danas naša prva godišnjica braka. Poželim mu reći da sam baš sve za večeras organizirala sama. Poželim knjigu koju sam mu kupila u Algoritmu i kravatu jednostavnog, sitnog uzorka odnijeti u ženski zahod i nabiti u školjku. Sama je ubaciti u smrdljivi kotao kamiona za sakupljanje smeća. Mekan i moderno izgužvani tirkizni papir zapaliti iznad svijeće za mojim stolom i pretvoriti u središte razarajućeg požara. Umjesto toga završavam svoju čašu mineralne vode, vraćam se kući, skidam šminku, ruke mažem hranjivom kremom i stvarno rano odlazim na spavanje, ostavljajući mu poklon na jastuku tako da ga može pronaći i u potpunom mraku, kad se negdje pred jutro napokon vrati kući.

Kad sam bila mala, za šesti ili sedmi rođendan, dobila sam zlatne ribice u četvrtastoj posudi od debelog stakla s oblim bridovima, koji su činili da njihova ljeskava tijela povremeno izgledaju čudno. Ponekad sam mislila da su jednostavno narasle preko noći, a već idućeg trenutka, kad bi promijenile položaj, ponovno su bile sasvim male. Hranila sam ih suhim listićima čudnog mirisa, pitajući se postoji li ta hrana i negdje duboko u moru. Zidovi moje

sobe bili su obojani u ljubičasto pa je takva bila i voda u kojoj su plivale. Promatrala sam ih iz velike blizine, na staklenim stijenkama ostavljala svoje otiske. Svakog dana mijenjala sam im vodu i ona bi svaki put iznova bila obojana. Jednog poslijepodneva kad sam se vratila iz škole, jedna od ribica nepomično je ležala na parketu. Nekoliko trenutaka htjela sam napraviti tisuću stvari odjednom, a onda sam ipak ostala nepomično stajati, jer sam shvatila kako je ovo malo stvorenje nakon svog veličanstvenog skoka napokon uspjelo zaspati, odlučivši se za potpunu samoću. Ne mogu reći koliko sam je dugo tako gledala, ali znam da su me nakon nekog vremena počele jako boljeti noge, a onda i ramena. Nastavila sam je fiksirati kao da sam nekako očekivala da udahne još jednom, dijete upravo izašlo iz ljubičaste utrobe mora, i tiho zatraži da ju vratim među druga živa stvorenja i tako joj spasim život. Na samom rubu širom otvorenog oka zapelo joj je zrno prašine, kao da se posljednja suza pretvorila u kristal i ostala zauvijek uz nju, opominjući je do beskonačnosti, jer se možda samo na jedan trenutak usudila poželjeti neostvarivo.

Prvo što osjetim nakon što uđem u starački dom snažan je miris antiseptika pomiješan s vlažnim ostacima hrane koju bi vjerojatno također uspjela detektirati da sam ovdje dovoljno dugo, ali nisam. Neodređeni miris brašna koji se pržio na ulju uvukao se u zavjese postavljene ispred velikih prozora i to je sve. Jedan trenutak tek izgubljeno stojim pokraj ulaznih vrata, kao da sam prvi put ovdje, možda je baš ovo dan u kojem sam mogla postupiti pametnije, predvidjeti stvari, povesti se za instinktom, samo da sam unaprijed znala. Nekoliko starica u kožnim foteljama pokraj recepcije sažalno me promatra i tek sad ponovno shvaćam da sam zapravo potpuno mokra, iz rukava moje jakne na tek oprani pod padaju velike kapi proljetne kiše i gotovo mogu vidjeti kako se rasprskavaju u doticaju s glatkom površinom. Osjećam se kao veliki oblak koji se na prijevaru tiho uvukao u polukružnu prostoriju, pronašavši sasvim mali prolaz. Možda sam se baš tako uvukla kroz ključanicu.

A možda sam iz pristojnosti danas jednostavno trebala ostati vani, moja mokra prisutnost razbila je uobičajeni oklop ovog poslijepodneva pa brzo odlazim prema pomoćnim stepenicama ostavljajući iza sebe čudno bešumni prostor između dviju trajni (jedna je crna, a druga ljubičastoplave boje) i kao da više ne mogu odgađati ono za što sam pretpostavljala da se ionako jedan od skorih dana treba dogoditi, brzo se uspinjem do bakine sobe. Odjednom sve izgleda jednostavnije. Zeleni tapison lakše upija tekućinu i nevelike stope nestaju brzo nakon što prođem, brišući svaki trag moje prisutnosti. A onda se sjetim dana kad sam se prvi put našla na ovom mjestu, impulsa koji me je pogurnuo tako snažno da sam

gotovo pritrčala željeznim vratima bez daha se naslanjajući na njih, svjesna da napokon radim nešto važno, dobru stvar za nekog drugoga koja zapravo ne uključuje mene, koja sa mnom nema nikakve veze i za jedno lijeno poslijepodne to mi je bilo sasvim dovoljno.

Hodnici su dugački i ispunjeni akvarelima s cvijećem koje nikada neću uspjeti prepoznati i gotovo bih se mogla okladiti u to da se svakog tjedna tajanstveno mijenja njihov raspored, kao kad spretne ruke preslože buket cvijeća u velikoj staklenoj vazi, samo su okviri uvijek isti, drveni, obrađeni vrlo grubo, sa zaostalim špranjama odmah uz rubove. Nekome se stvarno žurilo privesti posao kraju. Još jedan kat, a onda napokon ispred bakine sobe brišem lice papirnatom maramicom i nekoliko pamučnih pahuljica ostaje mi zalijepljeno na obrazima.

U bakinom apartmanu sve se preko noći promijenilo, ali to ne mogu vidjeti jer su vrata zatvorena i zaključana i u prvi trenutak pomislim da je negdje vani, možda na terapiji za koju nisam znala, a zatim ugledam dvije crne vreće nedaleko od vrata i nakon što se približim prvoj ne moram ni zaviriti unutra da vidim kako su sve bakine ploče pažljivo posložene jedna na drugu, kao da je baš danas u domu organizirana rasprodaja. Negdje duboko unutra, naslonjen na zid i sakriven vrećama odložen je stari gramofon, a iza njega crvena kantica koju je baka koristila za zalijevanje cvijeća na svom balkonu. Samo na trenutak pitam se je li puna, možda sam na rubu uskog lijevka ugledala kapljicu vode. Na vrhu druge vreće dva su ukrasna jastuka s bakine fotelje, odložena sasvim pažljivo i umotana u plastiku, kao dvije nestašne životinje koje bi mogle iskoristiti trenutak nepažnje i naglo iskočiti. A ja uzimam gramofon i odnosim ga do utičnice koja se nalazi sasvim blizu, na dnu hodnika i nakon što ga uključim u struju, uzimam prvu ploču odmah na samom vrhu pospremljenih stvari i stavljam je na tek pokrenuti mehanizam. Lagano se spuštam na koljena i iz ove perspektive uokvireno cvijeće izgleda puno veće nego što sam to do sad mislila, a onda praznim hodnikom odjeknu violine, čembalo i trube.

Ne znam koliko sam dugo sjedila uz uključeni gramofon, nekoliko je ljudi sasvim sigurno prošlo pokraj mene, ali nisam podizala pogled, osjetila sam kako mi se u torbici dva puta počinje tresti mobitel, ali samo sam ga snažno uhvatila u ruku kao nestašno dijete kojemu je potrebno naglo smirivanje da trčeći za prijateljima ne ostane bez daha. Ne sjećam se ni stvari o kojima sam razmišljala, probijala sam se kroz stavke glazbe koju nisam prepoznala, iako sam omot ploče čitavo vrijeme držala u rukama i tek odlučila da ću je okrenuti kad jednom stane ili pustiti ispočetka.

A onda sam odjednom ponovno u hodniku i sad polagano hodam dok me Krešo odvodi prema

sobi za osoblje i govori kako je baka noćas doživjela težak moždani udar i sad leži u stacionaru priključena na respirator, potpuno nesvjesna toga gdje se nalazi. Osjećam njegovu čvrstu ruku kako mi grije lakat dok me navodi po hodnicima i sad sam samo igračka na baterije, ništa drugo. Negdje iza mene ostaje svršetak ponovljenog prvog stavka, u veličanstvenoj kodi koja se uvukla u porozne zidove. Poželim nazvati Marka i reći mu da vjerojatno nikad neće shvatiti koliko ga zapravo volim, a već idućeg trenutka Krešo mi ručnikom pažljivo briše kosu a zatim i lice, njegove velike smeđe oči nalaze se ispred mene i to tako blizu da mogu s lakoćom primijetiti granicu na kojoj završavaju šarenice, savršen krug koji je istisnuo kapljicu vode koju ću mu obrisati svojim kažiprstom. Krešo tiho govori da me poželio nazvati i sasvim se lagano nasmiješi dok mu govorim kako nije važno, jer ionako ne bih mogla učiniti apsolutno ništa. I tek u tom trenutku potpuno postajem svjesna koliko je to zapravo istina.

Negdje u daljini glazba koju sam pustila na gramofonu naglo prestaje; s time je i službeno završena ova mala, neugodna epizoda koja će se danima prepričavati na svim grupama, kreativnim radionicama ili terapijama. Soba u kojoj se nalazimo malena je i bijela. Na policama u ormarima bez vrata odloženi su svježe oprani ručnici i zidovi mirišu na omekšivač i na štirku. Na malom stolu pokraj umivaonika aparat je za kavu, staklena posuda do pola je ispunjena tamnom tekućinom, pet ili šest različitih šalica okrenuto je naopako na kariranoj kuhinjskoj krpi, vrlo sličnoj onima koje i ja imam kod kuće. Krešo se odmiče od mene, pažljivo me promotri i tiho pita osjećam li se malo bolje. Poslušno i bez riječi klimnem glavom. A onda u samom kutu prostorije pokraj ormara ugledam gitaru, zarobljenu u žutoj futroli koja gotovo svijetli u polumraku, tako da sam sigurna kako bih sve ručnike s ovih polica mogla obojiti u žuto samo da se odlučim prebrisati je; boja bi se cijedila po pločicama, a mi bismo svojim dlanovima ostavljali otiske po golom zidu nasuprot umivaoniku.

Iako bih voljela stajati još malo (ovako bez riječi zatvorena u usku prostoriju bez prozora), znam da se moram popeti na peti kat i u jednoj od stacionarnih soba sjesti pokraj bake uključene na monitor i respirator, a zatim slušam Krešu koji prati moj pogled pa ga ponovno vraća na moje lice. A onda sasvim blizu mene, on se osmjehne, šapne: „Hoćeš da ti nešto odsviram?“ i riječi mu zapravo mogu čitati s usana. I ja sasvim lagano, potpuno bešumno klimnem glavom.

Ponovno je noć i ja razmišljam o tome kako je zapravo sve započelo. Možda u onom trenutku kad je Marko dobio specijalizaciju, a ja intenzivno počela planirati pohađanje tečaja nekog

stranog jezika, bilo kojeg, potpuno nebitno. Zamišljala sam kako mjesecima putujemo, polagano i temeljito obilazimo Europu i iz svakog glavnog grada svima, baš svima šaljemo po razglednicu. Vidjela sam se na razvedenom kamenu Fontane di Trevi ili kako hranim golubove negdje u podnožju Španjolskih stuba okružena nabujalom poplavom raznobojnog cvijeća dok Marko moli malog crnog dječaka da nas fotografira za uspomenu.

Umjesto toga, Marko mi je jedne noći u kojoj oboje nismo mogli zaspati rekao da moramo znati svoje prioritete. Nisam mu odgovorila, odjednom sam bila nijema. Novi i još neraspakirani komplet kovčega jednostavno ću vratiti u dućan. Koja glupa zabuna. Odlučila sam da mu ne kažem baš ništa, svjesna da bi to izazvalo nove rasprave. Ipak, nisam se mogla ne pitati, biti glupo znatiželjna. Možda sam sama kriva jer sam željela da odmah sazna sve o meni. Tko mi je prodao taj savjet, morala sam ga čuti u nekoj emisiji, više se ne mogu sjetiti, stvarno sam jedna i sve preuzimam samo na sebe. Što je mogao značiti podatak da sam prestala piti kavu i jesti čokoladu samo zbog toga jer sam saznala da se za proizvodnju tih stvari na drugom kraju svijeta koriste djeca, osim da vjerojatno nisam potpuno uravnotežena. Ali bez obzira na to, nešto me tjeralo da mu priznam gotovo sve. A možda su se stvari okrenule u onom trenutku kad sam zatrudnjela, osjetila sam kako mi nezaustavljivo počinje izmicati i više stvarno nisam trebala zamišljati kako to izgleda bolovati od neizlječive bolesti. Odjednom sam se osjećala upravo tako.

Promatram supruga koji spava pokraj mene, potpuno nepomičan kao da je zaboravio disati. Na noćni ormarić odložila sam čestitku koju mi je kupio, s nekoliko riječi isprike i ne želim se pitati kako će stvari izgledati sutra. Ne želim to ovoga trena pitati Marka, jer ako nam se pogledi i susretu samo na trenutak, on će odmah iduće sekunde sklopiti oči. Ili bih mu možda, bez ikakve najave, odjednom i naglo mogla postaviti sasvim jednostavno pitanje.

Tko je Kasandra?

Nisam mogla ne baciti pogled na njegov laptop ostavljen u dnevnom boravku, ali odjednom shvaćam da jednostavno nemam snage s njim razgovarati u tome. Nemam snage plakati, vikati, vrištati, napraviti scenu za scenom i tako dočekati jutro. I zbog toga samo nijemo promatram svoje prste pažljivo omotane oko malog još uvijek tako krhkog klupka skrivenog sasvim duboko u mojoj unutrašnjosti i kad ni nakon nadljudskog naprezanja ne uspijem čuti kako negdje u meni kuca maleno srce, odlučujem ustati i uhvatiti malo svježeg zraka pokraj prozora. Popiti čašu vode. Odmrmljati neku melodiju koju sam znala tako davno, da više nisam sigurna ni kako točno ide ni kome zapravo pripada.

Ujutro sam ponovno sama i dok prije odlaska na posao pijem čaj od metvice, odlučujem izbrojiti stare fotografske negative, kako bih se prisjetila gdje sam sve bila. Samih putovanja sjećam se potpuno nejasno i u magli, kao da sam zapravo tek osluškivala nečije tuđe priče i onda ih sebično prisvojila, kako bih mogla u nekom drugom društvu barem na trenutak biti interesantnija. Iz moje šalice izlaze čudni oblaci zelenkaste pare, a kad dodam smeđi šećer, sve se odjednom smiruje. Sjećam se različitih mjesta, sjećam se gradova i glavnih trgova, ali ne i kako sam se tamo zatekla. Zaboravila sam kako to izgleda slagati stvari u kovčege, jesam li se vozila vlakom ili autom, kako sam se osjećala u trenutku u kojem sam se napokon zatekla na odredištu. I baš zbog toga razvlačim stare negative i usmjeravam ih prema jutarnjem svjetlu, na svakom malom kvadratu jedva se nalazim i gotovo da nisam sigurna u to što vidim. Unutar sitnih folija toliko sam crna da nakon nekoliko trenutaka postajem nevidljiva. A onda, na poslu promatram prašinu koja se uhvatila na mom stolu i dok iz torbice vadim vlažnu maramicu slušam Miru kako sa svog stola govori da se napokon odlučila na jezivu operaciju vena, na to da joj u žile puste neku kemikaliju koja će razbiti, potpuno pojesti sav kolesterol, ali medicinska sestra joj je javila da zbog nekog obiteljskog slučaja doktorica jedno vrijeme uopće neće raditi i iako je stvarno pokušavala, nije saznala baš ništa više. Da bih sve oko sebe očistila kako spada moram pomaknuti nacрте, a prljave šalice napokon oprati pod mlazom tople vode i deterdženta. Da bih oprala šalice, moram ustati. I to ću napraviti baš ovog trena.

„Tonka, ti si dobro?“ kaže Mira i ja se osmijehnem, kažem da sam samo malo umorna. A ponekad bih voljela da sam druga osoba. Ponekad ne znam što radim. Ponekad nisam sigurna ni kako se zove ovo što raste u mom trbuhu. Ali ne govorim baš ništa od toga. U čašu do vrha punu vode ubacujem vitaminsku šumeću tabletu i promatram kako mjehurići izlaze preko ruba, kao vatromet. Marko me zove i govori da moramo ozbiljno porazgovarati. Došlo je vrijeme. Na ulaznim vratima dugačak i uzak poster Coloseuma. A negdje ispred ogromnog spomenika od kamena odjednom ugledam neku drugu sebe kako mi maše dok sjedim za velikim stolom uz otopljene vitamine u čaši i od uzbuđenja što sam ponovno na putu govorim previše brzo, pa je baka odjednom pokraj mene i sad smo obje utopljene između nekoliko grupa turista i svi su iz Japana, ali ona će me upozoriti, morat ću obuzdati svoj adrenalin, baka će mi oprezno reći: „Tonka...Lei parla troppo presto“.

S drugog kraja stola Mira mi upućuje kratak osmijeh i ja joj ga uzvraćam. Na posteru točno ispred mene, ona druga ja u ovih se nekoliko minuta izgubila u gužvi između Japanaca koji

su sa svojim kamerama odlučili ogledati Colosseum. Više mi se ne vidi ni kosa, još samo trenutak i potpuno ću se izgubiti.

Nešto prije dva gotovo sam potpuno mokra i dok mi hladan znoj putuje niz kožu pokušavam zaustaviti snažne grčeve koje osjećam duboko u trbuhu. Nalazim se u malom, sasvim malom zahodu, okružena plavim pločicama i na svakoj trećoj je kružnica u tri narančaste nijanse. Možda bih se trebala jednostavno koncentrirati na taj potpuno pravilan uzorak, ali umjesto toga zurim u svoje lice koje je odjednom toliko prozirno da kroz svoj desni obraz mogu vidjeti novu rolu papira odloženu na bijelom ormariću iza mojih leđa. A onda se sasvim polagano spuštam na pod, Miri kroz zatvorena vrata govorim da sam sasvim dobro i da ću sigurno izaći za nekoliko minuta, pa rukama obuhvativši koljena, počinjem duboko disati, gotovo fizičkom snagom tjerajući krv da se napokon pokrene i ponovno me preobrazi.

Iz ureda odlazim nešto iza tri i Mira mi govori da bih možda trebala nekoliko dana ostati kod kuće, malo je razmišljala i sve što trebam napraviti zapravo mogu u miru svog dnevnog boravka, a ona je više nego spremna izaći mi u susret. Nisam sigurna zbog čega, ali grlim ju kod izlaznih vrata i odmah osjetim da je malo zatečena tom mojoj reakcijom, ali mi na kraju ipak uzvraća zagrljaj i još jednom kaže da mi je sad najpotrebniji odmor. Poželim se nasmijati, jer njezin glas odjednom poprima ton najbolje prijateljice iz onih nedjeljnih obiteljskih filmova, koja je svoju dragu neuravnoteženu suradnicu došla pozdraviti prije nego što ju zaključaju u ludnicu. Međutim, ja je samo zagrlim još snažnije i u uho joj šapnem: „Hvala“.

Nakon što zatvorim vrata, jedan trenutak nesigurno stojim u hodniku, a zatim odlučujem pješice sići do prizemlja. Putem udišem težak miris prašine i vlage koja izlazi iz lončanica poredanih uz prozore, osluškujući kako mi koraci odjekuju po praznim, mračnim hodnicima. Sva ulazna vrata stanova pokraj kojih prolazim imaju identične, nevjerojatno velike špijunke pa razmišljam o tome kako se iza svake nalazi podjednako veliko oko koje strpljivo, ali bez odgađanja čeka na svaki moj idući potez. A onda, negdje na posljednjem odmoristu prije izlaza, opazim Kaju kako sjedi na jednoj od stuba i čvrsto se rukama drži za ogradu kao da ga je netko zarobio pa sad snagom svojih ruku pokušava osigurati bijeg. Promatram ga s leđa i njegova poluduga, raščupana kosa i široka, mršava ramena podsjetu me na to kako je Marko izgledao kad sam ga upoznala i odjednom sam ponovno zatečena činjenicom koliko su i nakon pomnijeg promatranja zapravo slični.

Ako je i primijetio da mu prilazim, Kaja to ničime nije pokazao pa jednostavno i bez riječi sjedam pokraj njega i samo na trenutak pomišljam da je njegova ukočenost rezultat iznenadnog epileptičnog napada (od kud bih uopće mogla znati kako to zapravo izgleda), ali kad napokon okrene glavu, znam da sam pogriješila. Zapravo, nisam bila sigurna da je uopće izašao iz bolnice i sad, ovako nestvaran i nijem pokraj mene, izgleda kao još jedna neobična prispodoba, tek novi hologram poslan kako bi me iskušao, pa ga moram uzeti za ruku tek kako bi se zaista uvjerila da postoji. I to je trenutak u kojem me on napokon pogleda u oči i sasvim mirno kaže: „Što bi ti učinila da potpuno iznevjeriš nekoga koga nikako nisi smjela?“

„Zamolila bih ga da mi oprostí“, kažem.

„A ako je to nemoguće?“

Nisam sigurna da uopće mogu odgovoriti na ovo pitanje, ni što ono uistinu znači. Kaja se malo pomakne na hladnom betonu stube i sad mi je još bliže. Stariji muškarac u uniformi i s poštarskom torbom na leđima prolazi pokraj nas, njegove smo korake čuli prije no što je svojim prisustvom uznemirio prašinu sakupljenu u kutovima stubišta. Kajini prsti toliko su čvrsto omotani oko moga dlana da bih svakog trenutka mogli prekinuti cirkulaciju. Moje jagodice potpuno su beskrvne i bijele. A onda Kaja ponovi svoje pitanje, samo nešto tiše, kao da se boji da bi nas nakon svega netko mogao i čuti, a kad ponovno pogledam njegovo lice i plavu kosu koja u polumraku izgleda gotovo bijela, nešto me natjera da mu kažem da slobodno možemo šutjeti, šutjeti idućih tjedan dana, šutjeti do beskonačnosti, pa on gotovo s olakšanjem istog trenutka umorno sklapa oči, i to je zapravo sve što je potrebno.

Još istog dana čitavu ću epizodu proživjeti ponovno, samo ovoga puta s dečkom tek nešto starijim od Markovog brata, s civilnim ročnikom koji mi je prije nekoliko dana u minijaturnoj prostoriji svirao na svojoj novoj gitari, a onda me pokušao poljubiti i usnama dotaknuo tek moje prste koje sam stavila preko lica kako bih ga zaustavila. Možda sam trebala biti pametnija i odmah prepoznati način na koji razmišlja o meni i tako stati u trenutku u kojem je sve bila obična bezbolna igra. Ali neobičan intenzitet kojim me je promatrao jednostavno me tjerao naprijed, podsjetio na vrijeme u kojem sam se osjećala drugačije, u kojem još nisam bila ovako izgubljena, u kojem sam se mogla sjetiti svega što sam radila prije, dok sam još vjerovala da mogu biti sretna.

Ne sjećam se više što mi je svirao, iako se sve dogodilo toliko nedavno da još uvijek mogu osjetiti miris parfema koji sam mu osjetila na vratu, mislim da je to bila neka njegova stvar, promatrala sam spretne prste i kratak pokret koji je radio sa zglibom, bila je to melodija koju do tad još nisam čula.

A sad, oboje sjedimo u maloj kapelici staračkog doma, nakon što sam sat vremena provela pokraj bake promatrajući njezine spuštene kapke, iza kojih su potpuno zaključane i odvojene od svijeta ostale njezine oči i sve ono što je sama odlučila sakriti iza njih. I dok sjedimo u potpunosti tišini, dvije debele svijeće zapaljene su sa svake strane jednostavnog, drvenog križa pa kad na trenutak sklopim oči riječi neke kratke molitve odjednom mi prođu kroz glavu, kao da se negdje u mom malom mozgu nalazi vrijedna vjeroučiteljica koja se odjednom probudila i sad želi da zajedno ponovimo ono što sam jednom davno i sama znala.

Dvije starice tiho ulaze u kapelicu i spuštaju se u klupu nekoliko redova ispred nas, pa kad otvorim oči, zurim im ravno u leđa. U tom trenutku ponovno mogu čuti Krešu i on sad govori kako su učinili baš sve što je bilo moguće, sad treba samo čekati, čekati u beskraj, više jednostavno ništa nije preostalo. Vjeroučiteljica u mom unutarnjem uhu nastavlja tiho mantrati, pa i nakon što se okrenem prema ovom dragom dječaku i uz sasvim ga blagi osmjeh uhvatim za ruku.

„Uvijek moli za one koje ne poznaješ.“

Krešo me jedan trenutak samo promatra, kao da je to jedini odgovor koji od mene nikako nije očekivao, a onda podjednako tiho kaže: „Zašto?“

„Zato, jer se tako možda dogodi da netko negdje moli i za tebe.“

Krešin se pogled ponovno spušta na klupu točno iznad njegovih koljena, jedna od starica na trenutak se okreće i pogleda nas, plamenovi svijeća na oltaru naglo se zanjaju, kao da je iznenada netko napravio propuh, hladnoća pristiglog zraka sve će nas ostaviti bez daha. A ja se odjednom sjećam one večeri kad sam ga na trenutak ugledala iz auta, negdje sasvim blizu centra. S podjednako iznenađenim pogledom stajao je nasred pješačkog prijelaza obasjan farovima i dok je Marko uzrujano rekao da ljudi gradom hodaju s glavom zabijenom duboko u vlastite guzice, mene je jednostavno podsjetio na neku poljsku životinju koju iznenadno svjetlo naglo ostavlja potpuno nepokretnom i o čistom slučaju ili samilosti ovisi hoće li na kraju uopće preživjeti. Nisam sigurna da me je uopće prepoznao, pratila sam njegov pogled u trenutku kad je stupio na zebru i on je gledao negdje u pravcu grada, iznad velikog

kontejnera za smeće. A onda je sve iznenada gotovo. Krešo je ponovno oslobođen i okreće se prema meni dok mu dva pramena tamne kose padaju na čelo i sasvim mi tiho šapne nešto što u prvi trenutak nisam čula, a onda negdje duboko u želucu sasvim polagano počinjem oblikovati smisao, riječ po riječ.

„Gospođa Julija, ona zapravo nije tvoja baka.“

To su riječi koje je izgovorio. Bez znaka pitanja, jednostavno tako, kao svima poznatu činjenicu. Probuđena vjeroučiteljica smještena negdje u izmišljenoj paraleli između moja dva uha odjednom je potpuno zašutjela i sad sam ponovno prepuštena samoj sebi. Sklopila sam oči ne bih li je prizvala, a Krešo nastavlja priču koju ni sama zapravo nisam znala. Sve Julijine uspomene bile su potpuno izmišljene, njezina obitelj odavno ju je prestala posjećivati pa nitko u domu nije vidio nikakvu stvarnu štetu u tome da joj barem netko izvana pravi društvo. Pa makar to bila i njezina nepostojeća unuka. A ona je čitavo vrijeme bila nevjerovatno sretna. Bili smo na obali, svi troje, zatim sam odjednom to i sanjala pa više ni sama nisam potpuno sigurna što je tek glupi privid, a što se zaista dogodilo. A Krešo u moju ruku stavlja prsten. Jednostavno tako, kao da je ovo ritual koji zapravo ponavljamo svakoga dana, a raspored pokreta precizno je uvijekban i svaki put isti.

„Mislim da bi ona htjela da ga imaš“, kaže.

Nekoliko trenutaka samo promatram prsten na sredini svoga dlana i odjednom mi izgleda kao davno izgubljena uspomena koja je čitavo vrijeme pripadala samo meni pa ga oprezno stavljam na kažiprst pridržavajući ga prstima druge ruke.

Negdje duboko unutra, vjeroučiteljica koja je u meni pronašla svoj stan sad se preselila sasvim blizu moje leđne moždine i od tamo ovaj posljednji put započela molitvu koju nisam čula baš nikada prije.

Ruke sam stavila sasvim iznad površine vode pa izgleda kao da lebde iznad velikog, nepreglednog mora, u koje onda spuštam bijelu košuljicu za bebe i odjednom se dogodi neizmjerena havarija. Sjedim u potpuno napunjenoj kadi i voda je do prije nekoliko trenutaka bila mlaka, sad više nije. A onda pustim da mi koljena probiju površinu kao dva odjednom iznikla otoka i to su stvari koje više ne mogu kontrolirati. Iz jednog od mokrih pramenova moje kose oprezno se odvojila kap vode i dok potpuno usporeno pada prema površini, ja je odlučujem zaustaviti na svom dlanu. Ne mogu reći da sam tužna, ne mogu reći da to nisam

slutila. Jednostavno sam izabrala ostati gluha i to je samo moja pogreška. Sasvim polagano kažiprst spuštam na košuljicu koja nastavlja tužno plutati na nepomičnoj površini i sad ću je provozati. I odjednom se nježna tkanina počinje puniti živim mesom, malene ruke probijaju čipkasti okovratnik, noge izrastaju iz donjega šava pa promatram moje nerođeno dijete kako pliva okrenuto na trbuh, bez potrebe da i na trenutak podigne glavu, udahne zrak. Sad se i ja spuštam ispod površine, toliko naglo da gotovo ni malo ne uznemirim ravninu tamne vode i ovako na skliskom dnu nađem se oči u oči s tek rođenim dječakom i dok promatram to malo, još uvijek nedefinirano lice, ono mi se osmjehne i prateći dva mala mjehurića, koja mu jedan za drugim izlaze iz desne nosnice, nisam sigurna mogu li ga prepoznati. A onda, taj dječak sasvim iznenada otvara mala, okrugla usta i već kad pomislim da će me pozdraviti, on mi pokaže šiljate i potpuno deformirane zube i ja sam ponovno potpuno poražena. Pritisnuta sasvim uz bijeli emajl, po prvi sam put susrela svog sina, koji me je istog trenutka odlučio pojesti.

Ne znam koliko je dugo kucao na vrata kupaonice, ali kad sam se napokon ponovno obukla i izašla, sve njegove stvari bile su izvađene iz ormara, a on ih je pažljivo spremio u svoje kovčeg, jednu po jednu, oprezno ih presavijajući kako bi mu u šuplju, četvrtastu unutrašnjost odjednom stalo baš sve što posjeduje. Kompjutor je već bio isključen iz zida, tipkovnica umotana u pripadajuću srebrnu futrolu. Po prvi sam put vidjela njegove knjige pažljivo složene na podu pokraj pisaćeg stola, jedna na drugu, kao da je odjednom odlučio izgraditi nekakvu čudesnu kulu i po njoj se popeti do stropa, sve dok mu ruke ne dotaknu čistu hrapavost zida. Nikad mi nije dao pospremati njegove stvari i često sam znala satima zuriti u posvuda rasute bilješke ili knjige otvorene na poglavljima koja su mu bila osobito važna. A sad je široka ploha stola bila potpuno čista, tek s nježnim tragovima prašine koja je padala oko tvrdih korica njegove literature, poput prvog, sasvim finog snijega. Njegove su ruke bile brze kao i uvijek, otišao je u kupaonicu i gotovo jednim potezom dlana sve svoje stvari iz ormarića premjestio u malu oblu torbu, a onda na vrh smjestio budilicu s noćnog ormarića, na svojoj strani kreveta. I sve se zapravo dogodilo kao veliko, ali potpuno bešumno finale onoga kako je izgledala naša šestogodišnja veza.

Nisam dočekala svađu, histerične suze ili odgovore na pitanja. Umjesto toga, poslušno i potpuno mirno sjela sam na krevet i promatrala kako čovjek kojeg zapravo nikad nisam poznavala neodgodivo provodi svoju veličanstvenu odluku. Prazni ormari, istresa ladice, u novinski papir zamata cipele, jednu po jednu, pa onda pakira knjige, pažljivo slaže skripte

kako se putem ne bi izgužvale na krajevima.

Samo noć prije, dok je nijemo ležao na svojoj polovici velikog kreveta pazeći da me ni jednim dijelom svoga tijela ne dotakne, kao da sam gubava, prvo sam pomislila da spava. Onda je uzdahnulo nešto dublje i morala sam svladati poriv da okrenem glavu i pogledam njegov profil koji se snažno isticao u polumraku. A on je prošaptao: „Znaš, mislio sam da će sve biti drugačije.“

I sve je zapravo izgledalo kao da smo napokon i potpuno impulzivno odlučili otputovati na mjesta o kojima sam samo sanjala. Tamo gdje sam se vidjela na praznim zidovima našega stana, u odsjaju izribanog čelika sudopera, u ogledalu. Ili tamo gdje smo mogli kupiti ruže na trgu koji bi nas oboje zadivio svojom ljepotom i tako napokon učinio sretnima. Njegove torbe i kovčezi poprimili su svoj konačan, napuhnuti oblik, pažljivo ih je odlagao u hodniku pokraj ulaznih vrata i na kratkom je tepihu odjednom izrasla nepremostiva utvrda. Umjesto da pokušam shvatiti kako se i dalje može voljeti netko kome zapravo znaš samo ime, bez ijedne riječi promatrala sam način na koji se moj suprug pažljivo i bez ikakvog odgađanja napokon spremao na putovanje na koje ja, nakon svega, uopće nisam ni pozvana. Tek sam u jednom trenutku stavila ruke preko očiju, nenavikla na veliko svjetlo koje je upalio da provjeri ima li sve što mu je potrebno, a već u drugom Marko je jednostavno otišao.

A ja i dalje sjedim na svojoj strani kreveta i iz praznih ormara na mene vrebaju čudni duhovi s kojima ne želim razgovarati. Iz Markovih ladica izlijeću crne ptice s kojima sam nekad noćima pjevala, čekajući da se on vrati s dežurstva ili završi poglavlje u debeloj knjizi iz koje je naučio baš sve o dijagnostičkim postupcima s ciljem rane detekcije bolesti dojke. Jedne sam mu noći rekla kako sam s njim mirna barem što se tog raka tiče, ali njemu to uopće nije bilo duhovito.

Potpuno napuštena stojim ispred velikog ogledala i kad skinem kućnu haljinu, pred sobom ugledam svoje golo tijelo i odjednom se pitam mogu li ga uopće prepoznati. Sasvim polagano, bez neke posebne namjere, jagodicama prstiju prelazim preko svojih uskih ramena, spuštam ih niz grudi i zaustavljam na blago zaobljenom trbuhu. Nekoliko kapi vode klizne mi iz još uvijek mokre kose, spusti se niz moju napetu kožu i uguši negdje ispred mojih golih nogu, negdje u dubini tepiha. I dalje ne pomičući pogled s vlastitih očiju, odjednom pojačavam pritisak na svoj nabrekli trbuh i neka unutarnja membrana koja mi istog trenutka počne ogorčeno pružati otpor tvrda je poput betona. Ali sasvim dobro znam da se ovdje zapravo nitko ne bori za život pa dlanovima pojačam pritisak i sad moram zažmiriti kako bih svu snagu uložila na ovaj potpuno svjesni napor, sve dok odjednom ne

popuste ove čudne stvari duboko u meni i ja se jednostavno počinjem ispuhivati, tjerajući dlanove sve dublje prema kralješnici. Sve one stvari koje sam naučila nisu mi nikada bile od pomoći. Svi ljudi koje sam voljela u jednom su trenutku otišli od mene i ako sam ikad do sad imala priliku nešto zaista samostalno odlučiti, to je onda ovaj trenutak u kojem se upravo nalazim i u kojem ću svoje lice izgristi potpuno sama, nimalo se ne plašeći vlastite, guste krvi.

A onda sam pobjegla. Nebo se zamračilo, a zatim se potpuno razvedrilo. Nalazim se usred nevjerovatne gužve u Savskoj i odjednom mi se čini kao da je čitav grad odlučio jednostavno dići ruke od svega, odustati. U retrovizoru promatram dvije časne sestre i ona za volanom nešto živo objašnjava svojoj suputnici, a zatim se obje smiju. Voljela bih da je netko pokraj mene, umjesto toga iskrala sam se iz stana kao da sam provalila ulazna vrata samo da bih nekoliko trenutaka kasnije mogla otići, pretvarajući se da sam nekome pripadala. Pomaknuli smo se za još nekoliko metara i sad sam prva ispred semafora, a svjetlo je crveno. Čovjek u uniformi, žena sa psom, nekoliko mladih djevojaka, to su vjerojatno studentice krenule na ručak u menzu Studentskog centra. Na velikim platnima novi filmski hitovi, naslikana lica izgledaju gotovo kao prava, ali ipak nisu, tako da nikad nisam sigurna jesu li filmovi koji se ovdje prikazuju originali ili ipak samo jeftinije i tek napola spretne imitacije. Na ogradi u pozadini tramvajske stanice dugačka reklama za Diesel, mladić i djevojka uranjaju u more čudne tamnoplave boje, a posvuda oko njih svijetle planktoni.

Novi metar, možda dva, pa još jedan semafor. Stariji muškarac u usporednom traku gleda u nešto daleko od mene, vjerojatno u izlog dućana s keramičkim pločicama, tako da mu ne mogu vidjeti lice, čak ni kad samo pomićući oči provjeri je li se možda u trenutku dok je razmišljao o nečem sasvim drugom napokon promijenilo svjetlo. Veliki pas u prostoru iza stražnjih sjedala odijeljen je žičanom ogradom i u trenutku kad susretne moj pogled, vlažnu njušku naslanja sasvim na staklo, ostavljajući na njemu nepravilne oblike od pare i sline.

A onda ponovno krećemo i nakon što prođem Vjesnikov neboder, stvari postaju nešto lakše, lica ljudi pokraj kojih promičem mijenjaju se dovoljno brzo da ih se idući trenutak više ne mogu sjetiti i ne bih ih uspjela ponovno prepoznati, u to sam potpuno sigurna. Možda je tako i bolje. Odlučila sam izbrisati sve, pa i potpuno nevažne stvari, kako bih lakše uspjela zaboraviti da se nalazim na putu koji uopće nisam odabrala te ga još pokušavam pronaći negdje u svojoj glavi, kao neospornu činjenicu koja bi me možda nekako u posljednji trenutak uspjela izbaviti. Koliko mi je vremena trebalo da krenem, sad se više stvarno ne

mogu sjetiti, Marko je zalupio vratima i gotovo istog trenutka ja sam iz ormara počela čupati svoje stvari, kao da smo odlučili zajedno otputovati, ali sam čitav dogovor jednostavno smetnula s uma. I dok se on pakirao s preciznošću čovjeka koji je svaki svoj pokret pomno isplanirao u pauzama između dva dežurstva, prolazeći uspavanim i praznim bolničkim hodnicima, ja sam uzela tako malo stvari da moja putna torba izgleda kao nevelika gruda snijega koja se polagano topi na gruboj, industrijski podstavljenom tkanini stražnjeg sjedala.

Još nekoliko metara i kad okrenem glavu, iza me više neće dočekati baš ništa. Posljednji put zastajem u gužvi i na trenutak sklapam oči, od sad će sve biti lakše, brže ću se probijati kroz kilometre i možda me stalnost brujanja motora razbudi dovoljno da se nekako uspijem dosjetiti kamo sam se to zapravo zaputila. Sunce se okrenulo oko mene i zraka koja se odbija od retrovizora na autu s moje lijeve strane odjednom me potpuno zaslijepi i možda je ovo moj odgovor, trebala bih jednostavno krenuti oduzetog vida, kao što sam uostalom i živjela posljednjih nekoliko godina.

A onda sam napokon izvan grada i u posljednji se trenutak odlučujem za staru, gotovo napuštenu cestu izbjegavajući otvoren prostor autoputa pa umjesto toga prolazim krajevima koje već dugo nisam vidjela i napokon palim cigaretu. Nakon nekoliko minuta sama sam na cesti i sve je odjednom gotovo. (Katastrofa se dogodila i preko mog automobila koji nestaje na zavojima kojima možda i nisam prije prolazila ide dugačka odjavna špica, dok se gubim u mutnom totalu upravo je pisalo: kraj.) Ne skidajući pogled s pune bijele linije, tražim cigarete pa ruku stavljam u torbicu koju sam odložila na praznom sjedalu, ali umjesto četvrtaste kutije za kojom nisam posegnula puna četiri mjeseca, prsti mi se zapletu u nešto šušljivo i mekano, a nokat mi istog trenutka prođe kroz malu, ušivenu rupu i kad izvučem ruku, na koljenima mi leži košuljica za bebe koju sam vjerojatno potpuno nesvjesno ugurala u jedan od pretinaca, ostavljajući za neko drugo vrijeme odluku o tome što da zapravo učinim s njom. Smanjujem brzinu i sad sam iza kamiona, u otvorenim kolima za transport prazni su boksovi u kojima se vjerojatno prevoze životinje, a ja usporavam još malo i puštam ga da nestane iza zavoja pa širom otvaram prozor i košuljicu nakon kratkog odgađanja izbacujem iz auta, prepuštajući je struji zraka koju osjećam na koži i nakon što tihi mehanizam ponovno podigne staklo.

I odjednom, iznova sam ovdje, ali ovo nije film, ovo nije spasonosna splav na kojoj ću napustiti prokleti otok. Ovo sam ista ja. Ispred ogledala. S rukama kojima gnječim ono za što sam vjerovala da je moje dijete i dok mu prstima krckam poroznu glavicu, osjećam kako mi se cereka. Nisam znala da je moguće odslušati taj nevjerojatan zvuk ispuhivanja i ne

nasmijati se vlastitom licu u odrazu ogledala. Čitavo vrijeme prazna kao šuplja kanta ostavljena na dvorištu, u svom sam trbuhu uzgajala jednu neobičnu, neostvarivu ideju, baš ništa više. Iako ne mislim da sam glupa, stvarno nisam znala, nisam imala pojma da je to zapravo moguće. I vjerojatno je to trenutak u kojem se gotovo instinktivno odlučujem vratiti i završiti ono od čega sam tako nespretno pokušala pobjeći, misleći da ću odjednom uspjeti zaboraviti sve i u nekom od malih mjesta na putu napisati svoju vlastitu priču, bez pogrešaka i potpuno ispočetka.

Negdje, ne tako daleko iza mene, nalet vjetra podignuo je košuljicu u onom trenutku u kojem je već zamalo dotaknula asfalt pa u retrovizoru promatram kako se ponovno podiže i nestaje izvan mog pogleda, a onda se zaustavljam na ugibalištu uz cestu. Potrebno mi je nekoliko dugih minuta da napokon zaustavim ruke pa promatram udaljene kuće koje odavde izgledaju gotovo napušteno, široke bezbojne plahte koje se suše razapete između dva kolca u prostoru između ograda kao da ne pripadaju nikome, bicikl odložen uz stup javne rasvjete i oblake koji se ogledaju u dalekim prozorima. A onda sam ponovno na cesti kojom sam i došla i nekih pedesetak metara od mjesta na kojem sam se okrenula ponovno zaustavljam auto, ali ovoga puta izlazim van, tražeći ono što me natjeralo da se vratim.

I kad nakon nekoliko minuta paničnog osvrtnja oko sebe i koračanja po niskom golom polju već pomislim da je potpuno izgubljena, bijelu košuljicu ugledam na jednoj od grana drveta pokraj kojeg sam još prije samo nekoliko minuta prošla, vjerujući da se baš nikad neću vratiti. Njezina bijela čipka izgleda kao čudan, deformirani plod iznikao na samom kraju proljeća, ostavljajući i drvo u potpunoj nevjerici. A kad napokon shvatim da se uhvatila za grane koje su toliko visoko da ih je jednostavno nemoguće uhvatiti, rukama prvo dodirujem hrapavu koru misleći da je možda mogu do kraja oguliti, a onda se naslanjam leđima i kliznem do same zemlje, stavljajući dlanove na mladu travu izniklu u podnožju.

Vjetar ponovno zapuše i kad podignem pogled, moje nerođeno dijete počinje mi mahati s drveta, kao da se samo uzveralo koristeći trenutak moje nepažnje i to je dovoljno da se počnem smijati, i sad se oboje smijemo glasno i bez prestanka, i ako još samo trenutak nastavim tako, ispucati će zemlja.

Sve ću ptice iz krošnji, kao potpuno brižna majka, potjerati samo čistom snagom svojih pluća.

Nepropusna tišina uhvatila me svojim nevidljivim rukama i sad mi se polagano penje uz bokove, osjećam kako mi njezini treperavi prsti svakim svladanim centimetrom bolno udubljuju kožu. Pitam se je li i ona osjećala nešto slično dok je nestajala u vlastitoj komi kao u čudnom snu, dovoljno poznatom da pomisli kako ga je već doživjela pa mu se prevarena prepustila točno u onom trenutku kad više nije bilo mogućnosti za povratak.

Dok sjedim u sobi pokraj njezinog kreveta šumovi koji dopiru s ulice mutni su i gotovo neprepoznatljivi. Nekoliko dječaka bori se za loptu, automobili prolaze u neprekinutoj rijeci i sunce će uskoro još jednom zatvoriti svoj krug. Pa onda, kad ponovno otvorim oči, pogledam je li se nešto promijenilo otkad sam započela s mrmljanjem molitve, ali izgleda da sam i to zaboravila, sve što se dogodi jednoličan je zvuk respiratora koji je probio muklu opnu u mom uhu, poput stakla.

Promatram njezino tijelo, koje je u ovih nekoliko dana postalo još manje, i sad zauzima samo polovicu kreveta pa poželim leći pokraj nje i pričati joj o tome gdje sam sve bila, ali onda pogledom potražim starice na preostala dva kreveta i pitam se kako bi njima to izgledalo, priča koju bi prepričavale svim novim sestrama i uskoro bi to postala još jedna bizarnost ovog dvorca od crvene cigle. A ja jednostavno nisam željela ičime ugroziti Julijino dostojanstvo, iako sam imala potrebu šapnuti joj da sam ovdje, ispričati joj se na svemu. Moja prisutnost u ovih nekoliko mjeseci već je i sama za sebe privukla pozornost na ovu krhku staricu, ali ona me od prvoga dana predstavila kao unuku, svojim starim rukama nadopisujući priču koju sam joj nespretno položila u krilo. Kao da smo se čitavo vrijeme igrale nekim čudnim kockama koje sam izradila pa i sama nastavljam igru, stavljajući posljednju kocku na njezino mjesto i sad je to visoki stup koji sam upravo sazidala kao usputno odmorište na koje ću se bez ikakvog odgađanja popeti, vrlo skoro, kad za to dođe vrijeme.

Za sad, još uvijek se ne želim pomaknuti. Krešo je danas u noćnoj smjeni i idućih nekoliko sati baš mi nitko neće smetati. Ostat ću još malo ovdje, to je ono u što sam sigurna, držati je za ruku i promatrati usporeni ritam u kojem joj se polagano i jedva zamjetno podižu i spuštaju prsa. Osluškivat ću kašljanje ostalih stanarki, udaljeno zatvaranje i otvaranje vrata, korake medicinskih sestara po ugodnom jednobožnom tapisonu hodnika.

Došavši gotovo do samog kraja, odlučila sam se osloniti o još samo jednu stvar i njoj ću se napokon prepustiti. Potpuno neprimjetna, dugo ću osluškivati jedva čujnu izmjenu kisika s ugljičnim dioksidom. Možda sasvim kratko, a možda ova gusta tišina potraje satima. A za to ću vrijeme oblikovati jedinu pravu sliku onoga što ću, na kraju svega, bez ikakvog odlaganja

i učiniti.

JERKO: „HOĆEŠ KUPIT' GITARU?“

...jer buraza trenutačno nema kod kuće, ali ni nakon pola sata ne nalazim baš ništa što bi mi bilo od ikakve koristi. Pada mi na pamet da utičnicu od televizora iščupam iz zida, ali televizor je totalno star, a mislim da nam više ne radi ni daljinski pa onda još malo kopam po Krešinim ladicama, uredan je u vražju mater, a onda u jednoj pronalazim fotografiju s nekakvom plažom u pozadini i ona mi uopće nije poznata, a ispred se nalaze neka zgodna cura i starica u kolicima pa odjednom pomišljam da mi je to možda baka, a ova crnokosa koka izgubljena sestra, a ja sam ih jednostavno zaboravio. Kad se preko ljeta vratim kući svi ćemo se izgrliti i ja ću reći svojoj oduzetoj baki da ju volim najviše na svijetu, a onda shvaćam da ipak nemam pojma tko su te žene ni što rade u Krešinom pisaćem stolu. A možda ako pogledam u jedan od kuhinjskih ormarića, u svim filmovima uvijek je tako, uglavnom se lova skriva u okruglim posudama za šećer ili kavu ili što ja znam čemu pa zatvaram ladicu i odlazim...

...a ako okrenem glavu možda prestane buljiti. Ne znam. Možda. Sad sam u tramvaju broj 14 i ponovno si mislim: jebem ti Ivu, ja fakat uvijek moram zabrijati s nekim najvećim luđakinjama, zbog čega u Močvaru nikad ne dolaze one drage djevojke koje nisu psihotične i imaju se potrebu prema tebi odnositi kao prema svom tek usvojenom djetetu, razmišljam, to je nešto što bi bilo za mene. A onda ponovno pogledam prema onoj ženi koja nastavlja zuriti u mene s potpuno druge strane tramvajskih kola, možda je slijepa pa „kao“ gleda, ali ne mogu vidjeti štap ili nekakvog psa, debelog, dobrodušnog, krem pa mi je samo neugodno. Kad pogledam kroz prozor, na Ilici ispod jednog izloga sjedi Japanac i svira gitaru, da uho primaknem staklu čuo bih da praši staru Nirvanu, ali umjesto toga, ja ponovno...

...je do jučer zapravo bilo u redu. A onda je Iva progutala jedan od tripova koje sam imao dobro zapakirane u plavoj koverti (mislim Barta Simpsona s praćkom) i odlučila se malo, ne znam, poigrati Snježne Kraljice. Bilo je sasvim rano ujutro, vratili smo se u njezin stan samo pola sata prije i zapravo smo se napokon spremali na spavanje.

„Kome Maks želi da to prodaš?“ pitala me, prelazeći kažiprstom preko mog trbuha. Inače mi je to super, ali ne sad kad sam bio totalno napaljen, umoran i gladan. Pa sam joj rekao:

„Začepi“ i onda još, „Narkomanim, budalo.“ A ona je iskočila iz kreveta, dlanovima dodirnula plafon, snažno zaljuljala naš luster od papira, omotala ga plahtom (baš je puna cvjetova kamilice) pa se nagnula preko prozora, glupa kurvica i sa sedamnaestog kata svog stana u Dugavama, uz histeričan smijeh, istresla baš sve što sam dobio. Zašto si to napravila, sad će me Maks ubiti. Ne sjećam se, mislim da nisam rekao točno to, nego nešto malo drugačije, ali smisao zapravo ostaje isti.

Promatrali smo kako male markice premazane tankim slojem halucinogene želatine počinju s neba padati poput prvog snijega, a onda me nakon samo trenutka tišine Iva ugrizla za uho, pa sam...

...pingvin, Popaj, zvijezda petokraka, Buda, gljiva, dolari, olimpijski krugovi, srp i čekić, srce, zmaj, globus, avion, Superman, leti, leti, leti, leti...

...sam u stanu u kojem nikad prije nisam bio i krećem se sasvim polagano, kao sjena odjednom probuđena i istjerana iz jednog od ormara u spavaćoj sobi. Iva mi je dala ključ od svoje prijateljice i rekla da joj ukradem kućno kino. Samo tako. Čemu služe najbolji frendovi. Evo. Ukradi joj kućno kino, zvučnike, pojačalo i sve. Pokušavam riješiti mali problem, uznojio sam se trčeći po praznom stubištu, koraci su mi odjekivali po hodnicima, kao da sam u nekoj tuđoj friknutoj priči, a sad zurim u aparate ispod televizora i zapravo nisam siguran što sve spada u jebeno kućno kino. Stan je bez slika i izgleda gotovo prazno, nije mi jasno s kakvim se to ljudima druži moja djevojka ni gdje ih je uspjela upoznati. Ako se slučajno vrati kući i zatekne te unutra samo joj reci da si majstor, ona ti je luda. U kuhinji odlučujem napraviti sendvič, samo onaj smrdljivi sir u listićima koji stvarno ne volim, malo nekakvog crnog kruha sa sjemenkama, kanta za smeće je odmah pokraj frižidera i definitivno je puna, mislim da ću uzeti i zvučnike, dobra ideja...

...kad mi je odjednom i sasvim iznenada i to jutros dok sam se tuširao, pala na pamet jedna misao i razmišljao sam koliko bi mi bilo teško reći joj zbogom, jednostavno tako i nikad je više ne vidjeti. Mislim da me je odgovor do kojeg sam došao prilično uplašio. Natjerao me da se popišam u kadu. A onda i da poželim...

...i tipa koji mi je šef nema kod kuće, njegova žena mi daje propagandne letke koje taj dan moram razdijeliti po sandučićima (hrpa sasvim malih, hrpa nešto većih, hrpa A4), ja je pitam treba li kućno kino, a ona se nasmije i pita mene zbog čega mislim da bi ona trebala tako nešto. Volim kad se ljudi igraju riječima. Pogotovo ako su ljudi zgodne žene. Zvučnici se klate u torbi u koju sam ih strpao. Onda me odvodi u svoju spavaću sobu i tamo mi pokazuje ogromnu kamenčugu veliku oko metar i pol i kaže da je to njezin spiritualni kristal koji je dopremila iz Gvatemale i za njega u avionu morala platiti posebnu kartu. A onda se nasmije, ne lijepo nego nekako praskavo, možda pohotno i odjednom me čvrsto uhvati za guzicu, a možda i ne...

...sam u kvartu koji mi je danas pripao i dok ubacujem letke i na jednim su najjeftinije konzerve u gradu, na drugima nekakav namještaj od trešnjinog drveta, ali jako moderan i u širokoj paleti boja, a onda i besplatna dostava pizze, neki klinci idu za mnom i smiju se jer mi dosta papira pada kroz vratašca i završava na podu. Oni to onda gaze svojim cipelicama. Nisam siguran što bih trebao raditi. Maks sigurno neće biti previše sretan, kladim se da je desetak mačaka u Ivinom susjedstvu progutalo po trip ili dva i sad su tako jebeno haj da hodaju na dvije capice i prije nego što im napokon zakaže srce, razgovaraju s umirovljenicama i baš svaka ishlapjela baka pritom misli da ugodno priča sa svojom unukom. Nakon nekog vremena u sandučice počinjem ubacivati po dva letka, dvadesetak minuta kasnije i po tri. Uskoro klincima postanem potpuno nezanimljiv ili je možda došlo vrijeme da se napokon pokupe u školu. Mlađi tip ulazi u haustor u kojem se trenutačno nalazim, mislim na broju pet, pitam ga treba li mu kućno kino, on kaže da to već ima. Izgleda kao da će kiša pa odmah nakon toga kao da ipak neće. A onda svim natripanim mačkama napokon i bez odgode od silnog pritiska krv jurne u glavu i odjednom su šlagirane k'o prasice, okrenute na leđa, vidi, crkle su, sve su crkle...

...sjećam se, bile su maškare i ja sam, još uvijek kod kuće u Varaždinu, ugledao tu malu vješticu s dugom kosom ispod velikog šešira kako prolazi praznom cestom, a bilo je već prilično kasno i bila je mećava, isprva sasvim slaba, a onda je ozbiljno pojačala, spustila se na grad i...

...pothodniku i sad je već kasnije poslijepodne i sve letke koji su mi preostali bacio sam u drveni koš za smeće. Jebeš ga. Nekoliko drvenih dasaka bilo je izbijeno, tako da je kroz tu veliku rupu sve popadalo na osušenu travu i jako utabanu zemlju. Pothodnik je prazan i mračan, torba mi se vuče po betonu i dok razmišljam o tome da počnem mrmljati neku pjesmu kako bih čuo kolika je jeka, neka dva tipa izlaze iz sjene, kažu bok, kažu di si i počinju me udarati. Bez ikakvog zvuka, promatram grafite i ne vidim što zapravo piše, prepuštam se šakama kao nekoj tužnoj sudbini koju je nemoguće izbjeći, volio bih da mogu reći kako sam uplašen ili da me jako boli. Nekoliko puta su me pretukli u Močvari, zadnje prije dva tjedna i onda sam vikao da prestanu, a sad mi se to čini potpuno uzaludnim i samo se osjetim glupo kad jedan od njih uzme torbu koju sam čitav dan nosio sa sobom, koji uzaludan trud i sad ću baš sve morati potpuno ispočetka. Samo nekoliko minuta kasnije, ponovno dvije sjene zaklanjaju nespretno išarana slova nanesena preko stvarno dobrih grafita i jedna kaže: „Gdzie jest informacja turystyczna?“, a druga nešto tiše: „Chcialbym obejrzeć wystawę współczesnego malarstwa“, i sve što mogu je...

...u potpuno razrušenoj kući i drvene daske na podu gotovo su podjednako trule kao i zidovi s kojih u velikim plavim krpama otpada isušena boja otkrivajući žbuku, stare tapete i cigle. Veliki luster jedini je predmet koji ovdje prepoznajem i on je na nekoj tankoj žici navučen gotovo do poda i sasvim se lagano ljulja kad se propuh uvuče između zidova. Nepoznati čovjek sjedi u jednom od načetih kutova i ako se previše nasloni, završit će na ulici, siguran sam u to, a on uzima saksofon i počinje svirati. Možda sam napokon izašao iz pothodnika, moji papirići lete oko mene kao konfete za Novu godinu i izgleda da se nisam riješio svih reklama za cipele, jer ove na papiru koji mi pada preko lica izgledaju sjajnije nego ijedne prije.

Možda sam nekako uspio otići, nikad ne znaš što se sve moglo dogoditi dok nisam bio potpuno oprezan, a kad otvorim oči vidim da sam još uvijek...

...zavjesu. I sad sam potpuno sam u maloj kutiji na glavnom gradskom trgu i imam još samo nekoliko sekundi prije nego što aparat počne bljeskati i praviti fotografije, jednu za drugom. Ne želim na svakoj izgledati drugačije i ne pada mi na pamet isplaziti jezik pa jednostavno

sjedim dok me snažno svjetlo zabljesne nekoliko puta zaredom, sa sasvim kratkim pauzama između dva mehanička pokušaja, a onda još nekoliko minuta i sve moje fotografije, slijepljene jedna na drugu, bez zvuka ispadaju u mali metalni džep koji nalikuje na usta. S razbijenim nosom i masnicom ispod lijevog oka ponovno izgledam nekako divlje i seksi i volio bih da me nitko nikada ne pita je li to fotomontaža ili zbog čega me zapravo zanimalo vlastito razbijeno lice jer...

...i odjednom mi zvoni mobitel i nepoznati ženski glas pita me jesam li ja taj majstor koji popravlja njezino kućno kino i da je baš sjajno što sam došao, jer je znala da nešto nije u redu sa zvukom, bio je previše škripav, a ono u što ja ne mogu vjerovati je činjenica da joj je Iva zapravo rekla što se dogodilo i dala moj broj mobitela. Ali to sad nije važno jer ova nastavlja govoriti, ona je odlučila provjeriti kako to izgleda biti muškarac pa je ilegalno došla do nekoliko injekcija salina i sad će jednu ušpricati u stidne usne i one će nateći poput jaja, a drugu u klitoris i tako će dobiti mali, lijepi penis, makar na nekoliko sati jer toliko traje otok, samo na nekoliko sati ona će imati pravi penis i pita me ne mislim li da je to krasno, a zatim i vršim li dostavu popravljenih aparata, jednom kad oni budu gotovi, popravljeni, savršeni, kao novi...

...nastavljam trčati. Zapravo, samo hodam nešto brže, jer ovdje se sve odvija tako sporo da odjednom imam osjećaj kako svakim korakom prelazim više od pedeset metara. U staračkom domu od crvene cigle odjednom putujem brzinom svjetlosti. Ono što tražim posljednji je kat, iz jedne od slika u drvenom okviru prosulo se cvijeće ili mi se to učinilo, ali više nemam vremena vraćati se, Krešina smjena počinje za manje od pola sata i vrlo brzo mene više ne bi smjelo biti ovdje. Možda sam trebao jednostavno ostati kod kuće, krv iz nosa još mi uvijek povremeno kapne na rukav, da nisam za dvjesto kuna pristao gol pozirati na Akademiji nikad ne bih upoznao Ivu, nikad ne bih znao da je u prvom srednje namazala čuču putrom i pustila psa da to poliže. S trećeg na četvrti. S četvrtog na peti i svaki kat izgleda gotovo potpuno isto. A nakon što ubrzam, prolazim pokraj nekoliko starica u čudnim uniformama i sa štapovima u rukama, jebemu, baš ja koji već dugo nisam uzeo trip sad vidim prastare mažoretkinje i sve mi ovo odjednom izgleda previše nestvarno jer me jedna od njih, najniža u čitavoj grupi, zaustavlja i kaže da sam se gadno udario i da ranu svakako treba dezinficirati. A zatim baca tanki bijeli štap sve do plafona i sad baš svi gledamo što će se...

...mi govori da joj je strašno žao i da me zapravo jako voli, bez obzira na mali incident s drogom, a onda mi kaže da je smislila plan kako ćemo doći do novaca, upravo je pomiješala čaj od mente s čajem od kamilice u čudnu mješavinu koju će nazvati Čaj za brzo mršavljenje Betalady i to će biti naša karta do love, laganog života, potpunog blagostanja, Iva je već smislila i logo naše male tvrtke, isprintala ga i sad ga ponosno gladi, kao dijete, ali ja napokon otvaram prava vrata i gitaru ugledam gotovo istog trenutka, oprezno naslonjenu na zid preko puta, u potpuno praznoj...

...sam na petom katu, još samo da se živ izvučem iz ovog dvorca koji čitav smrdi na piletinu i pofurene mahune, jedan trenutak zastajem jer moram biti pametan, dobar dan, ja sam Krešin brat, Krešo me zamolio da mu uzmem gitaru koju je ovdje glupo zaboravio, ništa jednostavnije od toga. Zvuk užurbanih, gladnih koraka i znam da će netko protrčati pokraj mene prije nego što se to stvarno i dogodi, kao u onom filmu gdje je tip imao neke skrivene moći, ali za razliku od mene dugo toga nije bio svjestan, a ja odmah znam. Sasvim mala kapljica krvi odvoji se od kapilare u mom nosu i kapne na gusti tapison neke neutralne boje. A onda ta djevojka naglo prođe pokraj mene pa u brzini naleti na medicinsku sestru i tisuće tableta pada posvuda po njezinim nogama, ali ona, ne zaustavivši se ni na trenutak, odlazi prema vratima koja vode na vanjsku terasu, a to znam zato jer tako piše. Teškim zelenim vratima potrebno je više od tisuću sekundi da ponovno dođu na svoje mjesto. Mogao bih još ispasti i fora, možda ako viknem za njom: „Hoćeš kupit' gitaru?“ pa to i napravim, ali već je otišla predaleko pa sve završava na tome. I tek kad je prošla, odjednom shvatim da sam je prepoznao, djevojka s fotografije slikana pokraj starice u kolicima, osoba s tankog, skliskog papira odjednom je protrčala i ovo je možda moje posljednje čudo pa snažnije uhvatim gitaru, Maks će sigurno biti potpuno zadovoljan, Iva, ponovno ću ti sve oprostiti, sutra ćemo voditi ljubav i do jutra se smijati ovome kao ludi, kao ludi, kao ludi pa ne gubeći više ni trenutka krenem prema...

„DAJ MI RUKU.“

Čvrsto je odlučio da više neće gađati ljude. Svjetlost koja je gorjela u njegovim rukama bila je stvarno zanimljivo oruđe koje im je bacao pod noge, kao lišće u ranu jesen, usmjeravao ravno u oči. Podizali su ruke ili odmahivali glavom kao da su odjednom svladani rojem dosadnih komaraca, a on je sjedio na krovu, s nogama prebačenim preko ruba ispunjenog prašinom, pokojim golubljim perom, odavno sasušenim katranom. Sjedio i pažljivo ih promatrao dok se poslijepodne polagano pretvaralo u večer, dok je stakalce u njegovim rukama ostavljalo tamne rubove u koži. Pa ako odjednom raširi dlan, crveni okvir bit će duboko urezan u njegovu ruku kao znak o kojem će bezbroj godina u potpunom miru razmišljati, pitati se što zapravo predstavlja. Tako to izgleda kad se zaljubiš u pogrešnu osobu, ostane ti sasvim dovoljno vremena za najrazličitije sitnice koje uspješno mogu prikratiti vrijeme.

Jedan je auto projurio ulicom i to je nešto što je mogao očekivati. Kao i iznenadni nalet vjetra; debeli je tromi planet odjednom izgubio ravnotežu, spotaknuo se na neki kamenčić, zaostalu zvijezdu. Nalet vjetra zbog kojeg je ponovno stavio kapuljaču, promatrajući kako stari novinski papiri lete s krova, u dubinu. Među travu i rascvale lipe. Među medicinske sestre koje su počele sakupljati starce po vrtu i odvoditi ih u veliku blagovaonicu na posljednji obrok tog dana. Tek nekoliko centimetara unatrag, da bi se otkočio mehanizam za zaustavljanje i kotači krenuli u pravom smjeru.

Sve su to pomaci koje je predvidio s gotovo potpunom preciznošću, sve dok se djevojka s ravnom crnom kosom nije odjednom potpuno nepozvana našla pokraj njega, a vrškovi njezinih cipela probili zrak na samom rubu zgrade. Njezino je lice bilo potpuno bijelo, koljena i dlanovi izgrebeni do krvi, a čvrsti nepomični pogled usmjeren daleko preko udaljenih krovova, kao da ima tajni dogovor s nekim tko je ostao zarobljen na drugom kraju poplavljenog grada, a ovo je jedina, iako pomalo uzaludna prilika da se ugledaju po posljednji put.

Međutim, umjesto da je raširila ruke i u neizvjesnu daljinu poslala neki znak dlanovima, ona je posegnula duboko u torbicu, iz nje izvadila bijelu tkaninu na kojoj je tek nakon nekoliko trenutaka ugledao malene rukave i nogavice i onda je, uz veliki uzdah, ispustila iz svojih ruku, velikodušno je prepuštajući snažnoj sili zraka.

Gotovo istog trenutka, dolje na ulici, crni se ford odjednom pojavio iza zavoja, tip raskuštrane kose s gitarom u žutoj futrolji na ramenu istrčao je iz staračkog doma i zaputio se prema cesti, a drugi se mladić s čistom bijelom kutom u vrećici iskrcao iz tramvaja broj 6 i posegnuo za kutijom cigareta u stražnjem džepu svojih hlača. Tek nekoliko od sasvim običnih, jednostavnih, dnevnih pomaka u gradu.

I tako, sjedeći na krovu, odjednom se prisjetio jedne neobične priče koju je davno čuo, činilo mu se gotovo kao u nekom drugom životu koji i nije pripadao njemu. Pa je odjednom crnokosoj djevojci pokraj sebe poželio ispričati priču o tome kako se vrlo lako mogla roditi u Kini i završiti kao jedna od tri milijuna sto šezdeset dvije tisuće petsto ljudi s toplom, tamnožutom tekućinom u čaši ispred sebe. Mislio je kako, bez obzira na sve, stvari uvijek mogu izgledati lošije. Evo, on primjerice nije morao završiti na krovu, ali netko je negdje pazio na njega, netko je znao koliko on voli krovove u sumrak, a onda i kasno navečer, netko se pobrinuo da on dospije baš ovdje pa je odjednom shvatio da je pristojno vratiti uslugu i samo trenutak prije no što se djevojka odvojila od betona premazanog toplom smolom, ispružio je svoju ruku polagano, da je odjednom ne preplaši, u gustoću suhog zraka i gotovo je dotaknuo.

Dolje, na ulici, mladić s gitarom dokopao se izlaza i odlučio pretrčati cestu, a onda je, ugledavši brata kako se s tramvajske stranice približava zgradi od crvene cigle i zadržavajući pogled samo na njemu, zakoračio na pločnik.

Crnokosa djevojka zaklopila je oči.

Kad je jednom sve završilo, nitko zapravo nije mogao reći kolika je bila snaga udarca, je li oštar zvuk kočenja razrezao zrak poput papira i koliko je visoko odletjela gitara prije nego što se prizemljila o rubnik, snažno udarivši u tlo, prije nego što je unutar žutog omotača pukla u svom dugačkom, elegantnom vratu. Iza razbijenog vjetrobrana ostala je sjediti žena u crnini, potpuno nemoćna da učini i jedan pokret osim onoga koji je uslijedio odmah nakon što se zaustavila. Njezine ruke čvrsto su stezale kožu na obrazima kao da su namazane debelim slojem lijepila pa kad ih jednom uz veliki napor uspije odvojiti, na licu će joj ostati samo krvave kosti. Negdje na livadi, nedaleko od kotača tramvaja koji su nesmetano nastavili prolaziti, ostala je vrećica sa svježje opranom kutom. A dečko koji je još prije nekoliko trenutaka trčao s gitarom preko lijevog ramena, sad se nalazio u krilu svog starijeg brata, koji ga je čvrsto uhvatio rukama i sasvim polagano ljuljao, slijedeći neki ritam koji je možda davno čuo i čitavo ga vrijeme nosio u glavi, potpuno nesvjestan situacije u kojoj će ga konačno upotrijebiti.

„Daj mi ruku.“

Spustio je kapuljaču još jače na lice i baš to rekao crnokosoj djevojci koja je i dalje sklopljenih očiju stajala na samom rubu zgrade. Glas se probijao toliko polagano da možda i nije stigao do svoga cilja, razbio se u stotine zrnaca fine prašine i upio u tanku tkaninu njezine košulje pa je ponovio nešto glasnije: „Daj mi ruku.“

I prošlo je još nekoliko dugih trenutaka prije nego što se napokon susrela s njegovim prstima pa zatim i oprezno spustila na beton, poput njega prebacujući noge preko ruba ciglene zgrade. A onda su, bez nekog dogovora, po posljednji put duboko udahnuili, u potpuno istome trenu.

Ispod njih, u vrtu, jedna je starica začuđeno pokupila bijelu košuljicu za bebe i isti ju je taj trenutak odlučila zadržati. Sasvim mali, nezamjetljiv impuls; sve zbog lijepe sitne čipke oko okovratnika i rukava. Prije nego što je ušla, još je jednom zbunjeno pogledala prema gore, prema krovu na kojem nije mogla vidjeti ništa.

A da se slučajno uspjela propeti na prste, da je iznijela pedesetak stolica od njih napravila kulu i zasjele na sam vrh, da se uspjela uzverati na tanku lipu ispod koje je i dalje pomalo zbunjeno stajala, vidjela bi crnokosu djevojku kako sjedi na samom rubu ravnoga krova. Vidjela bi okruglo stakalce uronjeno u prašinu odmah pokraj pomalo hrđavog lima, nespretno odložen poklon, nikad izbrisano sjećanje na nekoliko uspavanih dana u svibnju, na oblake. Vidjela bi dječaka s prevelikom kapuljačom na glavi kako nestaje u tamnoj unutrašnjosti zgrade i za sobom zatvara teška metalna vrata.

A on je, nakon što se spustio s krova odlučio prošetati ulicama; prolazeći pokraj tek pristiglih vozila hitne pomoći i policije, s još uvijek upaljenim rotacijskim svjetlima koja su na znatiželjnim prolaznicima ostavljala naizmjenično bijelo-plave tragove, uputio se prema zgradi koju je još od djetinjstva vidio u daljini kao usamljen i neosvojen otok, pitajući se što se nalazi iza njezinih savršenih staklenih zidova, a onda i na nepropusnom poklopcu krova koji je visoko iznad ravnih stjenki gotovo lebdio u večernjoj izmaglici.

Bio je potpuno siguran kako je došlo vrijeme da napokon to i otkrije.

Tomislav Zajec

Rođen 1972. u Zagrebu, gdje je diplomirao dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti. Piše romane, scenarije, drame i poeziju. Uvršten je u više hrvatskih i inozemnih antologija poezije, proze i drame. Bio je izbornik festivala Marulićevi dani, Gavelline večeri i Mali Marulić. Radovi su mu prevedeni na engleski, francuski, mađarski, poljski, slovenski, njemački, španjolski, rumunjski i ruski jezik. Zaposlen je kao docent na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i vodi dramske i scenarističke radionice u Zagrebu i Splitu.

Autor je dvanaest originalnih dramskih tekstova: *John Smith, princeza od Walesa* (1998), *Atentatori* (1999), *Svinje* (2001), *Novi Nosferatu* (2002), *Mlijeko* (2003/2004), *Dorothy Gale* (2007), *Astronauti* (2008), *Spašeni* (2009), *Trebalo bi prošetati psa* (2012), *Ono što nedostaje* (2014), *Mala Moskva* (2018), *Nestajanje* (2021) te dramskog monologa *David. Preko stakla* (2020). Drame su mu izvođene u Zagrebu, Varaždinu, Dubrovniku, Ljubljani, Sarajevu, Novom Sadu, Londonu, Buenos Airesu, Glasgowu, Bradfordu, Norwicheu, Bukureštu, Braili i Ipswichu. Autor je i scenarija za film po istoimenom dramskom tekstu *Trebalo bi prošetati psa* (2014) u režiji Filipa Peruzovića. Piše dramatizacije te je autor brojnih adaptacija, dramatizacija i dramaturgija u kazalištima, a radi i kao dramaturg-vanjski suradnik Zagrebačkog kazališta mladih.

Za dramu *Trebalo bi prošetati psa* nagrađen je Grand Prixom na 29. Journées de Lyon des Auteurs de Theatre u Lyonu 2018. godine. Peterostruki je dobitnik državne nagrade za dramsko djelo Marin Držić, za drame *Atentatori*, *Dorothy Gale*, *Spašeni*, *Trebalo bi prošetati psa* i *Ono što nedostaje*; dvostruki je dobitnik nagrade Marul Festivala hrvatske drame i kazališta Marulićevi dani, za dramu *Ono što nedostaje* i dramatizaciju romana Kristijana Novaka *Črna mati zemla*, nagrade Hrvatskog glumišta za adaptaciju u predstavi *Škrtac*, nagrade Darko Gašparović Međunarodnog festivala malih scena Rijeka za dramaturgiju na predstavi *Huddersfield* te brojnih drugih nagrada za književni, scenaristički i dramaturški rad.

Objavio: *Natanijelov dnevnik* u knjizi *U trenutku kao u divljini* (poezija; koautorstvo s Vlatkom Grgurićem i Romanom Simićem, 1996), *Sjever – zlatni šut* (poezija, 1996), *Soba za razbijanje* (roman, 1998), *Rupa njegova imena* (poezija, 2000), *Ulaz u Crnu kutiju* (roman, 2001) *Ljudožderi* (roman, 2005) *Lunapark* (roman, 2009), *Odlasci* (drame, 2013), *Pravila igre: od prve ideje do prvog dramskog teksta* (priručnik, 2012), *Katolička krivnja* (poezija, 2016), *Dječak koji je želio biti tigar* (slikovnica; ilustrator Tomislav Zlatić, 2018), *Mala Moskva*; *Ono što nedostaje* (drame, 2019).

Biblioteka Online

knjiga 238

Tomislav Zajec

LJUDOŽDERI

© 2023 Tomislav Zajec

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2023

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Tihomir Dunderović

Fotografija

Fernando Cabral / Pexels

Objavljeno

22. listopada 2023.

ISBN 978-953-374-169-7 (HTML)

ISBN 978-953-374-170-3 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-171-0 (PDF)

ISBN 978-953-374-172-7 (MOBI)

Prvo izdanje

Profil International, Zagreb, 2005.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**